

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ «АГРООСВІТА»

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ
ВИХОВАННЯ
В ТЕХНІКУМАХ І КОЛЕДЖАХ

Збірник сценаріїв

Київ
«Агроосвіта»
2016

УДК 371.2(046)

ББК 74.57я73

НЗ5

Укладачі: І.О. Лепеха, О.В. Невмержицький, І.О. Степанова

Відповідальні за випуск методисти О.В. Невмержицький, Л.Л. Улєзко
(Державна установа «Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів «Агроосвіта»)

Редактор

Л.М. Талюта

Пропонований збірник є узагальненим, систематизованим виданням доробків з досвіду роботи викладачів навчальних закладів.

Рекомендований для заступників директорів з виховної роботи, викладачам, кураторам, вихователям, керівникам художньої самодіяльності.

Рекомендовано до видання науково-методичною радою ДУ «НМЦ «Агроосвіта» (протокол від 28.08.2016 №6)

© Державна установа «Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів «Агроосвіта»

Всі права охороняються. Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якій формі без письмової згоди Державної установи «Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів «Агроосвіта».

ЗМІСТ

<i>Л. Спірідонова, Д. Погребняк</i> «Козацький дух живе в нащадках».....	5
<i>О. Свириденко</i> «Видатні фізики Полтавщини» (студентська конференція).....	13
<i>С. Рогоза</i> «Герої нашого часу»	36
<i>О. Пироженко</i> «Тих днів не змовкне слава»	47
<i>С. Назаренко</i> Виховна година, присвячена Дню пам'яті жертв голодомору 1932-1933 рр. в Україні	52
<i>О. Зуєва</i> «У звичаях, традиціях народу ти душу України пізнавай»...	58
<i>О. Мамаєва</i> «І на тім рушникові оживе все»	72
<i>Т. Бушай</i> «Коса – дівоча краса»	81
<i>О. Коробова</i> «Доброта врятує світ»	88
<i>Н. Семеняк</i> «Верни до мене, пам'яте моя»	92
<i>О. Логотюк, Г. Логотюк</i> «Схиляюсь у молитовному поклоні, щоб наш не перевівся родовід»	108
<i>Т. Ярошенко</i> «Голокост – трагічна сторінка історії»	123
<i>Л. Галабуда</i> «Віще слова Кобзаря»	131
<i>М. Боцуляк, П. Сидоркевич</i> «Сила нескорених»	154
<i>К. Левчук</i> «Соборна Україна»	171
<i>С. Лаврентьєв</i> «Історія виникнення символіки України»	179
<i>Т. Остапенко</i> «Пам'ятаємо, перемагаємо»	199
<i>А. Тупота</i> «Час і досі не загоїв рани...»	204
<i>С. Висицька</i> «Пригорнись душею до Вкраїни»	212
<i>Т. Потабенко</i> «Україно моя, ти одна, як життя»	223
<i>О. Годуб</i> «Україно моя, ти одна, як життя»	240

<i>Д. Шевченко, Н. Кузнєцова</i> «Рідна мова – життя духовного основа»	248
<i>С. Жукова</i> «Герої не вмирають»	253
<i>Н. Лясківська, Н. Тарасенко, В. Ільницький</i> «Юність, яка мужніє у боях»	258
<i>Н. Лясківська, Н. Тарасенко, В. Ільницький</i> «Цвіт нації наш гине у боях»	266
<i>І. Биць</i> «Мова як генетичний код народу»	280
<i>І. Булик</i> «Україна – це Європа»	292
<i>Т. Листопад</i> «Визволення. Пам'ять поколінь ...»	305
<i>О. Єрохіна</i> «Не повторися, біль душі людської»	310

«КОЗАЦЬКИЙ ДУХ ЖИВЕ В НАЩАДКАХ»

Л. Спірідонова, Д. Погребняк
Вінницький національний аграрний
університет

Фанфари. Позивні свята.

Ведучі (за кулісами на фоні позивних)

Ведучий 2

Стоять в багрянці золоті діброви,
Калина демонструє пишну вроду.
От і прийшла Покровонька, Покрова –
Одне з найкращих свят мого народу.

Давайте ми у днину цю чудову
Повернем погляд у глибини віків,
Бо ж недарма вважалася Покрова
Заступницею наших козаків.

Вихід українських Гетьманів – Звернення до нащадків
(актори театру)

Гетьмани

Ми, гетьмани преславні українські,
Цей край узріли з глибини віків.
Щоб захистити його від орд чужинських,
Стояли тут залоги козаків.

Від турків, від ляхів обороняли
Подільські щедрі ниви і сади,
Не раз спиняли руйнівну навалу,
І берегли поспільство від біди.

В Немирові, у Брацлаві, під Красним,
Під Вінницею чи під Батогом
Писала воля сторінки незгасні
Шаблюкою, як праведним пером.

В боях козацтва здобувало славу,
Цю землю, заступаючи грудьми,
Підмурки української держави
Нащадкам нашим закладали ми,

Щоб незалежна, вільна і багата
Постала Україна на весь світ,
Щоб не схилялась перед супостатом
І множила в віках козацький рід.

А нині час тяжкий для України,
Савур-могилу топчуть вороги
Й козацтво знову б'ється до загибелі,
Дай боже сили, твердості й снаги.

Дай мудрості правителям сучасним
І з честю тягарі свої нести,
Щоб розумом своїм, сумлінням власним
Побудувати в майбуття мости.

Спинить війну і чвари вгамувати
І шанувати вище всіх щедрот
Не привілеї і не срібло-злато,
А рідну Україну і народ.

Яка краса! Велике свято нині,
Звучать величні марші і пісні,
Добра і миру людям в Україні,
Усіх гараздів в рідній стороні.

Ми молилось за неї денно й нічно,
На Бога уповаєм повсякчас,
Прийшли ми крізь століття, як на прощу
На велелюбну і широку площу
Через віки благословити Вас
І зрозуміти, і подивувати,
Таке хіба ввижалось нам у снах.
Благословення – це величне свято
І Україна, що на всіх одна.

Ведучий 1

Доброго дня вам, аграрна родино!
Гарного настрою зичимо всім,
Хто у святкову чудову годину
З серцем відкритим прийшов у наш дім.

Ведучий 2

Вінницю осінь святково прибрала:
Радісно паркам в парчі золотій.
Нам – 33! Дата ця засіяла
В нашому ВНАУ, мов зірка надій.

Ведучий 1

Урочистості з нагоди відзначення 33-ої річниці від дня заснування ВНАУ оголошуються відкритими.

Звучить славень

Ведучий 1

Наш Вінницький аграрний – це колиска
Наук, досягнень, звершень трудових...
Сьогодні тим вклоняємося низько,
Хто множить славу буднів золотих.

Бо працею звеличена людина,
Навічно залишається в серцях.
Хай славиться аграріїв родина!
Щасливим буде розпочатий шлях!

Віхи історії

Ведучий 1

33 роки відділяє нас від того дня, коли перед юними подолянами вперше відчинилися двері аграрного університету. Від філії Української сільськогосподарської академії ВНАУ пройшов довгий шлях до отримання статусу національного університету, зберігши свої славні традиції. На цьому шляху не завжди було легко, але професійний підхід керівництва університету до вирішення будь-яких складних завдань завжди давав позитивний результат.

Ведучий 2

Сьогодні ВНАУ – це висококваліфікований викладацький колектив та багатотисячна студентська громада, навчання якої забезпечує сучасна матеріально-технічна база, молодь має безліч можливостей до самореалізації не лише в науці, але й у творчості, спорті, студентському самоврядуванні. І нам дуже приємно, що радість сьогоднішнього свята прийшли розділити шановні гості...

Ведучий 2

У жовтні 1986 році до складу філії входили: агрономічний, зооінженерний, економічний та факультет механізації сільського господарства. На 16 кафедрах працювали 104 викладачі, які навчали лише 2100 студентів денної та заочної форм.

У 1987 році Вінницьку філію Української сільськогосподарської академії очолив кандидат історичних наук, доцент Анатолій Іванович Луценко.

Ведучий 1

У липні 1992 р. самостійний Вінницький сільськогосподарський інститут очолив кандидат технічних наук, професор Леонід Павлович Середа. Леонід Павлович здійснив значну роботу з розвитку матеріально-технічної бази навчального закладу. Було завершено будівництво навчального корпусу № 2, машинно-технічної станції «Модуль», 30-квартирного житлового будинку, автогаража, гуртожитку №4.

У березні 2000 р. відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України на базі Вінницького державного аграрного інституту створено Вінницький державний аграрний університет.

Ведучий 2

У 2003 році до складу університету увійшли Брацлавський сільськогосподарський технікум, Вінницький технікум м'ясної та молочної промисловості, Іллінецький, Ладижинський, Чернятинський аграрні технікуми, Могилів-Подільський технологічний технікум, Немирівський будівельний технікум.

Ведучий 1

У 2009 році Леонід Павлович Середа передає керівництво працьовитим, згуртованим колективом викладачів та студентів у надійні

руки. Керівником ВДАУ стає доктор економічних наук, професор Калетнік Григорій Миколайович і вже у грудні 2009 року Указом Президента України наш навчальний заклад отримав статус Національного.

Саме в цей час наш університет переконливо та гордо заявив про себе на загальнодержавному та міжнародному рівні.

Ведучий 2

До невпізнаності змінилися наші корпуси, динамічно осучаснилася матеріально-технічна база лекційних аудиторій, закупили нові комп'ютерні класи, мультимедійне обладнання, зовсім в іншому вигляді постали наукові лабораторії, розпочали капітально ремонтувати блоки гуртожитків, в університеті відкрили модернізовані читальні зали, сучасну їдальню на 250 місць.

Зваживши на військові дії на Сході країни, наш університет першим на теренах Поділля відкрив військову кафедру.

Ведучий 1

Важливою новою віхою не лише для університету, а й для освітянського простору України стало створення Всеукраїнського науково-навчального консорціуму у серпні 2013 року.

Незабутнім для нас завжди залишиться наш 30-річний ювілей. Це найвища сходинка нашого розвитку, визнання, довіри, яскрава феєрія вражень – золота сторінка нашого спільного літопису. Тому не випадково університет в подарунок від Міністерства АПК отримав приміщення 5-го корпусу.

Ведучий 2

Сьогодні навчання здійснюється за 32-ма напрямками підготовки, крім того, університет здійснює підготовку фахівців для Державної митної служби України за 7-ма фаховими програмами. Найбільшим нашим надбанням залишається інтелектуальний потенціал. Освітньо-виховний процес тут здійснюють: 424 викладачі, з них 41 – професор та 205 кандидатів наук, доцентів.

Ведучий 1

Важливим чинником духовного розвитку студентства стане наявність на території університету храму на честь Трьох Святителів.

Будівництво храму звершується з ініціативи Президента університету Г.М. Калетніка, який усвідомлює відповідальність перед Богом та Батьківщиною за виховання юного покоління.

Ведучий 2

Назавжди в пам'яті для всіх нас залишиться тривожний червень 2015 року. Саме під час виборів ректора професорсько-викладацький, студентський колектив університету в повний голос заявили: «Ми господарі в своїй країні. Це наше виборче право». І відстояв його. За результатом, що є найвищим за всю історію виборчих кампаній – 82%, переміг випускник університету, наш колега, авторитетна та професійна людина, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Віктор Анатолійович Мазур.

Ведучий 1

У народі кажуть: «Як корабель назвеш, так він і попливе». І, як показує життя, дуже рідко буває так, що надбання одного керівника зберігалося та примножувалося наступниками. А нам вдалось!

Ми щиро радіємо з того, що Бог нам послав гарних керівників, які частину себе та свого серця завжди віддавали нашому університету і колективу.

Ведучий 2

У цьому наші успіхи, нездоланна сила, перемоги та наша славна історія. Мені дуже приємно запросити до слова керівників від Бога, від Землі, еліту аграрної науки України Президента ВНАУ Г.М. Калетніка та Ректора ВНАУ В.А. Мазура.

Ведучий 2

Сьогодні побажали миру й щастя
Аграрному на довгі роки Ви,
Щоб доля ВНАУ завітчалась рясно,
Щоб з рук Ви не пускали булав.

Я попрошу шановних керівників залишитися з нами, тому що підходимо до хвилюючого моменту, адже зараз я запрошую до нас людину легенду, наставника, творця, людину, яка більшу частину свого життя віддала університету та колективу. Під Ваші оплески, запрошую

першого директора філії Української сільськогосподарської академії Зрібняка Бориса Івановича для вручення диплома почесного титулу «Почесний професор» та мантиї.

Ведучий 1

У цей знаменний для університету день ми хочемо також привітати завідувача кафедри плідівництва, овочівництва та технології зберігання і переробки сільськогосподарської продукції, професора, доктора сільськогосподарських наук, академіка Академії вищої освіти України Чернецького Василя Михайловича, який з нагоди Дня працівників освіти отримав високе звання «Заслужений працівник освіти України».

З нагоди Дня університету група професорсько-викладацького складу, членів трудового колективу за вагомий особистий внесок у розвиток університету, значні досягнення у професійній діяльності, активну громадянську позицію та з нагоди 33-річниці з Дня заснування університету наказом ректора занесена на загальноуніверситетську Дошку пошани. Тож, запрошуюю керівників вручити свідоцтва.

Ведучий 1

Усе у нас найкраще: люди, справи.
Довершеність для нас – єдина ціль.
У ВНАУ мудрість горду юнь веде до слави
У нас повчитись їдуть звідусіль

Ведучий 2

Вчорашні дні й події не забути.
Є чим пишатись нам і є до чого йти,
Бо перемоги чималі у нас здобути
В агроосвіті за минулі 33!

Ведучий 1

Родина аграрна велика, чудова
Сьогодні зібралась на свято.
Людей ми шануємо праці і слова,
Тож маємо друзів багато.

Виступи гостей

Ведучий 1

Кожна чергова наша річниця – це ж звичайно очікування подарунків і саме сьогодні вони є незвичайними, адже Президент університету Григорій Миколайович Калетнік на знак великої вдячності представницям нашої слабкої статі, які стали курсантами військової кафедри, придбав військову форму Збройних сил України. І я вірю в те, що наші дівчата стануть прикладом мужності, витримки та великої сили.

Ведучий 2

Молодь України – сила Батьківщини, яка народжує справжніх патріотів своєї землі. Ми щиро вдячні усім, хто в певний період незалежності нашої держави віддавав та віддає сьогодні своє життя за наше з вами майбутнє.

Ведучий 1

За ниви хлібні й ранки солов'їні,
За вітру шум і лагідні світання
Усіх загиблих пошануймо нині
Скорботною хвилиною мовчання.

ХВИЛИНА МОВЧАННЯ

Ведучий 2

Україно, молюся за пам'ять
Убієнних за волю синів
І за тих, що у душах запалять
Промінь правди, щоб край заяснів.
Україно, лише в милосерді
Час єднання синів настає.
То нічого, що ми не безсмертні!
За безсмертя молюся твоє.
Отче наш, у твоїм часоплині
Все минає – ридай не ридай.
Прости Боже, гріхи Україні
І надалі грішити не дай!

Ведуча

Дорогі друзі, шановні гості, всі учасники урочистостей. Сьогодні ми всі разом молимося за нашу прекрасну Україну, за наших воїнів – учасників АТО. Просимо Бога, щоб послав на нашу благодатну землю Мир і Злагоду!

І, як прояв безмежної любові, вболівання за долю нашої Держави прошу відпустити в небо жовто-блакитні кульки як символ Миру! Патріотизму та Єднання!

Ведучий 1

Трудящим людям землі України
Нехай дарують щедрі врожаї.
Достаток, радість прийдуть хай в родини
До вас, брати-аграрії мої.

Ведучий 2

З роси й води! Рясного в полі жита!
Хай радість всім несе земля свята!
Бажаємо добра на многії літа!
Аграрному ще многії літа!

«ВИДАТНІ ФІЗИКИ ПОЛТАВЩИНИ»

(студентська конференція)

О. Свириденко

*Хорольський агропромисловий коледж
Полтавської державної аграрної академії*

Викладач

Доброго дня, шановні друзі! Я рада вітати вас на студентській конференції «Видатні фізики Полтавщини».

Останнім часом особливо гостро звучить питання патріотизму. Що це за феномен і яким чином, вивчаючи фізику, можна проявляти патріотизм?

Відповіді студентів

Отже, патріотизм – це любов та відданість Батьківщині, прагнення своїми діями служити її інтересам. Тобто, навчаючись будь-якої спеціальності і працюючи на благо Вітчизни, піднімаючи її економічний і культурний рівень, ми і будемо її патріотами. Кожен патріот і свідомий громадянин має знати історію своєї держави, людей, які зробили значний внесок у її розвиток, процвітання, популяризацію у світі.

1. Чи можете ви назвати таких людей серед українців?
2. Яких видатних особистостей нашої Полтавщини ви можете назвати?
3. Чия діяльність з них пов'язана з фізикою і технікою?
4. Звідки вам відома ця інформація?

Студенти відповідають

Мені приємно, що ви цікавитесь історією рідного краю з різних джерел. І хочу звернути вашу увагу на видатних фізиків Полтавщини, серед них:

1. Брауде С.Я. (1911–2003)
2. Духов М.Л. (1904–1964)
3. Ельяшевич В.Л. (1876–1915)
4. Засядько О.Д. (1779–1837)
5. Іваненко Д.Д. (1904–1994)
6. Кондратюк Ю.В. (Шаргей О.Г.) (1897–1942)
7. Пасічник М.В. (1912–1996)
8. Пильчиков М.Д. (1857–1908)
9. Піроцький Ф.А. (1845–1898)
10. Побєдоносцев Ю.О. (1907–1973)
11. Остроградський М.В. (1801–1862)
12. Челомей В.М. (1914–1984)

Для того, щоб краще пізнати історію нашого краю, частиною якої, зокрема, є й історія фізики, студентами відділення «Механізації і організації виробництва сільськогосподарської продукції» був реалізований інформаційно-дослідницький проект «Видатні фізики Полтавщини», у ході якого вони вивчали біографії та вклад учених Полтавщини у розвиток світової науки і техніки з різних інформаційних джерел. І сьогодні вони представляють результати своїх досліджень.

У ході обговорення доповідей з'ясуємо такі питання:

1. Який найважливіший вклад зробив учений у науку, техніку?
2. Що найбільше вразило з того, що ви дізналися про вченого?
3. Що корисного ви взяли з нової інформації?
4. Чи потрібні, взагалі, нам знання про вчених? Можливо достатньо того, що ми знаємо суть їхніх винаходів чи законів?

Знайомитися із вченими будемо в історичному порядку. Першим серед них є родоначальник ракет, якому присвячена постійна експозиція у Полтавському музеї авіації та космонавтики. Це – Олександр Засядько.

Студент 1

Олександр Дмитрович Засядько – батько ракет

27 лютого 1779 року у селі Лютенька Гадяцького повіту Полтавської губернії у козацькій сім'ї головного гармаша Війська Запорозького Дмитра Засядька народився син Олександр. Після ліквідації Катериною другою Січі в 1775 році він одержав дворянське звання. У російській армії дослужився до чину генерал-майора.

У 1797 Олександр Засядько закінчив Артилерійський та Інженерний шляхетський кадетський корпус і став військовим артилеристом. Був учасником усіх кампаній російських військ у 1799-1829 роках, досяг чину генерал-лейтенанта. У той самий час цікавиться фізикою, хімією, механікою, вивчає іноземні мови. Експериментує з вибуховими речовинами, підбираючи різні суміші.

Почавши у 1815 році самостійно і на свої кошти роботи із створення бойових ракет, після дворічних експериментів Засядько виготовив перші зразки запалювальних і гранатних ракет, сконструював пускові верстати для залпового ракетного вогню, винайшов оригінальну ракету розривної дії (у 1818 році). Організував виробництво ракет у спеціальному «ракетному закладі», сформував перший у російській армії ракетний підрозділ. Розробив тактику застосування ракетної зброї. На практиці, під час російсько-турецької війни 1828-1829 років, довів ефективність ракетних ударів і став головнокомандувачем ракетними частинами московської армії.

Результати робіт Засядько виклав у праці «Про справу ракет запалювальних і рикошетних» (1817), що є першим достатньо повним повчанням щодо виготовлення і бойового використання ракет у російській армії.

У чині генерал-лейтенанта Олександр Дмитрович повернувся з війни і з 1834 року, у зв'язку з хворобою, пішов у відставку. Оселився у Харкові.

В останні роки життя літнього генерала займала думка, як полегшити плавання через Дніпровські пороги. Зібравши всі дані, навесні 1837 р. він відправився до порогів, оглянув місцевість і переконався, що дійсно можна забезпечити вільне плавання з допомогою винайденої ним машини. Його ідеї далеко обігнали час. Тільки у 20-х роках XX століття після будівництва Дніпрогесу стало безпечним судноплавство на Дніпрі.

На жаль, остання поїздка Засядька, від якої він очікував багато користі, ще більше підірвала його здоров'я. Помер Олександр Дмитрович 8 червня 1837 року, похований у Курязькому монастирі поблизу Харкова.

За видатні заслуги перед Батьківщиною Олександр Засядько був нагороджений орденами Святого Георгія 3-го і 4-го ступеня, орденами Святого Володимира 3-го і 4-го ступеня, орденом Святої Анни 1-го і 2-го ступеня, золотою шпагою «За хоробрість».

Отже, основним винаходом Засядька є ракети. Ракетна епоха у військовій справі почалася з масового застосування бойових машин реактивної артилерії, знаменитих «Катюш» у Великій Вітчизняній війні. Зараз це потужні зенітно-ракетні комплекси «БУК», «Град», «Смерч», які за своїми технічними характеристиками значно перевершують ракетні установки Засядька та й тих самих «Катюш». На жаль, сьогодні вони приносять великі жертви нашій Україні.

Тільки 50-ті роки минулого століття ознаменували собою настання ракетно-космічної ери, тобто мирне використання винаходу великого артилериста. Тому на честь Олександра Засядька названо кратер на Місяці.

Викладач

Серед полтавських учених XIX століття є яскрава постать – видатний український математик Михайло Васильович Остроградський. Він увійшов у золотий фонд науки, залишивши по собі глибокі сліди довгострокового впливу на розвиток математичного аналізу, теорії диференціальних рівнянь, математичної фізики й механіки. Його увага була зосереджена на важливих для того часу проблемах як теоретичного, так і практичного спрямування.

Студент 2

Остроградський Михайло Васильович

Михайло Васильович народився 24 вересня 1801 року в дворянській сім'ї у с. Пашенному Кобеляцького повіту. Рід Остроградських, як і Сахно-Устимовичів (звідки походить його мати – Ірина Андріївна), належить до козацьких старшинських (згодом дворянських) родів на Полтавщині, відомих з середини XVII ст.

Діставши освіту в Полтавській гімназії, він закінчує фізико-математичний факультет Харківського університету. Потім у Парижі вивчає математику, механіку, астрономію під керівництвом таких світил, як Ампер, Лаплас, Пуассон, Фур'є. Там у 25 років представляє у Паризькій академії працю «Про хвиленодібний рух рідини в циліндричній посудині».

У 1828 році М.В. Остроградський повертається до Росії. Він подає академії наук три праці, в одній з яких наводить оригінальне виведення центрального у теорії потенціалу рівняння Пуассона. В іншій – з теорії теплоти – вчений вперше формулює метод розв'язування задач математичної фізики (так званий метод Фур'є, який сам Фур'є застосовував лише в окремих випадках), доводить відому формулу, що пов'язує об'ємний інтеграл з інтегралом по поверхні (тепер вона носить назву «формула Остроградського-Гауса»), висуває низку важливих проблем математичного аналізу, які стали об'єктом досліджень багатьох видатних математиків упродовж століття.

Наукова творчість Михайла Васильовича Остроградського була багатогранною. Він займався аналітичною механікою, теорією удару, балістикою, варіаційним численням, алгеброю, теорією чисел, теорією ймовірностей тощо.

У 1830 році М.В. Остроградський окреслює перед собою програму майбутніх досліджень: створення теорії розподілу електрики та магнетизму, теорії електродинамічних явищ, руху пружних тіл, руху та рівноваги рідини, дії капілярності, розподілу тепла у рідині, обчислення ймовірностей.

Значна частина наукових праць М.В. Остроградського стосується аналітичної механіки. Він відкрив, незалежно від ірландського вченого У. Гамільтона, один з основоположних законів механіки – принцип найменшої дії; одержав узагальнене рівняння динаміки, яке знайшло застосування у сучасній фізиці під час вивчення руху частинок, в

астрономії тощо. Йому належать фундаментальні курси небесної та аналітичної механіки.

Остроградський увійшов в історію не лише як учений, а й як талановитий педагог, чия діяльність зіграла велику роль для піднесення рівня й ролі науки, і в першу чергу математики, механіки та інженерії.

Молодий учений викладає одночасно у декількох столичних вишів (педагогічному і чотирьох військових). Головну мету освіти він бачив у тому, щоб пробудити здатність до самостійного мислення. Бути його учнем, слухати лекції видатного математика вважалося за велику честь.

За свою 40-річну наукову діяльність учений опублікував понад 100 наукових праць у різних галузях науки.

У 1831 р. його обрано академіком Петербурзької академії наук, згодом стає дійсним членом Папської Римської академії, Королівської академії наук у Турині, Американської академії наук і мистецтв, членом-кореспондентом Паризької академії наук.

Михайло Васильович на все життя зберіг любов до свого краю, до рідної мови. Щороку виїжджав до України.

Помер М.П. Остроградський 1 січня 1862 року в Полтаві. Похований у с. Пашенному.

Викладач

Сьогодні, як ніколи, актуальними є проблеми, пов'язані із шкідливими наслідками людської діяльності для навколишнього середовища. Транспорт – один з головних чинників його забруднення. Щоправда, не всі засоби пересування настільки шкідливі для довкілля. Який з них, на вашу думку, можна вважати екологічно найчистішим? (*Студенти відповідають*). Так, звичайно, – електротранспорт, і, зокрема – трамвай. Навряд чи його винахідник замислювався над проблемами довкілля? Але це не применшує актуальності використання його винаходу сьогодні.

Студент 3

Винахідник першого трамваю

Федір Аполлонович Піроцький – військовий інженер, є піонером передачі електричної енергії на далекі відстані. Він народився 1845 року у сім'ї штабс-лікаря Лохвицького повіту Полтавської губернії.

Федір Піроцький здобув освіту в Костянтинівському кадетському корпусі у Санкт-Петербурзі та Михайлівській артилерійській академії. У 1871 році дістав направлення у відділ технічних звітів і кошторисів Головного артилерійського управління у Петербурзі.

На початку 1870 року Піроцький розробляє проект передачі електроенергії через залізний дріт, закріплений телеграфними ізоляторами на дерев'яних стовпах, та двох машин змінного струму власної конструкції.

У вересні 1874 року на Волковому полі провів першу серію дослідів з передачі електроенергії від однієї машини на відстань 200 м до другої (перша система «генератор-двигун»).

Невгамовний винахідник розробив теоретичні основи використання електроенергії на транспорті. 1876-го Піроцький проводить досліді з передачі електричної енергії залізничними рейками. У 1880 році він здійснив перші у світі досліді щодо здійснення руху трамвая за допомогою електричної енергії. Але, на жаль, підтримки і розуміння у Росії не отримав. Тоді винахідник розсилає результати дослідів у різні європейські електротехнічні фірми. Невдовзі його ідеєю скористалася німецька компанія «Сіменс і Галльське» і 1881 року, повністю зберігши схему українського інженера, фірма «Сіменс» офіційно запускає перший у світі трамвай.

У Києві електричний трамвай з'явився у червні 1892 року. Щоправда, випередивши на 7 років Москву і на 15 – Петербург. Появою електричного транспорту кияни завдячують відомому мостобудівнику Аманду Струве, який впровадив геніальну ідею Піроцького.

Продовжуючи працювати над іншими своїми ідеями, Піроцький на початку 1880 року запропонував кілька конструкцій удосконалених металургійних і домашніх печей, а також печей для випікання хліба. У розвитку телеграфу також є певний внесок артилериста-винахідника. Крім того, він зробив багато винаходів у інших галузях – будівництві гідроелектростанцій, електричному освітленні, зв'язку та у суто військовій справі – артилерійській і ракетній техніці.

Вийшовши на пенсію, Піроцький бідує і помирає у злиднях у 1898 році.

До 100-річчя першого київського трамваю на Поштовій площі зводять пам'ятник, але після з реконструкцією площі його перенесли до офісу «Київпаstrансу».

Викладач

Талант наступного вченого настільки багатогранний, що не знаєш, якому з них віддати перевагу.

Студент 4

Універсальний учений

Пильчиков Микола Дмитрович народився у Полтаві 21 травня 1857 року у сім'ї педагога. У 1880 році успішно закінчив Харківський університет із ступенем кандидата і був залишений на кафедрі фізики.

Талант цього українського фізика-теоретика, експериментатора, винахідника – багатогранний. Його наукові праці присвячені оптиці, земному магнетизму, електро- і радіотехніці, радіоактивності, рентгенівським променям, електрохімії та метеорології. Пильчиков захоплювався музикою та українською поезією, сам писав вірші.

Микола Дмитрович Пильчиков був професором Харківського та Одеського університетів, Харківського технологічного інституту. Ще навчаючись у Полтавській гімназії, Микола Пильчиков захоплено займався експериментами та винаходами у галузі техніки, фізики і хімії. 1878 року студент-другокурсник винайшов електричний фонавтограф, на кілька десятиріч випередивши зарубіжних дослідників.

1883 року здійснив геофізичні дослідження у районі Курської магнітної аномалії і вперше подав думку про те, що подальші дослідження зможуть привести до відкриття багатих родовищ залізних руд. Заснував у Харківському університеті магнітно-метеорологічне відділення та метеостанцію, в яких здійснював дослідження з поляризації світла та метеорології. Сконструював сейсмограф, рефрактометр.

1896 року на основі застосування власного оптично-гальванічного способу дослідження електролізу Пильчиков відкрив та застосував на практиці явище електрофотографування, назване вченим фотогоальванографією.

У 1899-1900 роках він уперше здійснив експериментальні дослідження з радіоактивності, чим започаткував нову галузь науки – ядерну фізику.

Він першим в Україні й одним з перших у Росії здійснив вдалі експерименти з Х-променями, відкривши низку ще незнаних їхніх властивостей.

Учений обстоював потребу вивчення високих шарів атмосфери за допомогою спеціальних стратостатів і з цією метою запропонував

конструкцію герметизованої кабіни – провісника сучасних космічних скафандрів.

Унаслідок енергійних зусиль Миколи Дмитровича фізична лабораторія Харківського технологічного інституту, де він працював останні п'ять років, перетворилася на найбагатшу і найкраще обладнану з-поміж інших вищих технічних навчальних закладів тогочасної Росії.

Творча спадщина вченого – це близько 100 праць, понад 25 оригінальних приладів та установок, кілька нових експериментальних методів досліджень. Пильчиков був одним із піонерів-винахідників радіо. Про це краще ви дізнаєтеся з відеофільму.

Викладач

Коротким, але яскравим рядком вписано в історію фізики і Полтавщини ім'я наступного вченого.

Студент 5

Дослідник атмосфери Землі з-під Полтави

Ельяшевич Володимир Львович народився 12 грудня 1876 року в небагатій дворянській родині у маєтку Ельяшевичів, що знаходився у Малих Будищах під Полтавою.

Навчався у Полтавському кадетському корпусі, а з 1895 року в інженерному училищі у Петербурзі. З 1898 року Ельяшевич навчається у Петербурзькому навчальному повітроплавальному парку, яким командував піонер вітчизняної аеронавтики Олександр Матвійович Кованько. Був начальником повітроплавального відділення у Варшавському окрузі. Згодом керує повітроплавальною ротою на посаді полковника.

Використовуючи польоти на повітряних кулях, він здійснював дослідження земної атмосфери. На підставі цього ним було написано й опубліковано низку наукових статей і літературних праць з авіації. За винятковий внесок у розвиток фізики атмосфери В.Л. Ельяшевич обирається членом-кореспондентом Головної фізичної обсерваторії Російської академії наук. 15 лютого 1915 року на 39-му році його життя раптово обірвалося.

Викладач

На сьогодні, як говорять у шоу-бізнесі, «найрозкрученішим» є ім'я видатного полтавського винахідника Юрія Кондратюка. Ще донедавна в його біографії було багато темних плям. Але завдяки наполегливості

полтавських краєзнавців яскрава зірка Кондратюка по-новому засяяла на небосхилі видатних постатей Полтавщини. Запрошуємо познайомитися з основними віражами долі винахідника.

Студент 6

Земні траси Юрія Кондратюка

Юрій Васильович Кондратюк народився і проживав до дев'ятнадцяти років у Полтаві. Юрій Кондратюк – ім'я зовсім іншої людини, справжнє ж ім'я вченого – Олександр Гнатович Шаргей, яке довгий час приховувалось.

Шаргей О.Г. народився 21 червня 1897 року у Полтаві, на вулиці Стрітенській (нині Комсомольська), у флігелі будинку №4.

Отримавши вдома добру фізичну і розумову підготовку, в 1910 р. він вступає до третього класу другої Полтавської гімназії.

Ще у гімназії він завів спеціальний зошит і записував у ньому свої перші космічні проекти. Тоді літали на дерев'яних літаках, які називали «етажерками», а гімназист Олександр Шаргей уже посилав подумки у космос ракету власної конструкції. Принципову схему відокремлення, а після відвідин Місяця, й стикування злітно-посадкового модуля з основним кораблем Сашко придумав у сімнадцять. Він зробив це абсолютно самостійно, не знаючи навіть праць Ціолковського.

1916-го стає студентом механічного відділення Петроградського політехнічного інституту. Свій перший «космічний рукопис» Ю. Кондратюк закінчив у березні 1917 року, до якого ввійшли майже всі основні положення космічного польоту. Але вчитися в інституті йому так і не довелося, оскільки був мобілізований до війська.

Револьюційні події кардинально змінюють життя талановитого юнака, змушуючи його жити під чужими документами Юрія Кондратюка. Протягом 1921–1925 років він пише третій рукопис «Про міжпланетні подорожі». У січні 1929 р. тиражем у 2 тис. примірників виходить його книга «Завоювання міжпланетних просторів». Тоді ж почалося листування та обмін працями Кондратюка і Ціолковського.

Влітку 1938 року Кондратюк передає на зберігання всі свої космічні рукописи історику авіації і космонавтики Б.М. Воробйову.

На початку Великої Вітчизняної війни Кондратюк вступає до комуністичного батальйону дивізії народного ополчення Москви і гине 25 лютого 1942 року на Орловщині, що було встановлено полтавськими дослідниками через багато років після війни.

Дуже багато ідей і винаходів Ю.В. Кондратюка було використано і використовуються у сучасній космічній техніці. А саме – «Траса Кондратюка» була здійснена під час проведення американської програми «Аполлон», що передбачала політ і висадку людини на Місяці. (Фільм про цю подію).

Крім космічних заслуг, у Кондратюка-Шаргея багато і земних – він винаходить альтернативні джерела енергії, будує величезний елеватор без цвяхів, підвісний міст. Кондратюк перемагає у конкурсі з проектом Кримської вітрової електростанції, під час розробки якого впроваджено багато нових конструктивних рішень у будівельних конструкціях, які були також закладені у побудову Останкінської вежі, що у Москві.

Пам'ять про видатного вченого втілена в багатьох книгах, фільмах. У Полтаві створено музей авіації і космонавтики ім. Ю. Кондратюка (спершу хотіли створити музей Кондратюка). Біля музею встановлено пам'ятний знак на честь видатного вченого. Його ім'я носить Полтавський технічний національний університет і одна з вулиць міста. У Флориді (США) на космодромі встановлено пам'ятник, де висічені імена вчених й астронавтів, причетних до польоту на Місяць, там є ім'я й нашого земляка Ю.В. Кондратюка.

Викладач

У липні цього року фактично всі наукові, і не тільки, видання вийшли із заголовками «Мегазірка вітчизняної фізики», «Суперзірка радянської фізики» і т. ін., відзначаючи 110-ту річницю від дня народження цього видатного вченого. Майже 60 років він був професором кафедри теоретичної фізики Московського університету, отримавши це звання всього у 27 років, хоча так і не став академіком.

Цей вчений причетний до багатьох відкриттів і створення нових теорій. Як свідчення визнання геніального фізика і нині на стінах кабінету вченого у Московському державному університеті, що фактично став його музеєм, залишаються автографи з висловами Нобелівських лауреатів – Поля Дірака, Хідекі Юкави, Нільса Бора, Іллі Пригожина, Семюела Тінга, Марі Гелл-Манна, Герарда Хоофта. Це – наш земляк Іваненко Дмитро Дмитрович. А 30 грудня ще одна, сумна, дата – 20 років назад Дмитро Дмитрович відійшов за межу вічності.

Студент 7

Мегазірка вітчизняної науки

Іваненко Дмитро Дмитрович – видатний фізик-теоретик, доктор фізико-математичних наук, – народився 29 липня 1904 р. у Полтаві. Здобував освіту у Полтавському педагогічному інституті, Харківському університеті, Ленінградському університеті.

Деякий час працював у Полтавській астрономічній обсерваторії, у декількох Харківських та Московських вишів, у Київському університеті імені Тараса Шевченка. Був репресований і відбував заслання у Томську, де плідно працював у Томському та Уральському університетах.

Очолював відділ теоретичної фізики в Українському фізико-технічному інституті в Харкові.

Разом з Амбарцумяном у 1939 р. висунув ідею дискретного простору, яка стала підґрунтям сучасної квантової теорії поля.

Після відкриття англійським фізиком Джеймсом Чедвіком третьої елементарної частинки – нейтрона, про що він повідомив наприкінці лютого 1932 р. на сторінках англійського журналу «Nature», Іваненко 28 травня 1932 р. виступив на сторінках цього самого журналу із статтею «Гіпотеза про роль нейтронів», в якій уперше висловив думку, що нейтрон є поряд з протоном структурним елементом ядра, і вперше сформулював протонно-нейтронну модель ядра, нині загально визнану.

На початку 1934 року разом з Ігорем Таммом заклали основи теорії ядерних сил, що базується на так званому обмінному характері дії нуклонів у ядрі.

Протягом 1944–1948 років разом з Померанчуком і Соколовим розробив теорію електромагнітного випромінювання електронів великих енергій у прискорювачах типу бетатрона і синхротрона.

Іваненко разом з Фоком розробив теорію паралельного перенесення спінарних хвильових функцій електрона, що дало змогу узагальнити квантове рівняння Дірака на випадок наявності тяжіння.

Дмитро Дмитрович систематично приїжджав до України, зокрема на так звані Ужгородські конференції з теорії квантових полів та елементарних частинок, які влаштовувалися в Ужгородському університеті головню зусиллями професора Ломсадзе.

Полковник Іваненко після Великої Вітчизняної війни очолював групу військових фахівців та вчених, яких відрядили до Німеччини для вивчення стану німецької ядерної програми.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора. У 1950 році отримав Сталінську премію – найвищу на той час у СРСР відзнаку – за роботу з теорії електрона та проблем аеродинаміки, хоча реабілітований був незадовго до смерті (1994 р.).

У 2004 році Московський державний університет імені М.В. Ломоносова, відзначаючи 100-літній ювілей Дмитра Дмитровича Іваненка, заснував стипендію його імені для студентів фізичного факультету.

У 2009 році у Полтавському державному педагогічному університеті було проведено Міжнародну наукову конференцію «Д.Д. Іваненко – видатний фізик-теоретик, педагог».

Викладач

Нещодавно науково-технічна спільнота відзначала 110-літній ювілей від дня народження і 50 років від дня смерті геніального конструктора важких танків, ядерної зброї, як би сьогодні сказали – чудового менеджера, організатора і просто чудової людини – Духова Миколу Леонідовича.

Студент 8

Конструктор грізної зброї

Микола Леонідович Духов, нащадок давнього дворянського роду, народився 26 жовтня 1904 року в с. Веприк Гадяцького повіту у сім'ї військового фельдшера.

Свої перші конструкторські здібності він проявляє ще 7-річним хлопчиком, коли майструє на замовлення друзів дерев'яні пістолети, рушниці, машинки.

Затим юнаком виготовляє радіоприймачі для односельчан власної розробки. Навчається у Харківському інституті геодезії та землепорядкування, на факультеті механіки Ленінградського політехнічного інституту. Стає конструктором на Кіровському заводі.

Першим його витвором був перший легковий автомобіль «Ленінград-1», виготовлений повністю з вітчизняних деталей. Затим – 75-тонний кран, кресленник для якого молодий конструктор виготовив за 23 (!) дні.

З бронетанковою технікою Микола Духов починає працювати з 1936 року, а у 1938 році вже пропонує технічний проект важкого танка КВ (Климент Ворошилов), серійний випуск якого з 1939 року розпочинається на Кіровському заводі. Нарком танкової промисловості

І.М. Зальцман писав про Духова: «Його внесок у створення танка КВ настільки великий, що я вважаю Духова основним творцем цієї могутньої машини».

З початком війни Миколу Леонідовича направляють у Челябінськ, де він організує поточно-конвеєрне виробництво танків КВ, працює над модифікацією танків, зокрема легендарного танка Т-34, виробництво якого було налагоджено 1942 року за 33 дні! За цю роботу Духова нагороджують орденом Трудового Червоного Прапора.

3 червня 1943 року Микола Леонідович Духов – головний конструктор Кіровського заводу. Під його керівництвом створюються важкі танки серії ЙС (Йосиф Сталін). ЙС-2 вважається найбільш ефективним танком Другої світової війни. Силу танка визнавали і противники, рекомендуючи стріляти по танкові ЙС лише зі засідок, не вступаючи у відкриті зіткнення. Коли, оцінюючи переозброєння СРСР у ході війни, говориться про «мудрість керівництва СРСР», то у поєдинку технічної думки й організаторських здібностей важку війну виграли такі люди, як Микола Леонідович Духов.

У 1945 році за видатні заслуги у створенні танків та самохідних артилерійських установок М.Л. Духову присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці та військове звання генерал-майора інженерно-танкової служби. На військовому обліку до цього він значився як рядовий.

Духов – основоположник конструкторської школи ядерних боєприпасів, 1948 року його призначено заступником Головного конструктора, керівником науково-конструкторського сектору одного з найбільш засекречених у країні НДІ, який займався створенням атомної бомби. Зокрема, як зазначав Юлій Харитон – керівник КБ-11, на якого було покладено завдання, знайти інженерне рішення створення атомної бомби, «...про кращого помічника, ніж Духов, не можна було навіть мріяти..., його конструкторська геніальність уроджена». Під його керівництвом у СРСР було розроблено перше покоління ядерних боєприпасів для сімнадцяти різних носіїв – перших міжконтинентальних балістичних ракет, торпед, перших крилатих ракет для військово-повітряних сил, військово-морського флоту, протиповітряної оборони.

За участь у створенні атомної бомби, розробку нової системи підриву й автоматики до неї М.Л. Духов ще двічі удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці, йому присвоєно звання генерал-лейтенанта інженерно-технічної служби. Крім того, Духов – кавалер багатьох

нагород, член-кореспондент АН СРСР, але незважаючи на всі високі регалії, залишався скромною людиною у всіх життєвих питаннях.

Треба зазначити, що в США подібної системи не було. У руках М.Л. Духова опинилася вся бомба – заряд, генератор і компонування бомби. М.Л. Духов став центральною фігурою у справі створення ядерної, а потім і водневої зброї. Тоді постало завдання забезпечення ядерними зарядами всіх військових сил країни, і в подальшому М.Л. Духов проводив активну діяльність у справі розробки бойових ядерних боєприпасів для всіх родів військ Радянського Союзу.

Працюючи з ядерною зброєю, М.Л. Духов захворів. Він помер 1 травня 1964 року, похований на Новодевічєвому кладовищі в Москві.

Іменем М.Л. Духова названо вулицю та встановлено пам'ятник на його батьківщині у селі Веприк Полтавської області, а також – вулицю у центрі Полтави. Пам'ятник-бюст Миколі Леонідовичу встановлено у Всеросійському науково-дослідному інституті автоматики ім. М.Л. Духова, а також у Південно-Уральському державному університеті.

Викладач

У Полтавському музеї авіації і космонавтики, де ми з вами побували, цьому вченому присвячено експозицію «Від ГРД до «Катюші»». Його ім'я поряд з ім'ям С.П. Корольова золотими літерами вписано в історію вітчизняної ракетно-космічної техніки.

Студент 9

Основоположник вітчизняної ракетної зброї

Побєдоносцева Юрія Олександровича можна вважати великим продовжувачем ракетної діяльності Засядька.

Він народився 1907 року в родині вчителів фізики і математики, яка переїхала до Полтави з голодної Москви у 1922 році.

Навчався у Полтавській індустріально-технічній профшколі. Закінчив Московський авіаційний інститут та Московське вище технічне училище ім. М.Е. Баумана, де одночасно вчився С.П. Корольов, з яким у нього зав'язалася міцна дружба на все життя.

У 1932 році було організовано Групу з вивчення реактивного руху (ГВРР), в якій Ю.О. Побєдоносцев очолив бригаду з створення першого у світі повітряно-реактивного двигуна на порохових газах.

Створена в Реактивному НДІ експериментальна база дозволила йому з 1935 року зосередити увагу на вивченні зовнішньої і внутрішньої

балістики ракетних снарядів на твердому паливі і розробці нової ракетної зброї. На основі розроблених снарядів М-8 і М-13 було створено знамениті ракетні системи залпового вогню, які під час війни отримали назву «Катюша». За ці роботи в 1941 році Ю.О. Победоносцев з групою співробітників було присуджено Державну премію СРСР. У 1946 році його призначають головним інженером новоствореного інституту НДІ-88, де разом з С.П. Корольовим бере участь у становленні і розвитку вітчизняної космонавтики.

Понад 30 років свого життя Ю.О. Победоносцев присвятив педагогічній діяльності, ним уперше були написані і видані в 10 частинах конспекти лекцій з проектування бойових ракет і низка книг, присвячених космонавтиці. За статті про роботу складених ступінчастих ракет і визначення їх оптимального співвідношення, інженерних проблемах космонавтики він був вибраний членом-кореспондентом Міжнародної академії астронавтики.

За пропозицією Корольова в 1958 році Победоносцев перейшов на роботу до НДІ-125 (Федерального центру подвійних технологій «Союз»). Його було призначено начальником спеціальної лабораторії з проектування ракетних двигунів на твердому паливі (РДТП). З того часу на підприємстві починаються роботи із створення зарядів для великогабаритних ракет. Вирішуються нові складні проблеми: розробляється РДТП з відсіченням тяги, створюється РДТП 10-кратного вмикання, застосовуються склопластики як силова оболонка корпусу двигуна.

Завдання, які вирішувались, не вкладалися у рамки однієї лабораторії і в 1960 році створюється потужний відділ, що складається з трьох лабораторій, який Юрій Олександрович очолював до 1968 року.

Великий вклад він вніс у діяльність підприємства з впровадження порохових двигунів у програми освоєння космічного простору. Під керівництвом доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки Ю.О. Победоносцева багато співробітників підприємства захистили кандидатські і докторські дисертації.

Перебуваючи у Баку на Міжнародній конференції з астронавтики, де видатний учений мав би виступити з доповіддю, 8 жовтня 1973 року серце Юрія Олександровича раптово зупинилось. Похований Победоносцев у Москві, на Ваганьковському кладовищі, в одній огорожі з могилою авіаконструктора С.А. Вахмістрова, оскільки їх дружини були рідними сестрами.

Його іменем названо один з нових проспектів Полтави і встановлено меморіальну дошку на фасаді будинку Полтавського електротехнічного технікуму (колишньої індустріально-технічної профшколи).

Викладач

Серед полтавчан доля найприхильнішою була, мабуть, до Брауде Семена Яковича.

Валентин Гаташ про нього сказав: «За своє життя Семен Якович так багато встиг зробити, що з верхом вистачило б на десяток достойних наукових доль».

Студент 10

«Морський професор» Брауде

Брауде Семен Якович народився 1911 року в Полтаві у сім'ї службовця. Успішно закінчив Харківський фізико-хіміко-математичний інститут (нині Харківський університет ім. В.Н. Каразіна).

Наукові дослідження розпочав 1933 року у Харківському фізико-технічному інституті у лабораторії електромагнітного випромінювання під керівництвом академіка А. О. Слуцкіна. Вчений з'ясував закономірності руху електронів у електричних і магнітних полях з урахуванням просторового заряду, брав участь у розробці перших у світі потужних багаторезонансних магнетронів надвисокочастотних коливань. Це дало змогу створити перший у СРСР трикоординатний радіолокатор, який долучили до системи протиповітряної оборони Москви ще на початку Вітчизняної війни, де він під особистим керівництвом Семена Яковича пройшов успішне бойове застосування. За особливий внесок у справу захисту столиці Брауде нагородили медаллю «За оборону Москви».

У 50-і роки С.Я. Брауде заснував новий науковий напрям – радіоокеанографію. На крейсері Балтійського флоту, у цивільному довгополому пальті й капелюсі Семен Якович (це дало привід балтійцям жартівливо називати його «морським професором») провів перші детальні дослідження поширення ультракоротких хвиль над морем в умовах прямої видимості і за горизонтом, а також дослідив розсіяння електромагнітного випромінювання морськими хвилями. Вчений виявив й обґрунтував ефект далекого тропосферного поширення радіохвиль, явище атмосферного хвилеводу. Встановлені ним закономірності взаємозв'язку характеристик розсіяного електромагнітного поля з властивостями морської поверхні у подальшому дали змогу розробити новий

неконтактний метод визначення параметрів морського хвилювання на далеких відстанях – метод дистанційного зондування.

У 60-і роки широке визнання принесли Семену Яковичу роботи, якими було започатковано ще один науковий напрям – декаметрової радіоастрономії. Разом з колегами й учнями він створив найбільші радіоастрономічні системи декаметрових хвиль, унікальні за своєю чутливістю і роздільною просторовою здатністю – радіотелескоп УТР-2 і радіоінтерферометри УРАН. З їх допомогою одержано результати світового рівня: складено перший каталог космічних джерел декаметрового випромінювання (понад 4000 дискретних об'єктів), вивчено особливості незбуреного і спорадичного радіовипромінювання Сонця, виявлено інтерімпульси у випромінюванні пульсарів і низку нових закономірностей у розподілі радіояскравості протяжних утворень.

Значним науковим досягненням стало виявлення у космічному випромінюванні першої гранично низькочастотної спектральної лінії збуджених атомів вуглецю, що відкрило нові можливості у діагностиці міжзоряного середовища. Під час розв'язання низки задач астрофізики С.Я. Брауде теоретично визначив ефекти спільної дії синхротронного і теплового випромінювань, ефекти поглинання в іонізованому газі, закономірності синхротронного випромінювання об'єктів з великою оптичною довжиною.

Для наукового стилю вченого характерні комплексність підходу до розв'язання задач, використання найефективніших методик експериментів, глибоке теоретичне обґрунтування проблеми, інтерпретація і узагальнення результатів досліджень. Його творчий доробок – це близько 300 наукових праць, серед яких 5 монографій, 15 оглядів, 10 авторських свідоцтв на винаходи. Понад 40 статей опубліковано у міжнародних наукових журналах.

Багато уваги С.Я. Брауде приділяє викладацькій роботі, підготовці кадрів вищої кваліфікації. Протягом багатьох років він читав основні курси у Харківському університеті, Військовій академії ім. Л.А. Говорова, завідував кафедрами харківських політехнічного та інженерно-будівельного інститутів, був професором Ленінградського інституту інженерів зв'язку залізничного транспорту. Опублікував серію науково-популярних видань.

Багатогранною є науково-організаційна діяльність С.Я. Брауде. Він протягом багатьох років був членом проблемних і спеціалізованих рад з

радіофізики і радіоастрономії Російської академії наук та НАН України, членом Міжнародної астрономічної спілки, входив до редколегій численних науково-технічних журналів. За участю С.Я. Брауде у Національній академії наук України було створено дві установи – Інститут радіофізики та електроніки (1955) та Радіоастрономічний інститут (1985). Багато років він був заступником директора цих установ.

Визнанням наукових досягнень С.Я. Брауде стало присудження йому звання Заслуженого діяча науки і техніки України, Державних премій СРСР та України, Золотої медалі АН СРСР ім. Попова, премії та медалі Євразійського астрономічного товариства. Його нагороджено трьома орденами Трудового Червоного Прапора, двома орденами «За заслуги» (III-го та II-го ступеня), медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні», чотирма ювілейними медалями. На честь Брауде у 2007 році засновано премію його імені за видатні наукові роботи у галузі радіофізики і радіоастрономії.

Викладач

Родом з простої селянської родини с. Жирківка видатний фізик-ядерник із Полтавщини, який створив потужний Інститут ядерних досліджень.

Студент 11

Пасічник Митрофан Васильович – від робфаку до АН УРСР

Усе життя Митрофана Васильовича нерозривно пов'язане з наукою. У школі він був кращим учнем, потім відмінно вчився на робітничому факультеті, згодом – у Полтавському інституті соціального виховання, ще званому як інститут народної освіти (зараз Полтавський національний педагогічний університет). Студентом працював там лаборантом, а після закінчення інституту в 1931 році – завідувачем фізичної лабораторії. Саме тоді захопився вивченням структури металів та впливу на неї рентгенівських променів. Дослідження виявилися вельми актуальними і через рік молодого фахівця запросили до Інституту фізики Академії наук УРСР. Там він успішно захистив дисертацію, був призначений керівником спеціальної лабораторії. 1940 року його направили на викладацьку роботу до Чернівецького університету.

З початку Великої Вітчизняної війни й до Перемоги вчений був у лавах діючої армії. Відзначений орденами Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни та іншими бойовими нагородами.

Після війни Митрофан Пасічник повернувся до Києва, продовжив працювати в Інституті фізики, у 1949-1965 роках був його директором. З 1970 року діяльність ученого пов'язана з новим Інститутом ядерних досліджень АН УРСР, який очолював упродовж перших трьох років. Паралельно проводив різноманітні дослідження у важливих напрямках ядерної фізики, зокрема, таких як робота реактора, взаємодія повільних і швидких нейтронів з атомними ядрами, радіаційна стійкість основних конструктивних матеріалів реакторів. Його наукові праці, рівень керівництва колективом учених високо оцінював видатний радянський фізик-ядерник І.В. Курчатов.

Митрофан Васильович неодноразово порушував питання про ненадійність атомних реакторів, які було встановлено на Чорнобильській АЕС. Недарма ще в 1960-х роках американці відмовилися від використання реакторів цього типу. А після аварії на ЧАЕС він, разом з іншими вченими інституту, наполегливо працював над з'ясуванням причин цієї техногенної катастрофи, вніс чимало важливих пропозицій, що ж саме необхідно здійснити для підвищення безпечності таких реакторів. Потім брав участь у розробці державної комплексної програми безпечних діючих АЕС України, неодноразово звертався до вищого керівництва держави з науковим обґрунтуванням проблем нашої атомної енергетики, необхідності більше уваги приділяти її розвитку. Особливо наголошував на тому, що надійна робота атомних електростанцій здебільшого залежить від наявності висококваліфікованого штату працівників, про яких, на жаль, наша держава свого часу не дбала, і тому відбувалася їхня масова еміграція за кордон.

Митрофан Пасічник не забував місця, де пройшли його дитинство і юність. Часто відвідував рідну Жирківку, Полтаву. І сам, і з сином Володимиром та дочкою Інною, які своєю життєвою стежкою теж обрали ядерну фізику.

8 листопада 1996 року він пішов за межу вічності. Але в нашій національній пам'яті Митрофан Васильович залишиться вченим, котрий багато зробив, аби прихована в атомних ядрах могутня сила стала не тільки великою загрозою людству, а й надійним джерелом забезпечення його потужною енергією.

Викладач

Учений у галузі механіки і процесів управління, геніальний конструктор крилатих ракет, академік АН СРСР, двічі Герой Соціалістичної Праці, який не завжди був визнаний і для його держави це було кроком назад.

Студент 12

Челомей – унікальний учений і конструктор

Володимир Миколайович Челомей народився 30 червня 1914 р. в учительській родині рівно за місяць до того, як Росія вступила у Першу світову війну, в м. Седлеце (тепер Седльце, Польща). Після початку Першої світової сім'я переїхала до Полтави до родичів матері. Наставницею малого Володі була родичка Пушкіна і Гоголя – С.М. Данилевська, яка прищепили йому любов до музики, літератури, інших культурних цінностей.

У 1926 році Челомей переїхали до Києва, де Володимир стає студентом авіаційного факультету Київського політехнічного інституту. І знаменно, що в цьому ж інституті, тільки кількома роками раніше вчився і Сергій Павлович Корольов. Один з професорів говорив про юного Челомея, що ніколи ще не зустрічав такого обдарованого студента. Дійсно, у 19 років він написав свою першу наукову статтю за розрахунком авіадвигунів. Але особливо приваблювала його теорія коливань. Щоб сказати нове слово у цій складній науці, потрібно було глибоке знання математики. Тоді Челомей, крім політехнічного, почав учитися ще й у Київському університеті на математичному факультеті. Вже тоді він зацікавився реактивними двигунами, відчуваючи, що за ними велике майбутнє.

Закінчив достроково з відзнакою Київський політехнічний інститут, отримавши відразу ступінь кандидата, а згодом і доктора технічних наук.

Велика Вітчизняна війна застала Челомея у Москві. Дорога до Києва виявилася зачиненою, і він мимоволі став москвичем, почав працювати у Центральному інституті авіаційного моторобудування. Йому було доручено справу, що і вивело його на головний шлях: він став ракетником. У 1942 році Челомей всього з двома помічниками – техніком і механіком – зайнявся розробкою нового типу рідинного реактивного двигуна, так званого пульсуючого. У Німеччині до цієї самої ідеї дійшов

інженер Пауль Шмідт, який створив знаменитий літак-снаряд «Фау-1», яким німці обстрілювали Лондон.

Після війни конструктор Челомей з великим колективом працює над крилатими ракетами, які були прийняті на озброєння підводних човнів. Водночас у МВТУ ім. Баумана він читає курс з теорії коливань і стійкості складних динамічних систем, укладаючи у суто математичну дисципліну великий фізичний зміст. А в 1960 р. у цьому виші він заснував кафедру «Аерокосмічні системи», де започаткував свою науково-педагогічну школу ракетно-космічної механіки.

З 1959 р. академік Челомей – генеральний конструктор авіатехніки в СРСР. Вважається, що дев'ять з десяти тих виробів, які були розроблені колективом підприємства під керівництвом В.М. Челомея, не мають аналогів у світі. До таких розробок належать міжконтинентальні ракети УР-100, перші маневрувальні супутники Землі «Політ», перші космічні супутники-наукові лабораторії і ракети-носії «Протон», «Космос-1267», орбітальні станції «Салют-2, -3, -5» та ін. У 1980 р. було завершено розробку автоматичної станції «Алмаз» з радіолокатором на борту. Станція не мала аналогів у світі. Запуск аналогічної станції цього класу було здійснено тільки в 1987 р. під назвою «Космос-1970». Пізніше американські фахівці визнали – якби програмою висадки на Місяць керував Челомей, радянські космонавти раніше за них здійснили б прогулянку на його поверхні.

Оцінюючи діяльність В.Челомея, можна констатувати, що в апогей ядерного протистояння між блоком НАТО і країнами Варшавського договору грізна зброя, створена Челомеем, стала важливим чинником у досягненні паритету сил між протиборчими сторонами, що забезпечило стабілізацію геополітичної ситуації у світі і навіть прийняття низки мирних ініціатив.

Викладач

Сьогодні ми з вами підбили підсумки нашого проектного дослідження, у ході якого ознайомилися з яскравими постатями вчених Полтавщини. Що найбільше вразило вас з того, що ви дізналися про вчених? Що корисного для себе ви взяли з отриманої інформації?

Із відповідей студентів (приведено практично дослівно):

1. Таке враження, що полтавські вчені завжди прагнули злетіти в небо. Так і хочеться сказати – тернистим шляхом до зірок.

2. Основні напрями наукової діяльності наших земляків пов'язані з військово-ракетною й авіакосмічною технікою, ядерною фізикою.
3. Держава має поважати своїх учених, щоб вони не виїжджали до інших країн, а розвивали науку в Україні, прославляючи свою Батьківщину.
4. Полтавських учених об'єднує те, що практично всі свого часу були військовими або пов'язували свої дослідження і діяльність зі зброєю. Хоча свою роботу спрямовували на обороноздатність держави, а не на завоювання інших країн (хіба, крім Засядька).
5. Деякі вчені залишилися, на жаль, невизнаними за життя. Наприклад, Піроцький, навіть Челомей. Якби радянська влада визнала значення винаходів Челомея і дала можливість їх реалізувати, то Радянський Союз був «першопрохідцем» на Місяці.
6. Разом працювати краще, одна голова – добре, а дві ще краще – Іваненко з ким не працював, і з усіма створив визначні відкриття. Він достойний навіть Нобелівської премії.
7. Військові завжди отримують хорошу освіту, як наслідок – серед них багато вчених, винахідників, конструкторів. Можливо, зараз також буде відродження військової науки, бо нам слід посилити обороноздатність України.
8. Якщо людина талановита, то вона талановита в усьому. Прикладом цього може бути діяльність практично всіх учених, з якими ми познайомилися. Особливо яскраво проявляється багатогранність таланту вченого у Пильчикова, який зробив багато винаходів у багатьох галузях фізики.
9. Учені, з якими ми познайомилися, – патріоти своєї держави. Раніше була Російська імперія, Радянський Союз і вчені-уродженці Полтавщини прославляли ці держави. На жаль, з цієї причини тепер Російська Федерація вважає їх своїми вченими. Тому треба поширювати інформацію про біографію вчених, тоді більше людей у всьому світі зрозуміє, що це – українські вчені.

Викладач

Отже, незалежно від історичних часів і подій, кожен із учених Полтавщини зробив великий вклад у розвиток світової науки і техніки, кожного з них ми можемо вважати справжнім патріотом своєї Вітчизни. І,

я думаю, ви погодитесь зі мною, що кожен з них гідний поваги і наслідування.

Закликаю вас бути справжніми патріотами нашої Полтавщини. Поважайте історію і людей своєї Вітчизни і будьте гідними послідовниками своїх предків.

Дякую за роботу.

«ГЕРОЇ НАШОГО ЧАСУ»

С. Рогоза

*Ерастівський коледж ім. Е.К. Бродського
Дніпропетровського державного
аграрно-економічного університету*

Викладач

Сьогоднішня виховна година присвячена патріотизму, людяності, вихованню у молодого покоління, майбутнього України, почуття поваги до рідної землі та людей, які її захищають.

На виховну годину запрошено гостей:

1. Артема Кравченка, учасника АТО, бійця батальйону «Днепр-1».
2. Сергія Олексійовича Максименка, командира громадського об'єднання «Страж» міста Вільногірськ.

На екрані демонструються світлини на патріотичну тему

Ведучий

Батьківщина – це наш дім, наша колыска. Де б ми не були, які випробування не надсилала б нам доля, ми маємо пам'ятати, якого ми роду, де наше коріння. Народ без минулого, без пам'яті, без історії – не народ, а просто населення, яке легко поневолити як фізично, так і духовно.

Ведуча

Одна Батьківщина і двох не буває,
Місця, де родилися, завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знайде в житті.

Ведучий

Моя ти рідна Україно,
На прапорі твоїм блакить,
Багата й сильна країна,
Де жито в колосі шумить.

Ведуча

Пройшла страшний ти час розрухи,
Голодомору і війни.
Розправили величні крила
Твої знедолені сини.
Із козаків ті українці,
Що підняли тебе з руїн,
Й поставили тебе убогу
На рівень інших всіх країн

Ведучий

Моя вишнева Україно
Мій рідний найсвятіший краю,
Куди б не їхав, де б не був ти,
А кращої землі немає.
Тебе не вигдавав ніхто,
З'явилась ти у день творіння,
Благословив тебе Христос
На вічне щастя і боріння

Ведуча

Краю мій коханий, щире твоє слово,
Небо твоє ніжно-голубе. Рідна Україно,
Рідна Україно, земле колискова,
Обіймаю піснею тебе.

Пісня про Україну

(Слеонора Скиданова)

Серед хлібів волошки сині
Зачарували нам серця
Мабуть тому, що Україні
Ці кольори так до лица.

Серед хлібів волошки сині
Добра і миру кольори
Тільки у нас на Україні
Такі чудові прапори

Приспів:

За сонце, за небо, за спів солов'я,
Ця пісня про тебе – країно моя,
Хай нас обминають печалі й жалі
Хай квіти буяють на рідній землі
Два кольори, дві половини
І у Дніпра два береги
Та не розділять Україну
На схід і захід вороги.
Одна сім'я, одна родина,
Карпати, південь і Донбас.
Одна єдина Україна
Назавжди об'єднала нас.

На екрані демонструються світлини бійців АТО

Ведучий

Я дивлюсь на світлини бійців,
Щирі посмішки, втомлені очі,
Сиві скроні та безліч рубців...
А мій розум сприймати не хоче:
Це не сон, не синдром маячні,
Ця війна не в далекій країні,
Не в Іраку чи десь там в Чечні,
А в вишневій моїй Україні
Саме зараз її вояки
Схід країни від зла захищають,
Б'ються на смерть мої земляки,
Кров'ю землю свою поливають,
Щоб країна ввійшла в майбуття
Вільна, сильна, без чвар та війни
Відають саме цінне – життя,
України найкращі сини.

Ведуча

Для України настав тяжкий і відповідальний час. Після Майдану, побачивши, що Україна обрала собі європейський шлях, наша «старша сестра», відчувши загрозу, що демократія з України перекинеться на Росію, розпочала проти нас війну. Українці зрозуміли, хто у всі віки нас принижував, забрав у нас історичну правду, нищив нашу мову, а зараз хоче забрати і волю, і європейство. Через агресію путінської Росії в українців пробудилося вічне прагнення до волі та незалежності.

Пісня «Прошу в неба»

(Ірина Федишина)

Кулі летять, небо чорним стає.
Ми, або нас, брат – прикриєш мене.
Війна, як війна, нещадна така.
Скільки сердець забирає вона.

Приспів:

Прошу в неба й землі не беріть їх собі!
Не беріть, не беріть їх собі.
Прошу в неба й землі залишіть їх сім'ї!
Боже, дай сили їм в боротьбі.

Програш.

Мамо, не плач, заростуть окопи травною.
Стане зеленою чорна земля.
І загояться рани від болю.
І єдиною стане країна моя.

Приспів:

Прошу в неба й землі не беріть їх собі!
Не беріть, не беріть їх собі.
Прошу в неба й землі залишіть їх сім'ї!
Боже, дай сили їм в боротьбі.

Програш.

Мамо не плач, заростуть окопи травною.
Загояться рани від болю.
Заколоситься земля.
Стануть хмари сині.

И скажемо всі – «Слава Україні!».

Приспів: 2 рази

Ведуча

Сьогодні Україна у вогні,
Сьогодні ворог рушить всі кордони
Давно чекають матері й жінки
Своїх синів й чоловіків додому.

Нам невідомі всіх їх імена,
Хто їх чекає, хто за ними плаче,
Де їхній дім, як їм болять війна,
Яке в них серце – щире чи терпляче.

Ведучий

Як страшно їм, коли усе горить,
Коли руїни, смерть перед очима,
І як в бою важлива кожна мить,
Які в них білі крила за плечима.

Нам невідомі мрії й здобуття,
Всі їхні рани, всі слова прощання,
Вони – солдати, що кладуть життя,
Заради нас і мирного світання.

І без імен помолимося за них,
За трошки вдачі світлої, простої.
В час зрад страшних і втрат таких гірких,
І без імен вони для нас герої.

Ведуча

На жаль, не всі брати, чоловіки, тата повертаються додому живими.

*Хлопець виходить на сцену, тримаючи телефон біля вуха,
а в залу лунають звуки виклику телефону*

Татку, татусю, не мовчи,
Скажи у трубку: «Здрастуй, синку»
Я вперше згоден – покричи
За ту в щоденнику оцінку.

Татусю рідний, запитай,
Як і раніш: «Як в тебе справи?»
Свою пораду мені дай
Я хочу чуть твої настави.

Скажи мені, що це неправда,
Скажи у трубку, що живий.
Скажи, що все це помилково,
Татусю рідний, дорогий.

Тепер я чую своє серце,
Я знаю, де воно – воно болить.
Болить і день, і ніч нестерпно
Шалено б'ється і щемить.

Скажи що-небудь, щоб я міг
Всім прокричати: «Це неправда!
Татусь – Герой! Він переміг!
І він приїде, може, й завтра...»

Я більш не граю, тату, в танки,
Не хочу фільмів про війну,
Не хочу чути про Росію,
Чужу, брехливу і брудну.

Вона забрала в мене татка
І інших тисячі життів.
Вони хотіли краще жити,
Ніхто вмирати не хотів!

Татусю рідний, я не плачу,
Бо знаю, я ж бо чоловік.
А слізки котяться по щічках,
Їх просто втримати не зміг.

Я помолюсь сьогодні Богу
І попрошу лиш про одне –
Щоб більш не забирав у діток
Їх серцю рідне й дороге.

А ще щоб передав для татка:
«За маму – не переживай,
Я буду гідним твоїм сином,
І ти про це, татусю, знай!

Твій номер житиме в мобільці,
А ти у пам'яті моїй.
Це буде наша таємниця –
Для мене ти завжди живий!!!

*Хлопець йде зі сцени, тримаючи телефон біля вуха
і лунають гудки телефону.*

На екрані демонструються світлини

Ведуча

Давайте хвилиною мовчання вшануємо пам'ять героїв, які не повернулися з жорстокої війни, серед них і наші земляки:

1. Саранча Максим Ростиславович, 1988 року народження, у Песках.
2. Коваленко Олег Миколайович, 1984 р. н., під Іловайськом.
3. Алексеєнко Вадим Миколайович, 1975 р.н., під Іловайськом.
4. Василенко Микола Миколайович, 1986 р.н., під Маріуполем.

Хвилина мовчання. Звучить метроном

Ведуча

Вічна слава солдату – герою
І солдатів без нагород –
Хто загинув хоробрим у бою,
Захищаючи рідний народ

Скільки їх полягло серед бою!!!
І однаково боляче нам,
Бо в бійців рядових і героїв
Смерть оцінена рівно-життя!!!

Ведучий

Від крові захлинається земля,
Від болю сльози навертаються на очі...
Ми ж українці, ми одна сім'я!
Й ганьба тому, хто це забути хоче!
І голову схилив старий Тарас –
Не вірить він, що брат пішов на брата.
Невже даремно він боровсь за нас?!
Пройшов крізь біль і величезні втрати?

Ні! Мова солов'їна оживе!
Нам вороги не будуть докучати,
Бо що людина сіє, те й пожне,
А злих людей давно чекають грати.
Ми переможемо, хоч ціна – життя
І знов здобудемо оту свободу,
В яку він вірив, і щасливе майбуття,
Яке хотів він для свого народу.
На екрані демонструється список наших земляків – учасників АТО.

Ведуча

Кожного дня, щогодини українці висловлюють безмежну вдячність воїнам, які виборюють право бути Україні суверенною, єдиною державою. Тож молимося за наших мужніх захисників і просімо у Бога одного: аби вони живими і здоровими якнайшвидше повернулися додому, до своїх матерів, дружин, дітей. Серед учасників бойових дій на Донеччині і Луганщині і наші земляки, які захищають Батьківщину від агресії ворога.

Ведучий

Повертайся, будь ласка, живим
Я прошу небагато й не мало
Кожен вечір молюся усім святим,
Щоб нещастя тебе не спіткало,
Щоби Янгол закрив од біди,
Над тобою розправивши крила.
І щоб куля лихої орди
Не побачила, не зачепила.
Ясним ранком та днем дощовим
Я шепочу у синє небо:
Повертайся, будь ласка, живим
Батьківщина чекає на тебе.

Виходить студентка в українському вбранні, читає вірш

Перед іконою я стану на коліна,
Воскову свічку тихо запалю
І помолюсь за рідну Україну,
За тих солдатів,

Що полягли в жорстокому бою.
Солдате український, я за тебе
Щодня благаю Бога і молю,
Щоб захистив ти жовте поле, синє небо,
І щоб живим лишився ти в бою.
Перед солдатом стану на коліна,
За те, що захищає Україну
В запеклому жорстокому бою.
І вірю я: настане день розплати,
Господь засудить наших ворогів,
В огні пекельному довічно їм палати,
Бо прокляли їх українські матері.
І пам'ятник величний звести треба
Тим, хто Україну так любив свою,
Життя віддав за жовте поле, синє небо
В запеклому жорстокому бою

*Демонструються світлини бійців які повертаються на ротацію,
демобілізацію та перші зустрічі з рідними та друзям*

Пісня «Повертайтесь живими»

Юний хлопчина, серце гаряче
Не зміг більше просто мовчати.
Коли всі навкруги грабували Країну
Ти пішов за Свободу стояти.
За Свободу дітей твоїх ще ненароджених.
За Вільне і Мирне майбутнє.
За спокій в Країні. За наше Відродження.
Зпинити загарбницькі руки.
Та зима наче пекло. Димлячі барикади.
Він лише пам'ятав слово: «Мати».

Приспів:

Повертайся живим! Повертайся, благаю.
Повертайся живим! Благаю!
Чуєш, любий, як серце кричить?!
Я стою на колінах, благаю:
Повертайся живим... Вертайся живим...
Вертайся живим! Повертайся живим...
Повертайся живим! Повертайся живим!

Повертайся живим... Вертайся живим...
Вертайся живим! Повертайся живим!

Юний хлопична, він добре засвоїв
Ворогам прямо дивлячись в очі:
Щоб діти сміялись, було мирним небо
Світ треба почати міняти з себе!
Пишаюсь тобою, як пишається Мати!
Я вклоняюсь и тихо молю:
Повертайся живим. Повертайся, солдате.
Я благаю – вертайся живим!
Блокпости, БТРи, в руках автомати.
І сивіла з новинами Мати.

Приспів:

Повертайся живим! Повертайся, благаю.
Повертайся живим! Благаю!
Чуєш, любий, як серце кричить?!
Я стою на колінах, благаю.
Повертайся живим... Вертайся живим...
Вертайся живим! Повертайся живим...
Повертайся живим! Повертайся живим!
Повертайся живим... Вертайся живим...
Вертайся живим! Повертайся живим!

Ранком втомленим, коли Мир все ж настане;
Коли стихне розлючений дим.
Із розпахнутим серцем, обіймеш сиву Мати
– Я ж казав: Повернуся живим.

Приспів:

Повертайся живим! Повертайся, благаю.
Повертайся живим! Благаю!
Чуєш, любий, як серце кричить?!
Я стою на колінах, благаю.
Повертайся живим... Вертайся живим...
Вертайся живим! Повертайся живим...
Повертайся живим! Повертайся живим!
Повертайся живим... Вертайся живим...
Вертайся живим! Повертайся живим!

Ведуча

Вертайтесь, рідні, живими!
Хай янголи вас захищають
Своїми крилами святими.
Від куль ворожих закривають.

Ведучий

Молитва матері – Україні
Стане всім ворогам стіною...
Вертайтесь, рідні, до родини,
Вертайтесь мирною порою
Не хочемо війни страшної!
Всі просять люди, звідусіль
Не треба люті нам чужої – хай в Україні буде мир!

Ведуча

Щоб ніколи в Україні
Війни не лунали.
Щоб ніколи більше сім'ї
Рідних не втрачали.
Тож змилуйся, Боже правий,
Над нашим народом.
Дай нам мир, щасливу долю
І дай нам свободу.

Ведучий

У підтримці української армії, наданні матеріальної допомоги воїнам, піднесенні їх бойового духу чільне місце посідають волонтери. Люди, які не шкодують сил, часу, іноді навіть життя, наближають перемогу, підтримуючи воїнів і їх сім'ї та окуповане мирне населення. Це люди невидимого фронту, але робота їх дуже важлива.

Фільм про громадське об'єднання «СТРАЖ»

Ведуча

Давайте з власних уст почуємо про страшні події, які відбуваються на Сході нашої країни від наших гостей, які не з екранів телевізорів чи шпальт газет знають про війну, які нині боронять рідну землю від непроханого, вороже налаштованого, російського сусіда, захищають цілісність України.

*Гості запрошуються на сцену. Гостям надається слово
для розповідей та відповідей на запитання слухачів*

Викладач

Ми дякуємо Вам, «Герої нашого часу», за те, що, забуваючи про страх, про біль, про безпеку, ви всі як один, незалежно від віку й роду занять, встали на боротьбу з ворогом. Кожен з Вас ясно усвідомлював, що може загинути в будь-яку секунду, але раз за разом піднімалися в бій, захищаючи свій дім, свою родину, свою Батьківщину від ворогів, тому що кожен з Вас знав: «Якщо не я, то хто ж».

Працівники і студенти нашого коледжу передають вам найщиріші слова подяки та підтримки, найтепліші побажання. Наш колектив хоче підтримати воїнів АТО і передати їм наші гостинці.

«ТИХ ДНІВ НЕ ЗМОВКНЕ СЛАВА»

О. Пироженко

*Роменський коледж
Сумського національного
аграрного університету*

Звучить мелодія

Весна іде і переможним кроком
В тюльпановому вічному вогні
Йде травень крізь хвилини, дні і роки,
Несе нащадкам спогади свої.

Весна іде квітчасто, гордо, юно,
Як втілення найчарівніших снів.
О весно красна, ти ще не забула
В історії своїй жажливих днів?

Із року в рік часопис віддаляє
Своїх нащадків далі від війни.
Та травень знов і знову нагадає,
Як із життя ішли його сини.

Кожен рік віддаляє нас від тієї незабутньої і великої, переможної весни 1945 року. І сьогодні ми святкуємо вже 70-річчя з Дня Великої Перемоги.

Та живою і невмирущою є пам'ять про тих, хто ціною власного життя відстояв мир і незалежність Батьківщини, врятував світ від фашистської навали.

Сьогодні Україна не лише згадує, пам'ятає та віддає шану тим, хто не прийшов з війни, а й долучається до акції, яка проводиться у всій Європі.

Отже, ми пропонуємо приколотися до одягу квітку маку, яка є символом скорботи і печалі на знак нашої поваги до тих, хто не прийшов з війни.

Квітка маку – вона така ніжна і тендітна, вона така сильна і мужня, вона зачаровує своєю хоробрістю та щирістю, – як наші незламні до волі українці.

Відлітають, мов журавлині ключі, роки у вічність... Та літа не зітруть у народній пам'яті світлі імена тих, хто віддав своє життя за свободу.

Пісня: «Журавлі»

Сльоза стоїть над обеліском,
Сховавши спогади людські і сні
Сьогодні треба поклонитись низько-низько,
Усім – усім, хто не прийшов з війни.

Серед них і роменці – наші земляки, пам'ять про яких вічним спогадом живе в наших душах і серцях.

Презентація: «Алея Слави»

Алея Слави!
На фотографіях оцих чиїсь батьки, брати, сини
Вони країну рідну боронили
В горнилі найстрашнішої війни.
Алея Слави!
Пам'яті любові,
На цих зірках священні імена
Хоча уже пройшло років доволі –
Тут людська пам'ять – нетлінна і жива

Страшні сліди залишила війна. Тільки на території України в руїни і згарища було перетворено 714 міст, 28 тисяч сіл. Скільки горя, скільки страждань за цими цифрами!

1418 днів і ночей ішли воїни вогняними дорогами війни. Кожен день, як рік. Кожен рік, як століття. Все витримали і перемогли. Перемогли тому, що відстоювали право на життя.

Але скільки їх не повернулося додому. Скільки матерів, сестер, коханих чекали і не дочекалися своїх синів, братів, чоловіків.

У народі недаремно кажуть, що час не владний над материнським горем.

Скільки б не минуло років і десятиліть від того недільного ранку, коли пролунало страшне слово «війна».

Вони ніколи не принесуть спокою матерям, діти яких віддали найдорожче – життя, у боротьбі з фашистськими загарбниками.

Вірш: «Вийшла в степ широкий...»

Вийшла в степ широкий мати посивіла,
Виплакала очі від журби вона,
Біля квітів маку стала, заніміла,
І згадалась знову матері війна...

І почула голос сина над житами –
То зітхала мати, то вогонь палав,
«Я прийшов до тебе. Я вернувся, мамо,
Я своєю смертю смерті потоптав».

На отій могилі нині квітів море,
Ти в думках до мене линеш з далини,
І твоє невітшне материнське горе –
То прокляття вічне паліям війни!

Пісня: «Мальви»

Пам'ять. Вона нетлінна і вічна. Вона дивиться на нас зі старих світлих, листів з фронту, які зберігають донині діти, рідні, онуки і правнуки.

Пам'ять... Вона не дає померкнути жодній героїчній сторінці історії Великої народної перемоги.

Минають роки... 70 років віддаляють нас від тих воєнних буремних літ. 70 років ми святкуємо, згадуємо і співчуваємо.

70 років ми пам'ятаємо:

- з болем у серці;
- з раною у душі;
- з гордістю за тих, хто боровся за чисте небо, за яскраве сонце.

Нехай на нас зорять із п'єдесталу
Тепло людське, даруючи з долонь,
Холодний погляд в чорному металі
Нехай зігріє вічності вогонь.

Хвилина мовчання, хвилина мовчання –
Пекуча й терпка, як сльоза.
Хвилина мовчання – в ній наша любов і гроза.
Як подвиг полеглих
Священна хвилина мовчання.

Перед трагічною хвилиною мовчання
Словами говорити неможливо
Оця хвилина більше нам розкаже
Ніж тисячі, а чи мільйони слів.

Шановні гості, давайте вшануємо пам'ять про тих. Хто не повернувся з поля бою.

Хвилина мовчання

О пам'яте – всесильна, всемогутня,
Не дай забути тих, кого нема
Не доведи, о Матінко Пречиста
Щоб і до нас прокралася війна
Терзай же душі спогадом жорстоким
Взивай до серця кожного із нас
Не дай дивитись збайдужілим оком
На очі ті, що плакали не раз!

Молюсь до тебе, пам'яте, молюся,
Не тільки у травневий світлий час.
Вклоняюся до тебе й горнуся –
Не полиши, о Всемогутня нас!
Не дай забути, щоб не повторити,

Не дай згасити, щоб не розпалить
Гарячу й чисту кров мого народу
Не дай, о Господи ізнов пролити.

Пісня «Зажгите свечи»

Сьогодні на нашому святі присутній той, без кого не було б цього свята, той, без кого не було б Дня Перемоги – наш шановний ветеран!

Це Сіромаха Григорій Павлович!

Ми горді бачити Вас гостем нашого свята. Ви його засновник й головна окраса. Паморозь лягла на Ваші скроні, роки вкрили зморшками Ваше обличчя, але Ваше серце залишилося молодим.

Григорію Павловичу, скажіть, будь-ласка, нам декілька слів.

Слово ветерану

Хай ці квіти весняні чудові
Подарують Вам подих краси
Щоб жилося у щасті й любові,
Благ усіх Вам з роси і води!
Всю доброту, яка існує в світі,
Всю радість, що живе серед людей
Найкращі всі, що до вподоби, квіти
Даруєм Вам у цей святковий день.
Прийміть низький уклін та щиру подяку за Велику Перемогу!

Пісня «Ты же выжил, солдат» + презентація

А вони колись також були молодими, вони хотіли кохати, насолоджуватися життям, працювати і відпочивати.

Танець «Лёгкий школьный вальс»

Все, що завершено батьками і дідами, які пройшли цю страшну війну, наснажує нас на добрі справи в ім'я зміцнення української держави, на щасливе і заможне життя.

Пісня «Прошу я в неба»

Здоров'я всім, добра, злагоди і мирного неба над головою.

ВИХОВНА ГОДИНА, ПРИСВЯЧЕНА ДНЮ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ 1932-1933 рр. В УКРАЇНІ

С. Назаренко

*Глухівський агротехнічний інститут
імені С.А. Ковпака
Сумського національного аграрного
університету*

Звучить «Реквієм» Моцарта

Вступне слово викладача

Указом Президента України останню суботу листопада проголошено Днем пам'яті жертв голодомору. У цей день ми згадуємо українських селян, які стали жертвами нечуваного терору голодом. 1933-й рік – це найстрашніша трагедія в більш ніж тисячолітній історії українського народу.

Пішов голод Україною. Для історії відомий факт. Для нас – секрет за сімома печатами. Слово «голод» зовсім випало з усіх державних і партійних документів. Газети того часу, якщо і писали про голод, то тільки про те, що куркулі ховають хліб, не «їдять» і вмирають з голоду на зло Радянській владі. Секрет бойкоту слова «голод» був простим: сам Сталін дав вказівку ставитися до нього як до... неіснуючої проблеми. І голод зник, він був і наче його не було. Ще вчора, навіть, згадувати про ці могили було небезпечно!

На Україні і в Поволжі, на Дону і в Кубані, у Казахстані і Західному Сибіру в цих могилах хоронили, а, вірніше, скидали поспіхом загиблих найстрашнішою смертю – голодною. Хрестів не ставили – не встигали. У кладовищенські книги імен не заносили, не було сили... Поминальні свічки запалювали крадькома, чудом уцілілі від голодомору старики. З боєм у серці доживали свої дні на самоті з пам'яттю. Із страшною пам'яттю про ті вісім місяців голоду з осені 1932 по літо 1933 року. На пам'ять цю державна влада наклала прокляття, її намагалися стерти, знищити і заборонити. Але вона жила.

Ми не маємо забувати тяжких сторінок історії України. На цей урок пам'яті ми прийшли із свічками, як до храму. Хай же читальна зала сьогодні стане храмом духовності, храмом пам'яті жертв голодомору 1933 року.

Ведучий 1

Жахно навіть через півстоліття ступати болючими стежками страшної трагедії, яка сталася на благословенній землі квітучого українського краю. Досі не віриться, що тут, у житнищі України, раптово зник хліб, люди залишилися без зернини. І це в урожайний 1932 рік. Пухли старі й малі, вимирали родини і села. Смерть чекала на шляхах, на полі, у хатах. Здавалося, кістлява рука вдень і в ночі не випускає кривавої коси.

Ведучий 2

1933 рік. Найгіркіший час в історії України. У світі не зафіксовано голоду, подібного тому, що випав на долю однієї з найродючіших і найблагородніших країн.

Ведучий 1

Чи була того року весна? Чи прилетіли до знайомих людських осель довірливі лелеки? Чи співали травневими ночами у вербах над річками солов'ї? Ніхто того не пам'ятає сьогодні. Пам'ятають інше.

Читець 1

В селі весна повзе на літаках.
Повзе по мертвих і живих,
В долині сонце ловлять діти,
Що дзвінко капає із стріх.
І п'ють опухлими вустами
Оту живицю молоду,
Їм жить і жить, та над полями
Знов ворон каркає біду.
Забрали тих, хто із комори
Пашню останню вимітав,
Хто ще активним був учора, –
Сьогодні ворогом ставав!
Голодний рік. Жорстокий світе.
Весна і сонце ловлять діти,
Що дзвінко скапує із стріх.

Під час читання вірша на дошку проєктують фотографії 30-х років

Ведучий 2

Це був не голод, а вмісно підготовлений голодомор. Розглянемо його причини. На січневому 1933 р. об'єднаному Пленумі ЦК ВКП(б) Сталін, говорячи про підсумки першої п'ятирічки, заявив: «Ми безперечно досягли того, що матеріальне становище робітників і селян поліпшується з року в рік у нас. У цьому можуть сумніватися, хіба що тільки запеклі вороги радянської влади».

Ведучий 1

Після того твердження мало хто міг наважитися висловлювати іншу точку зору. Але становище в країні було катастрофічне. Ще в жовтні 1932 року партійна державна верхівка прийняла холоднокривне рішення: вийти з кризи шляхом конфіскації запасів зерна у хлібовиробничій галузі. За кілька місяців Кагановича, Молотова, Постишева викачали із селян внутрішні фонди – продовольчий, фуражний, насіннєвий.

Ведучий 2

Представники місцевої влади організували в селах спеціальні бригади, які викликали майже всіх до одного селян, вимагали негайно відвезти на станцію мішок зерна. Відпускали тільки після того, як селянин погоджувався. За нездане зерно позбавляли волі на 10 років. Це була не хлібоздача, а розбій.

Ведучий 1

Архівні документи свідчать, що в усіх місцевостях України, крім прикордонних, були подвірні обшуки з конфіскацією всіх запасів їжі, заготовлених людьми до нового врожаю. Це було карою нібито за куркульський саботаж. Смерть косила людей аж до літа 1933 року.

На основі перепису, архівних та зарубіжних відомостей, можна стверджувати, що померло від голоду 6-7 мільйонів людей. Трагедія українського народу – наслідок людиноненависницької політики сталінського режиму.

Звучить сьома частина «Реквієму» Моцарта

Ведучий 2

Наприкінці зими 1932 року голод на Україні набув велетенських розмірів. Люди в селах їли мишей, щурів і горобців, траву, кісткове борошно і кору дерев. Намагаючись урятуватися, тисячі селян йшли в міста, де навесні скасували хлібні картонки і можна було купити хліб.

Проте сільським жителям хліб не продавали. Дороги, що вели до міста, були блоковані, проте тисячі селян усе ж пробиралися туди, та, не знаходячи порятунку, вмирили прямо на вулицях. Намагаючись врятувати від голодної смерті дітей, селяни везли їх до міст і залишали в установах, лікарнях, на вулицях. Доведені до відчаю, люди їли жаб, трупи коней, що загинули від сапу, м'ясо домашніх тварин.

Ведучий 1

Ця страшна тема не обійшла українських поетів, багато з них присвятили свої поезії цій трагедії українського народу.

Читець 2

Тиждень терпів я від голоду муки,
Плакав, ходив, простягаючи руки.
Врешті й ходити уже я не зміг
Ледве дійшов, упав на поріг.

Встав би підвівся, та зрадили сили.
Плакали діти, баби голосили.
Федір, мій син, на лежанці лежав,
Звісно, каліка терпів і мовчав.

Вранці на другий день зирк!
Аж у руки хтось мені сунє кавалок макухи.
Хто це? Це ти, мій сусіде, Петро?
Бог хай віддячить тобі за добро.

Слина пішла, затрусилися руки.
Боженьку милий, кавалок макухи!
Де ти? Пішов вже. Аж нагло онук
Вихопив в мене кавалок із рук.

Хтів я схопитись, побігти, догнати,
Вирвати з рота! Навколішки встати...
Вже я підвожусь і падаю знов
Впав непритомний... прокинувся – кров...

Мабуть забився вже близько до краю
Крутиться все навкруги... Умираю.
В кого спитати б, чи з'їв хоч онук?
Може і в нього хтось вирвав із рук?

Ведучий 2

У селах навесні 1933 року почалося людоджерство. Зареєстровано на Україні 10 тисяч судів над людодідами. Такого жаху український народ ще ніколи не переживав.

Ведучий 1

Із спогадів Євгенії Іванівни Арамович з міста Чернігівки. У 1933 році мене направили в Ріпкінську лікарню. Завідувач лікарні наказав усім, хто звертається з проханням видати довідку про смерть родичів, писати в них, що смерть сталася від гострої серцевої недостатності. Кілька разів за такими довідками в лікарню зверталася багатодітна мати. А одного разу міліціонер привів до нас дівчинку 18-19 років і приніс всі довідки, які видавали її матері. З'ясувалося, що мати вбила і з'їла всіх молодших дітей, а потім збожеволіла, від голоду дівчина вбила матір, а коли варила, сусіди заявили в міліцію, що з хати чути запах вареного м'яса.

Читець 3

Це остання хлібина, остання
Очі горем налиті вдерть.
Батько й діти не їли зрання.
Це остання хлібина, остання
Після неї голодна смерть
Плаче й крає мов соломину
Пильно дивиться дітвора.
Тату, їжте ось цю шкуринку,
Майте жалю до нас краплинку,
Умирати вже вам пора
Взяв шкуринку дідусь і плаче.
І стареча рука тремтить
Сиве око, сліпе, незряче,
Але серце його козаче
Б'ється рівно.

Стали кожному крихти в горлі
Спазми в горлі. Немає слів,
А над хатою – клекіт орлій.
А на вигоні – трупи чорні
Там, де саваном сніг білів...

Тоді по селах їлось людське м'ясо
І хліб пекли із розтертої кори.
Дивилися голодні діти ласо
На запухле тіло вмерлої сестри.
Так ми, хоч і покинули печери,
В двадцятім віці стали людожери.

Ведучий 2

Народ перестраждав, стерпів люту напругу своїх катів, але в його пам'яті живе й нині прокляття тим, хто збиткувався над його життям. Ще й досі у сні селян приходять ці похмурі тіні, ще й досі кровоточать роз'ярені серця, болить душа, що звідала горе до краю.

Ведучий 1

Не всі очевидці голодомору мають сміливість і силу й сьогодні оповістити правду. А треба розповідати, щоб ми знали, щоб більше таке не повторилося, щоб не стогнала від трупів українська земля, від кісток, похованих без трун у спільних могилах, від зойків закопаних напівживих. Жоден убивця не має знайти місця ні на цьому світі, ні на тому.

Ведучий 2

Зараз створена книга – меморіал «33-й – голод». Важко творилась ця книга, бо вона з болем душі людської і складається із свідчень очевидців. Ось спогади, що надійшли з Житомирщини:

«У голодовку 33-го я ходила в школу. Коли мене приймали в жовтенята, я дивилась на портрет Сталіна, який тримав свою Світланку на руках. Як ми раділи цьому знімкові! Думали, що це й наша рідна людина. А що вона зробила з нами? Померли з голоду мама, брат, сестра, а я ще ворушилася. Приїхала підвода з трупами, і їздовий сказав: «Щоб завтра не приїжджати, бо однаково вона помре». Та кинули мене в силосну яму. Але йшов сусід конюх, глянув. Витяг мене і забрав до себе. І от я ще живу».

Викладач

Студенти інституту провели дослідницьку роботу по пошуку в нашому краї очевидців голодомору і представили творчі роботи в музей коледжу на тему: «Свідчення очевидців голодомору» та «Голодомор-33 в долі моєї родини».

Ведучий 1

Давайте хвилиною мовчання вшануємо пам'ять жертв сталінського голодомору, який забрав життя семи мільйонів людей. Запаліть свічки пам'яті.

Звучить запис «Вічна пам'ять»

Ведучий 2

Тема «Голодомор-33» в наших душах і душах дітей та далеких нащадків житиме, як святиня. Цю скорботну дату минулого необхідно пам'ятати в ім'я майбутнього України.

Звучить пісня

Навіть на останнім рубежі
Промінь віри в нас ще не погас.
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас!
В наших грудях кулі і ножі.
Нас розп'ято й знищено не раз.
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас!

Звучить мелодія пісні «Божественна молитва» Т. Петриненка

«У ЗВИЧАЯХ, ТРАДИЦІЯХ НАРОДУ ТИ ДУШУ УКРАЇНИ ПІЗНАВАЙ»

О. Зуєва

*Глухівський агротехнічний інститут
імені С.А. Ковпака
Сумського національного аграрного
університету*

А Земля, мов казка, чарівна і біла,
В інеї дерева, скрізь сніжок лежить.
Де весною річка ніжно голубіла,
Там сьогодні біла стежечка біжить.
Всюди тихо-тихо, спокій. Мріє тиша.

І такий чарівний, дивовижний світ.
Гілка не шелесне, вітерець не дише.
Лише червоніють снігурі між віт.
Показ відео «Падає білий сніг»

Ведуча *(під час показу відео)*

Чарівна краса зими! Крижана крупа шелестить по стінах будинків, стукає у вікна, ковзає асфальтом... І десь серед ночі відчиняються снігові засіки. Знайомі поля, вулиці не впізнати: білі рушники їх накрили. Все навкруги м'яке і пухнасте, дихає морозяною свіжістю і якоюсь недоторканістю...

Взимку так красиво, що можна милуватись вічно цією красою. Кажуть можна безкінечно дивитися на три речі: як горить вогонь, як тече вода і як світить сонце. Так само безкінечно можна дивитись і на ту зимову казку, яку приносить нам зима.

Зима приносить нам не тільки естетичну казку, казку, що пов'язана з красою, але й ту, що пов'язана з радістю.

Ведуча

Зима – це цілий цикл свят. Їх більше, ніж у будь-які інші пори року. Українські народні свята та обряди – одне з найдорожчих національних надбань.

Упродовж віків народний календар складався на ґрунті язичницьких та християнських вірувань. У багатьох прикметах, прислів'ях, приказках, піснях та іграх втілилися досвід і мудрість, духовне багатство українського народу.

Сьогодні ми мандруватимемо зимовими місяцями, відтворюючи деякі українські народні свята та обряди.

Студент

Холод нам несе мороку,
У турботах лине будень.
Це – останній місяць року.
Зветься як? Вгадали? *(Грудень.)*

Студент

Дорожній майстер грудень
Мости будує всюди,
Вкриває річки кригою,

Воює із відлигою.
Дороги підморожує,
Ще й снігом припорошує,
Щоб на дзвінких санчатах
Новому року мчати.

Ведуча

Великим зимовим святом, особливо важливим для молоді, був день Андрія. Це свято відзначається 13 грудня і вважається днем пам'яті мученицької смерті одного із дванадцяти апостолів Христових – Андрія Первозваного.

В українській традиційній обрядовості із днем святого Андрія пов'язувався комплекс давніх, язичницького походження ритуалів, що мали переважно любовно-магічне та аграрно-магічне спрямування. Наповнені дохристиянськими обрядами, веселошами і розвагами молоді андріївські вечорниці припадали на час Пилипівського посту і, отже, ніякою мірою не відповідали нормам християнської моралі. Спроби духовенства подолати цю народну позацерковну традицію не дали бажаних наслідків. У дожовтневий період вечорниці на Катерини і Андрія, як і інші свята, все більше втрачали магічну функцію і перетворювалися на своєрідну забаву, привід, щоб зібратися неодруженій молоді.

Одним із найбільш цікавих прийомів любовної магії приурочених до дня Андрія, було «засівання конопель».

Дівчина

Андрію, Андрію!
Я на тебе коноплі сію;
Димкою (чи спідницею) волочу, –
Бо дуже заміж хочу.
А ще хочу знати,
З ким маю їх брати.

Ведуча

У цей вечір намагалися побачити свого обранця в дзеркалі. Особливе місце серед великої кількості андріївських звичаїв займає обрядова гра «калита». На відміну від інших андріївських звичаїв, у «калиті» брали участь не тільки дівчата, а й хлопці.

Збираючись на андріївські вечорниці, молодь пекла обрядовий хліб, як правило, це великий круглий корж із отвором посередині («маламай» становить 35 см в діаметрі і 1,5 см товщини), спечений із житнього або пшеничного борошна.

В ніч на Андрія дозволялися молодіжні бешкети. І тому вранці дехто із господарів знаходив свого воза на даху клуні, а від хат, де жили дівчата на виданні, з'являлися стежини до їхніх залищальників, позначені буряковим квасом чи потрушені соломою.

Ведуча

З місяцем Груднем приходить радісне свято Святого Миколая. Всі чекають на його прихід, на його щедрі подарунки і відчують неймовірну радість. Зимовий Миколай вважався покровителем усіх бідних і знедолених.

Життя святого Миколая
Для усіх дітей, дорослих
Про Миколая повість знана...
У третім столітті у місті Патарі
Феофану і Нонні Бог дав дитя у дари :
Сина Миколая, єдину дитину,
Мов сонце те ясне у погідну днину.
Росла та дитина, близьких втішала,
Шкільну та Божу науку добре вивчала.
Пройшли роки, батьків цього сина
Серце звеселила радісна новина:
Священиком дав Бог йому стати.
Тішились щастям батько та мати .
А як повмирали батьки та родина,
Спадщину лишили велику для сина.
Миколай нічого не узяв для себе –
Все роздав убогим на їхні потреби.
Жив у Патарі чоловік убогий,
Що зійти задумав з чесноі дороги:
Щоб на прожиток гріш якийсь мати –
Задумав три доні свої продати.
Щоб не допустити замислу злого,
Миколай чим швидше спішить на підмогу.

І часу не тратить він ні хвилини –
Гроші підкидає вночі до хатини.
Батько взнати добродія хоче,
Хто кошти підкинув йому серед ночі.
Одного разу, коли він не спав,
Підкравсь під вікно отець Миколай.
Чоловік побачив, кинувся в ноги,
Дякує сердечно за щирі підмоги.
А святитель просить:
«Не кажи нікому,
Хто дав подарунок в нещасті такому».
Зібралися архієреї на раду велику:
Вибрати для Мир Лікійських владика.
Що не говорять, як не рішають –
На кому вибір зупинити – не знають.
Та одному з єпископів ангел серед ночі
У видінні сповіщає ці слова пророчі:
Хто до церкви перший прийде,
Миколаєм званий,
Той владикою стане
Богом обраний.
І так сталося, бо раненько,
Лише згасли зорі,
Миколай святий молився
В церкві у притворі.
За побожність, святу ревність,
За молитви щирі
Миколай став владикою
У Лікійській Мирі.
Все життя своє прожив владика
Як праведний,
За що і був по смерті
Богом прославлений.
Людям побожним,
Хто в біді опинявся,
Святий Миколай
З поміччю являвся.

Ішов корабель у ясну днину
Тримав він курс на Палестину.
Враз піднялася буря люта –
Для моряків настала скрута.
На бога одного надію мають,
В молитві святого Миколу благають:
«Святий Миколаю, нас грішних почуй,
Від смерті страшної нас порятуй!»
Святий Миколай на поміч спішить
І люта буря закінчилась в мить.
«Покайтеся, браття! – Святий взиває. –
Грішник у Царстві Божому місця не має!»
Через наклеп несправедливий та наговори
Трьох воєвод позбавили волі.
Сидять у кайданах, страти чекають,
Усердно Миколу в молитвах благають.
Почув Святий молитву щиру,
Бо крепку в нього мали віру.
У сні Костянтину він з'явився
Сказав: «Царю, ти помилився!
Невинних узяв ти в окови –
На Божу кару будь готовий.
Невільників звільнити маєш –
Наклепників злих покараєш» .
Призвав воєвод Костянтин Великий:
– Звільняю вас за наказом владики.
– Хто ж, царю, над тобою владики?
– Мир Лікійських Микола святий.

Ведуча

Найбільше чекали 19 грудня діти. Святий Миколай раніше в Україні вважався національним Дідом Морозом. Вручаючи гостинці, Святий нагадував дітям про все Добре і погане, зроблене ними за рік. Виховував їх і повчав як чесно жити, зла не чинити, бути милосердними.

Показ відео «Ой хто, хто Миколая любить»

Студент

Молитва до Чудотворця
Святителю Миколаю,
Помагай в потребі,
Покровителю святіших,
На землі і в небі.
Ти є славний в чудах многих
По нашій країні,
Тебе славим, прославляєм
Урочисто нині.
Будь заступником ласкавим
Святий Чудотворче,
Хорони нас від бід всяких,
Ласкавіший отче.
Ми до тебе всі покірно
Щиро прибігаєм,
В тобі допомі, утіхи
І ласки шукаєм.
Вислухай моління наші
Отче Миколаю
Що до тебе ми в надії
Завжди надсилаєм.

Студент

Молитва до святого Миколая
О, Святий отче Миколаю,
Крізь віки ти славився чудесами.
Молимо тебе, благаєм,
Покровом будь над нами .
Святий отче, лиш у тебе
Всім дітям поміч і підмога.
Ти в кожній справі чи потребі
Їм ласку подаєш від Бога.
Владико, отче, край наш рідний
Тебе віками любить, славить,
На честь твою народ наш бідний
Престоли, храми гарні ставить.
«О, змилуйся над нашим краєм!»

Земля вся просить його вбога.
«Веди їх , отче, всі благаєм,
До щастя вічного – до Бога!»

Студент

Вже морози розгулялись навколо,
Та в будинки не пускаєм лютий холод.
Снігурі злетілися на збори-віче.
Це який настав зимовий місяць?.. *(Січень.)*

Студент

Січень – ткач полотна,
Біле тче, щоб землю одягти.
Стелить з пуху заметілі,
Щоб посіви зберегти,
Одягає шати срібні
Кожній липі і дубку,
Пританцьовуючи дрібно
Од морозу на льодку.

Ведуча

Січень – найбагатший місяць на свята.

Різдво, Новий рік, Водохреще – найулюбленіші зимові свята, пов'язані з неодмінними сподіваннями кожної родини на щастя й добробут.

На Різдво хлопці збиралися «дружиною» і з різдвяною зіркою обходили хати односельців, представляючи вертеп та співаючи колядки. Гуртувалися колядники за територіальним принципом – по окремих вулицях або кутках, обирали серед себе старшого та міхоношу, який носив зібрані продукти. До складу ватаги не рідко входили музики й танцюристи.

Показ відео «Україна колядує!»

1-й хлопець

Дзень-дзелень, сьогодні свято
Заливаються дзвінки,
На подвір'я в кожна хату
Вже ідуть колядники.

2-й хлопець

Починають віщувати
І так складно, до ладу
Не скупись, господар хати,
Подавай на коляду.

3-й хлопець

Про Різдво Христове Ангел сповіщав,
Радісну і нову пісню заспівав:
Слава в небі Богу і на землі спокій,
День Різдва святий!

4-й хлопець

Я лечу до Бога радість дати вам:
У вертепі вбогім Спас родився нам:
Швидко поспішайте, Дитятко вітайте,
Спокій на землі.

5-й хлопець

Пастухи вітати швидше всіх прийшли.
В яслах, а не в хаті Господа знайшли;
Стояли, співали, Христа прославляли.

6-й хлопець

Мудреці теж знали, де ясна зоря,
Прийшли, привітали Бога і Царя;
Богові співали, дар Цареві склали,
Славили Христа.

7-й хлопець

Ірод, злом сповитий, як про це узнав,
Він дитятко вбити воїнів послав;
Ті дітей побили, мечі потупили,
А Христос живе.

8-й хлопець

Люди досі жили у гріхах своїх,
З ними до могили переходив гріх;
Хай Різдво Христове
Дасть життя всім нове і радісних днів.

Ведуча

Новорічна ніч, як і Різдвяна, вважалась у народі чарівною, з нею було пов'язано чимало повір'їв. У ніч з 13 на 14 січня «відкривається небо» і в Бога можна попросити що завгодно. Ще у Новорічну ніч не спали на печі, бо вважали, що на ній танцюватимуть Василь та Маланка.

На новий рік дівчата збиралися гуртом і під вікнами односельчан співали їм щедрівки: окремо для дітей, для парубків і дівчат, для господарів дому.

Показ відео «Щедрик»

1-ша дівчина

Заможний паноньку, господареньку,
Будь же сам здоров, з господинею
З господинею та й з діточками.
Вінчуємо ж тебе щастям, здоров'ям,
Щастям, здоров'ям,
Та й з Новим роком
А й з Новим роком та й довгим віком.

2-га дівчина

А за сим словом будь же здорова,
Статечна жона й газдинонька!
Не сама собою, із господарем,
Та й з діточками, та й з милим Богом,
Свята святкуй здорова,
У радості у веселості.

3-я дівчина

Ой вінчую тя, гречний молодче,
Великий рости та на потіху
Батьку й матері та й добрим людям.
На весілля проси, а за щедрівку плати.

4-та дівчина

А за цим словом святкуй здорова,
Не сама собою, з батьком і матір'ю
З цілим домом, з милим Богом.
Щастям, здоров'ям, зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, красним молодцем.

5-та дівчина

Щоб вам з роси й води
Пішли статки й гаразди,
Щоб вас Бог в опіці мав,
Кожну напасть відвертав.
Будьте щасні ви і діти,
Будьте гожі, мов ті квіти!

*Пісня «Щедрик, щедрик, щедрівочка»
у виконанні студентки*

Ведуча

На Василя – 14 січня – діти обходили родичів і сусідів, посипали житнім зерном та примовляли:

1-й хлопець

(посипаючи зерном)

Сійся, родися жито, пшениця,
Всяка пашниця –
Щоби родило в землі,
Щоби хліб був на столі
І на полі, і в стодолі,
Щоб добра було доволі.

2-й хлопець

Чесний господарю,
Чи дозволите засівати,
З Новим роком привітати,
Щастя, здоров'я,
Добра й миру побажати!

3-й хлопець

Сію жито і пшеницю,
Щоб дав Бог густу пашницю,
Зичу вам на Новий рік,
Щоб щасливим був вам вік,
Щоб вам з роси й води
Пішли статки й гаразди,
Щоб вас Бог в опіці мав,
Кожну напасть відвертав,

Щоб не знали вже розлуки
Ваші діти, ані внуки
Дай же Боже, в добрий час,
Щоб добро гостило в вас!

4-й хлопець

Сійся, родися жито, пшениця,
Горох, чечевиця і всяка пашниця.
Внизу корениста, з гори колосиста,
Щоб на майбутній рік
Було більше ніж торік
Щоб всього було доволі
І в коморі, і на полі
Сію, вію, посіваю,
З Новим роком вас вітаю.

Ведуча

18 січня – Голодна кутя і це був останній день коляди.

19 січня – Водохреща. Це третє найбільше і завершальне свято
різдвяно-новорічного циклу. У всіх селах, де були церкви, святити воду,
якою окроплювали тварин, будівлі.

Студент

Аж тріщить мороз, лютує,
Сніжна віхола танцює.
А ставок у лід закутий.
Що за місяць, зветься?.. (*Лютий.*)

Студент

Третій місяць зветься лютий,
А лютує він тому,
Що на світі довго бути
Не доводиться йому.

Ведуча

Так нестримно летить час. Здається, що недавно тішилися красою
новорічних ялинок, а вже почався відлік лютого – останнього місяця
зими.

14 лютого – незвичайний день – це свято Стрітіння, день, коли Зима з Весною зустрічаються і змагаються між собою. Якщо Зима переможе, то довго ще буде холодно. А якщо Весна візьме гору, то поверне на тепло. Цього дня запалювали свічки, які рятували від грому та блискавки, – громниці.

На громицю сонце повертає на літо. У народі кажуть: «Лютий лютує, весні дорогу готує», «У лютому на Стрітіння Зима з Весною вперше зустрічаються».

Ведуча

В останній місяць зими з давніх-давен улаштовувалися народні гуляння. Називали це свято Масляна. Веселе воно і розгульне! Тривало цілий тиждень. У ці дні пригощали один одного смачними млинцями. Просили у рідних і знайомих пробачення за нанесені образи, а потім співали пісні: свято є свято. Пісні, пов'язані з провадами зими і зустрічю весни.

Студент

Зима уже на весну повертає,
Краса одвічна серце веселить.
Погідне сонце в чистім небі сяє.
І хочеться у цьому світі жить,
Любити і кохати, і радіти,
Ловити миті щастя й доброти.
Бо на землі святій чудово жити,
Промінчик сонця в серденьку нести.
І дарувати людям промінь світла,
Нести їм щиро ласку і тепло.
Щоб у людей душа взяла й розквітла
І, щоб в житті всім весело було.
Бо вже зима на весну повертає
Душа й собі до сонця потяглась...
Десь пролісок з-під снігу проглядає
І музика небесна полилась.
Зима уже на весну повертає...

Показ відео «Масляна»

Студент

Хоч сердитий він, та дарма –
Він все одно хороший, друзі:
У ньому йде від нас зима
І квітнуть котики у лузі.
Як промінь сонечка ясний
Всміхається у високості!
Ми в цьому місяці весну ждемо,
Яка от-от прибуде в гості!

Ведуча

Сьогодні на календарі 11 грудня. Усі ці свята ще чекають на нас.

Студент

Зима! А з нею дивовижне свято!
Твоя душа у небеса летить
І радості одержує багато,
Й приходить справжнє щастя кожну мить.
В піснях, колядках – молодість розквітла,
Ти до джерел вертася своїх.
У цьому стільки радості і світла,
Повсюди жарти і веселий сміх.
З зорею люди йдуть колядувати,
Щоб побажати щастя й довгих літ.
І не минають ні одної хати,
Щоб всі чудесно мандрували в світ.
Щоб всі були і ситі, і здорові,
І хліб родився гарно на полях.
Щоб виростали діточки чудові
Із сонячним промінчиком в серцях.
Щоб доброти у світі більше стало,
Лилася щира пісня вздовж і вшир.
Щоб світле покоління виростало,
А в цілیم світі – злагода і мир!
Традиція ця давня всіх єднає,
Снаги і сили людям додає.
І добротою серце зацвітає,
І світле сонце у душі встає...

Студент

Хліб-сіль на рушнику ми вам несе́м,
Любов свою несе́м безмі́рну.
Ми́ гостей добрих любим над усе,
Як любим рідну Україну.

Все, що в серці мали, – вам подарували:
Світлу мрію й казку, ніжну пісню й ласку,
Щебет України, звичаї родини!

Хай традиції дідівські
Внуки не забудуть,
Розцвіта хай слово рідне
І радіють люди.

Звучить пісня «З'єднаймося у вірі, українці»

«І НА ТІМ РУШНИКОВІ ОЖИВЕ ВСЕ ...»

О. Мамаєва

*Сосницький сільськогосподарський
технікум бухгалтерського обліку*

Интер'єр аудиторії:

*Вишивані рушники із різних регіонів Чернігівщини та України,
кошки із квітами. Стіл накритий вишиваною скатертю, на ньому ікона
божої матері, біля неї ваза із квітами, три свічки на підсвічнику.*

Епіграф свята:

І на тім рушникові,
Оживе все знайоме до болю:
І дитинство, й розлука,
Й твоя материнська любов.

А. Малишко

Вступне слово викладача

Мамина пісня, батькова хата, дідусева казка, бабусина вишивка – які прекрасні символи. Вони є нашими оберегами, коріння яких сягає глибин століть і які наш народ зумів уберегти від забуття.

До родинних оберегів належить вишитий рушник.

Рушник... Як багато промовляє це слово! Сьогодні ми бачимо лише невелику кількість тих рушників, що зберігаються у ваших родин, але якби всі рушники принести сюди, то мабуть вони зайняли б усе наше приміщення.

Рушник у хаті завжди був річчю першої необхідності, а більше мистецьки виконаний – окрасою української оселі. Рушник, який у багатьох хатах уже зневажали, заховали як непотрібну річ подалі від людських очей, живе поряд з нами від часу нашого народження, веде нас по життю і проводить в останню путь.

Ось про це ми сьогодні й поговоримо. Чому ми обрали цю тему? Перш за все тому, щоб ви зрозуміли значення рушника в нашому житті, берегли його як сімейний скарб, і щоб у кожного з вас після нашої розмови виникло бажання вишити свій рушник і залишити його у спадок майбутньому поколінню.

Ведучий 1

Від сивої давнини і до наших днів, у радості і в горі, рушник і пісня супроводили людину все життя. Як не можна уявити Україну без танцю і пісні, так не можна уявити її і без вишивок, без рушників, якими з великою любов'ю наші мами та бабусі прикрашали свої домівки. Не було в Україні жодної оселі, де б не полум'яніло різнобарв'я вишиваних рушників. Вважалося, що хата без рушників – родина без дітей. І взагалі, рушники мали велике значення в побуті. З давніх-давен рушник символізував не тільки естетичні смаки, він був своєрідною візиткою, а точніше – обличчям оселі, відтак і господині. По тому, скільки і які були рушники, створювалися думки про хазяйку оселі, її дочок. Ніщо так точно не охарактеризує жіночу вправність, майстерність, охайність і працьовитість, ніж ці рукотворні мережані вишивки.

Викладач:

Ми прослухали про місце рушника в українській оселі. А зараз попросимо розповісти, як поділяються рушники за своїм призначенням.

Ведучий 2

Хліб-сіль на вашому рушнику були високою ознакою гостинності українського народу. Кожному, хто приходив з чистими помислами, підносили цю давню слов'янську святиню. Прийняти рушник, поцілувати хліб-сіль – символізувало духовну єдність, злагоду, глибоку пошану тим, хто її виявив. Цей звичай пройшов віки, став доброю традицією і в наш час. Вишитий рушник створює настрій, він є взірцем людської працьовитості. З рушником ушановували появу немовляти в родині, виряджали в дорогу батьків і сина, чоловіка і коханого, зустрічали рідних і гостей, проводжали в останню путь.

Ведучий 1

Мати повчала свою дочку:

Тримай хатиночку, як у віночку.

І рушничок на кілочку.

Рушники за своїм призначенням поділяються на обрядові, побутові. Побутові рушники, залежно від призначення є:

- Утирачі – для рук і обличчя;
- Стирок – для посуду, стола й лави;
- Покутник – ними обвішують стіни і світлини;
- Плечовий – для пов'язування сватів;
- Подарунковий;
- Обрядовий.

Відповідно до призначення рушники різнилися й технікою вишивання. Утирачі й стирники – ткали переважно з цупких ниток, утилітарні – з кращих ниток кольору таконоготель. Узори наносили шляхом наткання. Виготовлене полотно вимочували у воді, збивали пращами і відбілювали на сонці. Супроводжували роботу піснями, примовляками.

Послухайте вірш Д. Чередніченка «Рушник», який прочитає ...

Я в садочку сиділа,
Рушник вишивала.
Мені ружа світила,
Мені шить помагала.
Я в садочку сиділа,
Рушник вишивала.

Сюди-туди голка
Сюди-туди нитка
Отут буде листя,
Отут буде квітка.
Сюди-туди голка
Сюди-туди нитка.

Вгорі вишня висіла
Мені шить помагала.
Як зацвів мій рушник,
Заспівав мій рушник.
Вишні очі вбирають,
А я в боки та співаю:

Отут буде хвостик,
А тут ягідка
Сюди-туди голка,
Сюди-туди нитка.
Як рушник повішу,
Хата буде квітка.

Ведучий 2

Особливо важливу роль відігравали рушники у весільному ритуалі. Рушники дарували старостам, перев'язували через плече, якщо на заручинах доходили згоди. На заручинах рушником обв'язували руки молодим – це було символом щасливого спільного життя.

За давнім звичаєм, якщо в родині піростала дівчина, мати задалегідь турбувалася про рушники. Скриня поповнювалася рушниками в хаті де піростала дівчина. Їх дбайливо зберігали – хизувалися перед сусідами та родичами. Рушник утверджував не тільки працьовитість матері-дочки, але й чисті почуття між подружжям.

Ведучий 1

Селянина рушник супроводив протягом усього життя – і в радості, і в горі. Використовували рушник і в обряді будівництва хати. У давнину, коли будували хату, то піднімали на рушниках сволок, а потім дарували майстрам. Коли стіни були зведені, вгору в кутку вішали образ, а на ньому рушник.

Не обходилися без рушника і в хліборобському обряді. У перший день озимини йшли у поле гуртом або цілим родом. Попереду йшов батько і ніс на рушнику хліб-сіть. Мати несла в кошику частування, накрите рушником. На зеленому полі стелили рушник, а на нього викладали їжу.

Викладач

Дякуємо за розповідь про практичне використання та застосування рушників, про різновиди їх. Хочу доповнити, що за межами рідної домівки рушники виконували роль оберегів, охороняючи тіло й душу людини. Це підтверджують зображення на них священних тварин, рослин, птахів, геометричних фігур що мали магічне значення.

А зараз звернемося до нашої виставки. Розповідь про окремі види рушників.

Ви чули, що вишиваний рушник посідає значне місце у весільній перемозі, тож давайте послухаймо детальніше про цей ритуал в Україні та Закарпатті.

Ведучий 2

Весільний рушник, як і весь посаг, кожна дівчина на Закарпатті готувала собі заздалегідь. Вишивати рушники, як і сорочки мами навчали дочок змалку. У виготовлення кожного рушника вкладалося багато дівочих мрій про одруження, щасливе сімейне життя. Гарний рушник приносив урочистість, створював піднесений настрій на весіллі. Найпершою ознакою, коли приходили свати, було «давати рушники». Якщо дівчина і її батьки бажали того, вони пов'язували сватів і молодого рушниками.

Ой ти, мати, порадице в хаті,
Порадь мені, що людям сказати?
А чи мені рушники давати,
А чи мені іншого шукати?

Вважалося за велику образу, якщо дівчина, пов'язавши рушниками сватів, опісля відмовлялася від шлюбу, чи навпаки – «взявши рушники», хлопець «пускав негарну славу» про дівчину, тобто розривав заручини. Дати рушники традиційно означало готуватися до весілля.

Дожидай, доню, то йди додому,
Бо є у тебе аж троє гостей,
Аж троє гостей, всі три старости.
Ой одні стали аж за садами,
Другі стали під воротами,
А треті стали під сіньми кіньми.
Що за садами – тим відказали,
За воротами – тим слово дали,
Під сіньми кіньми – рушники дали...

У процесі обряду рушники також виконували свій ритуальний символ – ними обдаровували родину молодого, перев'язували боярів, завітчували весільне гільце.

А в коморі сволок,
На ньому рушничків сорок,
Біжіте, внесіте
Та боярів прикрасіте.

Кульмінацією весілля, закріплення шлюбу – було «стати на рушник». Пам'ятаєте відому пісню: «Ой хто ж тебе відерце дістане, той зо мною на рушничок стане...». Цей обряд оповитий високим символом, широко оспіваний у весільному та фольклорному епосі, утверджував народження нової родини:

Та ми ж з тобою
На білому рушничку стояли,
Золотії перстечки міняли...

Жоден обрядовий елемент не відігравав у весіллі такої символічної ролі, як рушник. Він утверджував не тільки працьовитість матері-дочки, але й чисті почуття між подружжям, з'єднував у родині стосунки сім'ї молодого й молодої, стелився образно кажучи, життєвою доріжкою, котрою мали пройти молодята з високим відчуттям відповідальності перед батьками, суспільством та один перед одним.

Вишивка – вид народного декоративного мистецтва. Рушники нагадують народні українські пісні – тужливі, щиросердечні. Споконвіку співає у них жіноча душа, вплітає узори, мов живий вінок, радість і горе, свої заповітні думки, своє відчуття прекрасного. Рушники – це своєрідний літопис народу. Недаремно співається у пісні: «Я візьму той рушник – розстелю наче долю». У кожній вишивці звучить мелодія: то урочиста, святкова, то весняна, лірична, то задумлива, смутна. І як прекрасно, коли люди сприймають почуття, втілене у вишивці.

Мистецтво вишивання з найдавніших часів широко розповсюджено у всіх народів нашої країни. Прийоми вишивки вироблялися багатьма поколіннями майстрів, які зберігали все найцінніше. Поступово орнаменти набували закінченості, композиції, єдність орнаменту і техніки виконання. Зразки найдавнішої вишивки в музеях Європи відносять до V ст. н. е., а пам'ятки української вишивки збереглися лише за кілька останніх століть. У прикрашанні вишивкою буденного і святкового одягу, предметів побуту втілювалися природний смак, талант і майстерність народу. Мотиви орнаменту українських вишивок сягають своїм корінням у місцеву флору і фауну, в історичну традицію.

Народна вишивка відзначається багатством і різноманітністю геометричних елементів, зображенням тварин і рослин. В Україні є близько 100 видів і різноманітних технічних прийомів вишивання. Основні з них – мережання, вирізування, низь, гладь, хрестик та інші. Багатий колорит і складні геометричні узори, що густо заповнюють тло

тканини, властиві вишивці Галичини, Буковини, Закарпаття. Рослинний орнамент червоного, чорного й синього кольорів, інколи в поєднанні зі зображенням тварин, характерний для Полтавщини, Київщини, Чернігівщини.

В основі рослинного орнаменту використовують такі мотиви: «виноград», «хміль», «дубове листя», «барвінок», «верба та калина» – одвічні символи України.

Викладач

А зараз давайте поговоримо про рушникову мелодію фарб.

Маленька бабусина кімната. Мою увагу привернув рушник, що висить над вікном. Пильно вдивляючись, бачу – на вибіленій тканині барвисто палахкотять ружі та півонії, переплетені рясним візерунком дикого хмелю.

Бабуся дістає ще один рушник із яскравими квітами – великими, на якому вишиті сизокрилі голуби. Голубка ніжно прихилилася до голуба. Здається, що вони люб'язно про щось воркочуть.

Щоб прикрасити свої оселі, використовували червоний і чорний колір, бо червоний – це символ радості, кохання, перемоги, а чорний – символ смутку, горя і журби. Білий колір – символ чистості, символ нареченої. Голубий – символ простору, рожевий – ніжності, а жовтий – розлуки. Для Буковини та Закарпаття властиві яскраво барвні кольори. На Чернігівщині, Київщині, Полтавщині переважають червоний та синій колір. На Рівненщині характеризують червоний та чорний колір.

Історія свідчить у 945 році древляни повстали проти князя Ігоря, воїни якого збирали у людей величезну данину. Самого князя Ігоря древляни прив'язали до двох беріз і розірвали навпіл. У 946 році дружина Ігоря Ольга жорстоко розправилася із повстанцями, дощенту спалила столицю древлян місто Коростень. З того часу у вишиванках древлянок був лише чорний колір з додатком червоних кольорів. Це була туга жінок за своїми вірними охоронцями. Отже це свідчить про те, що на рушниках, на сорочках-вишиванках майстрині здавна відтворювали долю життя, життєву стежину, дерево життя. Як тут не згадати поетичний образ з відомої пісні Д. Павличка: «Два кольори мої, два кольори: червоне – то любов, а чорне – то журба».

Звучить пісня «Два кольори» сл. Д. Павличка, муз. О. Білаша.

Викладач

Вишиваний рушник описаний в легендах, віршах, баладах, прислів'ях. Послухаймо легенду про рушник.

Було це дуже давно. Коли зродилися кришталеві сльозинки – намистинки, що в народі звучить; коли пташки до сонечка літали та тією росою щоранку його вмивали. Жила тоді в одному селі мати і мала вона трьох синів-красенів. Що вже працювиті були та до всього здібні – про те не лиш матуся знала, і люди їх поважали. Одне лише хлопці не вміли – вишивати, як їх ненька. Сядуть, було коло неї, коли упораються, тай кажуть: «Ви матусенько, шийте, вишивайте та пісню співайте, а ми подивимось, як народжуються у ваших руках квіти та птахи».

Горнулася мати до синів і такі мудрі слова говорила: «Долго я вам кожному вигантую, а пам'ять про себе в рушниках залишу, тож бережіть їх».

Багато вишила мати за своє життя рушників і всі між синами розділила. А даруючи навчала: «Сини мої. Мої голубки! Пам'ятайте повік прохання своєї неньки. Куди б не їхали, не йшли, а рушник у дорогу беріть. Хліб у нього загортайте та людей пригощайте. Хліб на рушнику життя величає, здоров'я береже».

Та життя людини, як і днина, швидко мине. Померла старенька мати. Осиротіли сини. Поховали неньку, а на могилі білий рушник прослали, щоб вітер порошок на неї не трусив. Правду люди кажуть чи ні – то чутка про те диво й донині ходить. Переповідають, що на тому рушникові квітки через три дні розцвіли. Хто вишив їх, ніхто не знає. Лише вітер про те розповідає і просить вишити на згадку рушник, як і той, червоними та чорними нитками.

Викладач

Дякую за цікаву легенду, а ще послухайте баладу про рушник Степана Пушина

Дивлюся мовчки на рушник, що мати вишивала
І чую: гуси зняли клик, зозуля закувала.
Знов чорнобривці зацвіли запахла рута-м'ята.
Десь тихо бджоли загули всміхнулась люба мати.
І біль із серця раптом зник
Так тепло-тепло стало,
Цілую мовчки той рушник, що мати вишивала...

Вишивала мати вишивала,
До листка листочок прикладала,
А між ними цвіт голубуватий постилався барвінок хрещатий,
Виростав барвінок зелений і дивились з нього очі неньки
Усміхався цвіт їх рушникові світом материнської любові.
Вишивала мати вправно, швидко, та неждано обірвалась нитка
Впала у безсилі... Дороста барвінок на могилі.

Викладач:

Мабуть ніхто з вас не прослухав цю баладу. І кожен згадав свою матір, яка завжди уболіває за вас, поділяє з нами і радість, і смуток. Хочу звернути вашу увагу ще й на те, що рушники вишивали не тільки для дівчат, а й для хлопчиків. Вони по-іншому називалися і мали свої особливості.

Рушники для малих дівчаток-дошкільнят називали рушниками – росяничками. На цих рушниках були зображені стежною вишиті квіточки, цвіт яблуні, вишні, – нижче ромашки і незабудки, а між ними дрібненькі листочки барвінку і вишні. Для хлопчиків візерунок був інакшим. Посередині чорнобривці, збоку волошки і синій барвінок, а між ними листячко дуба. Такий рушник називався грайликом і вишивався для хлопчиків юнаків-дошколяриків. А там, де панувала злагода, доброзичливе ставлення одне до одного, повага батьків до дітей, там господиня вишивала на рушнику по двоє голубків з кожного боку.

Викладач

А ось декілька прислів'їв про рушник.

Хата без рушників – родина без дітей.

Рушник на кілочку – хата у віночку.

Не лінуйся, дівонько, рушники вишивати – буде чим гостей шанувати.

В коморі сволок – на ньому рушників сорок.

Ми послухали з Вами про використання вишиваного рушника в побуті, про кольори в рушниках, техніки вишивання, вірші, балади, прислів'я про рушник. І наш обов'язок донести мелодію фарб і колориту до всіх, хто ще не знайомий з мистецтвом вишивки рушничка.

*Звучить пісня «Пісня про рушник»
А. Малишка і П. Майбороди*

Хліб і сіль на рушникові. Усю свою думку вклав народ у фантазію орнаменту рушника. Упродовж багатьох століть прекрасне супроводжує нас в житті. Слава талановитим рукам, які збагачують наше життя красою своїх вишивок. Адже щастя неможливе без розуміння краси. І наше завдання відкривати її людям доносити їх до молодого покоління, щоб не заростали стежки духовності чортополохом.

Танець з рушниками.

Кінець свята завершує піднесення хліба з сіллю

Завершальне слово

Хочеться вірити в те, що ці хвилини в залі не пройшли безслідно, марно, що кожен понесе із собою все найнеобхідніше, що пов'язано з нашою святинею – вишиваним рушником.

Рушник. Він прийшов крізь віки, він і нині символізує чистоту почуттів, глибину безмежної любові до своїх близьких, до всіх хто не черствіє душею, він щедро простелений близьким і далеким друзям, гостям. Хай символ цей завжди супроводжує вас у житті як ознака великої любові й незрадливості.

«КОСА – ДІВОЧА КРАСА»

Т. Бушай

*Сосницький сільськогосподарський
технікум бухгалтерського обліку*

*Приміщення, де проводиться захід, прикрашене калиною,
стрічками, прислів'ями*

Нема коси – нема краси.
Дівчина з косою, як трава з росою.
Яка коса – така й краса.
Мораль чиста – краща всякого намиста.
Дівчина без коси – що кінь без гриви.

*Звучить легка музика пісні «Ой не різь косу».
Повільно під музику заходять дівчата, демонструючи свої коси,
сідають на стільці*

1-й ведучий

Ой не ріж косу,
Бо хорошая
Не погань красу
Дуже прошу я
Я люблю тебе таку
В косах стрічку голубу
Коси пахнуть ночами
Ласками дівочими.

Викладач

Дівоча коса. Руса коса до пояса. Викупана в любистку, м'яті, старанно заплетена, прикрашена стрічками та віночком – це перш за все дівоча краса. Скільки в неї було вкладено спочатку майстерних турбот, потім – дівочих. Тож не дарма колись говорили в Україні: ...

(дівчата почергово читають написані прислів'я)

2-й ведучий

З давніх-давен густі, красиві коси привертали увагу не тільки поетів, але і художників, музикантів, викликали захоплення і заздрість.

1 дівчина

А чи знаєте ви, що у нас в Україні після народження дитини робили «обряд постриження». Кум, він же хрещений батько дитини, перш ніж виконати свій обов'язок постриження, мав виголосити промову – побажання. Особливо це стосувалось дівчинки: щоб росла густа коса і була до пояса. Якщо хлопчиків остригали постійно, то дівчаткам після одного року волосся не відрізали, а навпаки матері турбувалися про нього – щоденно розчісували, мили в пахучих травах, прикрашали стрічками, квітами. Поступово, коли підросла дівчина, мама чи бабуся привчали її до самообслуговування. Це були перші уроки навичок до праці і гігієни.

2 дівчина:

У всіх сім'ях існував непорушний звичай – вставши вранці, дівчинка мала, перш за все, «привести себе в порядок» – тобто розчесати волосся, заплести косу.

Здавна вважалося неохайністю братися за яку будь-яку роботу, чи сідати за стіл з розпущеним волоссям. Про таких говорили:

«У неї на голові сорока гніздо звилася»;
«У неї в косах сім чортів кублилося»;
«Дівчина з косою, казали старші люди, як трава з россою. Дівчина без коси – що кінь без гриви».

Викладач

Сьогодні, на нашому заході ви не один раз почуєте, як оспівана в піснях дівоча коса.

Вечір на дворі, ніч наступає,
Вийди дівчино, серце бажає!
Чистеє небо зіроньки вкрили,
Вийди до мене дівчино мила!
Дай подивитись в яснії очі,
Стан твій обняти гнучкий, дівочий,
Глянути в личко, біле чудове,
На коси довгі, на чорні брови!

Студенти співають пісню «Ой у вишневому саду»

1-й ведучий

Коса – це не тільки дівоча краса, вона мала і морально-етичний аспект. Вислів «наруга над косою» стосується дівочої цнотливості. Легковажна дівчина згідно з традицією втрачала право носити косу. За давнім звичаєм, збезчещеній дівчині прилюдно відтинали косу, покривали голову чорною хустиною, звідси й назва «покритка» а на Батьківщині, як писав Іван Франко, покритку навіть били шнурками, замоченими в соляній ропі. Або збезчещену дівчину виводили серед села на кам'яне підвищення, де найстаріший мешканець села покривав її голову хусткою.

2-й ведучий

На Слобожанщині – обмазували хату й ворота, де жила така дівчина, дьогтем. Про живучість таких жорстоких карань дуже добре змалював Т.Г. Шевченко у своїй поемі «Катерина».

Дівчині, яка ступила на цю слизьку дорогу розпустити, судилося вічно залишатись у дівках, тобто вона не могла вийти заміж.

1-й ведучий

І взагалі дівчині дозволялося бути з юнаком на одинці тільки до заходу сонця. Якщо хтось порушував цей етикет, то обов'язково по селу пролітала звістка: вона гуляща. Про подібні події якраз і змальовано в пісні, що щойно прозвучала.

Викладач

Усе це примушувало батьків виховувати своїх дітей так, щоб і самим не стати об'єктом насмішок, зневаги й лихого поголосу. Про це в народній пісні «Їхали козаки із Дону додому».

3 дівчина

Вона ростом невеличка,
Ще й літами молода,
Руса коса до пояса,
В косі стрічка голуба.

В цій українській народній пісні є такі слова
«В косі стрічка голуба». Що це значить?

По-перше треба сказати, що здавна в Україні люди вірили в силу стрічок, які вважалися бережуть волосся від чужих очей. Відмірялися вони за довжиною дівочої коси і відрізалися набагато нижче коси, щоб її сховати, і вплітались у віночки.

4 дівчина

Коли дівчина росла сиротою, то в косу вона вплітала голубі стрічки (або ще кісники, це такі самі стрічки тільки вузьенькі). І люди, зустрічаючи дарували дівчинці хліб, гроші, тканину, одягу. Бажали їй стати щасливою та багатогою. Бездітні люди просили бути їм за доньку. А дівчинка за таке ставлення до неї дарувала тим людям стрічку чи вишиту хустину.

5 дівчина

Здавна в Україні дівчата дорожили косою, тому що коса — це дівування. Існував цілий весільний ритуал розплітання коси.

Як я в косах ходила,
То я вас не просила,
А тепер я вас прошу
Розпустіть мені косу
По червонім поясу.

З якою поетичністю оспівана дівоча коса у весільному обряді, розплітання коси, адже дівчина відтепер уже більше ніколи не заплітатиме косу. Прощання з косою – це, власне, прощання з дівуванням.

Сценка розплітання коси.

Дівчат привітають батько та мати

Мати

Спасибі вам дівчата за честь, що прийшли моїй дитині косу розплітати.

Дівчата

А де ж твоя дівка,
Що бажала вінка,
Підіть її уведіте,
На кожуха посадіте,
Русу косу розплетіте.

Вводять молоду, вона кланяється батькам

Молода

Спасибі вам тато й мамо, що будили мене рано, що ростили і добра навчили. А тепер благословіть косу розплести.

Батьки відповідають

Благословляємо тебе, доню, щастям-здоров'ям, доброю долею.

Дівчата до матері

Стільця, матінко, стільця,
Золотого крісельця,
Ще й новенького кожуха,
Нехай сяде молодуха.

Усе виконується, спочатку батьки, потім дівчата символічно розплітають косу, останнім найменший брат

Молода звертається до матері

Ой, дай мамо масла,
Бо я тобі корівоньку пасла
Виганяла в ранню росу
Дай помастити косу.

Дівчата

Руса коса до пояса,
Розчесана до волоса,
Руса коса плечі вкрила
Дрібна сльоза личко вмила.

Дівчина

А тепер, мамо, просимо одягти дочці вінок.

Мати

Благословляю щастям – здоров'ям, доброю доленькою, щасливо гуляй дочко у весільному віночку *(одягає вінок, цілує молоду, а молода руку матері)*.

Дівчата

Чи вогонь горить, чи полум'я палає,
Чи не весільний вінок-барвіночок сяє?
Не вогонь горить, не полум'я палає
То на Каті вінок-барвіночок сяє.

*Молода встає з кожуха, а дівчата намагаються
першою сісти на кожух.*

Прибувають хлопці, звучить музика, хлопці вітаються

1 хлопець

А дозвольте і нам козакам – молодцям, завітати до вашої хати, заспівати, станцювати, русу-косу притоптати.

Дівчата

Просимо. Але ви спочатку викупіть русу-косу.

Хлопці

А що ж ви хочете за неї?

Дівчата

Сто рублів золотих, пару коней вороних.

Хлопці

Щось дуже багато. Не дамо стільки.

Дівчата

Що ж ви взялись тут бо ярувати
Треба було гроші заробляти
Щось посіять, змолотити
Русу-косоньку скупити.

Хлопці

Чого ж вона така дорога?

Дівчата

Того ж і дорога, що виростити нелегко, доглядати клопітно, а краса неабияка. Ось прочитайте наші рецепти, як потрібно доглядати за волоссям, то й собі коси позаплітаєте і грошей жаліти не будете.

Роздає підготовлені рецепти всім, хто в залі.

Хлопці вдають що читають, у гурті радяться, потім один знімає шапку і збирає по колу гроші і звертається до дівчат

Хлопець

Гроші ми зібрали, але віддамо тільки тоді, коли кожна з вас продемонструє малюнок, яку зачіску вона зробила б з довгого волосся, а ми виберемо серед вас Міс косу, Міс елегантність та Міс глядацьких симпатій. А допоможуть нам глядачі, що присутні тут. Ми будемо називати дівчину і зачіску, а ви своїми оплесками допоможете нам їх оцінити.

*Дівчата по чергово демонструють малюнки
і розповідають про зачіски*

Хлопець

Поки суд та діло, ми вирішили сміло, грошей вам не віддати, а гостинців купувати, щоб усіх вас відмічати, а найкращих – привітати.

Оголошують результати конкурсу

Дівчатам хлопці вручають квіти, подарунки, а 3 основних переможниць вітають окремо коробками цукерок та перев'язують стрічками.

«ДОБРОТА ВРЯТУЄ ВСЕСВІТ»

О. Коробова

*Коледж Сумського національного
аграрного університету*

Вступне слово ведучого

Добрий день! Ми раді вас вітати на нашому заході! 17 лютого всі люди планети відзначають День спонтанного прояву доброти. Це одне з найбільш позитивних свят.

Отже, сьогодні наш виховний захід «Доброта рятує Всесвіт», і ми з вами ділимося позитивним настроєм на добро.

Життя – це таємниця. Кожного дня протягом свого життя ми зустрічаємося з проявами добра і зла. Кожного дня шукаємо відповідь на питання: «Як жити так, щоб зберегти людську гідність у пошуках вибору шляху між добром і злом?»

Дискусія

Запитання для обговорення

- Що на вашу думку є зло?
- Як ви вважаєте, що таке добро, добрі вчинки?
- Добра людина, яка вона?

Діагностична вправа

Ведучий

За допомогою нашого тесту ви дізнаєтеся, чи добра ви людина.

Тест «Чи добра ви людина?»

Добра ви людина, чи уважні до оточення? На ці питання вам допоможе дати відповідь наш тест.

1. У вас з'явилися гроші. Могли б ви витратити всі, що у вас є, на подарунки друзям?
2. Товариш розповів вам про свої негаразди. Ви дасте йому зрозуміти, що вас це не цікавить, навіть якщо це так?
3. Якщо ваш партнер погано грає в шахи або в іншу гру, будете ви іноді йому піддаватися, щоб зробити йому приємне?
4. Чи часто ви говорите приємне людям, просто щоб підняти їм настрій?
5. Чи любите ви злі жарти?

6. Ви довго пам'ятаєте зло?
7. Чи можете ви терпляче слухати навіть те, що зовсім вас не цікавить?
8. Чи вмієте ви застосовувати на практиці свої здібності?
9. Чи кидаєте ви грати, коли починаєте програвати?
10. Якщо ви впевнені у своїй правоті, чи відмовляєтеся ви вислухати аргументи опонента?
11. Ви охоче виконуєте прохання?
12. Чи станете ви підсміюватися над кимось, щоб розвеселити тих, хто вас оточує?

А тепер зарахуйте собі по одному балу за відповідь «так» на питання 1, 3, 4, 7, 11 і за відповідь «ні» на питання 2, 5, 6, 8, 9, 10, 12.

Результати:

Більше 8 балів. Ви люб'язні, подобається оточенню, вмієте спілкуватися з людьми. У вас мабуть багато друзів. Одне застереження: ніколи не намагайтеся мати добрі стосунки зі всіма – всім не догодиш, та і не піде це вам на користь.

Від 4 до 8 балів. Ну що ж, ваша доброта – це питання випадку. Добрі ви далеко не зі всіма. Для одних ви можете піти на все, але спілкування з вами більш ніж неприємне для тих, хто вам не подобається. Це не так вже й погано. Але мабуть треба прагнути бути рівним до всіх, щоби люди не ображалися.

Менше ніж 4 бали. Спілкування з вами, треба погодитись, іноді буває просто мукою навіть для найближчих людей. Будьте доброзичливіші, і у вас буде більше друзів. Дружба потребує доброго ставлення.

Обговорення

Притча

У реальному житті зустрічається і добро, і зло. Люди здійснюють як добрі, так і погані вчинки. А чому нас учить давня «Легенда про двох вовків»?

Легенда про двох вовків

«Колись давно старий індієць відкрив своєму онукові одну життєву істину. В кожній людині іде боротьба, дуже схожа на боротьбу двох вовків.

Один вовк – це зло: заздрість, амбіції, брехня, ревності, егоїзм. Інший – це добро: мир, любов, надія, істина, вірність, надійність.

Маленький онук, якого слова діда дуже вразили, на кілька миттєвостей замислився, а потім запитав: «А який саме вовк у решті-решт перемаже?» Старий, ледве посміхнувшись, відповів: «Завжди перемагає той вовк, якого ти годуєш».

Ведучий:

А якого ж вовка ми годуємо в собі і чим? Мабуть вчинками, справами, словами.

Обмін думками

Інформаційне повідомлення

В одній із мудрих книжок сказано: «Спочатку було слово». Вчені прийшли до приголомшливого висновку: ДНК усвідомлює людську мову. А якими словами ми спілкуємось один з одним? Чи є вони добрими?

На жаль, ненормативна лексика, лайливі слова все більше входять до нашого лексикону. Вживаючи ненормативну лексику з друзями, рідними, самі того не підозрюючи, люди здійснюють сокровений ритуал, закликаючи зло кожного дня, кожного року на свою голову і на голову своїх близьких. Кількість лайливих слів переходить в якість. Спочатку у людини з'являються дрібні неприємності, потім великі, потім з'являються проблеми зі станом здоров'я і, врешті-решт, «ламається» все життя.

Вчені зафіксували: лайливі слова викликають мутагенний ефект, подібний до того, який дає радіоактивне опромінення. Лайливі, дратівливі слова, кинуті в серцях батьками, відгукуються через багато років сльозами їхніх дітей і навіть онуків. Саме життя свідчить про те, що лайливі слова завжди стають початком шляху до ще більшого зла.

Учений із Японії Емото Масару впливав на воду за допомогою слів і музики. А вода, за доказами вчених, є носієм інформації. Давайте переглянемо фільм, в якому ми дізнаємося, що відбувається з кристалами швидко замороженої води під дією добрих та негативних слів (*перегляд фільму*).

Якщо слова і думки так впливають на воду, тільки уявіть собі, що наші думки і слова можуть зробити з нами, якщо наше тіло на 70-80% складається із води. Давайте не будемо вживати лайливих слів, які можуть зруйнувати нас та людей, що нас оточують.

Наше перебування на Землі обмежене.

Ми мусимо це пам'ятати.

Робота у мікрогрупах

Кожна людина обирає для себе правила, постулати життя. Іноді людина самостійно створює для себе та інших закони самовдосконалення. Наприклад, існує Маніфест Матері Терези (відеопрезентація), філософія життя письменника Льва Толстого тощо. Пропонуємо і вам скласти власні закони Доброго життя. Кожна мікрогрупа протягом 5-10 хв. виконує це завдання, готує виступ-презентацію. Потім представник від кожної групи презентує отримані результати спільної роботи усім учасникам заходу.

Обговорення

Притча

І на завершення нашої зустрічі – мудра притча.

Все залежить від тебе

Колись у давньому Китаї жив дуже розумний, але дуже пихатий мандарин (вельможа). Аж ось по країні пройшов поголос, що з'явився найрозумніший мудрець. Дійшов він і до мандарина. Він розлютився: як якийсь чернець може бути найрозумнішим у світі? Запросивши мудреця до себе у палац, він задумав обдурити його: «Я візьму в руки метелика, сховаю за спиною і запитаю, що в мене в руках – живе чи мертве. Якщо скаже «живе» – розчавлю метелика, а якщо «мертве» – відпущу його...».

І ось настав день зустрічі. До зали, де на троні сидів мандарин і тримав за спиною метелика, увійшов невеличкий худорлявий чоловік. Він привітався і сказав, що готовий відповісти на будь-яке запитання. Зло посміхаючись, мандарин запитав: «Скажи-но мені, що я тримаю в руках – живе чи мертве?» Мудрець подумав, усміхнувся і відповів: «Усе в твоїх руках!». Збентежений мандарин випустив метелика з рук, і той полетів на волю.

Обговорення

Ведучий

Життя швидкоплинне. І воно закликає поспішати. Але поспішати не тільки для того, щоб все пізнати в житті, отримати насолоду, а щоб встигнути зробити нескінченну кількість добрих справ для рідних, близьких, а може й зовсім незнайомих людей. Поспішайте творити добро. Бережіть себе, батьків, друзів. Зробити світ добріше залежить від кожного із нас. Все у ваших руках. Будьте щасливі!

На пам'ять про цей захід ми просимо гостей прийняти наші подарунки (*смайлики, Маніфест Матері Терези*).

«ВЕРНИ ДО МЕНЕ, ПАМ'ЯТЕ МОЯ...»

Н. Семеняк

*Снятинський коледж
Подільського державного
аграрно-технічного
університету*

Зал урочисто прибраний. Лозунги, вислови. Рушники та квіти.

На сцені 2 ведучих і 2 читців

Голос із мікрофона

Верни до мене, пам'яте моя,
Нехай на серце ляже ваготою
Моя земля з рахманною журбою.
Хай сходить співом горло солов'я
В гаю нічному. Пам'яте, верни
Із чебрецю, із липня жаротою,
Хай яблука останнього достоя
В мої, червонобокі, виснуть сні.
Нехай Дніпра уроча течія
Бодай у сні у маячні струмує,
І я гукну. І край мене почує.
Верни до мене, пам'яте моя.

Саме цією поезією Василя Стуса ми розпочинаємо сьогоднішнє дійство. Бо пам'ять – це той вдячний корінець, яким наділено людину, наділено для того, щоб на своїй рідній землі не стати перекотиполем. Чи завше ми, українці, маємо ту пам'ять?

Занедбали й те, що мали, земляки кохані, славних прадідів великих правнуки погані. Саме вони, ці правнуки погані, спочатку спалили нашу святиню – Шевченкову хату – з димом розвіяли Шевченків батьківський дух. Саме вони, ці правнуки погані, поглинулися над могилою героїв Крут. І тому сьогодні ми маємо говорити про нашу пам'ять...

Читець 1

Через роки і десятиліття, через морок і тьму, через забуття і страждання повертається до нас наша історія – історія слави і поразок, звершень і падінь, історія вільнолюбного духу незламного народу України.

Читець 2

З минулого приходять до нас сама Україна похиленою червоною калиною – рідна земля наша, земля наших дідів і прадідів, колись овіяна славою, а зараз... розтоптана і сплюндрована чужими зайдами і своїми яничарами, оповита чорним смерчем Чорнобиля, оперезана отруйними ріками, пригнічена негідними вчинками великодержавних мужів та негідним людині існуванням значної частини українців.

Читець 1

І на цій предковичній землі розкидані могили тих, хто офірував своїм життям в ім'я державності України.

Ведучий 1

Тим, хто в боротьбі за волю і кращу долю України не дожив до сьогоднішнього дня, тим, що сплять у знаних і безіменних могилах, розкиданих по рідній і чужій землі, – присвячується.

Ведучий 2

Тим, котрі свою молодість, мрії, ідеали поклали на вівтар спасіння поневоленої України, – присвячується.

Ведучий 1

Цвіту нашого народу, його славним синам і дочкам, що в розквіті своїх духовних і фізичних сил віддали молодість і найдорожче, що є в кожного з нас, – життя, – присвячується.

Ведучий 2

Тим, кого в умовах більшовицької тиранії ми мали забути й викреслити зі своєї пам'яті і історії, героям, що загинули, виказуючи погорду смерті, в страшому бою під Крутами, – присвячується.

Звучить метроном (дуже тихо)

Читець 1

Супроти чужої навали,
Супроти смерті – в стужу, в сніг,
Ось тут вони, ось тут стояли...
І всього жменька – триста їх.

Читець 2

На Аскольдовій могилі
Поховали їх...
На Аскольдовій могилі
Український цвіт!..
На кого посміла знятись
Зрадника рука? –
Квітне сонце, грає вітер
І Дніпро-ріка...
На кого завзявся Каїн?
Боже, покарай! –
Понад все вони любили
Свій коханий край.
Вмерли в Новім Заповіті
З славою святих. –
На Аскольдовій могилі
Поховали їх.

Метроном звучить голосно і зупиняється.

Читці і ведучі покидають сцену.

На сцену виходять 2 юнаків у вишиванках:

1 – тримає приспущений до землі прапор;

2 – читає молитву українського патріота

Україно, Свята Мати Героїв, зійди до серця мого. Нехай душа моя в тобі відродиться, славою Твоею опроміниться, бо Ти – життя моє, бо – Ти все щастя. Зроби так, щоб віра моя була гранітом, щоб зросло завзяття, міць, щоби сміло я йшов в бій так, як йшли герої за Тебе, Свята, за твою славу, за Твої Святі Ідеї. Спали вогнем життєтворчим у серці моєму кволість, нехай зневіри не знаю я, не знаю вагання.

Скріпи мій дух, загартуй волю, щоб погасити ганьбу неволі, стоптану честь, глум катів, невинну кров помордованих під Крутами, Базаром та тисяч незнаних героїв.

У муках за Тебе хай розпливусь у Тобі я, вічно житиму в Тобі, відвічна Україно, Свята, Соборна, Могуча.

Підходить до прапора, стає на коліна і цілує прапор.

Прапор ставлять в тумбу, хлопці в почесній варті стоять до кінця заходу.

Звучить «Гімн»

Читець 1

Лежимо у гробах при дорозі,
Де за волю боролись і впали.
Браття! Знайте, що ми не в тривозі,
Лиш спокійно і гордо вмирили.
Браття, знайте, що ми не просили
Ані ласки в кого, ні пощади,
Лиш боролись, поки стало в нас сили, –
Це говоримо вам для розради.
Нам не жаль ні життя молодого,
Що лягло, мов той квіт під косою,
Ані мрій, ні кохання палкого,
Що взяли ми в могилу з собою;
Нам не жаль, бо лягли ми за діло,
Гідне жертви життя і кохання.
«За Україну душу і тіло», –
Ми недаром співали з зарання.
Тож не жалуйте нас, не ридайте –
(по нас тужить калина у лузі)...
Ви з шляху не зійдіть і вважайте,
Щоб леміш не заржавів у плузі,
Щоб шляхи не покрились тернами,
Щоб пощерблені мури не впали,
Щоб наш ворог не сміявся над нами,
Що ми даром так славно вмирили...

Читець 2

Розкинули діброви поли,
Припало небо до ріки.
Прислухайся: гудуть віки,
І важко стогнуть гори й доли.
Послухай стогін і збуди
Порив душі, надії квіти;
Чії сини, чії ми діти, –
Спитай і сам себе суди.
Послухай, як шумлять жита,

Де стільки літ буяли січі,
І смерть дивилася у вічі,
І воля марилась свята.
Земля кипіла навкруги,
Вмирало юне покоління...
Послухай, стогне як коріння,
Котре зрубали вороги.
Послухай вікові пісні
І власну вимости дорогу,
І присягни собі і Богу,
Що не відступиш у борні.
Бо кличуть сурми й солов'ї,
Для внуків воля – краще віно.
Одна є мати – Україна,
Як син, ти захисти її.

Доповідач

Історія українського народу містить у собі багато славних подій. До них належить і наша Визвольна боротьба 1917-1921 рр.

Після більшовицького збройного перевороту у Петрограді 7 листопада 1917 року УЦР видала III Універсал, тобто указ, який проголосив створення Української Народної Республіки як частини Росії на правах федерації. Цей Універсал також скасовував приватну власність на землю, встановлював 8-годинний робочий день, проголошував і гарантував демократичні свободи слова, друку, віросповідання, зібрань тощо, недоторканність особи і житла, а також право на вживання рідної мови.

Керівництво УНР не визнало новий російський уряд більшовиків – Раднарком, закрило кордон з Радянською Росією, припинило вивезення туди хліба, не пропускало через свої території військові з'єднання більшовицької Червоної гвардії.

Російські більшовики спочатку визнали владу українського уряду. Проте незабаром конфлікт між петроградським урядом Росії та УЦР став загострюватися. На першому Всеукраїнському з'їзді селянських, робітничих і солдатських депутатів, який відкрився в Києві 4 грудня 1917 року, більшовики зазнали політичної поразки. 127 більшовицьких делегатів були змушені покинути з'їзд. Вони переїхали до Харкова і тут за підтримкою 73 делегатів III Надзвичайного з'їзду Рад Донецько-Криворізького басейну провели свій з'їзд, який проголосив в Україні радянську владу. У свою

чергу УЦР прийняла в січні 1918 року IV Універсал, що проголошував УНР незалежною державою. Відтоді більшовицькі війська розпочали наступ на Україну, вістря якого спрямовувалося на столицю.

Три армійські групи, які рухались на Київ, у Бахмачі з'єдналися під загальним командуванням Муравйова. Залізничний шлях з'єднував Бахмач із Києвом. Саме вздовж цього шляху і розвинули наступ об'єднані більшовицькі сили. Зупинити їх було нікому. Головні сили, підпорядковані Центральній Раді, були зосереджені на Правобережжі, де стримували наступ на Київ фронтових збільшовизованих частин колишньої російської армії. Лише під станцією Крути на прогоні Бахмач-Ніжин нашвидкуруч зібраний загін під командуванням сотника Омельченка, який складався з 500 студентів, гімназистів-старшокласників і військових курсантів, спробував перепинити шлях більшовицьким військам. Більшість із них загинула. Ті, кому вдалося вцілити, розібрали колію і зуміли на декілька днів затримати наступ.

*Доповідач і читці покидають сцену.
Звучить пісня «Повіяв вітер степовий».*

На сцені – 2 ведучих і читець

Читець

Спасіть Республіку! Кривавий ніж
Анархія над нею підняла,
І в груди пазурі вп'яла,
І дивиться усе страшніш.
Меча Республіці! Підмоги їй!
Росте анархія в краю!
Спасіть Республіку свою –
Живу дитину ваших мрій.
Анархія зруйнує любий край,
Потопче, знищить все живе
І знову ката позове:
«Катуй і кров'ю запивай!»
І буде плач і зойк в краю,
Але не буде вороття...
Спасіть себе, спасіть життя,
Спасіть Республіку свою!

Читець покидає сцену

Ведучий 1

У кривавий бій вирушили сімнадцятирічні, вісімнадцятирічні – гімназисти, студенти. Благословили їх на битву з проклятим ворогом неньчини руки, а з очей матері котилась непрохана сльоза.

На сцену виходить мати і син (у вишиванках)

Мати

Ти йдеш, мій сину! Що ж іди здоров!
Тебе спиняти я не маю права.
Даремний жаль, як кличе слухна справа,
Як з України ворог точить кров.
Ти йдеш, мій сину! Що ж іди здоров!
Я радіуюсь, хоч серденько зранене...
Та тям, що ти один у мене...
Хоч врешті... Що ж... Пречиста твій покров.

Син

Мамо моя! За час, за годину
Свиснуть кулі, заграють гармати.
Може, вийду цілий, може, згину –
Хочу твоє опрощення мати.
Тож не гнівайся, рідна, на мене,
Що пішов, не простившись з тобою.
Пригадай, навіть листя зелене
Й те – буря несе геть за собою.
Я не годен був, мамо, дивитись,
Як ворог газдує на рідній землі.
Я не годен був у хаті лишитись,
Коли набатом б'ють оці дні...
Північ... Місяць... Ясно, як в днину,
Ах, як тяжко було вийти з хати!
Мамо! Кулі! Чи верну, чи згину,
Хочу твоє опрощення мати.

Мати

Неси, Боже, вражу кулю
Понад мого сина,
Най не гине серед поля,
Єдина дитина.
Хто закріє мені очі,

Старечії очі,
Як він кров'ю молодою
Земельку сполоще?
Хорони його, Небесний,
Від лихої долі,
Не дай смерті приступити
В лісі, ані в полі.
А я буду молитися,
А я буду коритися
Твоїй Божій волі

Поволі покидають сцену

Голос із мікрофона

Пішли в похід козаченьки,
Тільки стяг ще мріє,
А за ними буйний вітер
По могилах віє.

Звучить пісня «Кленова балада».

На сцену виходять 4 читців

Ведучий

Серед захисників-гімназистів, студентів, кадетів були настільки молоді хлопці, що ледве мали силу орудувати крісом... Деякі потайки повтікали від батька і матері, коли пролунав клич рятувати Україну. Як сіли в поїзд, то так співали, наче їхали не на смерть, а на весілля.

Читець 1

В мороці неладу, в пітьмі підлоти –
Ваші пісні молодячі,
Лет ваш орлиний, нестримний лет,
Лет крізь вітри і хуртечі.
Що там, що вперше з рушницею йти,
Що там, що комусь п'ятнадцять, –
Так добре вам на ворога йти,
Співом гучним захлинатись.
Хай вам вітри вибігають на шлях,
Просять вернути, голосять, –
«Щоб наша доля...» – лунає в полях, –
«Щоб краще в світі жилося...»

Голос з мікрофона

Вони ішли у безвість білих піль, у бій,
Щоб не вернутися – або здобути
І зупинилися на станції малій,
Де написом видніла назва: «Крути»

Читець 2

За меч! За меч! На бій кривавий,
За край, за волю, за своє!
Наш ворог хижий і лукавий,
Все кров на землю нашу ллє.
Руйнує, нищить і грабує
Ордою диких розбишак.
Борців розстрілює, катує,
Четвертує, ріже, як собак.
За меч, за меч! Нехай поляжем...
Прийшли до нас кривавії жнива!
Але і смертю ми скажем,
Що Україна ще жива!

Ведучий 1

Бій відбувся 29 січня 1918 року під залізничною станцією Крути. Він тягнувся від 12 години дня до темноти. В критичний момент старшини дали наказ до відступу. На юнаків ринула більшовицька кіннота. Свої – українці! – червоні козаки Приймакова. Лава вершників, нестримно виринувши із снігової пороші, люто ревля – по-нашому!, по-українськи: «Рубай! Рубай мазьоп».

Читець 3

Україно! Нене моя, Україно!...
Хто ж це так із тебе насміється смів?
Хто у твоє серце ніж загородив?
Виростали діти в хаті, як в гаю,
Без ясного сонця в рідному краю.
Накипіла злоба, сповнилися серця –
Гей, курки спустили в матір і отця!
Засівали поле потом і слізьми,
Не родило жито – що хоч, те й візьми.

Тож сокири брали, щоб в крові погріть
І йшли брат на брата однімать, ділить...
Хто ж тобі зготовив цей кривавий час?
Хто ж так люто кинув на поталу нас?
І взялися кров'ю поле і гаї,
Бо рубались, бились рідні, свої...
Хто ж тобі зготовив цей кривавий час?
Хто ж так люто кинув на поталу нас?

Ведучий 2

Вершники, перелітаючи через окопи, наздоганяючи черношинельних юнаків, стинали їм голови, рубали руки тим, хто здавався на ласку переможців, розвалювали їх навпіл – од плеча до пахвини. Не милували нікого, рубали всіх підряд, наче опудала на навчальному полі.

Ведучий 1

Із спогадів учасника того жахливого бою поручика Михайлика: «Густі лави сірих і чорних постатей ішли у весь ріст. З окопів затріскотіли сорок наших скорострілів і рушниці трьох сотень юнаків студентського куреня. Постаті падали, а за ними йшли нові і нові. Окопи, станція, потяг засипалися кулями, але міцно трималися наші. Послали по набої до потягу. Вистріляли їх, знову послали. Та пролетіло по окопах: «Нема набоїв» – а чорні постаті ідуть... Крики «Ура!» – і все перемішалось. Стріляли один одного, обкипіли кров'ю багнети. Ворогів було вдсятеро більше».

Ведучий 2

На уцілілих, взятих в полон, чекала жорстока розправа. Чернігівська земська газета писала: «Закипіло більшовицьке свято. Шляхетні голови молоді, яка жила лише вищими пориваннями любові до народу, до правди, до волі, – сини братнього народу (і свої ж, українці!) били прикладами, виймали очі, мордували нелюдськими муками».

Читець

Воля кров'ю сходе! Чуєте, кохані, –
Що за неї впали в лютій боротьбі...
Убивають волю... Розпинають п'яні!
Біле її тіло кидають юрбі.
Як же жити далі, в темряві сваволі?!
З чим лягати спати і робити вдень?

Як нешвидко знову зійде сонце волі,
Як же довго ждати радісних пісень!
Чуєте, прекрасні, що за неї впали,
Чуєте в могилах, лицарі святі,
Як зловіще виють навкруги шакали,
Як доходе в муках воля на хресті...

Ведучий 1

В бою під Крутами полягло 300 юнаків і 10 старшин.

*Звучить сумна мелодія.
Читці покидають сцену*

Ведучий 2

Стихали Києва хорали,
Його заслін – ці юнаки,
Ось тут редут,
Ось тут вмирили,
Приймали кулі і штики.

Ведучий 1

Що ви знали, як впали?
Що уміли і що ви мали?
Ви в атаку бігли по полю,
І косили вас кулі додолу.
Ви кричали «Ура!» – і вмирили,
І земля вас у себе приймала.
Що ви знали, хлоп'ята милі?
Ви голитися ще не вміли,
Ваші руки були ще дитячі,
А серця добротою зрячі...
І знали ті серця пам'ятати,
Що є ненька рідна і Україна-мати.
І за це – варто вмирати!

Ведучий 2

300 хлопців, український цвіт...
Як же не померкне білий світ...

Ведучий 1

Зберіть усі хмари зі всього світу – не складете тої нерозважної туги, що оповила серце. Жалю немає ваги. Найпалкіші діти України, найдорожчі жертви на залізний вівтар волі... Історія знає багато жертв, але такої сторінки вона ще не розгортала перед людськими очима.

Ведучий 2

Святий Боже! Де ж твоя правда? Священна Україна! Чи ж вона такого хотіла? Бідна, нещасна й самотня, в дні своєї волі віддала останню свою оборону, свою чесну інтелігентну молодь.

Ведучий 1

О, ні! Тих жертв не можна забути, не можна подарувати.

Ведучий 2

18 березня в Києві хоронили останки знайдених 28 загиблих під Крутами юнаків. Хоронив їх увесь Київ.

На авансцену виходить студентка, запалює свічку

Ведучий 1

Під Крутами полягло 300 юнаків, хоронили – 28.

Звучить метроном

Ведучий 2

Олександр Попович.

Ведучий 1

Володимир Шульгін.

Ведучий 2

Божко Юджинський.

Ведучий 1

Андрій Дмитренко.

Ведучий 2

Сидор Пурик.

Ведучий 1

Олександр Шерстюк.

Ведучий 2

Борзенько-Коненчук.

Ведучий 1

Кирило Головащук.

Ведучий 2

Чижов.

Ведучий 1

Сірик.

Ведучий 2

Андрій Соколовський.

Ведучий 1

Євген Тарнавський

Ведучий 2

Танкевич.

Ведучий 1

Ігнаткевич.

Ведучий 2

Пінський.

Ведучий 1

Омельченко.

Голос із мікрофона

На кого завзявся Каїн?

Боже, покарай!

Понад все вони любили

Свій коханий край.

Вмерли в новім заповіті

З славою святих

На Аскольдовій могилі

Поховали їх.

Ведучий 2

28 – із 300!

Ведучий 1

Доземний уклін вам, відомі і невідомі герої...

Ведучий 2

Спіть, скалічені, порвані, вбиті
Спіть, окурені димом борні,
Спіть, тугою й смутком повиті,
Хай вам воля вернеться у сні.

Ведучий 1

Це правда:
Кров з каміння може змити дощ,
Червона місяця хустина може стерти,
Але наймення ваші, багряніш від рож,
Горять у пам'яті на плитах незатертих.

Голос із мікрофона

Пам'ятай, Україно, своїх героїв...
Пам'ятай, Україно, гіркі уроки своєї історії...
Пам'ятай, Україно, свою славу минувшину...
Пам'ятай...

Ведучий 1

Пам'ятаємо!...

Ведучий 2

Пам'ятаємо!...

Звучить пісня

Ведучий 1

Крути... Наша слава і честь. Плач же, бідна Україно, за вірними синами, плач і готуй нових таких самих ширих оборонців, таких самих незламних міцних борців, бо ще довго й тяжко прийдеться боротися тобі за своє життя.

На сцену виходять 3 читців

Читець 1

Народе мій, для всіх завжди відкритий,
Не вір, що воля з'явиться сама,
Не дай себе підступно обдурити,
Мовляв, дороги іншої нема,
Як знову йти до старшого нам брата,
Просить своє... й на весь світ працювати.
Не дай себе до нитки обідрати,
Зумій ті віковічні пута обірвати.
Не вір невтомним брехунам пихатим.
На жаль, такі синочки в тебе є,
Що все на світі ладні обідрати,
Купити, презрадити, продати,
Священну волю навіть розіп'яти,
Покривдить рідну матір, осміяти,
Щоб тільки крісло втримати своє.

Читець 2

Народе рідний, степова стихіє,
Безхитрісна, довірлива душа!
Чому тебе, святого гречкосія,
Так часто Божа ласка полиша?
Нелегко вжитись у твої потреби:
Ти витворив республіку в часи,
Коли вона хіба що лиш на небі
Могла здобути сили та яси.
Та є в твоєї долі власний човник,
Що напрямку ніколи не ламав:
Пишайся тим, що ти не завойовник –
В неволі ще нікого не тримав.
Землі чужої не топтав ти зроду,
Свою стеріг із косами в руках.
Пишайся цим, мій праведний народе,
Бо це – найвищий подвиг у віках.
В нове тисячоліття йдеш по праву...
Ти світ навчиш і сіяти, й косить,
Бо то любов тобі дарує славу,
Яка живих і мертвих воскресить.
І людство, переймаючи науку,

Збагне, чому в тернах твоє чоло:
Ти є міся, котрий терпить муку
За гріх сусідський, за криваве зло...

Читець 3

Сьогодні! – бо завтра буде пізно знову,
Сьогодні! Усі ми разом рятуймо волю,
Усі ми разом – рятуймо Батьківщину милу,
Бо тільки єдність наша збере вражу силу!
Сьогодні! – для здійснення ідей високих,
На землях прадідів, одвічних і широких
На землях правнуків нова доба і час
До спільних дій негайно кличуть нас!
Сьогодні! – Тарас Шевченко молить до народу:
- Обнімітесь, брати, хто козацького роду!
- Обніміте ж, брати, та й найменшого брата –
І тоді Україна стане сильна і багата!
Маєм спільно іти, як один, без вагання –
Бо вкраїнська ідея – патріотів єднання!

Читці покидають сцену.

Звучить пісня про Україну.

На сцену виходять усі учасники заходу.

Прапороносець виймає прапор із тумби і нахиляє його до землі.

Біля мікрофона – читець

Сіються, стеляться білі сніги...
Рідна земля мармурова...
Сковують-ріжуть її ланцюги...
Тихше, о, тихше, ні слова...
Наче червоне вино розлилось,
Хтось до вина припадає...
Білі намети... троянди цвітуть...
Казка ніколи неждана...
Згадаєш, друже: потоки пливуть, –
Ми ж кричимо їм: «Осанна!»...
Друже, ти ... плачеш... поглянь, навкруги
Рідна земля мармурова...
Маком цвітуть – червоніють сніги...
Годі, о, годі... ні слова...

Голос із мікрофона

Пам'яті героїв Крут присвячено...Прошу всіх встати і хвилиною мовчання вшанувати їх світлу пам'ять...

Ведучий 1

Дякуємо. Прошу сідати.

Ведучий 2

На цьому наш захід закінчено.

Щирий поклін усім за присутність і увагу.

**«СХИЛЯЮСЬ У МОЛИТОВНОМУ ПОКЛОНІ,
ЩОБ НАШ НЕ ПЕРЕВІВСЯ РОДОВІД»**

О. Логотюк, Г. Логотюк
Снятинський коледж
Подільського державного
аграрно-технічного
університету

*У глибині сцени – хрест, на якому чорна цифра «33»,
переплетена тереном.*

*Праворуч від сцени плакат зі словами Юрія Семенка:
«Нема в світі вищих братських могил, ніж ті, що заповнені останками
безвинних жертв голодомору в Україні».*

*На авансцені збоку – столик, на якому на вишитому рушникові хліб,
свічки, образ Ісуса Христа.*

*Перед сценою на столах – виставка документальної та художньої
літератури про голодомор.*

До початку вечора звучить «Реквієм» Моцарта

Голос із мікрофона

Літо 7441 від створення світу (1933-го від Різдва Христового), був в Україні великий голод.

Не було тоді ні війни, ні суші, ні потопу, а ні моровиці. А була тільки зла воля одних людей проти інших.

І ніхто не знав скільки невинного люду зійшло в могилу – старих, молодих і ще не народжених у лонах матерів.

Сонце сходило над вихололими за довгу зиму полями, сідало за обрій кольору крові і не пізнавало землю. Чорне вороння зграями ширяло над селами, заціпенілими в тяжкому смертному стані.

Танули над обширами України великі сніги весни 1933-го року, являючи світові трупний сморід, апокаліптичні видива, розмірні хіба що з картинами страшного суду.

Чи була того року весна? Чи прилетіли до знайомих людських осель довірливі лелеки? Чи співали травневими ночами у вербах над річками солов'ї?

Ніхто того не пам'ятає сьогодні. Пам'ятають інше...

На авансцені 2 ведучі

Ведучий 1

Мало знайдеться в історії не тільки України, а й світу таких жахливих трагедій, як голодомор 1932-1933 рр. Український голодомор узагалі слід розглядати окремою сторінкою нашої історії – на своєму шляху український народ зазнав чимало трагічних випробувань, однак усе, що випало на його долю у той, нібито мирний час, затьмарило своїм жахом навіть воєнне лихоліття. Спланований і реалізований комуністичним режимом голодомор та масові політичні репресії поставили під знак запитання саме існування нації.

Це не перебільшення. Голодомор став національною катастрофою. Тільки протягом 1932-1933 рр. загинула п'ята частина сільського населення України. За різними оцінюваннями штучний голодомор забрав від семи до десяти мільйонів життів. Люди вмирили цілими селами. Демографічні, соціально-економічні, історико-культурні наслідки тодішніх зlodіянь Україна відчуває й досі.

Ведучий 2

Жорстока влада не залишала цим людям вибору. «Маємо визнати, – констатує Президент України у зверненні до українського народу, – це був геноцид. Цілеспрямований, ретельно спланований геноцид проти українського народу».

Ми маємо пам'ятати, яку жахливу ціну заплатив український народ за право жити. Голод, який, і це вже стократно доведено, був навмисне влаштований московсько-більшовицькими окупантами з метою зламати й знищити українське селянство, що є основою української нації.

Біля другого мікрофона – жінка в білому одязі і дівчина у вишиванці

Жінка

Сину Божий! Ісусе Христе! Спасителю наш! Порятуй від голодної смерті народ мій, у якого дика сарана забрала все до зернини.

Богородице! Матір наша небесна! Свято Покрово, покровителько люду святоруського! Куди ж ви всі відійшли? Чи ж не бачите криниці, повної українських сліз? Чи ж не бачите, що це не Україна вже, а велетенська могила? Де ж ви, сили небесні?

Діточки мої! Заждіть! Ось квасок, петрушечка зйдуть. Вже ген жита зеленіють, сади біліють. Івани, Марії, Тараси! Стривайте! Зачекайте! Куди ж ви? Як же я без вас?

Господи, страждання, муки й горе мого народу до всевишньої скорботи зарахуй, і біди, й погибель від землі, й народу сущого відведи. Нині прісно й навіки вічні відведи! Амінь!

Дівчина

Моя Вкраїно, вистраждана доле,
Тобі б до сонця гордою рости,
Тебе ж із дому нелюди вигонили,
І мусила свій хрест тяжкий нести.
Тебе з корінням – та на попелище,
Тебе у воду з каменем тяжким.
А ти злітала усе вище й вище,
Не скорена й не зламана ніким.
Із серця слово рідне виривали,
Палили вроду у сліпім вогні.
А ти весною знову зацвітала
У вишитім українському вбранні.
Тебе топтали, били, розпинали,
Стріляли у калину і пісні.
А ти співала, як же ти співала!
Й верталися до саду солов'ї.
Моя Вкраїно, гарна, як тополя,
Я – українка із прапрадідів.
Схиляюсь в молитовному поклоні
Щоб наш не перевівся родовід.

Ведучий 1

Те, що відбувалося в Україні в 1932-1933рр., не знайшло жодного відображення в офіційних документах. Сталін наказав ставитися до голоду як до ворожої провокації. Навіть у стенографічних звітах пленумів ЦК КП(б)У і протоколах політбюро ЦК КП(б)У цього періоду слово «голод» відсутнє.

Не підлягає сумніву, що до загибелі мільйонів селян призвело холоднокривне рішення Сталіна вилучити в українських селян усе зерно, а відтак заборонити будь-яку допомогу їм з боку міжнародної громадськості.

Ведучий 2

Початком «роботи» в Україні хлібозаготівельної комісії на чолі з Молотовим слід уважати його виступ на політбюро ЦК КП(б) У 30 жовтня 1932 року. З селян вимагалось «витиснути» стільки ж, скільки вже було заготовлено з червня по жовтень. До виконання хлібозаготівельного плану надзвичайна комісія перевела Україну на блокадне становище. Деякі села заносилися на «чорну дошку». У них селян позбавляли права на виїзд, і, якщо в селі не було запасів їжі, населення вимирало. На початок 1933 р. практично в Україні запасів хліба не залишилося, а треба було дожити до нового врожаю. Зимові хлібозаготівлі фактично забрали останній шматок у голодуючих.

Завіса відкривається.

У глибині сцени зроблено невеликий курган з хрестом, поруч кущ калини.

З-за лаптунків виходять дівчата в довгих сорочках, із запаленими свічками, ставлять на курган до хреста квіти, колоски пшениці, калину, і в скорботі схиливши голови, стоять як варта

Ведучий 1

На світі весна, а над селом нависла чорна хмара. Діти не бігають, не граються, сидять на дворах, на дорогах. Ноги тонесенькі, складені калачиком, великий живіт між ними, голова велика, похилена до землі, лиця майже нема, самі зуби зверху. Сидить дитина і чогось гойдається всім тілом: назад вперед, назад-вперед, скільки сидить, стільки й гойдається. І безконечна одна «пісня» напівголосом: їсти, їсти, їсти. Ні від кого не вимагаючи, ні від матері, ні від батька, а так у простір, у світ – їсти, їсти, їсти...

А газети весною 1933 року повідомляли про щасливе життя радянської держави. Скрізь лунали повідомлення про новобудови, чудове життя, піклування вождя всіх народів, а на селі головною була мрія про рятівний окрасець хліба.

На сцену виходять: читець, мати, дівчина

Читець

Чого Україно, ти так посивіла,
А люди твої, як земля почорніли,
І всюди блукають голодні діти,
І в кожній родині, і з кожної хати
Благають, благають худі рученята!

Дівчинка

Дай хліба, мамо, дай хліба, мамо,
Рідна моя, дай хоч кусочок хлібця.

Мати

Дитино моя люба, ми п'ємо лише воду.
А в хаті й крихтиночки хліба нема.
Прийшли злії люди не нашого роду
Забрали весь хліб і знесли задарма.
Ридала, благала, кидалася в ноги,
Аби залишили зерна тобі трохи.

Дівчинка

Дай хліба, мамо, дай хліба, мамо
Рідна моя, дай хоч одну зернину.

Читець

Ви чуєте дзвони? То плаче Вкраїна
Яку котрий раз розп'яли на Хресті
Я Бога молив, щоб жила та дитина
Щоб правду про все змогла в світ понести.

Дівчинка

Я ще не вмерла...
Ще промінь в оці грає.

В четвер мені пішов десятий рік.
Хіба в такому віці помирають?!
Ви тільки поверніть мене на бік.
До вишеньки.
В колиску ясночолу...
Я чую запах квітів. Я живу...
А небо стрімко падає додолу.
Тримайте хтось!
Хоча б за коси ту вербу...
Куди ж ви люди, людоньки, куди?
Окраєць ласки.
Чи хоч з печі диму!
В клітинці кожній – озеро води.
Я ще не вмерла.
Усі проходять мимо,
А житечко моє таке густе.
А мамина рука іще гаряча.
Вам стане соромно колись за те.
Та я вже цього не побачу.

Всі покидають сцену

Ведучий 2

Страшно навіть через десятиліття ступати болючими стежками пам'яті про небачений у світі голодомор, який стався на благословенній землі нашого квітучого краю. Досі не віриться, що в Україні-житниці всієї тодішньої радянської імперії раптово зник хліб і люди залишилися без зернини. Пухли старі і малі, вимирали роди і села. Смерть чигала на шляхах, на полі, по хатах її кістлява рука, здавалося, вдень і вночі не випускала своєї кривавої коси. А в новий 1933 рік уся Україна перетворилася на суцільну могилу. У світі не зафіксовано голодомору, подібного до того, який випав на долю наших дідів і бабусь.

Голос із мікрофона

В селі весна повзе на ліктях,
Повзе по мертвих і живих.
В долоні сонце ловлять діти,
Що дзвінко капає із стріх.

І п'ють опухлими вустами
Оту живицю молоду
Їм жить і жить, та над полями
Знов ворон каркає біду...
Забрали тих, хто із комори
Пашню останню вимітав,
Хто ще активним був учора –
Сьогодні ворогом ставав!
Голодний рік. Жорстокий світ!
Дай хоч надію для живих.
Весна. І сонце ловлять діти
Що дзвінко скапує із стріх.

Ведучий 1

Світ мав би розколотися надвоє, сонце мало б перестати світити, земля перевернутися – від того, що це було на землі. Але світ не розколовся, сонце сходить, земля обертається, як їй належить. І ми ходимо по цій землі зі своїми тривогами й надіями, ми, єдині спадкоємці всього, що було.

Тож сьогодні пом'янемо і знайдімо в собі силу й відвагу пройти за ними дорогою їхнього хресного путі. Не їм це потрібно, а нам.

Все, що вони могли сказати світові, вони вже сказали. Тепер наша черга.

Спочатку було слово. І було те слово – колективізація. Слідом за ним почався голод. Слово те прийшло в селянську хату не саме, за ним шикувалася довга черга слів-чужинців, які несли із собою нечуване приниження для працюючого українського селянина, чорну несправедливість, насильство і смерть.

Агітація, Конфіскація, Екзекуція, Мобілізація, Реквізиція, Експропріація, Ліквідація.

Ніби цвяхом вкопав нещадний батіг по спині селянина.

Ведучий 2

За вісім місяців 1932-1933 років в Україні померло з голоду понад 10 млн. людей. Третина померлих – діти, які не дали світові нащадків.

*Спогади про події того часу (із книжки-меморіалу) – задіяні дівчата,
які стояли у варті*

Дівчина зі свічкою тихо йде вперед:

– Батько кладе на тачку двох моїх братів і сестру, везе на цвинтар. Розгріб лопатою мамину могилу, розгорнув рядно, поклав трьох туди до мами. Батько почав кидати лопатою землю в яму, а я собі руками. А тоді помер і батько. І так від моєї родини і сліду не лишилось.

Друга дівчина зі свічкою йде вперед:

– Їх згрібали до купи і ще живих, не мертвих, кидали до ями і лише припорошували землею.

Третя дівчина зі свічкою тихо йде вперед:

– Люди повзли, доки ставало сил, потім завмирили і лежали мертвими, а сонце сяяло і промінням веселково виблискувало в очах трупів.

Четверта дівчина зі свічкою тихо йде вперед:

– Померли від голоду мої братики – Володька і Валя. Померли батькові, мамині батьки, троє рідних дядьків – Іван, Василь та Кузьма. В тітки Горпини померло двоє малих діток. Вона у погребі викопала ямку, неглибоку, поклала їх прикидала землею. Дядько поліз туди і вже не вивбрався. Померла і сама тітка Горпина. А ми вдвох з мамою все живемо.

П'ята дівчина зі свічкою тихо йде вперед:

– Була я зразу у невістках у Свінарів. Як почалося це лихо, всі вимерли, тільки я одна лишилася. Померли свекор, свекруха, померли їхні діти Гришка і Танюха, мій чоловік Ванька. Повмирили з ним двоє моїх діточок Павлик 2 роки і Віра півроку. Малесенька моя дівчинка хотіла ссати, але ж то був порожній мішок, з нього капки не видушиш. Обох їх я занесла на цвинтар. Я прийшла хоронити доню, то була свіжа могила на чийось дитину. Я з боку видовбала дірочку і запхала її туди. А на Павлика сама викопала яму.

Шоста дівчина зі свічкою тихо йде вперед:

У моєму рідному селі у людей забирали зерно і вивозили на пустир, заривали в землю, щоб згнило. Навмисно підпалювали потяги з хлібом, щоб не дістався голодним...

Дівчата, схиливши голови, виходять зі сцени

Ведучий 1

Прагнучи врятувати від голодної смерті хоча б дітей, селяни везли їх у міста й залишали в установах, лікарнях, на вулицях. Голод охопив усю Україну, але небачених розмірів набув на півдні, сході та в центрі України.

Ведучий 2

Відомості про голод в Україні надійшли на Захід. Перші відгукнулися українці західних земель та еміграція. Було створено допомогіві комітети в Європі й за океаном, надіслано меморіали до Ліги націй, питання порушувалося в Британському парламенті. Але радянський уряд відкинув пропозиції про допомогу з-за кордону, стверджуючи, що інформацію про голод навмисне поширюють вороги Радянського Союзу. Щоб перешкодити самочинним утечам величезної маси голодуючих за межі республіки, на її кордонах було розміщено загороджувальні загопи внутрішніх військ.

Ведучий 1

У 1932-1933 рр. українці з польських берегів Збруча і Бугу пускали плоти з харчами, і польські прикордонники дивилися на це крізь пальці. Вони не стріляли. Стріляли радянські прикордонники. В українців, які намагалися перехопити ті плоти.

Ведучий 2

Кореспондент газети «Ассошіейтед прес» наводить листа, якого йому показав штатний працівник газети «Правда», що спеціалізувався на викритті «капіталістичних побрехеньок», від свого батька з України: «Мій коханий сину! Цим листом повідомляю тобі, що твоєї матері немає вже серед живих. Вона померла від голоду після місяців страждань. Мені також уже недовго лишилося, як і багатьом іншим у нашому селі. Час від часу нам удається урвати якусь крихту, але цього нам не вистачить надовго... Тут у нас на сотні кілометрів нема ніяких харчів. Останнім бажанням твоєї матері було, щоб ти, наш єдиний син, замовив заукопійну молитву за неї. Як і твоя мати, я також сподіваюся, що ти забудеш про свій атеїзм тепер, коли безбожники нам принесли гнів Всевишнього... Тоді легше буде вмирати».

Ведучий 1

Наслідки голодомору – це і великі духовні втрати, які цифрами не зміряти. Скільки селян, яким пощастило вижити, які були землеробами з

діда-прадіда, відсахнулись від своєї селянської долі, зреклися мови своєї, звичайв, пісень!

Ведучий 2

І ще одна гірка істина. У могилу голодомору зійшли найкращі. Гинули працьовиті самостійні хазяї, яким «пришивали» куркульські справи. Все здібне, талановите, здорове духом і тілом, що мислило і протестувало, – все це винищувалося з корінням.

У залі поступово гасне світло, звучить мелодія вальсу.

Юнак та дівчина у вінчальному вбранні вальсують.

У цей час звучить вірш Т. Коломієць «Весільна балада 1933 року»

Голос із мікрофона

Вже в безлюдді повнім погасла
Донечка, надія удовина.
І сама вдова її вдягала.
І сама поклала в домовину.
У візку скрипливому із двору
Дотягла насилу до могили,
Що її у цю недобру пору
Вирила, аби земля покрила доню...
А як дощ заструменів цівками,
Цвинтарні оплачуючи втрати,
Босими опухлими ногами
Танцювала у багнюці мати,
«Чорний-чорний та недобрий сватав.
І дивись: таки зумів узяти».
І тепер весільну перед зятем
Гірко витанцьовувала мати,
Засихала на литках багнюка –
Отакі-то переди й халяви.
Босі п'яти нелюдську розлуку
Світові оглухлому жбурляли:
...Дочку взяв ...
...Д-о-ч-к-у ...

Відродження України можливе тільки тоді, коли народ поверне свою історичну пам'ять.

Ведучий 1

По-диявольськи ретельно спланований, цинічно зреалізований штучний голодомор 1932-1933 рр. в Україні забрав мільйони життів люду Божого. Цивілізація не знає жорстокішого, безжаліснішого, жадливішого злочину за весь час свого існування.

Та однією лише смертю безневинних людей советський тоталітарний режим не мав наміру обмежуватися. Робився нищівний приціл на майбутнє: знищити українську націю, великий і гордий слов'янський народ.

Страхітливий злочин ніколи й нічим не стерти з пам'яті. У ці дні, коли по всій Україні відбуваються численні заходи-реквієми, відчинімо свої душі й серця для пам'яті про ті страшні роки, зробімо все для того, щоб ніколи, за будь-яких обставин, подібна трагедія більше не спіткала Україну. Піднесімо ж слова своєї молитви Богові за упокій душ замордованих голодомором мільйонів українців.

Голос із мікрофона

Пам'яті наших Земляків, безвинно убієнних.

*Повільно гасне світло, плавною ходою до образу Божої Матері
зі свічкою в руках рухається жінка в білому,
стає на коліна й застигає в молитві*

Прости народ, Боже! Прости цю Прокляту землю, цей милий рай, в якому оселився диявол. Усіх нас грішних прости, що мовчали, за упокій твій молебнів не справляли, поминальних свічок не світили, обідів за тебе не робили. І ми покарані за безпам'ятство. Прости ж нас, роде наш замордований, лише сирою землею зігрітий. Царствіє небесне вам, душі убієнні!

Хай простять нам наше безпам'ятство всі жертви голодомору, що лежать у сирій землі.

З давніх часів люди очищувалися вогнем. Запалювали свічку і мовчки клялися, що пам'ятають, що не забудуть. І тягар з душі спадав.

Коли наша розповідь дійшла до вашого серця, то перед цією свічкою скажіть слова, які нас згуртовують, – пам'ять та віра!

Виходить хлопець із запаленою свічкою

Хлопець

Ти скажеш, не було голодомору?
Ти скажеш, не було голодомору?
І не було голодного села?
А бачив ти в селі пусту комору,
З якої зерно вимели до тла?
Як навіть вариво виймали з печі
І забирали прямо із горшків,
Окрайці виривали з рук малечі,
Із торбинок нужденних стариків?
Ти скажеш, не було голодомору?
Чого ж тоді, як був і урожай,
Усе суціль викачували з двору, –
Греби, нічого людям не лишай!
Хто ж села вимерлі по Україні,
Російським людом поспіль заселяв?
Хто? На чиєму це лежить сумлінні?
Імперський молох світ нам затуляв!
Я бачив сам у ту зловісну пору
І пухлих, і померлих на шляхах.
І досі ще стоять мені в очах...
А кажеш – не було голодомору?

*Стає на колінах поруч із жінкою.
Виходять з читці*

Читець 1

Де зараз ви, кати мого народу?
Де велич ваша, сила ваша де?
На ясні зорі і на тихі води
Вже чорна ваша злоба не впаде.
Народ росте, і множитья, і діє
Без ваших нагаїв і палаша
Під сонцем вічності древніє й молодіє
Його жорстока й лагідна душа.
Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й прибуди,
І орди завойовників-заброд!

Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його гарячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!

Ведучий 1

Тепер, після того як минуло вже багато років, ми можемо відповісти на запитання: чого хотіли досягти організатори голодомору? Кому було вигідно підрубати нашу хліборобську націю під корінь?

Комуністичний режим не міг миритися з існуванням вільних, не залежних від нього людей. Вільних людей, основу особистої незалежності яких становила їх власна праця на власній землі, слід було знищити. Удари завдавалися методично й цілеспрямовано. З українців виймали хліборобську душу, ламали хребет нації, свідомо провокували канібалізм.

А тому наш найсвятіший обов'язок сьогодні – зберегти пам'ять про всіх невинно закатованих під червоним прапором, пам'ять про тих, хто не дожив, пам'ять про тих, хто недолюбив, пам'ять про живих і ненароджених. Ніхто не має права про це забути.

Читець 2

Достигали жита. І тремтіли Дитячі коліна –
Косоокої смерті чорнів продірявлений плащ...
Вимирило село – потопала в сльозах Україна,
І розгублене небо ковтало задущений плач.
Шаленів людомор – лютували нові яничари,
І старенька Бабуся міняла Ікону на Сніп...
Над полями Святими замучені душі ячали,
І Дніпро захлинувся у розпачі страчених Слів.
Палахкоче свіча Поминальної нині Молитви
І розгнуздана Пам'ять малює історії слід...
Тільки ті колоски – Життедайного Виміру Витвір,
Як і завше, Очима Дитячими міряють Світ.

Читець 3

З усіх доріг, з неходжених доріг
Ти не забудь, ти оглянись назад
На ранок свій, на рідний свій поріг,
Де з солов'ями вишні у сльозах.

Літа спливли, мов білі журавлі,
Їх цвіт згубила доля нелегка.
Як жадібно жили вони на цій землі,
Та змила цвіт їх голоду ріка.
Я знаю, свою істину знайду.
І не страшить мене ніяка даль
Я відзовусь, на хвильку, на ходу,
Я їхня тінь, я часу біль, земна печаль.

Виконується танець із свічками

Ведучий 1

Кожну ніч гасить день...

– І хай запалають свічки у кожному селі, місті, області, столиці. У Києві – на Софіївському майдані, на Михайлівській площі.

Засвітить Львів і Донецьк, Чернігів і Одеса, Полтава і Харків, Сімферополь і Черкаси, Севастополь і Житомир, Миколаїв і Луцьк, Херсон і Чернівці, Запоріжжя і Ужгород, Суми та Івано-Франківськ, Кіровоград і Тернопіль, Луганськ і Хмельницький, Вінниця, Дніпропетровськ, Рівне.

Засвітить Торонто і Нью-Йорк, Сідней і Берлін, Варшава і Москва. І хай горять вони цілу ніч, зігріваючи зорі, небо і душі тих, кого в 33-му не відспівали, не оплакали, не поминали.

Ведучий 2

Сьогодні, коли від початку голодомору минає 78 років, ми маємо для себе чітко зрозуміти: головною, незаперечною, неперехідною цінністю для нас усіх є власна держава. Бо лише здобуття Україною незалежності та демократичний шлях, який ми обрали, є надійною гарантією того, що це ніколи не повториться.

Я закликаю вас згадати у ваших молитвах усіх тих, хто страждав і помер під час великого Голодомору. Вірю, що в ці дні по всій Україні люди запалять свічки, щоб пом'янути тих, кого забрали сталінські катівні та голодна смерть.

Хай же пам'ять про всіх невинно убієнних згуртує нас, живих, дасть нам силу та волю, мудрість і насагу для зміцнення власної держави на власній землі.

Ведучі покидають сцену, звучить «Реквієм» (скрипалі).

На їх місці – троє читців біля мікрофонів

Читець 1

Боже великий, всевладний,
Яви нам свою могуть,
Дай розпізнати правду, –
Праведників не забудь.
Дивляться в твої очі
Мільйони скатованих душ.
Пригорни їх, посели на спочинок,
Та їхнього сну не наруш!
Заступи нас і нашу державу
Од кривавих, лютих негод.
Всі ми – суцї, усопші, прийдешні –
Твій пшеничний, безсмертний народ!

Читець 2

Любіть Україну – не вірте суєсловам,
У лютий час запродавства любіть,
Не завдавайте болю їй ні словом,
Ні помислом, що раниць мимохіть
Назло усім: і лживим патріотам,
І ворогам – любіть її святу,
Любіть, як матір, кинуту під плотом,
Чи віддану на поглум сироту.
Сам Бог велів любити Україну –
Нещасний край манкуртів і заброд, –
Любіть її не ідолопоклонно,
А як життя, як долю. Як народ!
Хай оскверняють нині фарисеї
її ім'я і пам'ять лихоліть, –
Любіть до смерті й, гинучи за неї,
Своєю кров'ю волю освятіть!

Читець 3

Будуймо храм – духовний храм,
Щоб жили діти і онуки;
Будуймо храм, щоб разом нам
Дійти до злагоди і злуки;
Будуймо храм – високий храм
Під мирним небом України;

Будуймо храм, щоб жити нам
В одній згуртованій родині.
В братерстві, щирості, любові
Безсмертя ми своє знайдем.
Вже досить сліз і досить крові:
Для України поживем.
Зберімося разом, як на свято,
І об'єднаймо почуття,
Бо нас не мало, нас багато –
Тож розпочнім нове життя!

Голос із мікрофона

Ви прослухали літературно-музичну композицію-реквієм «Пам'яті жертв голодомору та політичних репресій», під девізом «Запалімо свічку пам'яті», підготовлену студентами Снятинського технікуму Подільського ДАТУ під керівництвом викладачів Лаготюк Г.С. та Лаготюка О.Д.

*Завтра по всій Україні набатом болю вдарять дзвони за душі всіх
невинно убієнних у жахливому 33.*

Прошу всіх встати і в жалобі схилити голову...

«ГОЛОКОСТ – ТРАГІЧНА СТОРІНКА ІСТОРІЇ»

Т. Ярошенко

*Хорольський агропромисловий коледж
Полтавської державної аграрної
академії*

Вступне слово вчителя

Сьогодні ми з вами будемо говорити про трагічні сторінки світової історії, які ви маєте знати, пам'ятати, і ні в якому разі не забувати. Адже це наша історія, на помилках якої ми з Вами навчаємося, щоб не повторити їх у майбутньому. Сьогодні ми дамо відповіді на питання:

- Що таке голокост?
- Хто є винуватцем однієї з найтрагічніших сторінок історії єврейського народу?
- Чи був Голокост на території України?
- Яка трагедія Бабиного Яру?

Вірш

Мы такие, как все на свободном пути
Тот же взгляд и обычного роста
Так за что же Всевышний
Пришлось нам пройти
Смерть и ужас беды Холокоста

27 січня у всьому світі відзначається Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту. Саме в цей день у 1945 році радянська армія звільнила в'язнів концтабору Освенцим (Аушвіц-Біркенау). Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту був заснований у 2005-му році спеціальною резолюцією ООН.

Перегляд відеоролика «Геноцид очима євреїв»

Голокост – (гр. спалений цілком) загибель значної частини єврейського населення Європи (понад 6 млн) протягом 1933-1945 рр. У роки війни нацистами було створено 22 табори смерті. Один із найвідоміших і найстрашніших – Освенцим (Аушвіц).

Дозвольте процитувати:

Утром солнце встает из тумана
От посыпанных прахом полей
Не забыть мне теперь Аушвиц-Биркенау,
дым людей, дым людей, дым людей.

Виходять ведучі

Початок Голокосту

Ведучий

Один із найважливіших напрямів гітлерівського терору в роки війни визначався расистською теорією нацистів. Винищення «неповноцінних» народів та етнічних груп стало основною лінією політики Берліна на Сході Європи. Україна поряд з іншими європейськими державами стала жахливим полігоном нацистського конвеєра смерті. Проводилися такі собі «Акції зачищень». Ядром антисемітської політики було вже всім відоме ім'я Адольф Гітлер, який був лідером націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини. Головним, що відрізняло націонал-соціалізм від інших політичних течій, було расова теорія руху.

Ведучий

За цією теорією «вищою расою» проголошувалися німці – нащадки арійців, а всі інші нації – «неповноцінними». Залежно від того, якою мірою нацисти визнавали націю наближеною до «арійської раси», залежала подальша її доля. Євреїв, ромів (циган), слов'ян та сотні інших націй нацисти вважали ворожими «вищій расі» й планували їхнє винищення чи перетворення на рабську робочу силу. Території, на яких проживали «неповноцінні», з точки зору нацистів, народи, проголошувалися «життєвим простором» майбутнього «тисячорічного Третього Рейху» й мали бути заселені німецькими колоністами.

Ведучий

Соціалістична й расова риторика знайшли своє відображення й у партійних символах. У написаній 1924 р. в ув'язненні за участь у «пивному заколоті» книзі «Майн кампф» («Моя боротьба») А. Гітлер писав: «Як національні соціалісти ми вбачаємо нашу програму в нашому прапорі. У червоному ми вбачаємо соціальну ідею руху, в білому ми вбачаємо націоналістичну ідею і у свастиці ми вбачаємо нашу місію досягти перемоги арійської людини».

2 серпня 1934 р. помер П. фон Гінденбург, і того ж місяця А. Гітлер проголосив себе «фюрером (вождем) Третього Рейху». Період установлення нацистської диктатури завершився.

Правом володіти землею нацисти наділяли лише німців «арійського походження», які зможуть довести документально чистоту своєї «арійської» крові щонайраніше від 1800 р. Політика щодо сім'ї визначалася, як і в Італії, необхідністю заохочення народжуваності, адже А. Гітлер планував не лише загарбницькі війни, а й масове заселення окупованих територій.

Ведучий

Євреї, які становили менше 1% населення Німеччини, були проголошені чи не головними ворогами диктатури. Нацисти поставили за мету вилучити «неарійців» (євреїв) з громадського життя (нацистське тлумачення «неарійців» передбачало осіб, що мали батьків чи дідусів євреїв). Євреям було заборонено займатися громадськими справами, викладати в школах і університетах, практикувати лікарями, стоматологами і юристами, в їхніх паспортах ставили спеціальні позначки й усім жінкам дописували ім'я Сара, а чоловікам – Ізраїль.

Загалом у 30-х рр. було прийнято понад 400 законів і постанов проти євреїв. У Німеччині процес витіснення євреїв з економічного, політичного і культурного життя тривав п'ять років. Дітей виганяли зі шкіл, а студентів з вищих навчальних закладів.

Ведучий

У 1939 р. А. Гітлер власноруч підписав наказ про проведення евтаназії («легкої смерті»), під дію якого підпадали всі, чиє життя було «позбавлене цінності»: душевнохворі, хвороби шкіри, очей, вуха, хворі на гемофілію, епілепсію, туберкульоз тощо.

Комуністок і соціалісток, пацифісток, ромів, єврейок також примусово стерилизували. Упродовж 1934-1939 рр. від примусової стерилізації постраждали 320 тис. осіб.

1 квітня 1933 р. було організовано по всій країні «бойкот єврейських магазинів і товарів». Через 10 днів було оприлюднено декрет, який привласнив євреям статус «неарійців». Євреїв виганяли з держустанов, шкіл і університетів, медичних закладів, засобів масової інформації, армії і судових установ. Нацистська пропаганда створювала з них образ «внутрішнього і зовнішнього ворога», винуватого у всіх бідах країни.

Ведучий

Власників примусово зобов'язували передати їхні підприємства і фірми «арійцям». Чоловікам і жінкам вписувалося в паспорт «Ізраїль» або «Сара». Після приєднання Австрії було створено спеціальне бюро для здійснення «добровільної еміграції євреїв» на чолі з начальником «єврейського відділу». У листопаді 1938 року світ був вражений подіями так званої «Кришталеві ночі». У ніч з 9 на 10 листопада було спалено або зруйновано всі 1400 синагог Німеччини, розграбовано єврейські будинки, магазини, школи. 91 єврея було убито, кілька тисяч поранено, десятки тисяч відправлено до концтаборів.

Із вересня 1941 р. всі євреї в Німеччині зобов'язані були носити спеціальну позначку – зірку Давида.

Ведучий

Напередодні Другої світової війни Німеччину покинуло понад 300 тисяч євреїв. Більш інтенсивним темпам еміграції перешкождали високий ступінь асиміляції німецьких євреїв, неможливість масового виїзду до інших держав, а також у підмандатну Палестину через відмови британської влади їх прийняти.

Поневіряння єврейського населення в Європі розпочалося після захоплення Польщі, де під контролем нацистів виявилося понад два мільйони громадян цієї нації. Було створено спеціальні єврейські квартали (гетто) у містах. Найбільшим в Європі було Варшавське гетто, створене наприкінці 1940 року. Тут 500 тисяч євреїв – третина населення міста – були розміщені на вулицях. Недолік продовольства, хвороби та епідемії, непосильна праця вели до величезної смертності.

За німецькою армією, що наступала, рухалися спеціально створені чотири «айзацгрупи» (дві з них діяли в Україні), які мали знищувати «ворожі елементи», зокрема євреїв. Вже у перші місяці війни відбулися масові страти євреїв у Литві, Білорусі та Україні.

*Виступи істориків-пошуковців.
Виходять історики – пошуковці*

Комбінати винищення людей

1-й доповідач

Знищення євреїв проводилося в сільській місцевості та в містах, часто на очах місцевих жителів. Вже до початку 1942 року німцями і місцевими поліцаями було знищено 1,27 млн людей! Було створено кілька сотень гетто. Вони ізолювалися від решти населення колючим дротом. Періодичні розстріли в'язнів гетто свідчили, що нацисти розглядали гетто як проміжний етап в «остаточному вирішенні» єврейського питання. Понад півтора мільйона євреїв, що проживали на території СРСР на початок війни, загинули від рук нацистів та їх пособників з місцевого населення. Такі темпи і методи знищення вже не влаштовували нацистів. На проведеній 20 січня 1942 конференції в передмісті Берліна Ванзее, підготовленої Гейдріхом і Ейхманом, було прийнято план «остаточного вирішення єврейського питання» зі знищення євреїв 33-х країн Європи, для чого на території Польщі створювалося шість таборів смерті (у Хелмно, Собіборі, Майданеку, Треблінці, Белжеці і Освенцимі). Головним з них став Освенцим, де загинуло 1,1 млн євреїв з 27 країн. У жовтні 1941 року недалеко від Освенцима було побудовано ще один табір – Біркенау. Таким чином було створено свого роду комбінат із винищення людей.

У **Біркенау** було споруджено чотири крематорії, кожен зі своєю газовою камерою. І кожна така пара (газова камера і кремаційна піч) здатна була знищити близько тисячі життів на день! Що й відбувалося з жорстокою методичністю, починаючи з літа 1942 року аж до осені 1944 року.

Особливо інтенсивно «працювали» машини смерті в 1943-1944 роках, коли винищення євреїв в Освенцимі прийняло масовий характер.

2-й доповідач

Найбільший концентраційний табір – **Освенцим** – був одночасно і «трудовим» табором. Стариків і жінок з дітьми відправляли в «душогубку» відразу, майже через кілька годин. Що до здорових чоловіків і жінок, то їх направляли працювати в майстерні та на фабрики, спеціально побудовані при таборі. Деяких ув'язнених примушували обслуговувати сам «виробничий цикл» знищення. До Освенцима направляли не тільки євреїв, але і поляків, російських військовополонених, а також циган і політичних в'язнів зі всієї Європи. У багатьох таборах існували сформовані з в'язнів музичні капели, як це пізніше описала Естер Бежарано, котра грала в такому оркестрі в Аушвіці: «Ми мали грати під час прибуття поїздів, з яких людей гнали прямо в газові камери». У тому самому Аушвіці в'язні, за наказом есесівців, мали виготовляти із сувоїв Тори барабани, тамбури і банджо. А в одному з таборів на околиці Львова було створено цілий симфонічний оркестр, що налічував кілька десятків єврейських музикантів, і якийсь есесівський лейтенант наказував їм грати так зване «Танго смерті», яке мало звучати під час маршів і тортур, під час страт і копання могил. У цьому і інших таборах проводилися жакливі, що часто призводили до смертельного результату, експерименти, як в області традиційної медицини, так і з метою відпрацювання найбільш ефективних методів масової стерилізації «расово неповноцінних» груп. Як «піддослідних» вважали за краще використовувати жінок і дітей. Вдавався до цього «експериментального полігона» і військове відомство. В'язнів поміщали в спеціальні холодильні камери і проводили над ними досліди з переохолодженням і штучним заморожуванням. Для випробування нових медичних засобів спричинювали різні захворювання: малярію, висипний тиф, інфекційну жовтяницю і т. інше. На живих людях перевіряли вплив на організм отрут і дію запальних бомб.

Голокост в Україні

3-й доповідач

Друга Світова війна була трагедією для українських євреїв. На превеликий жаль, Голокост не обійшов і Україну. За даними, наведеними в засобах масової інформації, на окупованих ворогом територіях колишнього Радянського Союзу було знищено 2.5 мільйони євреїв.

Нацистський смерч понад три роки душив Україну. Вбивства євреїв розпочалися восени 1941 року, спочатку в центральній, а потім і в Західній Україні. Спалено сотні сіл, знищено понад шість мільйонів мирних жителів. Серед них – півтора мільйона єврейських жінок, дітей і німецьких старих. Із теренів України зметено цілі містечка – штетли зі своєрідною культурою, святими книгами, молитовною силою. Страшним символом Голокосту стала трагедія у **Бабиному Яру** (29-30 вересня 1941 р.).

29 вересня 1941 року в окупованому нацистами Києві в Бабиному Яру почалися масові розстріли мирного населення міста – за два дні було вбито 33 771 тис. євреїв (не рахуючи дітей до 3-х років, яких розстрілювали, але не рахували).

Німецька армія окупувала Київ 19 вересня і з наступного дня спеціальні підрозділи СС почали підготовку виконання наказу Гітлера про знищення усіх євреїв і радянських офіційних осіб. Перший розстріл відбувся 27 вересня – було знищено 752 пацієнта психіатричної лікарні ім. Івана Павлова, що розташована поблизу Бабиного Яру. Цього самого дня німецьким комендантом міста було видано наказ усім євреям разом з речами з'явитися 29 вересня з документами і цінними речами в збірний пункт біля Бабиного Яру для евакуації.

Зранку **29 вересня** понад 30 тисяч євреїв прибули на північну околицю Києва невеликими групами. Їх розстрілювали по 30-40 осіб і скидали в рів. Після того як він наповнювався 2-3 рядами тіл, мертвих присипали землею. За два дні у Бабиному Яру було розстріляно 33 771 людина. Наступні розстріли євреїв відбулися 1, 2, 8 і 11 жовтня 1941 року.

За даними, за три роки у Бабиному Яру було розстріляно від 70 000 до 200 000 чоловік. Крім того, у Сирецькому концтаборі, де утримувалися колишні комуністичні активісти, підпільники і військовополонені, за роки війни загинуло понад 25 тис. осіб. Коли почався відступ німецької армії з території РСР, нацисти намагалися сховати сліди злочинів – їм вдалося ексгумувати частину тіл і спалити їх, але залишилися численні свідки і криміналістичні докази розстрілів мирного населення Києва.

«Будь проклятий той, хто зважиться забути, будь проклятий той хто скаже нам Прости!» – від усього серця проголошує М. Бажан над Бабиным Яром у Києві.

Читець

Фашисты ненавидели евреев,
Евреев всех они уничтожали,
Победным взглядом гору трупов смерив,

За новими живими уезжали.
Сгущались над країною зліе тучи,
И боль тупая в кождоу серце зрела,
Когда фашисты вниз смотрели с кручи,
Курок нажатъ готовяся для расстрела.
И сердце наполнялось диким страхом,
И скорбь пронзала по своей Отчизне,
Когда фашист рукой, одним лишь махом,
Лишал людей такой прекрасной жизни.

*Перегляд відеоролика «Голокост очима свідків»
та «Концитабори – дорога в пекло».*

Виходять ведучі

Подібне неможливо забути

Ведучий

Табір смерті Освенцим сьогодні став Державним музеєм Аушвіц-Біркенау. Його створено для того, щоб світ пам'ятав про звірства нацистів. Це був найбільший комплекс, де здійснювалося масове знищення людей. Сьогодні Аушвіц – місце паломництва, куди щорічно приїжджає до півмільйона людей. Переважно це поляки, американці, німці, але більша частина з них – євреї. Символом єврейського Опору стало повстання у Варшавському гетто, яке розпочалося 19 квітня 1943 року. До його річниці щорічно відзначається День пам'яті євреїв – жертв нацизму та героїв Опору. Повстання тривало кілька тижнів, майже всі його учасники загинули зі зброєю в руках. Успішним було повстання і втеча кількох сотень в'язнів з табору смерті Собібор на чолі з радянським військовополоненим, євреєм А. Печерським. Збройний опір і пагони в'язнів існували і в Мінському, Каунаському, Білостоцькому і Віленському гетто. Єврейські партизанські загони і групи загальною чисельністю близько 30 тисяч людей боролися проти фашистських зайд у лісах Білорусії, Литви та України. Півмільйона радянських євреїв воювали на фронтах Великої Вітчизняної війни.

Ведучий

Виступаючи 14 листопада 1941 року по радіо, прем'єр-міністр Англії Уїнстон Черчіль сказав: «... Ніхто не постраждав жорстокіше, ніж євреї, на тіло і душу якого випало невимовне зло гітлерівського

порочного режиму. Євреї прийняв на себе перший удар нацистського наступу на принципи свободи і людської гідності. Він ніс і несе на собі тягар, який може виявитися непосильним. Однак ... він не втратив волі до опору. Безсумнівно, в День Перемоги страждання єврея і його роль у цій боротьбі не будуть забуті». А в липні 1944 року, у доповіді про Аушвіц, Черчіль заявив: «... Немає сумнівів, що це найжахливіший злочин, вчинений в історії цього світу, і його було скоєно науковою машиною номінально цивілізованих людей ..., однією з провідних націй Європи. Зрозуміло, що всі пов'язані з цим злочином, ... здійснюючи бійню, мають бути відправлені на смерть».

*Звучить музика «Хава нагіла» зі словами: «Дай руку мне...»
у виконанні Б. Апреля*

Вчитель

Сьогодні наше покоління немає лише акцентувати увагу на страхіттях Голокосту. Ми не можемо його відчувати всім єством, як ті, хто вижив у страшні лихоліття. Ми маємо винести уроки.

«Допоки жива людська пам'ять, трагедію Голокосту слід згадувати із соромом і жахом. Людство мусить не забувати про мільйони ні в чому неповинних євреїв і представників інших меншин, про чоловіків, жінок і дітей, яких було знищено варварськими методами, і віддавати їм належну шану. У ті часи понад півтора мільйона українських євреїв було знищено нацистами .

«ВІЩЕ СЛОВО КОБЗАРЯ»

Л. Галабуда

*Золочівський коледж
Львівського національного
аграрного університету*

Ведучий

Україна... В одному вже тільки слові і для нашого вуха, і навіть для вуха чужинців ціла музика смутку й жалю. Україна – це тихі води і ясні зорі, зелені сади, білі хати, лани золотої пшениці, медовії та молочнії ріки... Україна – це марні, обшарпані, голодні люди..., це царське та панське свавілля...

Ведуча

Але жило й Добро на цій красивій землі, яке за допомогою Бога зросло Людину-велета, Титана духу, який збудив німих і сонних, указав їм шлях до майбутнього.

Він був сином мужика, а став володарем у царстві людської культури. 10 літ він томився під вагою солдатської муштри, а для волі Росії зробив більше, ніж 10 переможних армій. Доля не шкодувала йому страждань, але й не пожаліла втіх, що били із здорового джерела життя.

Ведучий

Сьогодні ми зібралися, щоб вшанувати пам'ять Великого Кобзаря. Багато років минуло з того часу, коли народився він «...на українській землі, під українським небом, проте він належить до тих людей-світочів, що стають дорогими для всього людства і що в пошані всього людства знаходять безсмертя».

Ведуча

Допоки сонце – житиме земля,
Яка Шевченка світові явила.
Гримітимуть, як вдари ковала,
Його слова і правди сила.

Виносимо хліб-сіль, кладемо біля портрету

Хлопець

Хліб і сіль тобі, Тарасе,
Сьогодні підносимо
Вшанувати цю гостинність
Оплесками просимо.

Дівчина

Ти зорею сіяєш у прийдешнім віку,
Сходиш хлібом духовним на яр-рушнику.
У розкриллі земних і заобрійних трас
Височієш над світом, великий Тарас.

Ведучий 1

Тарас Шевченко... Геній, мислитель, пророк. Людина незвичайної долі й незвичайного таланту, що здобула світову славу.

Ведучий 2

Увібравши в себе душу народу, він підніс його духовну велич і красу на найвищу височінь, чим збагатив увесь світ. Тарас Шевченко звеличив Україну, звеличив весь український народ. Давайте ж сьогодні торкнемося серцем Шевченківських творів. Проймемося їхнім духом, тим самим зможемо виконати поетові заповіді:

Звучить мелодія «Думи мої...»

Читець 1

Не одцурайтесь своєї мови
Ні в тихі дні, ні в дні громові,
Ні в дні підступно мовчазні,
Коли стоїш на крутизні
Один, чолом сягнувши птаха,
Й холодний вітер попід пахви
Бере і забиває дих,
Щоб ти скорився і притих.
Не одцурайсь, мій сину,
Мови. У тебе іншої нема.
Ти плоть і дух – одне-єдине
Зі словом батьківським – Людина,
Без нього – просто плоть німа.
Без мови в світі нас – нема!

Читець 2

Схаменіться, ...
Подивіться на рай тихий,
На свою країну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну,
Розкуйтеся, братайтеся!
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі.
В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля.

Читець 3

Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь,
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються,
В хату не пускають.
Чужі люди проганяють,
І немає злomu
На всій землі безконечній
Веселого дому.

Читець 4

Обніміте ж, брати мої,
Найменшого брата, –
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати.
Благословить дітей своїх
Твердими руками
І діточок поцілує
Вольними устами.
І забудеться срамотня
Давня година,
І оживе добра слава,
Слава України,
І світ ясний, не вечірній
Тихо засіє...
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!

Ведуча

Тарас Шевченко... Наш Кобзар... Геній, творець, мислитель...
Славний син великого народу. Від хлопчика-кріпака до митця епохи –
така його життєва дорога.

Ведучий

Від матері-кріпачки, що, співаючи над колискою сина, свою тугу й
надію на кращу долю переливала в свою дитину, взяв Тарас Шевченко

доброту і щирість, повагу і любов. Тому потрібно пам'ятати, що наше минуле, теперішнє і майбутнє – це Доля, Муза і Слава.

Звучить мелодія «Така її доля».

На сцену виходять три дівчини – Доля, Муза, Слава.

Під музику у залі інсценізується триптих «Доля. Муза. Слава»

Доля

Ти не лукавила зо мною,
Ти другом, братом і сестрою
Сіромі стала. Ти взяла
Мене, маленького, за руку
І в школу хлопця одвела
До п'яного дяка в науку.
«Учися, серденько, колись
З нас будуть люде», – ти сказала.
А я й послухав, і учивсь,
І вивчився. А ти збрехала.
Які з нас люде? Та дарма!
Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою.
Ходімо ж, доленько моя!
Мій друже вбогий, нелукавий!
Ходімо дальше, дальше слава,
А слава – заповідь моя.

Муза

А ти, пречистая, святая,
Ти, сестро Феба молодая!
Мене ти в пелену взяла
І геть у поле однесла.
І на могилі серед поля,
Як тую волю на роздоллі,
Туманом сивим сповила.
І колихала, і співала,
І чари діяла... І я...
О чарівниченько моя!
Мені ти всюди помагала,
Мене ти всюди доглядала.

В степу, безлюдному степу,
В далекій неволі,
Ти сіяла, пишалася,
Як квіточка в полі!
Із казарми нечистої
Чистою, святою
Пташечкою вилетіла
І понадо мною
Полинула, заспівала
Ти, золотокрила...
Мов живущою водою
Душу окропила.
І я живу, і надо мною
З своєю божою красою
Гориш ти, зоренько моя,
Моя порадонько святая!
Моя ти доле молодая!
Не покидай мене. Вночі,
І вдень, і ввечері, і рано
Витай зо мною і учи,
Учи неложними устами
Сказати правду. Поможі
Молитву діяти до краю.
А як умру, моя святая!
Моя ти мамо! Положи
Свого ти сина в домовину
І хоть єдиную сльозину
В очах безсмертних покажи.

Слава

А ти, задрипанко, шинкарко,
Перекупко п'яна!
Де ти в ката забарилась
З своїми лучами?
У Версалі над злодієм
Набор розпустила?
Чи з ким іншим мизкаєшся
З нудьги та з похмілля.

Горнись лишень ти до мене,
Та витнемо з лиха;
Гарнесенько обіймемось
Та любо, та тихо
Пожартуєм, чокнемося
Та й поберемося,
Моя крале мальована.
Бо я таки й досі
За тобою чимчикую:
Ти хоча й пишалась
І з п'яними кесарями
По шинках хиялась,
А надто з тим Миколою
У Севастополі, –
Та мені про те байдуже;
Мені, моя доле,
Дай на себе подивитись,
Дай і пригорнутись,
Під крилом твоїм любенько
В холодку заснути.

Ведучий

Невмирущі Шевченкові рядки: «Врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люде на землі», – стали крилатими висловами для всіх поколінь.

Ведуча

Великий поет любив свою рідну землю палко, безмежно, добре розуміючи, що він її син, що несе відповідальність за її майбутню долю.

Ведучий

Тому й вимогливий поет до співвітчизників, тому його слово нерідко сповнене пекучих докорів до них за байдужість, пасивність.

Ведуча

Шевченко писав у щоденнику: «Жаль маю на... українців, що не вчаться історії щодня, щогодини, на ті самі граблі наступаючи. Доборолась Україна до самого краю. Гірше ляха свої діти її розпинають. Замість пива, праведную кров із ребер точать... Скільки вже тої крові пролито, а вони,

мов пси голодні за маслак, гризуться знову. І досі не втямили, що в своїй хаті – своя правда, і сила, і воля. Нічого не навчилися! І вчитись не хочуть! І я вже не навчу ...».

Читець

Україно! Україно!
Серце моє, ненько!
Як згадаю твою долю –
Заплаче серденько.
Лічу в неволі дні і ночі,
І лік забуваю.
О Господи, як-то тяжко
Тії дні минають.
А літа пливуть за ними,
Пливуть собі стиха.
Забирають за собою
І добро, і лихо.
Воскресну я!
Воскресну нині!
Ради їх, людей закованих моїх,
Убогих, нищих.
Возвеличу Малих отих рабів німих!
Я на сторожі коло їх Поставлю слово.
Я так люблю Мою Україну убогу,
Що проклену святого Бога,
За неї душу погублю.
Холоне серце, як згадаю,
Що не в Україні поховають,
Бо не в Україні буду жить,
Людей і господа любить.
Для кого я пишу? Для чого?
За що я Вкраїну люблю?
Чи варт вона огня святого?
А все-таки люблю її,
Мою Україну широку.
Свою Україну любіть,
Любіть її во время люте,
В останню тяжку минуту
За неї Господа моліть....

Ведучий

Важко визначити, коли Шевченко був потрібніший рідному народові: чи в ті далекі жажливі часи, коли він був поневолений, чи сьогодні, коли Україна духовно відроджується.

Ведуча

Пророк, віщун, обновник і геній, що припав серцем до української минувшини, підняв жовто-сині стяги, знамена, які упродовж віків були в безодні забуття, підніс їх великим і жертовним зусиллям свого Духа вгору, щоб невпинно маячили над Україною.

Звучить мелодія інструментальна

Шевченко думами своїми
Надію в нас колись вселяв,
Що буде наша Україна
Цвісти серед усіх держав.
Він бачив в мріях Батьківщину
Багату щедрості й добра,
Що нам палку дає надію
На кращий час і майбуття.
Були тортури та невдачі
У долі нашого митця,
Але він світ тяжкий той бачив
У своїх творах до кінця.
Тепер держава не змінилась:
І зараз бідна та сумна...
Лише кріпацтво відмінилось
Й татарської орди нема.
Таке-то життя в Україні,
У цій родючій Батьківщині,
Що нас годує та ростить
І біль той, завданий людьми, терпить...
Ті мрії, сповнені надії,
У думках нашого митця ще не збулися,
Але, може, країна наша процвіте
В майбутньому, як квітка ружі...

Пісня «Тихо вітер гойдає тополі...»

Ведучий

Україна і Бог надихали кожне слово Тараса. Зміст його поезії визначався глибоким національно-християнським світоглядом – вірою в Україну і Бога як Творця, що сам є правдою і Любов'ю. Поет часто звертається до Всевишнього з молитвою-подякою, молитвою-проханням, молитвою-мрією, роздумом, скаргою, жалем. У них він благає Господа за націю, і, майже ніколи, за себе.

Молітесь Богові одному,
Молітесь правді на землі,
А більше на землі нікому
Не поклоніться.

Ведуча

Віра Тарасова пророча, бо говорив він від імені мільйонів, як обранець самого Бога, наділений такою любов'ю до свого народу, що заради нього готовий був жертвувати власним життям. Тому мав моральне право сказати українцям:

Свою Україну любіть
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Ведучий

Магічно-промовиста поезія Шевченка навчає боротьбі з несправедливістю супроти людей і націй. Він розширив можливості й ресурси української мови, синтезував кілька українських діалектів, сільську і міську говірки, елементи церковнослов'янської мови. Тим самим показав своїм співвітчизникам, що мова здатна блискуче передавати найширше розмаїття почуттів і думок.

Ведуча

Мова і пісня – дві духовні фортеці, які має плекати народ. Під його геніальним пером заграла наша рідна мова усіма барвами. Поезія Тараса Шевченка стала своєрідним проголошенням літературної та інтелектуальної незалежності українців.

Ведучий

Не тільки ніжно й романтично бриніла наша мова, вона запалала гнівним вогнем протесту, заясніла великою силою любові. З вершин

світової культури, з найглибших глибин людської правди він, Прометей українського слова, закликав:

Любіться, брати мої,
Україну любіте,
І за неї, безталанну,
Господа моліте.

Ведуча

Поетичний геній Кобзаря обездмертив національні символи України: калину, тополь, вербу, явір, хрещатий барвінок. Шевченкова Україна – струнка, тонкостанна, з рожевими світанками і зоряними ночами. А українське село в його поезіях, як писанка в зеленому віночку широколистих тополь і білому серпанку квітучих садів.

Звучить пісня «У перетику ходила»

Ведучий

Тарас Шевченко любив і знав історію рідного краю. Багато своїх віршів поет присвятив різним історичним подіям: козацькій добі, Гайдамаччині, Коліївщині. Послухаємо один з них.

Вірш Тараса Шевченка «Розрита могила» читає ...

Світе тихий, краю милий,
Моя Україно!
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?
Чи ти рано до схід сонця
Богу не молилась?
Чи ти діточок непевних
Звичаю не вчила?
«Молилася, турбувалася,
День і ніч не спала,
Малих діток доглядала,
Звичаю навчала.
Виростали мої квіти,
Мої добрі діти,
Панувала і я колись
На широкому світі, –
Панувала... Ой Богдане!»

Нерозумний сину!
Подивись тепер на матір,
На свою Вкраїну,
Що, колишучи, співала
Про свою недолю,
Що, співаючи, ридала,
Виглядала волю.
Ой Богдане, Богданочку!.....

Ведучий

Колись у сиву давнину ходили містами і селами старі сліпі люди. Вони співали про долю України, про героїчні подвиги козаків. Свій спів мандрівники супроводжували грою на музичному інструменті, його називали кобзою. Від назви цього інструмента і походить назва виконавців народних пісень – кобзарі.

Шевченко не ходив з кобзою чи бандурою містами і селами. Але його твори близькі за змістом до народних дум і пісень. Тому його називають Великим Кобзарем, що він підписував свої твори «Кобзар».

Читець

Гарно твоя бандура грає
Любий мій земляче!
Вона голосно співає,
Голосно і плаче.
І сопілкою голосить,
Бурею лютує,
І чогось у Бога просить,
І чогось сумує.

Відео «Думи мої, думи мої». І всесвітня капела бандуристів

Ведуча

Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття,
І голос твій нам душі окриля.
Встає в новій красі, забувши лихоліття,
Твоя, Тарасе, звільнена земля!

Ці рядки Василя Симоненка перегукуються із народним розумінням Шевченка – поета і людини. Адже для кожного українця Тарас Шевченко

означає так багато, що створюється враження, ніби ми про нього все знаємо і він завжди з нами. Та це лише враження. Він невичерпний і нескінченний. Не тому, що він кращий від інших, – у ньому наша історія, реальність. Україна – це Шевченко, Шевченко – це Україна.

Ведучий

Найвідомішою книгою Шевченка є збірка «Кобзар». Яка й дала метафоричне ім'я поетові. У «Кобзарі» Тарас Григорович висловив насамперед самого себе, свою особистість. Від першого й до останнього рядка книга виповнена індивідуальним поетовим почуттям. Тут його, Шевченка, щира й беззахисна у своїй відкритості душа. Тут думки – ним вистраждані, кривди – ним пережиті. Книга від початку і до кінця перейнята вогнем, може найсильнішого поетового почуття.

Сценка

Шевченко (до земляка)

Великі й предивні діла Господні.

Земляк

Засмутили тебе, брате, оті спогади?

Шевченко

Зовсім ні. Розворушив лишень мені душу...

Земляк

А чи пам'ятаєш, Тарасе, коли вперше відчув себе поетом?

Шевченко

Поетом? Поети пишуть задля слави, багатства, а я ... так.

Оце пригадалось давнє:

Не для людей, тієї слави,
Мережані та кучеряві
Оці вірші віршую я
Для себе, братія моя!

Земляк

Не кокетуй, земляче. Щиру правду скажи.

Шевченко

Що ж, коли по щирості... Якось познайомився був із дідичем з Полтавщини Петром Мартосом. Зустрілися. Погомоніли. Замовив він мені портрет акварельними фарбами. Я запросив його на позування.

Земляк

То, виходить, була в тебе майстерня?

Шевченко

Ну майстерня, не майстерня, а комірчина при академії була. Отож прийшов Мартос та все носа встромляє по закутках. Зазирнув якось там і під ліжку – цікавий, вельми, панок. А я якраз перед тим віршував потроху, та щось не сподобалось, розірвав зопаду й закинув під ліжку, коли в двері постукали. Витяг мій дідич на світ божий тєє писання.

Червоною гадюкою

Несе Альта вісті...

– артистично так прочитав. І як причепився – покажи та покажи свої вірші, Тарасе. Я й показав.

Земляк

Це той Мартос, що його коштом року 1840 і вийшов «Кобзар»?

Шевченко

Він самий.

І от, друже, коли тримав у руках оту книжечку... (Зітхає).

Земляк

Бачу, таки засмутили тебе спогади.

Вірш «Мені однаково»

Мені однаково, чи буду

Я жить в Україні, чи ні,

Чи хто згадає, чи забуде

Мене в снігу на чужині –

Однаковісінко мені.

В неволі виріс між чужими,

І, не оплаканий своїми,

В неволі плачучи умру,

І все з собою заберу,
Малого сліду не покину
На нашій славній Україні,
На нашій – не своїй землі.
І не пом'яне батько з сином,
Не скаже синові: «Молись,
Молися, сину: за Вкраїну
Його замучили колись».
Мені однаково, чи буде
Той син молитися, чи ні...
Та неоднаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
її, окрадену, збудять...
Ох, неоднаково мені.

Відео-презентація «Тарас Шевченко – майстер слова і пензля»

Ведуча

Неповним буде уявлення про внесок Кобзаря до скарбниці української культури, якщо не ознайомитися зі спадщиною Шевченка-художника. Саме завдяки цьому таланту Тарас Шевченко здобув волю й перед ним відкрився широкий світ.

Доля подарувала Тарасу талант художника; і він не дав йому загубитися в кріпацькій безвісті, привів в академічні петербурзькі кола. Уперто й завзято йшов Тарас назустріч своєму ще неусвідомленому призначенню...

Ведучий

Шевченко – художник ...

А чи все ми знаємо про нього? Поет і художник жили в душі Шевченка-митця завжди, бо писати й малювати він любив однаково. А його спадщина художника також різноманітна, як і поетична. Як художник Шевченко мав дві срібні медалі за свої картини ще в часи навчання в Академії мистецтв. І великий К. Брюллов вбачав у ньому талановитого художника.

Життя Т. Шевченка, на жаль, менш сприяло розвитку таланту Шевченка-художника, бо не завжди були фарби та полотна для малювання.

Але все створене Шевченком-художником навіть за таких умов вражає своєю різноманітністю.

Перша друкована згадка про малярські твори Шевченка з'явилася ще в 1839 р. Його спадщина становить 1200 робіт.

Ведуча

Він не тільки геніальний поет, а й талановитий художник. Здібності до малювання виявилися в нього ще з дитинства. У спогадах родини Шевченка є немало свідчень про те, що настінне народне малювання, вишивки будили в нього пристрасть до створення власних малюнків. А коли він почав учитися в дяківській школі, ця пристрасть розвинулася ще сильніше.

Ведучий

Тарас Шевченко навчався у Петербурзькій Академії мистецтв, де за визначні успіхи в живописі йому було присвоєно почесне звання Академіка художеств.

Ведуча

Там, у Петербурзі, в поета з'явився задум створити ілюстрований альбом «Живописна Україна», в якому він показав би події української історії. До нашого часу збереглося 835 живописних робіт, і є дані про те, що 270 мистецьких творів Тараса втрачено.

Ведучий

Феномен Шевченка лишається незбагненим. Його літературна спадщина вважається основою української літератури і багато в чому сучасної української мови.

Читець

Застав при малюванні раз
В саду його Сошенко,
Поміг, щоб вільним став Тарас,
Щоб вчитись став Шевченко.
Його пізнали малярі,
Хвалили вдале діло.
Але злякалися царі:
Він вірші пише сміло!
Бо в віршах тих розповідав,

Як добре вільним бути,
Яка невільникам біда,
Як гнобить ворог лютий.
Які степи, який Дніпро
І українські люди.
Як переможе ще добро
І весело всім буде.
Злякавсь, що пісня голосна,
Московський цар поганий,
Тараса в чужину погнав,
Закув його в кайдани.
Та ще й писати наказав
Московський цар лукавий,
А все ж таки Тарас писав,
Ховав вірші в халяві.
І так в пустелі, в чужині,
У самоті томився.
Писав про рідний край вірші
І Богу все молився.

Ведуча

Будь-яка антинародна влада не могла залишити Шевченка таким, яким він промовляє з «Кобзаря». Стихію духу поетового слова треба було регулювати, спрямовувати в русло ріки московського колоніалізму, присипляти народ України підробленим, фальшивим Шевченком, щоб він кликав Україну не супроти Москви, а під її стяг, де нації злилися б у «сім'ю вольну, нову» – радянський народ.

Ведучий

Тому спроби применшити «Кобзаря», обминути те, що пробуджувало думку і свідомість, спричинило шалену кампанію перекручення ідей його творів. Офіційно Шевченко був дозволений лише як оборонець принижених, нещасних кріпаків, як атеїст і революціонер.

Ведуча

Однак, завжди жив у народі українському і той, справжній Шевченко, жив його «Кобзар», що став синонімом сумління свого часу, бо Шевченко зібрав туди кожную сльозину, найменший стогін поневолених.

Ведучий

Ти слухав Кобзаря? Ти чув його печаль,
Що пісню лилася з-під струн?
Горіла, мов зоря, і сяяла, як жар
Висока пісня Кобзаревих дум.
Дзвенить вона і досі у серцях,
Відлунюється в співі журавлів –
Великим Кобзарем оспівана в віках
Чарівна мова рідної землі.

Виконання пісні ХОР «Думи мої думи ...»

Ведуча

Шевченко не був атеїстом, він був глибоко віруючою людиною. У повісті «Варнак» він стверджує, що для кожної людини релігія – це святість. У своїх щирих молитвах поет завжди звертається до Бога з великою надією на його опіку.

Ведучий

Дослідник Шевченкової творчості, його правнучатий небіж Олександр Відоменко, дійшов висновку, що поет-вірянин ніколи не писав «я не знаю Бога» та ще й з маленької літери у всесвітньо відомому «Заповіті», який, до речі, в автора взагалі був без назви.

Вірш «Господь Бог лихих карас...»

Господь Бог лихих карас –
Душа моя знає.
Встань же, Боже, – твою славу
Гордий зневажає.
Вознесися над землею
Високо, високо,
Закрий славою своєю
Сліпе, горде око.
Доки, господи, лукаві
Хваляться, доколі
Неправдою? Твої люде
Во тьму і в неволю
Закували... добро твоє

Кров'ю потопили,
Зарізали прохожого,
Вдову задавили
І сказали: «Не зрить господь,
Ніже теє знає».
Умудрітєся, немудрі:
Хто світ оглядає,
Той і серце ваше знає,
І розум лукавий.
Дивітєся ділам його,
Його вічній славі.

Ведуча

«Заповіт» Тараса Шевченка перекладено 51 мовою світу. Понад 200 віршів покладено на музику, багато з яких стало народними піснями. Серед них «Зоре моя вечірняя», «По діброві вітер вие», «Заповіт», «Рече та стогне Дніпр широкий» стали справді народними. Сучасна Шевченкіана складається з тисячі томів його творчості.

Заповіт англійською мовою

MY TESTAMENT
When I am dead, bury me
In my beloved Ukraine,
My tomb upon a grave mound high
Amid the spreading plain,
So that the fields, the boundless steppes,
The Dnipro's plunging shore
My eyes could see, my ears could hear
The mighty river roar.
When from Ukraine the Dnipro bears
Into the deep blue sea
The blood of foes ... then will I leave
These hills and fertile fields --
I'll leave them all and fly away
To the abode of God,
And then I'll pray
But till that day I nothing know of God.
Oh bury me, then rise ye up

And break your heavy chains
And water with the tyrants' blood
The freedom you have gained.
And in the great new family,
The family of the free,
With softly spoken, kindly word
Remember also me.

Звучить мелодія Моцарта, Баха...

Ведучий

А ще Шевченко дуже любив співати, адже мав гарний ліричний тенор. Співав сумні пісні й веселі, і навіть жандарми заслуховувалися його співом. Любив він слухати концерти Баха, симфонії Моцарта, Бетховена, мазурки Шопена.

Ведуча

Його улюбленими народними піснями були: «Ой не шуми, луже», «Забіліли сніги», «Гей, хто лиха не знає», «Ой ішов козак з Дону», «Ой зійди, зійди, зіронька...».

Ведучий

У 1847 році царський уряд за бунтарські вірші заслав Шевченка в далеку Казахську пустелю Кос-Арал. Іван Франко у статті «Тарас Шевченко» писав: «По десятилітнім заслання Шевченко вернувся, нарешті, до Петербургу хворий, зламаний тілом, але не духом... Навіть у тих страшних роках його муза не затихала...»

Читець

В неволі тяжко, хоча й волі,
Сказать по правді, не було.
Та все-таки якось жилось.
Хоть на чужому, та на полі...
Тепер же злої тії долі,
Як Бога, ждати довелось.
І жду її, і виглядаю,
Дурний свій розум проклинаю,
Що дався дурням одурить,
В калюжі волю утопить.
Холоне серце, як згадаю,

Що не в Україні поховають,
Що не в Україні буду жить,
Людей і Господа любить.

Ведуча

9 березня 1861 рік. Так, день народження... 47 років Тарасу Григоровичу, та вночі він зліг. Приходили телеграми, вітали друзі, а йому ставало все гірше. «От якби додому, там би, може, одужав», – зітхав Шевченко. «Мені хочеться говорити, а говорити важко», – сказав ближче до півночі.

Ведучий

День народження закінчувався. У права вступив день смерті. Впродовж ночі він сидів на ліжку, намагаючись пригасити біль, що розривав груди. На світанку попросив склянку чаю, забажав, аби на горі прибрали.

«А я зйду вниз» (*Уривок поеми І. Драча «Смерть Шевченка»*).

Звучить мелодія «Минає день...»

1 читець

Завірюха стугоніла, вила,
А мороз гострив свій білий ніж,
А Земля од ляку задубіла,
На вітрах крутилася скоріш.
Щулились дороги, мерзли хмари.
В сіру безвість зносило міста.
А дуби стругалися на мари,
На труну, на віко, на хреста.

2 читець

Петербурзьким шляхом, по коліна
Грузнучи в наметах, боса йшла
Зморена, полатана Вкраїна,
Муку притуливши до чола.
І намисто сипалось під ноги,
Ніби кров змерзала на льоту.
«Сину, сину», – слухали дороги
Тих ридань метелицю густу.

1 читець

Хурделяє хуга хуртовинна,
Засипає снігом очі вщерть.
І біжить до сина Україна
Одганяти знавіснілу смерть.

Звучить пісня «На високій дуже круч ...»

Ведуча

В останню дорогу проводжала поета вся Україна. І петербурзька. І московська. І українська. І вільна, й кріпацька. Над його труною сипався петербурзький сніг, а, здавалося, що то вишневий цвіт український...

А через 40 днів Шевченка перезахоронять в Україні.

Ведучий

Є могили святих пророків, куди плывуть паломники з цілого світу. І є в Каневі на Чернечій горі могила нашого Пророка – Тараса Шевченка, до якої з усіх сторін світу сходяться шляхи й стежки українців.

Звучить мелодія «На високій дуже кручі...»

1 читець

Над широким Дніпром
У промінні блакить
Є висока і тиха могила.
В тій могилі співець
Незабутній лежить,
Що народу віддав свої сили.
Що народу віддав
Своє серце й пісні,
Свої мрії про зорі досвітні.
А навколо лани
Вдалині, вдалині
Розлетілись, як птиці досвітні.

2 читець

Цілий світ задивлений на Канів.
Дивне місто – що не говори!
Скільки чути – шириться осанна
З висоти Чернечої гори.

День у день – хурделиця чи спека –
З різних сіл, з містечок і країн
Йдуть до неї люди, наче в Мекку,
Йдуть з усього світу на поклін.
Йдуть, хоч стежка стелиться терново,
Йдуть і йдуть без ліку і числа,
Щоб вогнем Тарасового слова
Очищати душі і тіла.

3 читець

Поет живе! Ми слухаєм його!
Ми чуєм заповіт його священний:
Учитися, любити край стражденний
І не цуратись рідного, свого.
Усі ми, скільки є, в душі своїй
Клялись тих дум не зраджувати зроду.
І справді ми заповіт святий –
Поет живе в серцях свого народу!..

4 читець

Як проминуло 10 літ,
Вернувся він на волю.
Та невеселий був той світ,
Ридало серце з болю.
Замовкло серце Кобзаря
У чужині холодній,
Та слово ясне, мов зоря,
Нам світить до сьогодні.
Сповнить Тараса заповіт
Ніхто з нас не забуде,
І хоч минула сотня літ,
Він завжди з нами буде.

Пісня «Заповіт»

Покладання квітів до пам'ятника Шевченка

Ведуча

Нехай святиться блискавиця, що несе у вічну далечінь, нашу думу й пісню.

Ведучий

Нехай святиться між народами твоє ім'я, Тарасе!

Ведуча

Шануючи Кобзаря, вклоняємося до землі за його безсмертне слово, за віру, за надію, що над Україною ще зійде світанкова щаслива зоря волі й добробуту, зоря свободи і розквіту.

Пошли нам, Боже, Шевченкового полум'яного духу, мудрості, віри у щасливе майбутнє рідної України.

Ведучий.

На цьому вечір, присвячений пам'яті великого Пророка українського народу, нашого видатного земляка Т.Г. Шевченка завершено.

Починає звучати Гімн України.

Всі встають, підхоплюють слова Гімну

«СИЛА НЕСКОРЕНИХ»

М. Боцуляк, П. Сидоркевич

*ВСП «Ананьївський аграрно-економічний
коледж»*

*Уманського національного університету
садівництва*

Читець 1

Україно, молюся за тебе,
Як за матір гріховно-святу,
За блакить твого вічного неба
І за ниву твою золоту.
Україно, молюся за славу,
За твою непокору століть,
За столицю твою злотоглаву,
Що по груди в каштанах стоїть.
Україно, молюся за мову,
За божественну мову твою,
І за вроду твою калинову,
Від якої добріша стаю.

Україно, молюся за пам'ять
Убієнних за волю синів
І за тих, що у душах запалять
Промінь правди, щоб край заяснів.
Україно, лише в милосерді
Час єднання синів настає.
Так як душі є наші безсмертні,
За безсмертя молюся твоє.
Отче наш, у Твоім часоплинні
Все минає – ридай не ридай.
Прости, Боже, гріхи Україні
І надалі грішити не дай.

На сцену виходять ведучі

Ведучий 2

Доброго дня вам, дорогі друзі!

Ведучий 1

Добрий день, шановні глядачі!

Ведучий 2

Ми раді новій зустрічі з вами.

Ведучий 1

Україна! Країна смутку і печалі, краси і радості, різних звичаїв і обрядів, гучної української пісні, швидкого танцю, звичайної красивої природи, а головне – добрих, щирих, гостинних людей.

Ведучий 2

Все частіше ми звертаємося до наших витоків: історії нашої країни, козацької вольниці, рідної мови. Звертаємося до минулого, щоб зрозуміти сучасне.

Слово викладача

На минулому тижні Україна вперше святкувала 14 жовтня як національне свято. Але необхідно зазначити, що свято це має тисячолітню історію. Воно прийшло до нас з часів хрещення Русі. Вся православна спільнота 14 жовтня відзначає свято Покрови Пресвятої Богородиці. Це одне із найбільших релігійних свят. Дуже багато храмів по всій Україні

мають назву Покровської церкви, немало сіл мають назву Покровка, а біля усіх будинків (і у нашому рідному місті також) ростуть чудові осінні квіти – «покровки».

Але найбільшого шанування це свято набуло в козацькі часи. Козаки вважали Пречисту Діву своєю заступницею і покровителькою. На січі стояла Церква Покрови, а саме свято тоді часто називали Козацькою Покровою.

Підтримали цю традицію українці у роки Другої світової війни. 14 жовтня 1942 року вважається днем створення Української Повстанської армії – УПА.

У новітні часи, вже за роки незалежності, свято Покрови пережило своє відродження. 7 серпня 1999 року Президент України (а тоді це був Леонід Кучма) встановив дату 14 жовтня як День Українського козацтва.

І вже зовсім недавно, рік тому, 14 жовтня 2014 року Президент України Петро Порошенко своїм Указом запровадив у цей день свято День захисника України, скасувавши введений у 1999 році День захисника Вітчизни, що відзначався 23 лютого. При цьому президент зазначив: «В багатому на подвиги літописі українського воїнства безліч битв і дат, гідних стати Днем захисника Вітчизни. Я наголошую, Україна більше ніколи не відзначатиме це свято за військово-історичним календарем сусідньої країни. Ми будемо шанувати захисників своєї Батьківщини, а не чужої!».

Згадаємо ж сьогодні всіх захисників України – від козацьких часів до сучасності – і тих, що вже кілька століть сплять вічним сном під степовими курганами, і тих, хто нині живуть і стоять на захисті нашої незалежності на сході держави.

Читець 2

Покрова, Матінка Покрова,
Ти вічна тиша вечорова.
Ти ніжний, лагідний світанок.
Кленового листка танок.
Он там зоріє горобина.
І величава Катерина
Нам дорікає: «Діти, діти...»
І куполами тихо світить
Усі ми під твоїм покровом, –
Свята земля. Свята основа.

Хай буде радість. Буде свято.
Бо ми живем, бо нас багато.
Козацька слава не погасне.
Як образ дорогий і ясний.
Як ніжний. Лагідний світанок.
Кленового листка танок.
Як вічна тиша вечорова, –
Покрова, Матінка Покрова.

Читець 3

Як приходить пресвітла Пречиста
Шелестить позолочене листя.
І пряде, і пряде без упину
Срібний шовк – дорогу павутину.
Усміхається сонце осіннє
Мерехтить поміж листом проміння
І летить понад стерні, над полем
Павутиння ласкаве поволі.
Як проходить пресвітла Пречиста,
Горобина їй сипле намисто.
Україною йде в кожну осінь
З веретеном Предобра і досі.

Ведучий 1

14 жовтня в Україні відзначається одне з найбільших шанованих свят – Покрова Пресвятої Богородиці. Цього дня ми з вдячністю і вірою приймаємо заступництво і клопотання за нас перед Богом Пресвятої Діви Марії, згадуємо історичні події далекої Візантійської епохи, з якої походить коріння національного українського свята.

Ведучий 2

За легендою цього дня місто Константинополь, що було взято в облогу ворогами, ледь не було ними захоплене. Багато людей зібралося до храму на молитву про спасіння, і сталося чудо – Пресвята Діва Марія з'явилася віруючим і сховала захисників міста під своїм омофором, тобто «покровом». Ворог відступив, а місто було врятоване.

Ведучий 1

В осінньому календарі українців день святої Покрови посідає особливе місце. Це початок зимового сну природи, коли земля «відпочиває» від виснажливої весняної й літньої роботи, вона вкривається листям, а потім – снігом, вода – льодом, а дівчата – шлюбним вінцем.

Ведучий 2

Справді, від Першої Пречистої до Покрови в Україні відбувалися сватання, а після Покрови вже можна було справляти весілля. Існувала навіть прикмета: якщо на Покрову випаде сніг, то буде багато весіль.

Ведучий 1

Свято Покрови було найбільшим святом для козаків. Цього дня у них відбувалися вибори нового отамана. Саме на Покрову запорізькі козаки вирушали на зимівлю по своїх хуторах та зимівниках. На Січі залишалася тільки стала залога із січовиків, які нічого, крім власної зброї не мали, та інших козаків, що з різних причин залишалися в своїх куренях.

Ведучий 2

Для нас, українців, це свято християнське і національне, це боротьба українського народу за право бути вільними, воно символізує зв'язок поколінь, невмирущість героїчних традицій нашого народу. Цього дня ми згадуємо історичні події давнини і молимося за мирне небо сучасності.

Демонстрація фільму «Історія козацтва»

Ведучий 1

Корені нашої духовності – у минулому, коли була «ненька-мати – Запорозька славна Січ». Вона – праматір української державності і реальна військово-політична сила України.

Ведучий 2

Запорізька Січ! Козацтво... Легендарне минуле українського народу, його святиня. Синонім свободи, людської і національної гідності, талановитості.

Ведучий 1

Не дивно, що у ті часи кожен юнак мріяв потрапити на Січ та стати справжнім козаком.

Але це було не так вже й легко. У народі існує багато легенд про випробування, які проходив кожен бажаючий потрапити в козацьке товариство.

Ведучий 2

Розповідають, що спочатку новачка пригощали пекучим від перцю борщем. Хлопець мав його з'їсти, запиваючи квартою оковитої. Опісля його вели туди, де на Хортиці лежала перекинута між скелями колода: хлопець мав пройти тим «містком», не зірвавшись у воду. Подолавши цей іспит, майбутній козак мав пропливти певну відстань проти течії серед Дніпровських порогів.

Ведучий 1

Але й те ще не все. Хлопець мав, осідлавши дикого лошака – без сідла й вуздечки, проскакати полем і повернутися неушкодженим. Якщо хлопець «на дикому лошаку скакав», то це означало – у козаки годиться.

Ведучий 2

Щоправда, існують і зовсім інші відомості про те, як це все відбувалося...

Сценка із повісті «Тарас Бульба».

На сцені – стіл, за яким сидить «писар»

Ведучий 2 (голос за сценою):

На Січ приходила сила всякого народу, і хоч би хто спитав їх: звідки вони, хто вони і як звуться? Вони прибували сюди, начебто повертаючись до рідної домівки, звідки лишень за годину перед тим вийшли. Прибульці з'являлися тільки до писаря:

На сцену виходять Тарас Бульба, Остап та Андрій

– Здоров був, Печерице!

– Здоров'я і тобі, Тарасе!

– Ось привів до тебе своїх синів. Ану глянь, які славні козаки!

– Гарні хлопці! А що, в Христа віруєте?

– Віруємо!

– І в Трійцю святу віруєте?

– Віруємо!

– І до церкви ходите?

– Ходимо!

– Ану перехрестіться!

(хлопці хрестяться)

– Ну, то й добре, ідіть же у який самі знаєте курінь.

Ведучий 2 *(голос за сценою):*

На цьому й закінчувалася уся церемонія. І вся Січ молилася в одній церкві святої Покрови й ладна була обороняти її до останньої краплі крові, хоч про піст і стриманість ніхто й слухати не хотів.

На сцену виходять ведучі

Ведучий 2

Чи так воно було на січі, чи інакше – того тепер уже не довідаєшся, достовірно одне: на Січ приймали незалежно від національності, віку та минулого, аби був вільний та нежонатий, говорив козацькою мовою, був православний, знав і приймав порядки та звичаї січового лицарства.

Ведучий 1

А ще був сильним, спритним та кмітливим.

Ведучий 2

Отож ми зараз перевіримо, чи могли б стати козаками наші сучасні хлопці.

Ведучий 1

Запрошуємо на сцену кандидатів у козаки. Нехай вони продемонструють нам свою силу, спритність та кмітливість.

*Проводиться конкурс «Козацькі забави»
під керівництвом Сидоркевича П.В.*

Пісню «Гей, соколи» виконує Сірий Віктор

Ведучий 1

Було колись в Україні – ревіли гармати
Було колись – запорожці вміли панувати.
Панували, здобували і славу, і волю.
Минулося... Осталися могили по полю.

Ведучий 2

Неможливо у кількох словах описати всі подвиги козаків, усі їхні походи та битви. Неможливо згадати всіх поіменно, навіть найвизначніших отаманів та гетьманів.

Ведучий 1

Згадаємо хоча б одного, того, хто став легендою і символом непереможності козацького війська – отамана Сірка.

Ведучий 2

Про Івана Сірка, якого 12 разів обирали кошовим отаманом, складено велику кількість пісень, дум, легенд. І тепер важко відділити історичну правду від народного вимислу.

Ведучий 1

Історичною правдою є те, що Іван Сірко керував десятками походів проти степовиків, брав турецькі фортеці – Очаків, Акерман, Ізмаїл, Кілію, Тягиню (тепер Бендери), Перекоп, навіть Ясси.

Ведучий 2

За легендами Сірко брав участь у 65 битвах і усі до одної виграв. Це пояснювали тим, що він був характерником. Після смерті Сірка козаки відрубали його праву руку і возили із собою. І поки рука ця була з козаками, доти вони були непереможні.

Пісню «Отаман» виконує Закрижевська Катерина

Читець 4

Є щось святе в словах «мій рідний край».
Для мене – це матусі пісня ніжна
І рідний сад, від квіту білосніжний
І той калиновий у тихім лузі гай
Його історія... В ній стільки гіркоти
І тим рідніш мені ти, краю рідний,
Що вже назад поламані мости
І день встає, як райдуга погідний.

Ведучий 1

Ананьївщина. Козацький край. За легендою наше місто заснував запорізький козак Ананій, якого ще називали Безпальком, бо втратив він у боях із ворогами рідної землі пальці на руці.

Ведучий 2

Чи так воно саме було, чи інакше – цього вже ніхто не дізнається достеменно. Але що можна сказати беззаперечно, так це те, що в історії нашого міста козаки зіграли немалу роль.

Ведучий 1

За легендою саме тут зупинявся із своїм військом вже згаданий отаман Сірко, що здійснював у 1675 році похід на Акерман (тепер Білгород-Дністровський).

Ведучий 2

На час свого заснування Анані – тоді ще слобода – поряд з іншими слободами: Голтою, Бобринцем, Кривим Озером, Гидиримом, – належала до так званої Ханської України і знаходилася під владою Туреччини, серед так званого Очаківського степу.

Ведучий 1

Тому коли у 1764 році Указом імператриці Катерини II було ліквідовано Гетьманщину, багато козаків переселялося на території, які не були підвладні Російській імперії, зокрема і до слободи Анані. За звичкою свої поселення вони поділяли на сотні, що й на сьогодні є характерною ознакою географії нашого міста, наприклад 6-а та 7-а сотня 1-ї дільниці.

Ведучий 2

Плинув час. За ліквідацією Гетьманщини у 1775 році було зруйновано Запорізьку Січ, у 1792 році залишки козаків вислали на Кубань...

Читець 5

Гомоніла Україна,
Довго гомоніла,
Довго, довго кров степами
Текла-червоніла.
Текла, текла та й висохла.
Степи зеленіють;
Діди лежать, а над ними
Могили синіють.
Та що з того, що високі?
Ніхто їх не знає,
Ніхто щиро не заплаче,
Ніхто не згадає.
Тільки вітер тихесенько
Повіє над ними,
Тільки роси ранесенько
Сльозами дрібними

Їх умиють. Зійде сонце,
Осушить, пригріє;
А унуки? їм байдуже,
Панам жито сіють.
Багато їх, а хто скаже,
Де Гонти могила, –
Мученика праведного
Де похоронили?
Де Залізняк, душа щира,
Де одпочиває?
Тяжко! важко! Кат панує,
А їх не згадають.
Гомоніла Україна,
Довго гомоніла,
Довго, довго кров степами
Текла-червоніла.
І день, і ніч гвалт, гармати;
Земля стогне, гнеться;
Сумно, страшно, а згадаєш –
Серце усміхнеться.

Ведучий

Як відомо, людина нерозривно пов'язана з минулим свого народу, його історією, і сьогодні ми перегорнемо ще одну із сторінок нашого славного минулого.

Ведуча

Сьогодні козак – не той, хто одягнений у вишиванку й шаровари. Козак – це передовсім воїн за духом, і воюватиме він тільки за честь і свободу. ШЛЯХЕТНІСТЬ, МУДРІСТЬ, ВІДВАГА – три основні прикмети козака: шляхетного не підкупиш, мудрого не обдуриш, мужнього не залякаєш!

Ведучий 1

Такими були ваші однолітки, київські студенти, що боронили свою землю і свою волю у далекому 1918 році біля станції Крути.

Ведучий 2

Через 140 років по руйнації Січі Україна знову отримала можливість повернути собі незалежність – 7 листопада 1917 року у Києві було проголошено Українську Народну республіку – УНР.

Ведучий 1

А вже через 2 місяці над молодою державою нависла загроза – з північного сходу до Києва наближалися більшовицькі війська. Назустріч їм виступив загін київських курсантів та козаків.

Ведучий 2

Бій під станцією Крути стався 29 січня 1918 року. І хоча у перебігу військових дій він особливого значення не мав, але сучасників вразила доля 27 курсантів, що потрапили у полон і були за наказом командира червоногвардійців Муравйова розстріляні.

Ведучий 1

На похороні у Києві біля Аскольдової могили голова Української Центральної Ради Михайло Грушевський назвав юнаків, які загинули в нерівній боротьбі, героями, а поет Павло Тичина присвятив героїчному вчинкові вірш.

Читець 6

На Аскольдовій Могилі
Поховали їх –
Тридцять мучнів українців,
Славних молодих...
На Аскольдовій Могилі
Український цвіт –
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.
На кого посміла знятись
Зрадника рука?
Квітне сонце, грає вітер
І Дніпро-ріка...
На кого завзявся
Каїн Боже, покарай! –
Понад все вони любили
Свій коханий край.

Вмерли в Новім Заповіті
З славою святих. –
На Аскольдовій Могилі
Поховали їх.

Ведучий 1

На жаль, ті змагання не стали переможними. Українська Народна республіка проіснувала менше двох років...

Ведучий 2

Наступна спроба здобути незалежність пов'язана із не менш кривавими подіями Другої світової війни, коли Українська Повстанська армія намагалася встояти у боротьбі на кілька фронтів.

Ведучий 1

Загони Української Повстанської армії (УПА) почали створюватися на Поліссі і Волині восени 1942 року з метою захисту населення від терору німецьких окупантів.

Ведучий 2

Весною 1943 року загони УПА знищили німецькі в'язниці в Кременці, Дубному, Ковелі, Луцьку і Горохові, а також концтабір у Любачевську.

Ведучий 1

У звіті німецьких окупаційних властей від 4 квітня 1943 року вказано, що райони в межах міст Кременець – Ковель – Костопіль – Рівне захоплені силами українських повстанців.

Пісню «Ой у лузі червона калина» виконує Ткачук Ігор

Ведучий 1

Патріотизм, героїзм нашого народу у всі часи був прикладом для наслідування.

Ведучий 2

Патріотизм, героїзм нашого народу і сьогодні залишається прикладом для майбутніх поколінь.

Ведучий 1

Ніхто б не подумав, що на рідній українській землі в ХХІ сторіччі лунатимуть постріли, убиватимуть людей.

Ведучий 2

Нині знову прийшов цей час – час вибору між свободою та рабством, світлим майбутнім та темним минулим, справедливістю та тиранією.

Читець 7

І, знову кров!.. Червона кров!..

На вулицях і стінах..

Тече по лицах молодих –

Це кров за Україну!

О, Боже, глянь на нас з небес,

На нашу Батьківщину.

І захисти ти наш народ

Від ворога-руїни.

А люди – просим вас тепер:

Не встаньте на коліна!

І йдіть боротись у ряди –

«За волю України!»

Читець 8

А на моїй землі іде війна...

Стріляють танки і ревуть гармати...

Сповита горем, в чорному вбранні,

Сльозами вмилає не одна вже мати.

Найкращі з кращих падають від куль,

Грудьми своїми землю прикривають

Сумним набатом в селах і містах.

Звучать слова: «Герої не вмирають!»

Ведучий 1

Окреслюючи перспективи майбутнього, ми маємо вдивлятися в минуле, черпати з нього той безцінний скарб, який не дасть загубити головне, розчинитися серед дрібних проблем.

Ведучий 2

Я хочу, щоб кожен з нас поставив себе на місце тих хоробрих наших людей, які ціною свого життя захищали і сьогодні захищають Батьківщину, і щоб кожен з нас дав собі відповідь на питання: чи зміг би я?

Ведучий 1

І не обов'язково брати до рук автомата чи сідати за кермо танка. Захисниками України є всі, хто зміцнює Українську державу.

Ведучий 2

Це – волонтери, які намагаються забезпечити наших вояків всім необхідним.

Ведучий 1

Це – ті, хто намагається повернути наших патріотів з полону.

Ведучий 2

Це – ті, хто працює на заводах, що виготовляють зброю.

Ведучий 1

Це – всі, хто своєю працею, помислами і справами забезпечує щасливе майбутнє України.

Пісню «Повертайся живим» виконує Зеленюк Яна

Ведучий 1

Історія України...

Ведучий 2

Забуті імена,

Ведучий 1

викреслені з пам'яті цілі сторінки,

Ведучий 2

зруйновані могили,

Ведучий 1

поломані хрести,

Ведучий 2

понищені церкви.

Ведучий 1

Вороги української нації знали, що народ, в якого жива історична пам'ять, що не роби, а сконцентрована сукупність національного люду, котрий кожної історичної миті може прокинутися і болем пам'яті повторити сили і знову стати на свій захист.

Ведучий 2

Могили... Скільки їх по безкрайніх просторах нашої України, по лісах, по лісових нетрях, по горах, іменних і безіменних, закинутих, забутих людьми і Богом.

Ведучий 1

Пам'ятайте про тих, що безвісті пропали,
Пам'ятайте про тих, що не встали, як впали.

Ведучий 2

Пам'ятайте про тих, що згоріли як зорі, -
Такі чисті і чесні, як повітря прозоре.

Ведучий 1

Пам'ятайте про тих, що за правду повстали,
Пам'ятайте про тих, що лягли на заставках.

Ведучий 2

Пам'ятайте про тих, що стрибали під танки...
Є в місцях невідомих невідомі останки.

Ведучий 1

Є в лісах, є у горах, і є під горою –
Менше в світі могил, ніж безсмертних героїв.

Ведучий 2

Пам'ятайте про них і у праці, і в пісні –
Хай відомими стануть всі герої безвісні.

Ведучий 1

День сьогоднішній нерозривно пов'язаний з учорашнім. І кожен слід на землі... І нинішня радість, і небо безхмарне, і наш достаток, і щасливе вільне життя – то ваш слід на землі, переможці визвольних змагань. Спасибі ж вам за збережене життя, наші славні вояки.

Ведучий 2

Роки... Скільки б їх не минуло, не зітруть у народній пам'яті світлі імена тих, хто віддав своє життя за незалежність нашої Вітчизни. Вклонімося священним могилам героїв, які віддали за нас молодече життя.

Ведучий 1

Сьогодні, 28-го жовтня – День звільнення України від нацистських загарбників.

Ведучий 2

І ми не можемо не згадати тих, хто боронив і звільняв Україну у роки Другої світової війни, довгої і кривавої.

Ведучий 1

4278 воїнів з нашого Ананьївського району не повернулися до рідних домівок – загинули або пропали безвісти.

Ведучий 2

Вони назавжди залишилися на широких полях Європи: від Волги до Одера. Вічна їм пам'ять...

Читець 8

Вони у битві чесно полягли
А іншого ні вибору, ні змоги
Вони загинули, але перемогли,
Бо віддали життя для перемоги
Живу їх пам'ять вік шануєм ми,
Увічливши, як обеліск безсмертя.
Та кулями пробитими грудьми
Не зупинити ворогів упертих
За ниви хлібні й ранки солов'їні
За вітру шум і лагідні світання
Усіх загиблих пошануймо нині
Скорботною хвилиною мовчання.

Хвилина мовчання.

Реквієм «Плине кача» виконує Закрижевська Катерина

Ведучий 1

Україно! Ти – моя молитва,
Ти моя розлука вікова.
Гримотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.

Ведучий 2

Україно! Ти для мене – диво!
І нехай пливе за роком рік,
Буду, мамо, горда і вродлива,
З тебе дивуватися повік.

Ведучий 1

Улюблена Богом перлина
Для всіх українців одна
Козацька моя Україна
Хлібів золотих сторона
Негодами лютими бита
Віками ти йшла до мети
Тобі в небі зорею світити
І волю і долю знайти

Ведучий 2

Я – українка! Цим пишаюсь. Я – українка навіки!
Бо пам'ять наша українська – це прадіди, діди, батьки.
Ти озирнись навколо себе: на моря синь і неба вись -
Ти теж такий же українець, про це подумай. Схаменись!
Це наше все: поля і гори, ліси, лани, уся земля
Ніхто нас більше не покорить, бо сила є твоя й моя.

*Пісню «Країно моя»
виконує Закрижевська Катерина*

«СОБОРНА УКРАЇНА»

К. Левчук
Вінницький національний
аграрний університет

Ведучий 1

Нам дух волелюбний від скіфів дістався,
Широка душа — від безмежжя степів.
Хто серцем тебе, придніпров'я, торкався,
Той душу твою досягнути зумів
Це тут України моєї початок,
Де волю плекали твої козаки.
Про тебе сьогодні ми будемо співати
І славу твою пронесемо крізь віки!

Ведучий 2

Україна... Золота і чарівна сторона. Земля рясно уквітчана зеленню.
Це історія мужнього народу, що віками боровся за своє щастя та волю.

Ведучий 3

Ідея єдності і соборності батьківських земель, так само як ідеї незалежності й державного суверенітету, сильної централізованої влади, є головним змістом державницької ідеології будь-якого народу. Не був винятком у цьому ряду і наш український народ, хоч дехто й волів би бачити його недержавним.

Тривогою за відсутність єдності на рідних землях, осудом князівських чвар і міжусобиць, які значною мірою призвели до падіння Київської Русі, переповнені давньоруські оповіді й повчання, літописи й літературні твори. Та марно закликали до єдності князі, літописці, автор геніального «Слова о полку Ігоревім».

Ведучий 4

Після розпаду Київської Русі українській еліті не вдалося ні об'єднати в межах національної держави етнічні українські землі, ні зберегти їхню незалежність. Превалювання серед можновладців особистих і регіональних інтересів над національно-державними зумовили неспроможність панівної верстви організувати й очолити боротьбу українців за створення незалежної соборної держави. Лише в роки Національно-

визвольної війни українського народу середини XVII ст. у національній самосвідомості усього народу стався, за суттю, революційний прорив: уперше після загибелі Київської держави з'являється державна ідея, вироблена генієм великого гетьмана Богдана Хмельницького. Вона передбачала створення незалежної держави, до складу якої мали ввійти усі етнічно українські землі. Ця державна ідея стала визначальною у визвольних змаганнях народу протягом наступних століть і аж до сьогодення.

Ведучий 1

Сам Богдан Хмельницький – зробив усе можливе заради її реалізації. Він витворив Українську козацьку державу. Не були втрачені перспективи возз'єднання в її межах усіх українських земель і досягнення цілковитої незалежності. І лише вкрай несприятливий для України стан міжнародних відносин не дозволив йому досягти мети.

Ведучий 2

Національна революція середини XVII ст. існування держави Богдана Хмельницького, трагедія Руїни зумовили те, що ідея соборності українських земель стала елементами суспільної свідомості українців.

Ведучий 3

Визначну, неперевершену роль у формуванні почуття соборності й українськості, безперечно, відіграв Пророк нашої нації Тарас Григорович Шевченко. Ця ідея єдності українських земель, пролунавши зі сторінок «Русалки Дністрової», «Руської трійці» та «Книги буття Українського Народу» Кирило-Мефодіївських Братчиків, у поемах і віршах Тараса Шевченка і декларації Головної Руської Ради, проголошеній 1848 року, почали оформлюватися у виразну політичну програму в діяльності М. Драгоманова, галицьких «народовців», «Братства Тарасівців», творчості І. Франка, Ю. Бачинського, М. Міхновського, М. Грушевського, В. Липинського, фактично усіх українських партій та інших політичних організацій кінця XIX – початку XX ст.

Ведучий 4

Важливою історичною віхою в процесі практичного здійснення ідеї соборності українських земель став Третій Універсал – Центральної Ради від 20 листопада 1917 року, яким проголошувалося утворення автономної Української Народної Республіки у чітко визначених територіальних межах.

Ведучий 1

Після проголошення 22 січня 1918 р. Четвертим Універсалом Центральної Ради незалежності Української Народної Республіки, черговим кроком на шляху до української соборності стали події кінця 1918 року. Крах Австро-Угорської імперії спричинив появу Західноукраїнської Народної Республіки. 1 грудня 1918 року представники двох українських держав дійшли згоди щодо об'єднання, але найвищого піднесення об'єднавчий рух українства досяг у двадцятих числах січня 1919 року.

Злука відеохроніка, 1 частина

Ведучий 2

Любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.
Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

Від ясних зір. І тихих вод.
Від благородного коріння.
Таким почався мій народ.
Таким продовжується нині.

Зерно до зернини,
До колосу колос,
Мов серце до серця, в степах промовля:
Шуміть хлібами рясними навколо.
Багата і щедра вкраїнська земля

Ведучий 3

22 січня 1919 року у Києві був морозний день, дерева вкриті інеєм. З самого ранку місто має святковий вигляд. Скрізь національні прапори і транспаранти. На балконах будинків розвішано килими й полотна з яскравими українськими малюнками. Особливо гарно задекоровано Софійську площу та сусідні вулиці. Тут на балконах портрети Тараса Шевченка, прибрані національними стрічками, і також прапори. На

Тріумфальній арці старовинні герби Східної України і Галичини. По всьому майдані на стовпах герби чи не всіх українських губерній і плакати.

Ведучий 4

Об одинадцятій ранку під звуки музики почали йти сюди українські піхотні частини, артилерія та самострільні команди, котрі стали шпалерами з усіх чотирьох боків площі. За військом рушили люди, зібралася велика кількість народу, заповнила всю площу й сусідні вулиці. Чимало з присутніх забралися на дерева, щоб звідти краще побачити дійство. Розміщенням делегацій по місцях та всім церемоніалом свята завідував артист Микола Садовський. З численних делегацій, що прибули на урочистості, першими з'явилися службовці залізниць з великим транспарантом, на якому було написано: Слава українським Героям! Опісля надійшли делегації від міністерств та інших установ, були хресні ходи з усіх київських церков.

Ведучий 1

Духовенство зібралося у Софійському соборі на Службу Божу. На майдані стає дедалі тісніше. Займають свої місця члени Галицької делегації, урядовці з головою Ради Міністрів Володимиром Чехівським, делегати Трудового Конгресу, представники Національного Союзу, закордонні дипломати. У тиші, що запала на якусь хвилину, здалеку почулися поклики «Слава!» на честь членів Директорії, котрі під'їжджали на автомобілях. Військовий оркестр грає Національний Гімн. Настає урочистий момент свята.

Ведучий 2

Акт Соборності розпочав своїм привітанням представник Української Національної Ради, голова Галицької делегації Лев Бачинський, який сказав:

«Світла Директоріє і Високий Уряде УНР! На цій історичній площі ми власною волею хочемо і бажаємо обновити національно-державну єдність нашого народу, що існувала за Володимира Великого та Ярослава Мудрого, – до якої стреміли наші великі гетьмани Богдан Хмельницький, Петро Дорошенко та Іван Мазепа. Від сьогодні Західна Україна лучиться з Великою Україною в одне нероздільне тіло, соборну та Суверенну державу».

Ведучий 3

Посол Західноукраїнської Народної Республіки Лонгин Цегельський зачитав заяву Президії Української Національної Ради і Державного Секретаріату про волю ЗУНР об'єднатися в одну Українську соборну державу. Цю заяву всі учасники сприйняли довготривалими оплесками.

Ведучий 4

Рівно о 12:00 годині розпочалася урочиста церемонія проголошення Акта злуки. Цегельський Л. передав грамоту Національної Ради «Про об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Великою Східною Україною» голові Директорії Володимиру Винниченку.

Член Директорії Федір Швець урочисто зачитав Універсал Директорії:

«... Віднині вєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України – Галичина, Буковина, Закарпаття і Наддніпрянська Україна. Здійснилися віковічні мрії, для яких жили і за які вмирали найкращі сини України. Віднині є тільки одна незалежна Українська Народна республіка. Віднині український народ увільнений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі зусилля своїх синів для створення нероздільної, незалежної української держави на добро і щастя українського народу».

Ведучий 1

Україно моя калинова!
Скільки лиха народ твій зазнав,
Поки вітер святої обнови
На просторах твоїх загуляв
Скільки раз вороги ненаситно
Зазіхали на землю твою.
І ти волю свою непохитно
Боронила в смертельнім бою.
Про незламність твою і відвагу
По всім світі розносився слух,
Джерелом тої сили й наснаги
Був козацької вольниці дух.
Крізь століття зневаги й сваволі,
Через терни страждань і біди
Ясна зірка жаданої волі
Україні світила завжди.

І здійснилася мрія народу:
На початку новітніх століть
Україна, здобувши свободу,
Як держава могутня стоїть.

Ведучий 2

Давня символіка українців відродилася в гербі й прапорі Української Народної Республіки, що були ухвалені Центральною Радою 1918 року. З 22 січня 1919 року Тризуб став використовуватися і як герб Західної області УНР. Символічними ще в період Київської Русі були синій та жовтий кольори, тризуб був великокнязівським знаком. Його зображення, уперше відоме нам із печатки князя Святослава, карбувалося на монетах великого князя Володимира. З XVIII століття з блакитного полотнища вироблялися всі полкові козацькі прапори Війська Запорізького. Жовтою фарбою на них наносили хрест, зорі, зброю або постаті святих.

Ведучий 3

Боротьба за незалежність України велась в умовах жорсткої громадянської війни 1918-1921 років і закінчилася поразкою. Першими ворогами української незалежності були Росія і Польща. Внутрішніми причинами, що призвели до поразки, була відсутність єдності в лавах національно-визвольних сил.

Ведучий 4

Не було єдності в поглядах на державний, політичний і соціально-економічний лад України. Національно-визвольний рух, соціальний рух і рух за демократію так і не об'єднались у цей час для досягнення спільної мети – побудови своєї національної держави. Об'єднання ЗУНР і УНР практично не було реалізовано. «Це проголошення української соборності було великим історичним актом, – відзначив останній прем'єр-міністр уряду УНР І. Мазепа. – Але фактично воно мало лише декларативне значення». 22 січня 1919 року стало, з одного боку, завершенням тривалого етапу національно-визвольного руху, а з іншого – точкою для відліку наступного, який навряд чи завершився й сьогодні.

Ведучий 1

У січні 1989 року 70-річчя Акта Злуки пройшло в Україні непоміченим. Своєї історії народ тоді ще не знав. Однак майже через рік, 21 січня 1990 року сотні тисяч громадян вийшли на автомобільну трасу

Київ-Львів і в точно визначений час взяли за руки. У цьому живому ланцюзі серця людей билися в унісон. Люди фізично відчули себе єдиною нацією. Ланцюг єднання показав усьому світу прагнення українців до свободи, єдності та незалежності.

День соборності Відеохроніка – 2 частина

Ведучий 2

Президент України Петро Порошенко у зверненні до українців з приводу Дня Соборності 22 січня 2015 року зазначив: «Історичний Акт злуки, проголошений 22-го січня 19-го року, був символічним документом. Він окреслив географічні та ментальні контури єдиної України.

Нині майже 100% громадян – за єдину країну. І вражаючи більшість українців бачить її саме унітарною, а не федеративною.

Протягом останнього року десятки тисяч воїнів, сотні тисяч волонтерів, мільйони й мільйони громадян піднялися на захист єдності й територіальної цілісності. Ще ніколи День Соборності не був таким великим, вистражданим і заслуженим святом, як сьогодні.

Ніхто й ніколи вже не зможе підірвати нашу єдність. З соборністю в думці, з єдиною Україною в серці, ми всі разом назавжди будемо єдиною українською політичною нацією, в складі якої рівною мірою комфортно почуватимуться всі етноси.

Ведучий 3

Об'єктивний аналіз показує, що боротьба між різними політичними угрупованнями була однією з суттєвих перешкод у реалізації ідеї соборності Української держави. Відтак сьогодні життя нагально диктує необхідність об'єднання всіх політичних сил в ім'я розбудови незалежності Української держави.

Ведучий 4

Ніхто не зупинить історії хід –
Будує свій дім Україна
І стверджує нині і захід, і схід,
Що ми є велика родина

Ведучий 1

До дня Соборності наша бібліотека підготувала книжкову виставку «Возз'єднання – шлях до заповітної української мети».

Пропонуємо вам мультимедійний огляд літератури, з яким виступить бібліотекар.

Ведучий 2

Мої нескінченні дороги
Сплелися, мов доля моя,
Я знову вернувся до порога
Де батьківська рідна земля.
Країно моя – Україно,
Ще пращурів пам'ять жива,
Знайома тут кожна стежина,
І сонце мене зігрівало.
Хай пісня твоя, Україно,
Злітає, як птах у блакить,
А мова твоя солов'їна
У кожній оселі звучить.

Ведучий 3

Віримо, що територіальна цілісність України, скріплена кров'ю мільйонів незламних борців, навіки залишатиметься непорушною.

Ми маємо бути свідомі того, що лише в єдності дій та соборності душ можемо досягти величної мети – побудови економічно й духовно багатой, вільної й демократичної України, якою пишатимуться наші нащадки.

Плекаймо все, що працює на ідею загальнонаціональної єдності, повсякчас пам'ятаючи про незліченні жертви, принесені на вівтар незалежності, соборності, державності.

«ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ СИМВОЛІКИ УКРАЇНИ»

С. Лаврентьєв

*Немирівський коледж
будівництва та архітектури
Вінницького національного
аграрного університету*

**Все, що рідне, хай нам буде
Найдорожче і святе,
Рідна віра, рідна мова,
Рідний край наш над усе!**

Ю. Шкрумеляк

Вступне слово куратора групи

У ст. 20 Конституції України передбачено, що державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України.

Під державними символами України слід розуміти закріплені в законодавстві офіційні графічні чи звукові зображення, в яких втілюються національні ідеї, що символізують державність України. Державні символи затверджує Верховна Рада України. Характерними ознаками їх є те, що вони:

1. виражають національний менталітет, національні ідеї політичного чи історичного змісту;

2. мають загальнообов'язковий характер.

Основою державних символів є державний суверенітет.

Державні символи є складовою частиною більш широкого поняття «державні атрибути», до числа яких входять також столиця держави, офіційна назва держави, державна мова, державна печатка, національні пісні, почесні значки, державні штандарти.

Студент

Державний гімн – це урочистий національний поетико-музичний твір, що представляє вітчизну, історичні події та їх героїв, і в силу цього визнаний у встановленому порядку одним із символів держави.

Музична редакція, опис, текст, а також порядок використання Державного гімну України затверджені Законом України від 6 березня 2003 р.

«Про Державний Гімн України». Згідно зі ст.1 цього Закону «Державним гімном України є національний гімн на музику М.Вербицького зі словами першого куплету та приспіву твору П.Чубинського в такій редакції. Цей закон підтримали 334 народних депутати, проти висловилися 46 з 433, що зареєструвалися для голосування. Не брали участі в голосуванні фракції Соцпартії і Компартії. З прийняттям цього закону Стаття 20 Конституції України набула завершеного вигляду. Національний гімн на музику М. Вербицького отримав слова, віднині затверджені законом.

Звучить Державний гімн України

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Як поетико-музичний твір урочистого характеру Державний гімн України відображає патріотизм українського народу, його державницькі та суспільні ідеали, насамперед: свободу і незалежність.

Студент

Історія Державного Гімну України дуже багата та цікава, вона є живою історією, яка продовжується і сьогодні.

Українські пісні-гімни передували створенню національного гімну. Перша музична символіка нашого народу сягає часів Київської Русі. Тоді роль державного гімну виконували бойові заклики та пісні. З тих часів поширюються й пісні релігійного змісту. До найпоширеніших видів старовинної гімнової пісні належать канти, які виконуються хором, псалми, похвальні кондаки в честь Богородиці та святих.

У період козацької історії на перший план виходять пісні – гімни, що прославляють козаків, наприклад, «Пісня про Байду». Народним гімном, бойовим закликом до боротьби став вірш Т.Г. Шевченка «Заповіт», покладений на музику М. Лисенком:

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю

Волю окропіте!...

Студент

Першим українським гімном, який народився у революційному 1848 році й уособив прагнення українців до свободи, був твір Івана Гушалевича на музику Дениса Січинського «Мир вам, браття»:

«... мира з неба всі десь просим,
Чи багатий, чи бідняк ...»

Глибокий відбиток на духовне життя народу наклав гімн «Вічний революціонер» І. Франка, музика М. Лисенка, який поширився по Західній Україні і став похідним гімном-маршем:

«... Вічний революціонер –
Дух, що тіло рве до бою,
Рве за поступ, щастя й волю
Він живе, він ще не вмер ...»

Студент

Свої гімни – *«За тебе, Україно»*, *«Для тебе, Україно живем»* – мали українські емігранти в Америці й Канаді. Вони співали на зібраннях пісні-гімни про швидке повернення на землю батьків.

«... Як прийдеться стати разом,
Ми в Україну підєм
Бо для неї лиш на світі
Для України живем ...»

Гімн «Для тебе, Україно, живем»

Українці Закарпаття співали «Я русин був» та «Підкарпатськії русини» на слова Духовича. Останній вірш був офіційним гімном краю до 1938 року. Пісня Миколи Вороного, музика Ярославенка «За Україну» звучить як гімн нашому відродженню, утвердженню української державності.

«... За Україну, за її долю,
За честь і волю, за народ ...»
Свої пісні-гімни мали й січові стрільці, й українські націоналісти.

Студент

Духовним гімном України є пісня «Боже великий, єдиний» або «Молитва за Україну», слова Кониського, музика Лисенка. Ним 5 грудня

1991 року відкривалося урочисте засідання Верховної Ради України, присвячене підсумкам Всеукраїнського референдуму та виборам Президента нашої держави.

«... Боже Великий Єдиний,
Нам Україну храни,
Волі і світла промінням
Ти її осени»

Всі вони закликали до боротьби за волю українського народу, за національну державу.

Особлива увага і честь випала пісні-гімну *«Ще не вмерла Україна»* Павла Чубинського, музика Михайла Вербицького.

Куратор групи: Історія виникнення вірша *«Ще не вмерла Україна»*.

Перший рядок твору дав назву віршеві українського поета Павла Чубинського, який понад 150 років викликав жах у кількох режимів – царського, польсько-шляхетського, румунсько-боярського.

Павло Платонович Чубинський – людина, яка боролась за розвиток вітчизняної науки і культури, український і російський етнограф, учений, поет. Народився 27 січня 1839 року поблизу містечка Бориспіль на Київщині, його родина походила з давнього роду козацької старшини.

Початок 60-х років XIX ст. у Галичині і Наддніпрянщині характеризується пожвавленням духовного життя. У середовищі київської старої громади, до якої входив і Павло Чубинський, виник надто сміливий на ті часи задум створити високопатріотичний вірш, який би надихав українців на боротьбу за волю, став би національним гімном. Реалізувати цей задум випало Павлу Чубинському. Пісня виникла в Києві восени 1862 р. під впливом сербського патріотичного гімну. Спочатку вона співалася на мотив цього гімну, а потім на мелодію Миколи Лисенка.

За вірш *«Ще не вмерла Україна»* і за авторство *«возмутительных песен и прокламаций»* в 1862 році Павла Чубинського було заслано на поселення до Архангельської губернії, де він перебував упродовж шести с половиною років. Було тоді йому 23 роки. Після Ємського указу 1876 року про чергову заборону українського слова, Чубинського вдруге висилають з України, на цей раз до Петербурга. Серце вченого не витримало ударів долі. Вже важко хворий, він виклопотав дозвіл переїхати до свого хутора у 1879 р. Розбитий паралічем, упродовж останніх років життя, Павло Платонович помер 26 січня 1884 року, не доживши одного дня до 45-річчя.

Поховали його на Книшевському цвинтарі у Борисполі. Пам'ять про Павла Платоновича увіковічено у назві села, яке виросло поруч колишнього хутора, де народився поет. Його перейменовано на Чубинське.

Прочитуємо Павлового побратима Леоніда Білецького, який був безпосередньо причетним до подій, що супроводжували факт написання: «У пресі мені траплялась вказівка, що пісня «Ще не вмерла України і слава і воля» – народна. Я можу засвідчити, що це помилкова думка: її справді створив Павло Платонович за таких обставин ...».

І далі розповідається, як на дружній вечірці з сербами, в київському будинку купця Лазарева, на Великій Васильківській, 122 (нині 106), співали сербську пісню, де були такі слова: «... Серце біє і крєвліє за свою свободу». На Чубинського справило таке величезне враження, що він вибіг до суміжної кімнати, а через півгодини по тому вже з'явився з текстом «Ще не вмерла України ...».

Цілком очевидно (і не випадково), що слова П. Чубинського «і слава, і воля», та «запануєм і ми браття ...» перекидають місток до Т. Шевченка, котрий в «Івані Підкові» фразує:

Гімн України

Студент

Коли в Радянському Союзі було вирішено створити окремий гімн для кожної країни в його складі, вірш «Ще не вмерла Україна» відкинутий як варіант, щоб не викликати сепаратистські настрої серед українців. Потрібен був текст, у якому б стверджувалося, що Україна – держава, що входить до складу СРСР, що вона там «Між рівними рівна, між вільними вільна» та обов'язково мала бути висвітлена комуністична партія, яка веде Україну до комунізму. Це завдання виконав Павло Тичина. Його варіант «Живи, Україно, прекрасна і сильна» став державним гімном Української РСР у період з 1949 до 1991 рр. Композитор Антон Лебединець створив музику для нього. Але цей гімн так ніколи й не знайшов популярності. Майже на всіх офіційних зборах лунав гімн СРСР, а не Української РСР.

Студент

(Первісний текст Чубинського)

Ще не вмерла Україна, ні слава, ні воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля!
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці!

Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І – покажем, що ми, браття, козацького роду!
Гей-гей, браття милі,
Нумо братися за діло,
Гей, гей, пора встати,
Пора волю добувати!
Ой, Богдане, Богдане, славний наш гетьмане,
Нащо оддав Україну ворогам поганим?!
Щоб вернути її честь, ляжем головами,
Наречемось України славними синами.
Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І – покажем, що ми, браття, козацького роду!
Спогадаймо тяжкий час, лихую годину,
тих, що вміли умирати за нашу Вкраїну,
Спогадаймо славну смерть лицарства-козацтва!
Щоб не стратить марно нам свого юнацтва!
Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І – покажем, що ми, браття, козацького роду!

Текст репринтного відтворення першої публікації вірша П. Чубинського з львівського журналу «Мета», 1863, № 4, с. 271–272, що є літературною канонічною пам'яткою, яка лягла в основу пізніших модифікацій тексту.

Студент: «Ще не вмерла Україна»

Ще не вмерла Україна,
И слава, и воля!
Ще намъ, браття-молодці,
Усміхнеться доля!
Згинуть наші вороги,
Якъ роса на сонці;
Запануємъ, браття, й ми
У своїй сторонці.
Душу, тіло ми положимъ
За свою свободу
И покажемъ, що ми браття
Козацького роду.
Гей-гей, браття миле,

Нумо братися за діло!
Гей-гей пора встати,
Пора волю добувати!
Наливайко, Залізняк
И Тарасъ Трясило
Кличуть насъ изъ-за могиль
На святеє діло.
Изгадаймо славну смерть
Лицарства-козацтва,
Щобъ не втратить марне намъ
Свого юнацтва.
Душу, тіло ми положимъ
За свою свободу
И покажемъ, що ми браття
Козацького роду.
Ой Богдане, Богдане,
Славний нашъ гетьмане!
На-що віддавъ Україну
Москалямъ поганимъ?!
Щобъ вернути її честь,
Ляжемъ головами,
Назовемся України
Вірними синами!
Душу, тіло ми положимъ
За свою свободу
И покажемъ, що ми браття
Козацького роду.
Наші браття Славяне
Вже за зброю взялись;
Не діжде ніхто, щобъ ми
Позаду зістались.
Поєднаймось разомъ всі,
Братчики-Славяне:
Нехай гинуть вороги,
Най воля настане!
Душу, тіло ми положимъ
За свою свободу
И покажемъ, що ми браття

Козацького роду.

Звучить Державний Гімн України (до 6 березня 2003 року)

Ще не вмерла України ні слава, ні воля.
Ще нам, браття українці, усміхнеться доля.
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.
Станем, браття, в бій кривавий від Сяну до Дону,
В ріднім краю панувати не дамо нікому;
Чорне море ще всміхнеться, дід Дніпро зрадіє,
Ще у нашій Україні доленька наспіє.
Душу, тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.
А завзяття, праця щира свого ще докаже,
Ще ся волі в Україні піснь гучна розляже,
За Карпати відоб'ється, згомонить степами,
України слава стане поміж ворогами.
Душу, тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Слова – П. Чубинський (виправлено Вербицьким)

Музика – М. Вербицький

Минула редакція Державного Гімну України

«Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Приспів:
Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду».
Станем, браття всі за волю, від Сяну до Дону
В ріднім краї панувати не дамо нікому.
Чорне море ще всміхнеться, дід Дніпро зрадіє
Ще на нашій Україні доленька наспіє
А завзяття, праця щира свого ще докаже

Ще на нашій Україні піснь гучна розляже
За Карпати відіб'ється, згомонить степами
Україні слава стане поміж народами

Куратор групи

Стаття 1. Державним Гімном України є національний гімн на музику М. Вербицького зі словами першого куплету та приспіву твору П. Чубинського в такій редакції:

«Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду».

Стаття 2. Встановити, що урочисті заходи загальнодержавного значення розпочинаються і закінчуються виконанням Державного Гімну України.

Музичне виконання Державного Гімну України здійснюється під час проведення офіційних державних церемоній та інших заходів.

Стаття 3. Наруга над Державним Гімном України тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

Стаття 4. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
м. Київ, 6 березня 2003 року
Президент України Л. КУЧМА
№ 602-IV

Гімн України іншими мовами:

Студент : Російською <i>(художній переклад):</i>	Студент : Білоруською:	Студент : Англійською:
Нет, не сгинет Украины ни слава, ни воля. Скоро, братья- украинцы, улыбнётся доля.	Яшчэ не загінулі Украіны ні слава ні воля. Яшчэ нам, браты маладыя, усміхнецца доля.	Ukraine's glory has not yet perished, nor her freedom. Upon us, fellow compatriots, fate shall smile once more.

України враги	Нашы ворагі загінуць,	Our enemies will vanish,
сгинут, як роса на	як роса на сонці,	like dew in the morning
сонце.	Гаспадарыць будзем	sun,
Властвовать мы	самі у сваёй	And we too shall rule,
будем, братья, на	старонцы.	brothers, in a free land of
нашей сторонке!	Душу з целам	our own.
Душу-тело мы	пакладзем мы за нашу	Souls and bodies we'll lay
положим за нашу	свабоду,	down, all for our freedom,
свободу,	Усе пакажуць, мы з	And we will show that we,
И покажем, что мы,	братамі казацкага	brothers, are of the Cossack
братья, казацкого	роду.	nation!
роду.		

Студент

Державний герб України – це встановлений Конституцією України символічний знак, який у графічних і кольорових зображеннях відображає наступництво гербової символіки української державності на різних етапах її розвитку. Високе призначення Державного герба України – бути носієм національної гербової символіки – чітко виражено в чч.3 і 4 ст. 20 Конституції: в третій – названо складові частини великого Державного герба України – малий Державний герб України та герб Війська Запорозького; в четвертій – головним елементом великого Державного герба України затверджено Знак Княжої Держави Володимира Великого, який поіменовано малим Державним гербом України.

Студент

Що стосується герба Війська Запорозького («Козак з мушкетом»), то його походження пояснюється тим, що на прапорах козацьких сотень, полків найпоширенішим було зображення козака з шаблею, мушкетом, що й стало прообразом герба Війська Запорозького.

Коли йдеться про Державний герб, то у світовій практиці не усталилося суворої регламентації засад його творення. Це, так би мовити, «національний продукт» – віддзеркалення специфіки геральдичних традицій, що примхливо фокусують своєрідні риси історичного розвитку певної країни.

Студент

Для прикладу, в Італії, якщо виходити з жорстких геральдичних канонів, герба немає зовсім. Його функції виконує державна емблема цілком умовного геральдичного характеру, що поєднує зображення трибка і п'ятикутної зірки, оповитих дубовою і лавровою гілками, тоді як морські прапори країни й президентський штандарт прикрашає геральдична варіація на тему відзнак Венеції, Генуї, Амальфі та Пізи. Самобутній спосіб геральдичної презентації обрала й Франція, що послуговується двома знаками: загальновідомою емблемою з лікторським пучком і орденом Почесного легіону та щитом, у якому поєднано герби всіх департаментів країни. Натомість, наприклад, у Швеції віддають перевагу, образно кажучи, «класичному варіанту», використовуючи малий і великий герби. Історія знає непоодинокі випадки функціонування водночас трьох державних гербів: великого, середнього і малого, як це, скажімо, практикувалося в Російській імперії, а в період між світовими війнами – у Чеській Республіці.

Студент

Термін «тризуб» з'явився завдяки волі історика М. Карамзіна. У своїй фундаментальній праці – «Історія держави Російської», виданий упродовж 1816-1828 років, про знак на монетах князів Київської Русі він зазначив: «подібний тризуб». І цим вніс плутанину.

У 1860-1862 рр. в Європі спалахнула суперечка, яка дістала назву «дворічної наукової дискусії», з приводу змісту та значення загадкового тризуба. Провідні вчені континенту так і не змогли розгадати його таємницю. Протягом останніх 100 років більш як 50 вчених – російських, українських та інших – спробували відгадати походження і значення тризуба. Думки їх досить розбіжні. Існує понад двісті гіпотез щодо трактування тризуба: тризуб – це верхівка скіпетра візантійського або скіфського царя; корона, голуб святого духа, корогва, якір, нормандський лук, нормандський шолом, нормандська сокира, кінець нормандського списа і т. інше.

Студент

Найдавніші археологічні знахідки знака, схожого на тризуб, належать до часів Трипільської культури IV – III тис. до н.е. Сліди його бачимо і в культурі еллінів, звідки вийшла грецька культура, у грецьких богів Зевса, Посейдона (він же Нептун), Плутона. Тризуб там був знаком

влади. Згодом тризуб поширився під впливом грецької культури на інші культури і цією дорогою зайшов до Боспорського царства (Крим, Тамань, Тмутаракань).

Унаслідок безпосередніх зв'язків Києва з Боспорським царством і впливу грецької культури тризуб поширився на Київську Русь. Тризуб зберігся на золотих і срібних монетах князя Володимира, став спадкоємним геральдичним знаком для його нащадків і символом могутності Київської Русі. Зображення тризуба мають клейма на цеглі Десятинної церкви у Києві (986–996 рр.), Успенського собору у Володимирі-Волинському (1160 р.), на каменях та цеглі інших держав, на зброї, персях, посуді.

Протягом кількох століть тризуб був поширений у всіх князівствах Київської Русі. Згодом зазнав змін (двозуб), але весь час зберігалась первісна Володимирова основа. Окремі династичні роди на українських землях використовували тризуб як своє династичне знамено аж до XV століття.

Студент

Тризуб, а вірніше хресто-якірна символіка, була присутня в гербі Володимира Ольгердовича, який княжив у Києві в 1363–1394 роках. Сини його – Андрій та Олелько – також послуговувались якорем-перснем. Зображення якоря-хреста наносилось і на монету Галицької Русі, яка карбувалась у Львові. У тому ж XIV ст. хрести-якорі або просто якорі в різні часи (аж до кінця позаминулого століття) прикрашали герби таких міст, як Вінниця, Прилуки, Бердянськ, Городня, Зіньків, Миколаїв, Одеса.

У гербах гетьманів Війська Запорозького Б. Хмельницького та І. Мазепи основним геральдичним символом був тризубий якір-хрест. Входив він і до герба відомого київського митрополита Петра Могили, запорожця П. Уманця, лубенського полковника М. Ілляшенка.

Куратор групи

У літописі гадяцького полковника Григорія Граб'янки факт появи у козаків власного герба пов'язують із польським королем Стефаном Баторієм. «А літа 1576 р., – зазначає літописець, – завбачивши, як добре козаки з татарами б'ються, наставив їм гетьмана, прислав корогву, бунчук та булаву, печатку гербову, рицарів зі самопалами і ковпаками набакир надітими». І вже на першій відомій військовій печатці 1592 року бачимо незмінне в подальшому зображення козака з мушкетом – символічний образ усього славного запорозького війська та його мілітарної могутності.

Печать у запорожців була округла, спершу меншого, а пізніше більшого розміру, а посередині був герб – козак з мушкетом. Козацький герб репрезентував Запоріжжя перед зовнішнім світом як зовнішній атрибут, як ознака привілейованого статусу, як засіб підтвердження козацької вольності.

Козацька держава Військо Запорозьке перебрала від Запоріжжя назву, систему державного устрою, військову організацію та державну символіку, зокрема герб. Навесні 1648 року козака зі самопалами було розміщено в полі військової печатки новоствореної держави Богдана Хмельницького. Відтоді лицар Війська Запорозького незмінно репрезентуватиме козацьку Україну аж до самого занепаду Гетьманства.

З огляду на те, що нове державне утворення Військо Запорозьке стало використовувати старий запорізький герб, Запоріжжя змушене було внести певні поправки в його зображення, щоби запобігти існуванню однакових гербів у різних державних утвореннях. Запоріжжя додало до старого козацького герба зображення списа, що мало символізувати прикордонне розміщення низової держави. Довкола печатки був напис: «Печать Славного Війська Запорожского Низового».

На військових печатках Івана Брюховецького та Михайла Ханенка поруч із звичайною фігурою козака бачимо зображення списа, що мало вказувати на вирішальну роль Запоріжжя під час обрання на гетьманство названих вище претендентів на гетьманську булаву. Зовсім іншу символіку зображено на військовій печатці Петра Суховієнка, який здобув гетьманську булаву за підтримки кримського хана Аділ-Гірея. На печатці було незвичне для козаків зображення – лук з двома стрілами. Вигляд нового герба не сприйняли козаки. Приміром, дорошенківські козаки погрожували «поламати суховієвий лук і стріли» своїми «старожитніми мушкетами», натякаючи в такий спосіб на складову частину державного герба Війська Запорозького – мушкет (самопал).

Після скасування Гетьманства 1764 року «козака» замінив герб новоствореної Малоросійської колегії: на золотому тлі – чорний двоголавий орел та герби п'яťох давніх князівств (Київського, Стародубського, Сіверського, Чернігівського, Переяславського). Автором герба був малоросійський генерал-губернатор Петро Румянцев.

Тризуб постійно був уживаний і в побуті українців, зокрема, в карпатських селах була традиція малювати його на стінах чи воротах під час релігійного свята Водохреща – 19 січня. Так у знаках хреста і тризуба сполучились християнські і язичеські символи. Значення тризуба в

українського населення потрібне: він є і символом державної влади, тобто, державним гербом; знаком національним і знаком релігійним. Тому і вживали його окремо і в комбінаціях: на монетах, йорданах, по хатах.

На початку XX ст. в результаті української Національної революції та утворення Центральної ради відбулося відродження давніх історичних традицій. Як державний герб золотий тризуб на синьому тлі був схвалений у лютому 1918 року Малою радою УНР у Коростені і затверджений Центральною радою 22 березня 1918 року. Тризуб став фігурувати на державних печатках, банкнотах УНР, як герб зберігся в часи гетьманату П. Скоропадського (1918 р.) та далі за Директорії (1918 – 1920 рр.). Після проголошення 22 січня 1919 р. Акта злуки тризуб став державним гербом об'єднаних українських республік – УНР та ЗУНР. Протягом певного часу тризуб був відзнакою і в ЧУГА (Червоній Українській Галицькій Армії). Пізніше, у 20 – 40-х рр. XX ст., символіку із зображенням тризуба використовували різні політичні організації Західної України, Буковини. Зокрема, золотий тризуб увійшов як елемент до державного герба Карпатської України, затвердженого сеймом 15 березня 1939 року.

Студент

Зображення малого Державного герба України поміщається на печатках органів державної влади і державного управління, бланках державних установ, грошових знаках та знаках поштової оплати, службових посвідченнях з обов'язковим додержанням пропорцій зображення герба. Порядок створення та використання зображень герба у кожному випадку має передбачатися відповідними нормативно-правовими актами. Малий Державний герб України поміщається на печатках бланків та інших документах вищих, центральних та місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших органів, організацій і установ незалежно від форм власності, якщо вони наділені державно-владними повноваженнями.

Державний герб України має поміщатися на документах, що посвідчують особу громадянина України, а також на інших документах загальнодержавного зразка, що видаються органами, установами, організаціями державної влади; на державних нагородах і відповідних їм документах на них; на форменому одязі, встановленому для осіб, що

перебувають на військовій або іншій державній службі (зокрема й для працівників ОВС), як відмітний знак тощо.

Державний герб України поміщають на фасадах будівель офіційної резиденції Президента України, офіційних резиденціях органів державної влади та органів місцевого самоврядування; в залі засідань Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, судових органів; у робочих кабінетах Президента України, керівників органів державної влади, глав органів місцевого самоврядування та в інших офіційних місцях.

Студент

Державний прапор – це певного кольору полотнище, яке є одним з основних символів, відмітних знаків суверенної держави.

Згідно з ч. 2 ст.20 чинної Конституції України Державним прапором України є стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.

Поняття національного прапора остаточно сформувалося в Україні на початку XX ст. (під впливом національно-визвольного руху в Галичині, згодом і на східноукраїнських землях), пов'язуючись з історичними традиціями.

На прапорах за часів України-Руси зображували небесні світила, хрести, княжі знаки – тризуби, двозуби. Тоді само почали поширюватися й колірні поєднання. За висновком деяких сучасних істориків, найпопулярнішим був червоний колір, проте не всі дослідники поділяють таку думку.

У 1910 р. при Міністерстві юстиції Росії відбулося «Особое совещание, высочайше учрежденное при Министерстве юстиции, для выяснения вопроса о русских государственных национальных цветах». Слід зауважити, що в ході дискусії було визнано «в числе древних русских государственных цветов синий, голубой, лазоревый, оранжевый, желтый».

Студент

За часів України-Руси державного прапора як такого ще не було. Існували лише князівські стяги. На рубежі XIII-XIV ст. з'явилися клиноподібні полотнища, на яких «здебільшого вживаним кольором був червоний, далі білий і блакитний, рідко жовтий». Слід додати, що використання жовтого та блакитного кольорів (з різними тінювими

гамами) на прапорах України-Руси простежується від прийняття християнства. Згодом ці два кольори набувають значення державних.

Подальша історія символіки пов'язана з тим періодом, коли після навали татаро-монголів значна частина території України-Руси відійшла до сусідніх держав.

У 50-60-х роках XIV ст. Чернігово-Сіверщина, Поділля, Київщина та Переяславщина увійшла до Великого князівства Литовського. Галицькою землею й частиною Волині заволоділа Польща.

Після Люблінської унії 1569 р. українські землі мали єдину місцеву символіку, багато в чому стали визначати геральдичні традиції цих держав.

Студент

Цікаву версію щодо походження синіх і жовтих кольорів висунув історик та мовознавець зі Львова Б. Якимович. На його думку, слово «хохол» монгольського походження і складається з двох частин: «хох» – синій, блакитний, небесний, «улу» (юлу) – жовтий.

Про те, що поєднання синьо-жовтих кольорів властиве Україні, свідчить той факт, що Данило Галицький, засновуючи на честь свого сина Лева місто Львів (перша згадка 1256 р.), подарував його жителям герб, на якому зображено золотого лева на синьому тлі. А прапори зазвичай виготовлялися відповідно до кольорів герба тієї чи іншої землі або країни.

Наприкінці XVI ст. центр подій в українській історії з Галичини і Волині перемістився у Наддніпрянщину. Із заснуванням Запорізької Січі й виникненням козацтва як особливої верстви населення України збагатилися форма і кольори у системі військово-полкових, сотенних і морських похідних прапорів (корогов). Серед козацьких прапорів найчастіше зустрічалися прямокутні й трапецієподібні полотнища.

Безсумнівно, тоді само з'явилися нові прапорні кольори, зокрема малиновий, який, мабуть, видозмінився з червоного кольору київської землі. Червоний колір став основним у запорізьких козаків.

Студент

Головними стягами у XVII ст. були переважно червоно-малинові із зображенням архістратига Михаїла, а також герба гетьмана. Свої прапори мали полки, а також запорізькі курені. У козаків були корогви різних кольорів: жовті, сині, зелені та інші.

У середині XVII ст., після приєднання Гетьманщини до Російської держави, набувають поширення блакитні (сині) полотнища із золотими чи жовтими зображеннями хрестів та інших знаків. З часів козаччини жовто-блакитне поєднання кольорів поступово починає домінувати на українських корогвах, прапорах та клейнодах, однак тоді ще не вдалося досягти єдності щодо прапора. Упродовж XVIII ст. тривала уніфікація кольорів і зображень на стягах козацьких полків. Синьо-жовті козацькі знамена зображені на картині «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» І. Рєпіна, консультантом якого був Д. Яворницький, та на знаменитому полотні М. Івасюка «Вїзд Богдана Хмельницького в Київ у 1649 році».

Синьо-жовті поєднання отримали логічне оформлення як національні кольори українського народу в Новітні часи (XIX і XX ст.).

Після того, як перервалася своєрідна традиція козацької символіки, тривалий час в Україні, що перебувала у складі Російської імперії, питання про національні символи не порушували.

Студент

Першу спробу створити жовто-блакитний прапор із двох горизонтальних смуг приблизно такої форми, як тепер, здійснила Головна Руська рада, яка почала боротьбу за відродження української нації. У червні 1848 року на міській ратуші Львова вперше замайорів жовто-блакитний прапор. Започатковану ідею підхопили різні спортивно-просвітянські організації, зокрема відомі в усьому слов'янському світі, так звані, «Соколи». Для проведення першого крайового зльоту у Львові (1910) спеціально було виготовлено жовто-блакитний прапор.

Відтоді й починається широке використання прапора – спершу на західноукраїнських землях, а згодом і на Лівобережній Україні.

Особливого розмаху ці процеси набули під час святкування 100-літнього ювілею від дня народження Т.Г. Шевченка. Жовто-блакитні прапори супроводжували урочистості не лише в Україні (як Правобережній, так і Лівобережній), а й у Москві, Петербурзі, Оренбурзі, Омську, Відні, Празі, Варшаві, Кракові та інших містах.

Поштовхом до поширення жовто-блакитної символіки стала Лютнева революція 1917 р. в Росії, після якої національно-визвольний рух вийшов на новий рівень.

22 березня 1918 року Центральна Рада ухвалила Закон про Державний прапор республіки, затвердивши жовто-блакитний прапор символом Української Народної Республіки.

13 листопада 1918 року синьо-жовтий прапор став і державним символом Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР). Його було затверджено на Підкарпатській Русі, а у 1939-му – в Карпатській Україні. Під цим прапором населення Західної України зустрічало Червону Армію у вересні 1939 року.

Синьо-жовті поєднання барв остаточно оформилися як єдинонаціональні на початку ХХ ст. Символами України в новітньому їх трактуванні є безхмарне небо або синій колір, як символ миру – та жовті пшеничні лани або символ достатку – жовтий колір.

Студент

У період 1917 – початку 1919 рр. синьо-жовтим прапором користувалися в Україні й більшовики. Лише з другої половини 1919 року з ідеологічних міркувань прапор УСРР мав червоний колір з аббревіатурою назви республіки, облямованою золотою рамкою.

У ті часи ніхто не міг і думати про поширення жовто-блакитного прапора. Павло Постишев у 30-ті роки заявляв: «Мы навсегда похоронили главную украинизацию и теперь будем всяко внедрять на Украине червонизацию».

Україна майоріла червоним кольором, який був присутній на прапорах, плакатах, вивісках, афішах. Навіть слова: «блакить», «блакитний» заборонялися. Замість них, запроваджувались російські: «голубий», «лазуровий». Використання у будь-якому вигляді жовто-блакитних кольорів кваліфікувалось як «виготовлення і поширення кольорів націоналістичної символіки».

У 1949 р. Організація Об'єднаних Націй поставила вимогу замінити прапор УРСР, який на той час нарівні з союзним та білоруським був однотонним – червоного кольору.

21 листопада 1949 року Президія Верховної Ради УРСР ухвалила новий прапор. Згідно з цими вказівками він зберігав традиційно червоний колір, затверджений Центром як обов'язковий для всіх союзних республік, а також мав загальносоюзну емблему – серп і молот з п'ятикутною зіркою. Національні особливості України відображала лише блакитна смуга розміром у третину полотнища. Тому прапор мав такий

вигляд: верхня горизонтальна смуга (на дві третини висоти прапора) – червона, а нижня (на одну третину) – блакитна. На верхній смузі – золоті серп і молот, над ними – п’ятикутна червона зірка, облямована золотом.

Виникнення жовто-синього прапора у середині XIX ст., з погляду історичного процесу, було цілком закономірним явищем. Революційні події 1848-1849 рр. дали життя не лише йому, а й кільком іншим національним символам європейських народів, що існують і донині. Іншого прапора, який впродовж тривалого часу претендував би на роль національного символу, в українській історії просто не було.

Вперше в новітній історії нашої держави національний прапор України був офіційно піднятий 24 липня 1990 р. і розміщений перед будівлею Київської міськради на Хрещатику поряд з червоно-синім прапором УРСР. Ця подія по праву заслуговує на особливе місце в історії, тому й отримала в 2000 р. статус державного свята, так званий День національного прапора, що й визначило майже на рік дату проголошення незалежності України. 4 вересня 1991 р. національний синьо-жовтий прапор було піднято у Києві над будинком Верховної Ради України. Однак тільки 18 вересня 1991 р. синьо-жовтий прапор був офіційно узаконений постановою Президії Верховної Ради України. У цьому документі, зокрема, йшлося: «До ухвалення Конституції України дозволити в протокольних заходах використовувати жовто-блакитний прапор». Двобарвне полотнище не мало в той період статусу державного, проте повсюдно замінило червоно-синій прапор УРСР.

Студент

Як державний символ України національний прапор був остаточно затверджений Постановою Верховної Ради України від 28 січня 1992 р. «Про Державний прапор України». У цьому документі проголошувалося, що Державний прапор України – це прямокутне полотнище, яке складається з двох рівних за шириною горизонтально розташованих смуг: верхньої – синього кольору, нижньої – жовтого кольору, зі співвідношенням ширини прапора до його довжини 2:3. Аналогічну за змістом норму було відтворено і в Конституції України 1996 р.

Державний Прапор України постійно піднімається на будівлях: Верховної Ради України, Резиденції Президента України, Кабінету Міністрів України, вищих судових органів, Прокуратури України, державних місцевих адміністрацій і органів місцевого самоврядування,

дипломатичних представників і консульських установ в іноземних країнах відповідно до норм міжнародного права, правил дипломатичних протоколів і традицій країни перебування.

Державний Прапор України піднімається на військових кораблях та інших суднах Військово-Морського флоту; під час офіційних церемоній, що проводяться органами державної влади та органами місцевого самоврядування; в місцях постійної дислокації військових частин і окремих підрозділів Збройних Сил України, інших військ і військових формувань.

У дні державних свят прапор вивішується на будівлях громадських об'єднань, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, а також на житлових будинках.

Студент

Державний Прапор України постійно встановлюється в залі засідань Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, в залах судових засідань, на транспортних засобах Президента України та інших вищих посадових осіб; в робочому кабінеті Президента України та інших приміщеннях, що призначаються для проведення з його участю урочистих заходів, у робочих кабінетах керівників центральних та місцевих органів влади, глав місцевих органів самоврядування.

Зображення Державного Прапора України наносяться на повітряні судна України; космічні апарати, що запускає Україна. Їх використовують також як бортові знаки державної належності кораблів, катерів і суден прикордонної служби України.

Державний Прапор України піднімається в дні офіційно оголошеного трауру. В цих випадках у його верхній частині флагштока (мачти) кріпиться чорна стрічка, довжина якої дорівнює довжині полотнища прапора. На знак трауру Державний прапор України припускається.

Державний Прапор України може використовуватися як елемент або геральдична основа державних нагород України, емблем і прапорів органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

Куратор групи

Державний Прапор, Державний Герб і Державний Гімн України – під захистом вітчизняного законодавства. Публічна наруга над державними символами тягне за собою кримінальну відповідальність (ст. 338 Кримінального кодексу України).

*Звучить пісня «Батьківщина»
муз. А. Пашкевича, сл. В. Симоненка*

«ПАМ'ЯТАЄМО, ПЕРЕМАГАЄМО»

Т. Остапенко

*Ржищівський будівельний
технікум*

Вступне слово

Україна розпочинає нову традицію святкування 8 та 9 травня в європейському дусі. Цьогорічне вшанування відбудеться під гаслом «Пам'ятаємо, перемаємо» із символом червоний мак.

В українській міфології мак має дуже багато значень. Це – символ сонця, безкінечності буття й життєвої скороминущості, пишної краси, волі, гордості, сну, отрути, оберегу від нечистої сили, а також хлопця-козака, крові, смерті.

Червоний мак як символ пам'яті жертв війни вперше використано в Україні на заходах, приурочених до річниці завершення Другої світової війни, у 2014 році. Графічне зображення є своєрідною алюзією: з одного боку воно уособлює квітку маку, з іншого – кривавий слід від кулі. Поруч з квіткою розміщено дати початку і закінчення Другої світової війни та гасло. Минулорічним було «Ніколи знову».

Цього року з нагоди 70-тої річниці перемоги над нацизмом нове гасло: **«Пам'ятаємо. Перемаємо»**. Ми пам'ятаємо, якою страшною трагедією для українців була Друга світова війна. Ми пам'ятаємо, що агресора зупинили спільними зусиллями об'єднані нації. Ми пам'ятаємо, що той, хто захищає свою землю, завжди перемагає. Ця пам'ять робить нас сильнішими. Вона – запорука неминучості нашої перемоги сьогодні.

24 березня 2015 року Президент України Петро Порошенко видав Указ «Про заходи з відзначення у 2015 році 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ї річниці завершення Другої світової війни». Метою цього указу є:

- гідно вшанувати подвиг Українського народу, його визначний внесок у перемогу антигітлерівської коаліції у Другій світовій війні;
- висловити повагу усім борцям проти нацизму;
- увічнити пам'ять про загиблих воїнів, жертв війни, воєнних злочинів, депортацій та злочинів проти людяності, скоєних у роки війни;
- посилити турботу про ветеранів війни, учасників українського визвольного руху цього періоду, жертв нацистських переслідувань;

- утвердити спадкоємності традицій воїнів – переможців нацизму та нинішніх захисників Вітчизни, консолідувати суспільство навколо ідеї захисту України.

Указом в Україні встановлюється **День пам'яті та примирення**, який повинен відзначатися щороку **8 травня**.

Студент 1

Понад два десятки років після відновлення незалежності України дата 9 травня святкувалась як «День Перемоги» за типово радянськими зразками.

Студент 2

Якщо звернутися до досвіду відзначення дат 8 і 9 травня у деяких країнах світу, то назви свят говорять самі за себе: у Великій Британії та країнах Співдружності – «День Перемоги в Європі» (7 травня); у Вірменії – «День Миру»; у Норвегії – «День визволення»; у Словаччині – «День перемоги над нацизмом»; у США – «День Пам'яті» (кінець травня); у Франції – «День Перемоги»; у Чехії – «Національний День».

Студент 1

22 листопада 2004 року Генеральна Асамблея ООН прийняла Резолюцію №A/RES/59/26, в якій проголосила 8 і 9 травня **Днями пам'яті та примирення**. У зв'язку з цим було визначено, що державам-членам ООН, неурядовим організаціям, приватним особам, крім святкування своїх Днів Перемоги чи Визволення, щороку відзначати один або два дні (8 і 9 травня) як данину пам'яті всіх жертв Другої світової війни.

Студент 2

Україна обрала європейський шлях розвитку, що передбачає і прийняття європейських моральних і культурних цінностей, зокрема у вшануванні пам'яті про жертв воєн і конфліктів. Європейський підхід – це передусім вшанування пам'яті усіх жертв війни для недопущення подібних трагедій у майбутньому.

Студент 1

А зараз вшануємо пам'ять загиблих у Другій світовій війні та військовослужбовців, які беруть участь в АТО на сході України, **хвилиною мовчання**.

Студент 2

Відновлення історичної правди і справедливості до 8-9 травня Український інститут національної пам'яті презентував 12 теленовел про вагомому роль України і українців у боротьбі з нацизмом у Другій світовій війні, там герої, яких шанують у багатьох країнах світу, кадри хроніки, які дивом пережуються з подіями наших днів на сході.

Студент 1

Презентували новели в музеї війни в Києві. Відвідувачів музею зустрічає стрій із камуфляжів реальних воїнів, бійців АТО, ці або вже відслужили або й досі на сході. Поруч із ними фото їхніх дідів і прадідів, які боролися за Україну у Другій світовій війні. Організатори музею проводять паралелі між тими, хто брав участь у подіях тоді і сьогодні.

Студент 2

Теленовели, які ми з вами сьогодні переглянемо, створені за сприяння Уряду України. Історії про українців, які боролися з нацизмом на різних фронтах в арміях різних країн. Історії про бійців УПА, про розвідників Червоної Армії, про знаних на весь світ, але мало відомих в Україні героїв із діаспори та ветерана Другої світової війни, онук якого загинув в АТО. Кілька новел це реальні листи до солдатів датовані 1941-1945 роками, але отримати їх могли б і сучасні воїни.
(відеоролик)

Історична довідка

Студент 1

Друга світова війна (01.09.1939–02.09.1945) – найкривавіший глобальний конфлікт, у ході якого загинуло за різними оцінюваннями від 50 до 85 мільйонів людей. Упродовж 21 місяця цієї війни СРСР та Третій Рейх виступали як союзники, а від 22.06.1941 вступили у військову конфронтацію, що увійшла в історію як німецько-радянська або, в радянській історіографії, Велика Вітчизняна війна 1941–1945 років. Цей конфлікт не є тотожний поняттю Другої світової війни. Війна між СРСР і Німеччиною та її союзниками була складовою більш широкого хронологічно і географічно глобального конфлікту, про що раніше дуже часто забувала згадувати радянська історіографія, а тепер – російська пропаганда.

Студент 2

Війна для України почалася 1 вересня 1939 р. із нападу нацистської Німеччини на Польщу. Цього дня німецька військова авіація бомбардувала Львів та інші міста. Від 17 вересня учасником Другої світової війни на боці Німеччини став Радянський Союз.

Студент 1

Внаслідок переділу Центральної і Східної Європи між нацистами і комуністами до складу Радянського Союзу у 1939 році були приєднані території Західної України та Західної Білорусії, а в 1940 році – країни Балтії, Бессарабія та Північна Буковина. Таким чином, можна говорити про те, що термін «Велика Вітчизняна війна» для України (червень 1941–травень 1945) з історичної, хронологічної і географічної точки зору некоректний від першого дня війни – 1 вересня 1939 року, і до останнього – 2 вересня 1945 року. Друга світова війна для України не обмежувалася лише бойовими діями та окупацією її сучасної території, але й охоплювала участь українців у бойових діях на всіх воєнних театрах.

Студент 2

Для України Друга світова війна – національна трагедія, під час якої українці, позбавлені власної державності, змушені були воювати за чужі імперські інтереси і часом вбивати інших українців. Поруч із тим, слід наголосити на внеску саме українців у розгром нацизму і згадати, як про солдат Радянської армії (понад 6 млн) та вояків УПА (понад 100 тис.), так і про тих українців і вихідців з України, які перебували у військових з'єднаннях інших держав: Польщі (120 тис. у 1939 р.), США (до 80 тис. у 1945 р.), Канади (до 45 тис. у 1945 р.), Франції (до 5 тис. у 1940 році). З різних причин українці воювали і по інший бік: у військах Німеччини (від 600 осіб у 1939 році до 250 тис. у 1941-45 рр.), Румунії (24 тис.), Угорщини (до 20 тис.), Словаччини (до 2 тис.), Хорватії (1,5 тис.).

Студент 1

Прямі людські втрати України у Другій світовій війні становлять 8-10 млн осіб, економічні – 285 млн тогочасних рублів. Разом з тим, Друга світова війна відкрила для українців руйнівну «силу» обох тоталітарних режимів. Усім відомі злочини нацистів на окупованих територіях України (Голокост, розстріли мирного населення, спалення сіл). Разом з тим довгий час замовчувалися численні злочини комуністичного режиму на

нашій землі. Серед яких – розстріли політичних в'язнів у Західній Україні в червні-липні 1941 року, знищення центру Києва восени 1941 року; підри्व Дніпрогесу і знищення в Одесі поранених червоноармійців, скинутих в море разом із санітарними машинами тощо.

Студент 2

Із Україною також пов'язане і завершення війни. 2 вересня 1945 р. генерал Кузьма Дерев'янка від імені СРСР приймав беззастережну капітуляцію Японії.

Фільм «Між Гітлером і Сталіном»

Студент 1

Зараз на сході нашої країни йде запекла війна із Росією, яку і досі називають антитерористичною операцією. Вже не одна сотня наших військовослужбовців та добровольців загинула у нерівному бою з сепаратистами та українці не здають своїх позицій, вони борються до останнього подиху за свою Незалежну Україну, за свої родини, за дітей та батьків.

Студент 2

Серед відважних воїнів знаходяться і молоді хлопці, які не так давно закінчили наш навчальний заклад, але вони мужньо стоять там, на передовій, у пеклі війни.

Студент 1

Хотілося б назвати тих, з ким ми підтримуємо зв'язок, а саме: Судик Сергій, Костина Юрій, Осадчий Григорій, Лисенко Олександр, – та це ще не весь список відважних хлопців, які за короткий час подорослішали не на один рік. Саме вони були у вирі подій, які відбувалися на Сході України в Дебальцево, Пісках, аеропорту та інших гарячих точках.

Студент 2

А зараз ми з вами переглянемо ролик про «Кіборгів», до складу яких входять і наші випускники.

Відеоролик про кіборгів

«ЧАС І ДОСІ НЕ ЗАГОЇВ РАНИ ...»

А. Тупота
Ржищівський будівельний
технікум

Викладач

Дорогі студенти! 15 лютого відзначають скорботний День пам'яті воїнів-афганців. Сьогодні ми з вами дізнаємося про героїв цієї страшної війни. Мені дуже хочеться, щоб поезії, пісні, розповіді, спогади, вистраждані в Афганістані і про Афганістан, пройшли крізь ваші юні серця, і ви зрозуміли, що найстрашніше і найбезглуздіше у світі – це війна. Ми маємо пам'ятати тих, хто її пережив, тих, хто не дожив, не доспівав, недокохав.

Що ми знаємо про афганську війну? Можна розказати про ту страшну неоголошену війну, що розтяглася на довгих 10 років, мовою цифр. Будь-яка війна у цифрах – це моторошно й страшно.

25 років тому, 15 лютого 1989 року, ступаючи із сином по мосту через Амудар'ю, генерал Громов символізував цим переходом закінчення для радянських військових афганської війни. Для кожного з більш ніж 600 тисяч тих, хто служив в Афганістані, вона була і залишається своєю. Для тих, хто не повернувся:

- 9511 убитих у боях;
- 2386 померлих від ран;
- 817 – від хвороб;
- 1793 – чиї життя забрали аварії і катастрофи.

І для живих. Ми маємо розуміти трагізм участі в афганській війні тоді ще радянських людей, бо через Афганістан пройшло їх з України понад 160 тисяч. У цій війні загинуло понад 15 тисяч наших солдатів, 35 тисяч було поранено, тисячі потрапили в полон.

1-й студент

Минають дні, ідуть роки
Життя листки перегортає.
А біль Афгану – навіки
В душі чомусь не замовкає.
Ти – вічний біль, Афганістан,
Ти наш неспокій,

І не злічить глибоких ран
В борбі жорстокій,
І не злічить сліз матерів, дружин, дітей –
Не всі вернулися сини із тих ночей.

2-й студент (*показує на карті*)

Афганістан – це держава, що розташована в Центральній Азії, де проживає близько 17 млн осіб, серед них афганці, таджики, туркмени, узбеки, хазарейці та інші. Це була одна з найвідсталіших країн світу.

Афганістан – це 70% гірської місцевості з бідною рослинністю, гірський хребет Гіндукуш з горами заввишки до 7-8 тис. метрів. Більша частина населення проживає в містах, аулах, близько 3 млн осіб ведуть кочовий спосіб життя. Страшенна бідність, відсутність елементарної медичної допомоги, масова неписьменність серед населення, особливо серед жінок та дітей, висока смертність.

У квітні 1978 року відбувся державний переворот, до влади прийшли комуністи (НДПА), проголосили Афганістан республікою.

3-й студент

Нова влада взяла курс на соціалізм. Було видано закони про ліквідацію лихварської заборгованості, скасування калиму під час одруження, про наділення селян землею, яка раніше була власністю поміщиків. Запровадили початкову освіту, надали право афганським жінкам зняти паранджу.

У мусульманських країнах такі закони були приречені на провал, бо суперечили нормам ісламу. Новий режим почав репресії проти духовенства, закривалися й руйнувалися мечеті. Племінні та етнічні вожді не визнавали нового уряду. Почали формуватися загони *«маджахетів»* (*«борців за віру»*). У країні спалахнула громадянська війна.

1-й студент

Щоб зрозуміти трагізм афганської війни, потрібно хоч трохи знати про її передумови. Розставити усе на свої місця можна лише зараз, коли доступнішою стає засекречена інформація.

Каталізатором військового втручання стала Квітнева революція 1978 року, про яку ми тільки-но говорили. Як результат цього у грудні 1978 року між СРСР і Афганістаном був підписаний договір, за яким Радянський Союз зобов'язувався переозброїти афганську армію. Виходячи

з цього, керівництво СРСР на чолі з Л.І.Брежнєвим продемонструвало готовність надати прокомуністичному режиму НДПА Бабрака Кармаля реальну воєнну підтримку.

27 грудня 1979 року було введено десантні частини в Баграм, Кабул та інші великі міста, а згодом вони втяглися у бойові дії на всій території. Присутність чужоземних військ викликали стихійний опір народу. Пік бойових дій припав на 1984-1985 роки.

2-й студент

З розповіді Колоди В.В., полковника у відставці

«Домисли, чутки були різними, але ми вирішили, що нас відправляють до Ірану. І дуже здивувалися, коли довідалися, що летимо до Афганістану. Перебуваючи над територією ДРА, я з кабіни пілота побачив заграву. Вирішив, що йде бій. Тоді горів ІЛ-76. Машина, йдучи на посадку, врізалась у гірську вершину. Загинуло 7 членів екіпажу і 34 десантники».

Відеоролик «Афганістан»

Звучить пісня Назарія Яремчука «Афганістан»

3-й студент

Нашим солдатам говорили, що вони виконують інтернаціональний обов'язок, тобто захищають братній народ. І вони сліпо обдурені, «наводили лад» у тій країні «вогнем» і «мечем». Вони вірили і думали, що продовжують подвиги й славу батьків і дідів, які виконували такі самі обов'язки в Іспанії, Угорщині, Чехії ...

Афган плював їм кулями в обличчя. Брудна підступна війна... За що, за які ідеали, за чию Батьківщину, в ім'я якої мети загинули десятки тисяч юнаків? ... Ті, що на місцях, демобілізували хлопців, виконуючи секретні вказівки, потім казали, що «ми вас туди не направляли». Тоді хто? Брежнєв, Андропов чи інші компартійні вожді?... Так, вони. Тодішня система взагалі.

1-й студент

Засинають піски –

Невблаганно, пекучо і сухо,

А у флягах – ні грама, ні краплі води.

І прицільним свинцем

Звідусіль огризаються «духи»,
Смерте, руку свою
Одведи, одведи, одведи...

Василь Слпчук

2-й студент

Їх немає вини – цих ошуканих юних Іванів,
Що орошують кров'ю сипучі і згірклі піски.
Їм нема що робить
В цім далекім, чужому Афгані.
І за що побратими кладуть українські кістки?

Василь Слпчук

3-й студент

Гинули не тільки українські юнаки, а й хлопці з усього Радянського Союзу, що були призвані на службу в Афганістан, гинули й афганці.

1-й студент

Із спогадів воїна – афганця: «За мусульманським звичаєм, наприклад, коли гине кривний, рідний або воїн – вони не плачуть, не волають, не клянуть, не уповають на Бога, а навпаки, мовчки дивляться і в думках своїх просять Аллаха помститися ворогові. Цю психологію я спостерігав не один раз, коли входили в кишлак після обстрілу нашої артилерії, бомбардування з літаків чи з гелікоптера. Кишлак увесь у руїнах, безліч невинних дехкан, дітей, жінок вбито, покалічено, а живі дивляться на нас з-під брів примружено, наче від сонця. Спочатку це дивувало, мене, але згодом зрозумів, що варто мені опинитися тут без рідного АК-74 і без своїх бійців – вмиль розірвали б на шмаття і мали б рацію, бо хіба б на своїй землі я не зробив би те саме?!».

Відеоролик «Повернення: Прощай Афганістан ...»

2-й студент

Скільки їх – юнаків-голубооких, русявих, чорнявих, одружених і тих, до яких не прийшло ще кохання, загинуло на тій землі. А для кількох сот юнаків війна ще й досі не закінчилася. Ті, хто сьогодні серед нас, пройшли сувору школу Афганістану. Колишні воїни-афганці працюють у різних галузях народного господарства.

Поетична вставка

Студенти читають вірші Василя Дмитровича Слпчука

1-й студент

На нашім полі золотому
Вінок сонетів на могилу тим,
з ким воював і проти кого.

2-й студент

Хай вам щастить у світі тому.
А цей оплаче щиро вас,
Допоки мама ще жива.
І хай вас згадують потому.
Скінчила смерть свої жнива
На нашім полі золотому.
Зерно спалила, мов солому.
Їй все одно. Їй все – трава.
Війні кінець. Затихли грози.
Отримав перемогу розум,
Хоч не завжди він нас зціляв.
І вам зарадити не може...
Та хай вам Бог тепер поможе...
М'якою буде хай земля.

1-й студент

М'якою буде хай земля,
Що налягла на ваші груди,
І хай душа крилата буде,
І хай вам рани не болять.
Якщо ж хто пам'ять вашу гудить
Чи при житті ще вас прокляв,
У серце кулею ціляв...
Колись нас Бог усіх розсудить.
І знайдуться, можливо, винні,
А ви робили, що й повинні.
Усіх Іуд чека петля.
Не заважатиме вам камінь,
Земля не буде вам грудками –
Вона знайома і своя.

2-й студент

Вона знайома і своя –
Земля святої Батьківщини.
І квітка кожна, спів пташини,
Її ліси, її поля...
Отам котрийсь збирав ожину.
Давно, ще будучи малям,
Тут інший з мамою гуляв...
А тут на лук стругав ліщину.
Тут власне щастя ваші очі
В очах побачили дівочих,
Почули в голосі дзвінкому.
Тут ваша найрідніша хата.
Тут вас чекали мама й тато...
Ви повернулися додому.

1-й студент

Ви повернулися додому,
А в домі радості нема,
Ви попрощались з усіма.
Були тут рідні і знайомі.
А навздогін шматочком стали
Пришле з подякою медалі
Чужа країна вам здаля.

2-й студент

Важка із цинку та труна.
Не кожен пережити може.
Хто бачив сина в цьому ложі,
Того накрила сивина.
Це найстрашніша кара Божа.
За гріх чужий – його вина.
Як рідний дім про це дізнався,
На власну смерть був час цей схожий.
Батькам весь світ – у чорний колір.
Вони життя і щастя – долі
Бажали всі своїм синам.
Та несподівано, без згоди
Біда у світлий дім приходить.
Якби ж вона була одна!

3-й студент

А як сьогодні можна не згадати наших земляків, які повернулися додому: 47 тисяч «афганців» досі не мають власного житла. Зараз в Україні потребують допомоги 1683 матерів, 505 вдів, 711 дітей-сиріт воїнів, які загинули в Афгані. Усім їм намагається зарадити голова Української спілки ветеранів Афганістану генерал – майор Сергій Червонопиский.

1-й студент

І неже можна забути оту згорьовану неньку, оту ранню сивину, оті виплкані сльози над цинковими хлопчиками, яких у Союз привозив «чорний тюльпан». Так називали літак, який щодоби вивозив гроби загиблих до Союзу... І не можна не згадати розповіді автора однієї із статей газети «Нова доба». «Одного разу, повертаючися з Києва до Черкас, – згадує автор, водій автобуса увімкнув магнітофон. У салон долинув тихий перебіг гітарних струн і голос Розенбаума... Коли знаменитий бард завів пісню «Чорний тюльпан», кілька чоловіків встали. Це були молоді хлопці, і лише один серед них – літній чоловік. Всі вони, на загальний подив пасажирів, мовчки стояли, аж доки зазвучала інша пісня. Автор звернувся до юнака, що знову сів на своє місце попереду нього: – «Скажіть, чому ви слухали ту пісню стоячи, а решта пасажирів сиділа? – Тому, що вони не знають того, що довелося пережити нам у «країні, що кулями нам плювала в обличчя». Це похоронний гімн Афганців. Ті, хто воював в Афгані, слухають цю пісню стоячи... Це стало неписаним законом для колишніх воїнів.

Звучить пісня Олександра Розенбаума «Черный Тюльпан»

2-й студент

Як довго ця війна тривала!

Ні, не забути нам її.

І постріл в спину з-за дувала,

І в горах спекотних боїв.

І на граніті сірим дати,

Над трунами слова промов...

Ми довго будем пам'ятати

І вам забути не дамо.

Василь Слалчук

На знак вшанування світлої пам'яті тих, хто віддав своє життя, увійшовши у безсмертя, схилимо голови і вшануємо їх хвилиною мовчання.

Присутні підіймаються і вшановують загиблих хвилиною мовчання

Прошу сідати.

Викладач

Вони все-таки повернулися. Не всі. Частину Бог забрав до себе. А вони ж так молилися до нього: і ті, хто вірили, і ті, хто стали вірити лише на війні. Можливо ця віра і підтримувала їх. А ще віра в Матір.

Вони повернулися. Ми тепер називаємо їх по-різному: інтернаціоналістами, окупантами. Ми називаємо ту війну помилкою. Можна переосмислювати все, але є вічні моральні цінності, які не підвладні часу.

69 років тому було покладено край фашизму. Діди наші думали, що та війна остання. Вони не знали, що їх онуків також називатимуть ветеранами. Тож пам'ятаймо ветеранів і виявляймо розуміння до тих, хто пройшов через війну і для кого вона триває досі – у спогадах, снах, у душах. Вони на це заслуговують.

3-й студент

І слів чужих важке каміння...

Мені не треба співчуття.

Мені потрібне розуміння.

Викладач

І поки на Землі існують гарячі точки і порушується біблійна заповідь «Не убий», ми не повинні заспокоюватися. Там, де пролилася кров, виростає ненависть. Де виростає ненависть – сіється смерть.

1-й студент

Зупинись, прислухайся на мить –

Кричать з вогню і мати, і дитина.

Хай буде мир!

Хай більше не горить

У пеклі війн

Твоє життя, Людино!

2-й студент

Нехай поетів родить не війна,
Нехай черпають фарби тільки з миру,
Кохання, барви квітів і весна
Натхненням напувають їхню ліру.

Ось і все... Пройшли роки, заросли травною стежки в афганських горах, забула наша країна, що таке війна. Але кожна свідомо людина, яка втратила когось близького чи знайомого, питає себе іноді: чому? Заради чого гинули люди, заради чого релігія воювала проти іншої, один народ проти іншого? Чим все це виправдати? Та і чи можна це виправдати? Мабуть, ні...

А кожної весни в афганських горах, так щедро политих кров'ю, зацвітають тюльпани. І красивішого видовища світ не знає. Оті тюльпани стали символом, щорічним живим пам'ятником людям, які загинули за ідею.

Викладач

Всім присутнім ми бажаємо здоров'я, щастя, миру, душевного спокою. Дякуємо, що ви до нас завітали.

«ПРИГОРНИСЬ ДУШЕЮ ДО УКРАЇНИ»

С. Висицька

*Відокремлений підрозділ
«Слов'янський технікум
Луганського національного
аграрного університету»*

Обладнання:

- 1) мультимедійний проектор, екран;
- 2) виставка книг зарубіжних письменників, які писали про Україну;
- 3) вислови про Україну та її столицю Київ.

Був у чарівному місті Києві, милувався красою і величчю старовинного гнізда руського (Р.М. Рільке).

Люблю, Україно, я тебе, як матір син.
Ти вічно в пам'яті моїй,

В житті моїм
Нестимеш пісні чарівної весноплин (*Сармен*).

Моє серце завжди залишиться прив'язаним до священних місць
Вітчизни (*М. Гоголь*).

Ось вона, горда, як пісня,
Стоїть переді мною незрівнянною красунею.
Дозволь надивитись на тебе, знаменита Україно... (*Р. Рисулов*).

Вступне слово викладача

Шановні студенти! Наш сьогоднішній виховний захід присвячений найпрекраснішому, найсвятішому – нашій рідній неньці-Україні. Ми розглянемо з вами тему України у житті та творчості зарубіжних письменників. Слід відзначити, що наша Батьківщина здавна приваблювала митців світового письменництва. Образ України, її чарівна природа, героїчне минуле були предметом розгляду і творчих пошуків для Миколи Гоголя, Олександра Пушкіна, Адама Міцкевича, Райнера Марії Рільке та інших. Нашій Батьківщині присвячували найкращі свої рядки поети різних країн та епох. І всі вони зливаються у дзвінку пісню – пісню любові до нашої землі. Тож давайте відкриємо першу сторінку нашого усного журналу, що називається, за словами видатного австрійського письменника Райнера-Марії Рільке, «Пригорнись душею до України».

Дослідник творчості А. Міцкевича

Сторінка 1

Українські сторінки життя і творчості Адама Міцкевича

Адам Міцкевич, засновник романтизму в польській літературі, був прекрасним співцем нашого рідного краю. Доля закинула його в Україну, краса і неповторність якої навіки полонили поета.

Пізня осінь 1824 року. Покараний за причетність до діяльності віденських студентських гуртків і одержавши дозвіл служити в Одеському Рішельєвському ліцеї, Міцкевич здійснив тривалу подорож від Балтійського моря до Євксину в санях. Він їхав безкраїм степом, де немає нічого, крім землі та неба на триста верст... Стугоніла віхола. А він на повні груди дихав повітрям України. Саме тоді він уперше побачив скелі, про які знав лише з книжок. Ця новизна його назавжди полонила. Величні гори й похмурі провалля між ними, які переходили в рівнину, замріяні ліси й гаї вражали. Згодом не раз зі щемом у серці він їх згадуватиме.

Київ, Стеблів, потім Одеса, Крим, Харків... Тут пролягали шляхи хоч і вимушеної, але ж якої захоплювальної й корисної для Міцкевича мандрівки українською землею! Спомин про це залишився на сторінках поеми «Пан Тадеуш».

Читець 1

Чи на Вкраїні я ту липу упізнав,
Що сотню панночок і хлопців сотню бравих
Ховала в холодку при танцях і забавах,
Як вечір пробивав блакитноводну Рось ?...

Дослідник творчості А. Міцкевича

За допомогою російських друзів Адам Міцкевич одержує призначення на роботу в Одесу, звідки виїжджає до Криму. Як результат цієї подорожі з'явилася збірка «Кримські сонети», куди увійшло 18 поезій.

Читці читають поезії зі збірки «Кримські сонети»

Дослідник творчості А. Міцкевича

Міцкевича причарувала й волинська природа, яку він оспівав у своїй творчості. Балада «Світязь» — один із найпрекрасніших творів поета, побудований на матеріалі слов'янської історії.

Читець (уривок з балади А. Міцкевича «Світязь»):

Хто, в Новогрудським мандруючи краї,
Прагне на все надивитись,
Хай у Плужинським бору побуває,
Гляне на озеро Світязь.
В пуці дрімучій розкинулись води —
Ясна і чиста рівнина,
Пуща їх тінню густою обводить,
Озеро — ніби крижина.
А як нічною проїдеш порою —
Станеш, затримавши подих:
Зорі побачиш вгорі й під собою,
Місяць у небі і в водах...

Дослідник творчості М. Гоголя: Гоголь і Україна

Микола Васильович Гоголь народився 20 березня (1 квітня за новим стилем) 1809 року в селі Великі Сорочинці (зараз Миргородський район Полтавської області, Україна). Дитинство майбутнього письменника минуло в селі Василівці (тепер Гоголеве) в маєтку батьків. Навчався в Полтавському повітовому училищі, а потім у Ніжинській гімназії вищих наук.

У 1828 році Гоголь переїхав до Петербурга. Все своє життя Гоголь захоплюється історією, культурою України, що знаходить свій відбиток у його творах : «Вечори на хуторі біля Диканьки», «Миргород», «Басаврюк, або Вечір проти Івана Купала», «Тарас Бульба». Микола Гоголь майстерно описує мужні, дужі характери наших запорожців, справжніх лицарів духу, які не шкодували життя заради батьківщини, ніколи не полишали друзів у біді, були справжніми товаришами.

Читець читає уривок з повісті «Тарас Бульба» «Про товариство»
(на екрані – *Тарас Бульба перед запорожцями*):

«Хочу сказати вам, панове, що таке наше товариство... Нічого святішого й нема від товариства! Батько любить свою дитину, мати любить свою дитину, діти люблять батька й матір, та це не те: і звір любить свою дитину. Але поріднитися душею, а не по крові, може тільки людина. Були й по інших землях товариства, а такого, як на нашій землі, не було ніде. Не одному з вас траплялося довго пропадати на чужині; бачиш – і там люди! Також Боже сотворіння, і розбалакаєшся з ним, немовби зі своїм; а коли дійде до того, щоб вилити йому душу, – бачиш: ні! І розумні люди, та не ті; немов би й такі люди, та не такі! Ні, пани-браття, так любити, як козацька душа, – любити не тільки розумом чи ще чим, а всім, що дав тобі Бог і що тільки є в тобі, – еге! – Ні, так любити ніхто не зможе!»

Дослідник творчості М. Гоголя

Послухайте, будь-ласка, з яким захопленням, з якою любов'ю пише М.В. Гоголь про свою рідну Україну. Читець (із повісті «Травнева ніч, або утоплена» на фоні зображення нічних українських пейзажів, співу солов'я): Чи знаєте ви українську ніч? О, ви, не знаєте української ночі! Пригляньтесь до неї: з середини неба дивиться місяць. Безмежне склепіння небесне розійшлось, розсунулось іще безмежніш. Горить воно і дише. Земля вся в срібному світлі, а дивне повітря віє теплом, прохолодою, і дише мlostю, і розливає океан пахоців. Божественна ніч!

Чарівлива ніч! Нерухомо, натхненно стали гаї, виповнені темрявою, кинули велетенську тінь від себе. Та тихі, спокійні ці стави; холод і морок вод їх похмуро оточений темно-зеленими стінами садів. Незаймані гущавини черешень та черемухи боязко простягли своє коріння в студені джерела і шепочуть іноді листям, немов сердячись та гніваючись, коли прекрасний зальотник – нічний вітер, закравшись, зненацька цілує їх. Увесь ландшафт спить. А вгорі все дише, все чудове, все урочисте. А на душі й безмежно, і дивно, і рої срібних видінь зграйно виникають у її глибині. Божественна ніч! Чарівлива ніч!

Дослідник творчості М. Гоголя

З якою любов'ю описує Гоголь прекрасних і щедрих, багатих душею і серцем, жартівливих українців!

Інсценізація уривку

Рудий Панько

Доброго вам дня! Впізнали чи ви мене? Це ж я, пасічник Рудий Панько, прийшов, щоб запросити вас на гостину. Еге, постривайте, ледве не забув розказати, як знайти мою хату. Ото, панове, будете як їхати до мене, то прямісінько їдьте стовповим шляхом на Диканьку. А тоді пару верстов вправо і якраз потрапите на наш хутір.

Фома Григорович

І моє вам на добридень!!! Зате вже, коли завітаєте в гості, то почастуємо так, що повік не забудете!!! Динь подамо таких, яких ви зроду, може, не їли; а меду, забожуся і, їй Богу, кращого не знайдете на хуторах. Подумайте собі, що, як внесеш щільник – запах піде по всій кімнаті, уявити собі не можна.

Рудий Панько

А якими пирогами нагодує моя стара! Що то за пироги, якби ви тільки знали! Сахар, сахар справжнісінький! А масло, так-от і тече по губах, коли почнеш їсти!!! Подумаєш справді: на що тільки не майстерниці ці наші баби! Чи ви пили коли-небудь, панове, грушевий квас з терновими ягодами, або варенуху з родзинками та сливами? Не пили? Приїжджайте, почастуємо.

Фома Григорович

Або, чи не траплялося вам, часом, пугрю їсти з молоком? Боже ти мій, яких нема на світі страв! Почнеш їсти – просто насолода та й годі. Такі смачні, що й не описати! Минулого року... Проте, що це я, справді, розбалакався?... Приїздіть тільки, приїздіть швидше; а почастиємо так, що будете розказувати і кожному стрічному поперечному.

Разом

Неодмінно приїжджайте!!!

Дослідник творчості М. Гоголя

«... поет і тоді залишається національним, коли він пише про чужі події і чужі історії ... Бо не мова визначає (хто ти за національністю), а погляд ...» – так писав Микола Гоголь – людина, яка стала великим російським письменником, але з таким глибоким українським корінням!

Дослідник творчості М. Булгакова: Україна в житті та творчості Михайла Булгакова.

Михайло Опанасович Булгаков народився 3 (15) травня 1891р. у Києві і був першою дитиною у сім'ї. Перше оповідання «Пригоди Світлана» було написане, коли автору виповнилося сім років. Сім'я часто змінювала адреси в пошуках зручніших квартир: Госпітальна, Волоська, Діонісівський провулок, Кудрявська вулиця та інші.

Київ займав особливе місце в житті та творчості письменника. Про це він сказав у ліричному нарисі «Київ-місто». Андріївський узвіз, 13, де впродовж тривалого часу мешкала родина Булгакова і де відбувалася дія «Білої гвардії» та «Днів Турбінних», перетворено на літературно-меморіальний музей, відомий в усій Європі.

Час все розставив по своїх місцях, підтвердив слова «Рукописи не горять». Понині звуть його люди Майстром, шанують за незламний дух свободи і правди в роки тяжкої диктатури, пам'ятають його як письменника, який розповів світові про свою любов до міста, пронесену через все життя. «Ах, які зірки в Україні! От майже сім років живу в Москві, а все ж таки тягне мене на Батьківщину. Серце щемить, хочеться іноді болісно в поїзд... і туди. Знову побачити яри, занесені снігом, Дніпро... Немає гарнішого міста на світі, ніж Київ», – скаже в оповіданні «Я убив» доктор Яшвін, у якому легко вгадати автора.

Дослідник творчості О. де Бальзака: Знайшов своє кохання в Україні.

Видатний французький письменник Оноре де Бальзак двічі відвідав Україну (у вересні 1847 – січні 1848 р. і впродовж останніх місяців 1848 р. до квітня 1850 р.). Це пов'язано з історією його кохання. У 1832 р. письменник отримав листа, що надійшло з Одеси за підписом «Іноземка» з приводу його роману «Тридцятирічна жінка». Авторкою послання була багата польська поміщиця Евеліна Ганська, власниця маєтку у Верхівні, поблизу Бердичева. Письменник почав листування з жінкою, а згодом зустрівся з нею у Швейцарії. Ганська була вродливою вельможною жінкою. Між письменником і нею зав'язалися дружні стосунки, які невдовзі переросли в справжнє кохання.

Восени 1847 року письменник приїздить до Верхівні. Це був найромантичніший період його життя. Верхівня стала для письменника колискою щастя. Тут, у Верхівні, він працював у кабінеті з каміном, милуючись українськими пейзажами. Божественна аура чарівної природи сприяла творчому натхненню. Тут Бальзак написав драму «Мачуха», повість «Зворотний бік сучасної історії». У незавершеному нарисі «Лист про Київ» письменник змальовує враження від першої подорожі в Україну у вересні 1847 р. Йому запам'яталися мальовничі села, родючі ниви і веселі селяни. «Всюди, – зазначає він, – я бачив групи селян і селянок, які йшли на роботу або поверталися додому, дуже весело, безтурботною ходою і майже завжди з піснями». Життя українського селянина Бальзак сприйняв як ідилію. Українські враження знайшли відображення також у романі «Селяни», написаному у 1848 році.

Окрім Верхівні, Бальзак побував у Бердичеві, Києві та інших містах. У листі до Лори де Сюрвіль Бальзак так описує красу і велич Києва: «Ось я і побачив цей Північний Рим, це татарське місто з трьомастами церквами, з багатствами Лаври і Святої Софії українських степів».

У 1850 році Бальзак за 5 місяців до смерті повинчався з Евеліною в Бердичеві».

Дослідник творчості А. Чехова

«У мені тече українська кров...» Антон Чехов.

Життя й творчість А.П. Чехова були тісно пов'язані з Україною. Родина Чехова має глибоке українське коріння – його бабуся по батьковій лінії Є. Шимко була україною. У дитячі роки українська мова постійно звучала в родині Чехових.

Ставши письменником, Антон Павлович завжди обирав «приснолисту Україну» місцем літнього відпочинку. Бував він у Харківській та Полтавській губерніях. Навесні 1887 р. він подорожував Донецьким краєм, побував також у Слов'янську, написав про нього так: «Місто – щось на кшталт гоголівського Миргорода... Будинки визирають привітно і ласкаво, на манер благодушних бабусь; мостові м'які, вулиці широкі, в повітрі пахне бузком та акацією ...». У 1888-89 рр. Чехов двічі проживав під Сумами: мандрував, спостерігав народне життя, працював над прозою та драматургією. У Сумах у садибі Лінтварьових, де Чехов жив на своїй літній дачі 1888 року, він жадібно вбирав звуки й фарби нового для себе життя, працював над оповіданнями і п'єсами. Чехов бачив у погідній сумській природі і нехитрому житті втілення духовної чистоти, цілісності і доцільності – все, чого так шукатимуть і за чим тужитимуть його герої. Сумські враження використані в оповіданнях «Іменини», «Нудна історія», п'єсах «Леший» та «Чайка».

У зв'язку з погіршенням стану здоров'я Антон Павлович у 1898 році приїхав до Ялти, побудував тут власний будинок, навколо розбив парк, у якому було 180 видів рослин. У Криму Чехов А.П. зустрічався із Л. Толстим, І. Буніним, О. Купріним, В. Короленком. Кримські враження згодом увійдуть в оповідання «Довгий язик», «Дама з собачкою», «Архієрей», «Студент», «Нова дача», «Душечка», «Наречена», п'єси «Три сестри» та «Вишневий сад». «Що за місця! Я просто зачарований! Крім природи, ніщо так не вражає в Україні, як народне здоров'я, високий ступінь розвитку селянина, котрий і розумний, і музикальний, і тверезий, і моральний, і завжди веселий», – записав А. Чехов після подорожі Україною. «Україна дорога і близька моєму серцю. Я люблю її літературу, музику і прекрасну пісню, сповнену чарівної мелодії. Я люблю український народ, який дав світові такого титана, як Тарас Шевченко», – писав А. Чехов А. Кримському.

Дослідник творчості Р.М. Рільке: Закоханий в Україну Райнер Марія Рільке.

Рільке Р.М. дуже любив мандрувати. У 1907 році поет познайомився з Лу Андре Саломе, дочкою генерала російської армії французького походження. Разом з нею він у 1910 році подорожував Росією та Україною. Поет із зацікавленістю знайомився з Києвом, Дніпром, доїхав до Кременчука, Полтави, Харкова. Рільке був уражений красою української природи, народними піснями. На цій землі поет знайшов

зразок жаданого єднання людей і природи, землі та Бога. Україна змальована ним як чудовий край безмежних просторів із героїчним минулим, багатою історією:

Земля без меж, вітри, рівнини,
Лісів там тіні старовинні
Й незмірна неба височінь,
Пливуть тобі назустріч села...

Рільке закохався в Київ, вважав його «близьким до Бога». Особливо багато вражень отримав від Софіївського собору, Києво-Печерської лаври. Враження вилилися у збірки «Часослов» і «Розповіді про Господа Бога». Із листа Рільке: «Мамо! Я вже два тижні у Києві.... Безперечно, Київ – то є найсильніші враження... Я б хотів тут оселитися назавжди... які тут церкви і собори... А велична Лавра, її колії, печери... Це не передати словами...». Подорож розбудила у поетові інтерес до історії Київської Русі, козацької пісні. Рільке захоплюється староукраїнською літературою та Гоголем, читає Несторову «Повість минулих літ», «Слово о полку Ігоревім», «Києво-Печерський Патерик».

Пошук духовного наставника приводить Рільке до Канева, на могилу Тараса Григоровича Шевченка. Австрійський поет зачитується творами Великого Кобзаря. Загалом подорожі 1899-1900 років стали для Рільке важливим кроком у пізнанні слов'янського світу, в освоєнні його духовних і культурних цінностей. Саме зустріч з Україною стала для Рільке тим поштовхом, який пробудив у ньому нове відчуття природи, реального світу. Він відчув себе причетним до глибинних джерел буття, могутніх витоків стихійних творчих сил природи. Це та сама «жадоба реального», що знайшла вираження в подальшій творчості поета.

Дослідник творчості В. Короленка: Сторінка 7. Українське коріння Володимира Короленка.

Життя і творчість Володимира Галактіоновича Короленка тісно пов'язані з Україною: народився він у Житомирі, у Рівному навчався у місцевій гімназії, останні 20 років провів у Полтаві. Історія та культура України, талановитість і душевна щедрість українського народу відобразилися у багатьох його творах на українську тематику. Досить згадати «Сліпого музиканта», «Судний день», «У поганому товаристві», «Історія мого сучасника», «Ліс шумить».

Проте Короленко не обмежувався лише написанням творів на українську тематику. Він брав найактивнішу участь у суспільному житті України, допомагав голодуючим, захищав невинно засуджених, боровся проти національної ворожнечі, в роки реакції сміливо виступав проти смертних вироків.

У жовтні 1905 року над Полтавою нависла небезпека єврейського погрому. І живим, і друкованим словом письменник прагнув утримати співгромадян від звірства. І домігся свого – погрому не було.

Дослідник творчості О. Пушкіна: Зв'язки О.С. Пушкіна з Україною.

Тиха украинская ночь.

Прозрачно небо. Звезды блещут.

Своей дремоты превозмочь

Не хочет воздух. Чуть трепещут

Сребристых тополей листы.

Луна спокойно с высоты

Над Белой Церковью сияет

И пышных гетьманов сады

И старый замок озаряет.

Більша частина заслання Пушкіна минула в Молдові, в Кишиневі, проте першим пунктом його перебування на півдні став Катеринослав (Дніпро). Побував він у Олександрівську (Запоріжжі), проїжджав через українські причорноморські степи, був на Кубані, де мав можливість спостерігати за життям та побутом українських чорноморських козаків. Тривалий час жив у Криму, близько року – в Одесі. Бував також у Києві, Тульчині. Немало часу провів у Кам'янці (нині райцентр Черкаської області). Українські краєзнавці підраховали, що поет здійснив 18 поїздок Україною, побував у 124 населених пунктах Чернігівської, Полтавської, Катеринославської, Херсонської, Київської та Волинської губерній.

Взимку 1820-1821 року Пушкін, незважаючи на заборону, прибув до Києва. Софійський собор та Києво-Печерська лавра справили на поета величезне враження, які згодом лягли в основу сюжету поеми «Полтава». Відвідання могили князя Олега надихнули на створення «Пісні про віщого Олега» та написання поеми «Руслан і Людмила».

Час південного заслання став продуктивним періодом для Пушкіна-поета. Тут він написав чимало віршів, поеми «Кавказький бранець», «Брати-розбійники», «Бахчисарайський фонтан», почав поему «Цигани» й роман у віршах «Євгеній Онєгін».

Особливий період у засланні Пушкіна – життя в Одесі. Тринадцять місяців прожив Олександр Сергійович у цьому місті, де було створено понад 30 ліричних поезій, завершено роботу над поемою «Бахчисарайський фонтан», написано два з половиною розділи роману «Євгеній Онегін».

Щодо творчих й дружніх стосунків з кращими представниками української інтелігенції, то Пушкін мав дружні стосунки із українцями М. Маркевичем, М. Максимовичем, Д. Бантишем-Каменським, Орестом Сомовим, допомагав М. Гоголю увійти в російську літературу.

Цікавим фактом є те, що дружина поета, Наталія Гончарова, була праонукою знаменитого українського гетьмана Петра Дорошенка.

Читання поезій О.С. Пушкіна

Завершальне слово викладача

Ми перегорнули останню сторінку нашого усного журналу «Пригорнись душею до України». Ви сьогодні дізналися, з яким величезним захопленням писали зарубіжні письменники про нашу неньку-Україну. Звичайно, ця тема просто невичерпна, і ми могли б ще багато говорити про зв'язки з Україною таких видатних митців художнього слова, як А. Ахматова, С. Єсенін, В. Маяковський, П. Целан та багато інших. Ми будемо й надалі працювати з вами над дослідженням зв'язків зарубіжних письменників з нашою рідною Україною, бо немає в нас життя без Батьківщини, бо Україна – це мати, яку не вибирають. А закінчити нашу сьогоднішню зустріч мені хотілося б словами Володимира Сосюри:

Любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води...

В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

Між братніх народів, мов садом рясним,
сіяє вона над віками...

Любіть Україну всім серцем своїм
і всіми своїми ділами.

«УКРАЇНО МОЯ, ТИ ОДНА, ЯК ЖИТТЯ»

Т. Потабенко

ВСП «Шевченківський коледж»

Уманського національного

університету садівництва

Ведучий

Благословен той день і час,
Коли прослалась килимами
Земля, яку сховає Тарас
Малими босими ногами,
Земля, яку скропив Тарас
Дрібними росами-сльозами.

М. Рильський

Ведучий

Рідний край, рідна земля. Батьківщина, Україна... Які це прості і разом з тим прекрасні і святі для нас слова. Велика і священна любов до України жила, живе і житиме в усіх чесних і щирих серцях її кращих синів і дочок.

Ведучий

Україна – це тихі води і ясні зорі, зелені сади, білі хати, синє волошкове поле, жовтогарячі колоски пшениці, мальовничі луки, високі стрункі тополі, медові та молочні ріки.

Ведучий

Різні в світі є країни,
Різні люди є на світі,
Різні гори, полонини,
Різні трави, різні квіти.
Є з усіх одна країна,
Найрідніша нам усім.
То – прекрасна Україна,
Нашого народу дім.
Київ – серце України
І найстарше місто в світі,
Хоч пройшов усякі зміни,
Гарне все – взимку чи літом.

Там церкви золотоголові,
А в них – дзвони сріблом куті,
Як задзвонять на світанні,
То на всю Україну чути.

Ведучий

Є щось святе в словах: мій рідний край.
Для мене це матусі пісня ніжна
І рідний сад від квіту білосніжний,
І той калиновий у тихім лузі гай.
Для мене – це твої стежки й мої,
В містах і селах стоптані любов'ю,
Й пісень людських прозорі ручаї.
Усе, що серцю рідне, невимовне.
Його історія... В ній стільки гіркоти –
тим рідніш мені, мій краю рідний,
Що вже назад поламани мости.
І день встає, як райдуга погідний.

Ведучий

Земля моя рідна – це моя Україна! Щасливі ми, що народилися і живемо на чудовій, багатій землі. Тут жили наші прадіди. Тут корінь роду українського, що сягає сивої давнини, одвічних добрих традицій.

Тут ми робили свої перші кроки, відкривали навколишній світ. Тут нам уперше забриніли звуки рідної мови, завдяки якій ми усвідомили самих себе. Тут ми навчилися відповідати усмішкою на усмішку, співчуттям на чужий біль.

Ведучий

Тобі, земле моя

Мій рідний край, земля моя свята,
Життя мого колиска калинова...
Тут синь гаїв і неба чистота,
І мила серцю українська мова.
Тут перший крок, і перша висота,
І я сама, і вся моя родина,
Щасливі та сумні мої літа,
І стежка в отчий дім одна-єдина.

Ведучий

Рідний край... Він починається від батьківського порога, стежини, стрункої тополі, твоїх воріт, з барвінку, який ніжно стелеться у садочку.

Найсвятішими для кожного з нас є слова: Україна, Батьківщина. Адже Батьківщина – це не тільки Україна, а й рідна домівка, і те місце, де ти народився і виріс, де минули найкращі роки твого життя.

Ведучий

Уклоняюсь піснею

Краю мій коханий, щире твоє слово,
Небо твоє ніжно-голубе,
Рідна Україно, земле колискова,
Обіймаю піснею тебе.

Світе мій широкий, воленько ласкава,
Доле моя, радосте моя!
Вічна Україно, квітне твоя слава
Невмирущим співом солов'я.

Краю мій зелений, золото вербове,
Стежка моя, роси голубі!
Мати Україно, сонце чорноброве,
Уклоняюсь піснею тобі.

Пісня «Моя Україна»

Ведучий

Мати і земля... Земля і мати... Це роботящі руки наших прабабусь, бабусь, які в тяжкі роки підняли до життя нашу землю, вмили її гіркою сльозою, засіяли молодим життям. Як сказав поет:

Орали землю, сіяли жита.
Рушали в бій до Змієвого валу
І нива прашурів – земля свята,
Сто сотень поколінь нагодувала.

Усе, що народжується з чистих помислів, добра, злагоди, живе, розквітає на землі доброю правдою. Все на світі має душу. Має душу і наша земля. Як наші предки сприймали душу рідної землі!?

Ведучий

Народ глибоко поважає землю і називає матір'ю: «Земля – наша мати», бо вона годує і людей, і тварин. Тому, вклоняючись, цілують землю. Землю бити – великий гріх, який прирівнюється тому, що ніколи не можна бити своєї матері. Землю клянуться, як чимось святим. Клятва та найстрашніша, коли проголошуючи її, цілують землю. «Клянусь землею!» – вигукував впевнений в собі лицар-козак, цілуючи землю, або навіть з'їдаючи її.

Ведучий

Земля – наша мама, вона родить нам усе, що потрібно для життя, тому шанування: обожнювання її пішло з давнього часу. Але і слов'ян земля окремою богинею не стала, хоча надзвичайно поважалася.

Ведучий

«Земля дає все і забирає все», – говорили стародавні орачі. «Земля – мати наша – всіх годує: пестить», – стверджували їх нащадки. «Хто на землі сидить, той не впаде», – вчили селяни своїх дітей. Не випускай землі з рук, тримайся міцно за неї – вона єдина вас не зрадить. Глибоку повагу відчувала людина до землі-трудівниці, яка «парус та людям хліб готує». Тож давайте частіше звертатися до неї так, як звертаються до неї поети.

Ведучий

О рідна земле, я навік з тобою!
Душа співа од чистоти краси
Твоїх привіль, пробуджених весною,
Людських осель, багатих на хліб-сіль.
З тобою, добра, я завжди з тобою!
У дні гарячі засіву і жнив:
І усміхнеться світу щедрість нив.
Тебе люблю, про тебе я співаю!
В житті весь вік завдячую тобі
І повинь сил я чую у собі.
Тобі одній – пісні мої на радість,
Про тебе мрії, думи повсякчас.
Ніякій із тобою не зрівнятись.
Багато є земель, єдина в нас,

Квітуча земле, росяна і чиста,
Ти найдорожча в зорях, колосках...
Тебе народи вільної Вітчизни
І бережуть, і славлять у віках.

М. Косякевич

Ведучий

У всіх людей одна святиня,
Куди не глянь, де не спитай,
Рідніша їм своя пустиня,
Аніж: земний в пустині рай.
Їм красить все їх рідний край.
Нема без кореня рослини,
А нас, людей, – без Батьківщини!

Пісня «Батьківський поріг»

Ведучий

Біла хата, обсаджена вишнями,
Що так гарно цвітуть навесні –
З того квіту, сестрице, і вийшли ми,
Звідти – наші слова і пісні.
Там, за руки узявшись весело,
Співаночки співали у дворі.
На ріці правували ми веслами,
Наші зорі шукали вгорі.
Тут колиска кленова гойдалася,
Тут крильцята міцніли в пташат.
З ластівками нам легко літалося
Від задумливих батьківських хат.
Біла хата моя від народження
Біло-біло і в хаті було,
Отаке наше, сестро, походження –
Тут вставали і ми на крило.

Ведучий

Вперше незалежність була проголошена за часів Богдана Хмельницького. Друге проголошення пов'язане з Центральною радою, коли холодним осіннім днем 9 листопада (за ст. стилем) 1917 р. Михайло

Грушевський на багатотисячному вічі міста Києва урочисто проголосив III Універсалом про цю визначну подію.

Втретє за історію України проголосили незалежність у 1991 році. Сьогодні, коли ми святкуємо 25 річницю незалежності України, ми не можемо не згадати символи нашої держави.

Ведучий

Тризуб – символ волі, слави,
Корінь гідності народу.
З ним боролись за свободу
Лицарів звияжні лави.

Ведучий *(дає історичну довідку)*

Чи знаєте ви, що Державний герб – це офіційна емблема, зображувана на прапорах, грошових знаках, печатках, деяких офіційних документах тощо. Його мета: дати в умовних і лаконічних символах уявлення про державу, історію, суспільний і державний лад.

Герб держави України – тризуб символізує мир і творчу працю, спорідненість поколінь: він є продовженням глибинних геральдичних традицій українського народу.

Однієї думки щодо походження тризуба вчені не мають. Однак очевидно, він був знаком князівської влади Рюриковичів. Є думка про скандинавське походження знака. Молчанов А. припускає, що тризуб був печаткою дипломатичних і зовнішньоторговельних представників Київської Русі у відносинах з Візантією та іншими державами.

Тризуб графічно передає єдність жіночого і чоловічого начал, що породжує третю силу – синівське начало.

Ведучий

Вже скільки закривавлених століть
Тебе, Вкраїно, імені лишали.
То ж горді ми, у цю врочисту мить
Рівняйсь на прапор незалежної держави.
Степів таврійських і карпатських гір
З'єднався колір синій і жовтавий.

Ведучий: *(дає історичну довідку)*

Чи знаєте ви, що прапор як символ і засіб сигналізації виник за античних часів і поширився Європою, вносячи сучасні українські землі в добу середньовіччя.

За належністю прапори поділяють на державні, міжнародні, територіальні, військових і цивільних організацій тощо. За правилами вексилалогії порядок кольорів у багатоколірних прапорах ведеться згори донизу – першим називається той колір, який є верхнім і так далі.

Ведучий

Коли Вкраїни гімн велично
На честь держави пролунає,
То відчуваєш, як заклично
У серці гордість виростає.

Ведучий (*дає історичну довідку*)

Гімн – це похвальна пісня, урочистий музичний твір на слова символічно-програмного змісту, вживається здебільшого як символ держави. За умовами жанру, гімн розрахований на сприйняття та об'єднання найширших мас, тому його слова мають викликати в уяві яскраві знайомі образи, а урочиста мелодія легко вкладатися в пам'ять мільйонів. Велична, піднесена музика гімну спирається, як правило, на ритм маршруту: на закличну, впевнену інтонацію.

Звучить Гімн України

Ведучий

Вдивляємось у далеч і так виразно бачимо широчінь повноводних рік у вінку зажурених верб і плюмінкої радості калини. Про щось шепочуть тіністі діброви й зелені гаї, мережані узорі білих осель із вродливими мальвами на причілку.

Скажемо одне тільки слово – Україна – і в уяві обов'язково постають тополі в полі, хрущі над вишнями, калина в лузі й у дворі, верба край долини.

Майже у всіх народів є улюблені дерева-символи. У канадців – клен, у росіян – береза і горобина, у нас, українців, – верба і калина.

Тож говорить в українському прислів'ї: «Без верби і калини – нема України».

Т. Шевченко писав про калину:

Розцвіла в долині червона калина,
Ніби засміялась дівчина-дитина.

Ведучий

Говорила мати: «Не забудься, сину,
Як будуєш хату, посади калину.
Білий цвіт калини – радість України,
А вогняні грона – наша кров червона.
Зоряна калина і краса, і врода
Нашої країни – нашого народу».
Пам'ятаєш, сину, що казала мати:
«Посади калину в себе біля хати».

Ведучий

Не обходиться без калини ні весілля, ні родини. Дівчата калиною прикрашають коровай, уквітчують хату перед заручинами і говорять: «Допоможи, калинонько, бути в парі з миленьким». А мати часто говорила: «Будь, доню, і ти червоною та здоровою, як калина, незайманою та чистою до вінця. А ти, калино, будь готовою на коровай, гілце, квітки весільні та хрестинні, на здоров'я людям, на добро нашому двору».

Ведучий

Вслухаємось у гомін сивої давнини: звідти крізь віки долинає тупіт розвихрених коней, брязкіт шабель із козацького шаленого герцю, гучна яса стрілецької слави.

Як же довго наш народ ішов до незалежності! Ішов через утиски, в'язниці й Сибір упродовж усієї історії від часів Київської Русі до наших днів. На цьому шляху загинула незлічена кількість кращих синів і дочок України, які відстоювали її незалежність.

Історія народу, як і життя людини, має героїчні й трагічні, щасливі й нещасливі сторінки. Багато випробувань випало на долю українців.

Україна, як справжній птах-фенікс, не раз постала з попелу після пережитих війн і трагедій. І змогла відродитися після Чорнобильської катастрофи.

Не знати б нам її цілих 30 років, не рахувати ні полеглих від наслідків аварії на ЧАЕС, ні чорнобильських сиріт; їм надають скромні пільги, виплачують запізнілі компенсації. Для нас це – Батьківщина. Це зона національної трагедії.

Ведучий

Голос криниці, чого ж ти замовк?
Руки шовковиць, чого ж ви заклакли?
Вікна забиті, і висить замок –
Ржава сережка над кігтиком клямки.
Білий причілок оббила сльота.
Хто там квилить у цій хаті ночами?
Може, живе там сама самота,
Соває пустку у піч рогачами?

Ведучий

Україна – країна трагедій і краси, країна, де найбільше люблять волю і найменше знали її, країна гарячої любові до народу і чорної йому зради. Довгої вікової героїчної боротьби за волю.

Шлях України позначений високими степовими могилами та прекрасними піснями. Пісня, як естафета, передає від покоління до покоління історичну правду про свій народ, його стремління і заповіді.

Звучить пісня «Ой у лузі калина»

Ведучий

Яка велика віра у нашу країну, наш народ. Справжні патріоти своєї неньки України залишили нам, нащадкам, свої одкровення – зізнання в любові до України. Вслухаймося в їхнє палке, пристрасне, щире поетичне слово.

У поетичний вінок України вклав свої, сповнені синівської любові, поезії і Володимир Сосюра. Він оспівував її красу, солов'їну мову. Особливою любов'ю користувався вірш «Любіть Україну», написаний в радісну годину визволення рідної землі від окупантів. Та настала для України страшна година, за любов до неї, до її пісні і мови стали карати. За вірш «Любіть Україну» Володимира Сосюру мало на хресті не розпинали, підтасовуючи факти, пильнуючи, звинувачуючи в націоналізмі. Цей вірш звучить для нас, як заповіт.

Любіть Україну

Любіть Україну, як сонце любіть,
Як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить
Любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,
Вишневу свою Україну
Красу її вічно живу і нову,
І мову її солов'їну.
Любіть у коханні, в труді, в бою,
Як пісню, що лине зорею.
Всім серцем любіть Україну свою –
І вічні ми будемо з нею.

Ведучий

Ми з вами маємо всі підстави пишатися тим, що наша батьківщина мала славні періоди історії, справді легендарних героїв, мужньо пережила найважчі випробування і не скорилася. Ми можемо гордитися тим, що Україна ніколи не поневолювала інші народи, а лише захищала себе від ласих на чуже добро близьких та далеких сусідів.

Моя Україно
На росах, на водах
На всіх переходах
Курличеш мені
В журавлиних ключах.
Моя Україно, родима країно,
Ясні небеса в материнських очах.

Я чую твій голос,
Пшеничний твій колос.
І душу мені засіває зерно.
Моя Україно, колиско-каліно,
Пізнати тебе мені щастя дано.
З тобою розлука – гірка моя мука,
Печаль журавля без гнізда в чужині.
Моя Україно, білявко-хатино
З твого вікна світить доля мені.

Ведучий

Козацька Україна була прикладом Європі в області інтелекту і духовності. Відзначимо хоча б першу в світі Конституцію Пилипа Орлика і перше «національне» українське Євангеліє.

Коли християнський світ ще молився латинською мовою, а Московія – старослов'янською, козацька Україна мала вже свій, так званий, Пересопницький Новий Завіт рідною мовою. Він зберігся. На цьому Євангелії присягають Президенти сучасної України.

Ведучий

Пам'ять – одна із найцікавіших властивостей людини. Так, як не можна забувати своїх батьків, так не можна забувати свій народ та його історію.

Так, як не можна забувати своїх рідних, близьких ні в хвилини радості, ні в години печалі, так не можна забувати землі нашої, бо це першооснова. З неї ми вийшли, до неї прийдемо. Людина не може називатися людиною, якщо вона не має ні мови, ні пісні, ні пам'яті, ні землі, ні роду. Пам'ятаймо про це.

Ведучий

Знання мови народу, серед якого живеш – ознака культурної освіченої людини, знання рідної мови – священний обов'язок кожного. В умовах незалежності нашої держави мова, хоч не без труднощів, поступово займає гідне місце в суспільстві.

У Декларації про державний суверенітет України зазначається, що Україна забезпечує національно-культурне відродження українського народу, його історичної свідомості і традицій. Водночас право на національно-культурний розвиток гарантується представникам усіх національностей, які проживають на території нашої держави.

Наша мова – одна з найкращих, наймилозвучніших мов світу. Це наша твердиня, наш скарб, наш захист. Без мови не може бути нас, українців, а отже, і України.

Ведучий

З дитинства у словах рідної мови людина відкриває для себе великий і чарівний світ життя. Мова є безцінним надбанням народу, бо у ній відображається його історія, звичаї, ментальність. Вона ж, як найдорожчий скарб, як заповіт нащадкам, передається від покоління до покоління. Поети називають українську мову солов'їною, барвінковою, калиною, неповторною, милозвучною, багатою.

У дитячому серці жила Україна
У дитячому серці жила Україна –
Материнські веселі і журні пісні,
Та за мову мужицьку не раз на коліна
Довелося у школі ставати мені.
Непокривлену душу хотіли зламати,
Та ламалися тільки болючі кії.
Наді мною ночами відплакала мати,
Я не зрікся ні мови, ні пісні її.
І померла в гризоті вона молодою,
Залишився назавжди без матері я,
Та не був ні хвилини в житті сиротою,
Бо вела мене далі Вкраїна моя!

Ведучий

Наче квітка, українська мова, як феномен національної сутності, дивом проростає крізь залізобетонну плиту байдужості, роблячи в ній тріщини, торуючи шлях до світла. Мова – запорука існування народу. Захищаючи рідне слово, ми захищаємо свою націю, її гідність, право на майбутнє. Зробімо все, щоб засяяла українська, «як та зоря ясна».

Як довго ждали ми своєї волі слова!
І ось воно співа, бринить,
Бринить, співає наша мова,
Чарує, тішить і п'янить.
Як довго ждали ми...
Уклін чолом народу,
Що рідну мову нам зберіг,
Зберіг в таку страшну негоду,
Коли він сам стоять не міг.

Пісня «Звучи, рідна мово»

Ведучий

Нові часи, нові завдання, нові вимоги... Незалежність України дає можливість кожному з нас стати справжнім господарем своєї землі. Сьогодні ми є свідками великих перетворень, що відбуваються в нашій країні. Ви – майбутнє України.

То ж своїми знаннями, працею, здобутками підносьте її культуру, своїми досягненнями славте її. Будьте гідними своїх предків, бережіть волю і незалежність України, поважайте свій народ і його мелодійну мову. Шануймо себе і свою гідність, і шановані будемо іншими.

Присяга

Краю мій рідний, земля моя колискова! Із садками вишневими і солов'ями співучими, вербами кучерявими і джерелами чистими дорогами тополиними і лелеками білокрилими, росами голубими і райдугами семицвітними, із золотими китичками хмелю та соняшниками і мальвами квітучими, рушниками гаптованими і червоними кетягами калини, з хлібом-сіллям гостинними і людьми працюватими, ланами широкими і небом блакитним присягу прийми від мене, що оберігатиму тебе і любитиму, бо одна ти, як життя.

Пісня «Господи, помилуй нас»

У сценарії використані вірші П. Перебийноса, М. Ткача, В. Крищенка, В. Сосюри, Д. Павличка, В. Малишка, В. Ліщука

Ведучий

Мистецтво змусило людство зробити перший крок на шляху пізнання прекрасного, тому його значення є величезним упродовж усіх епох. Мистецтво існувало з найдавніших часів. Адже потреба створювати прекрасне, захоплюватися красою та гармонією навколишнього світу закладена у людині самою природою.

Ведучий

Співці рідної природи, юні художники зі своїм особливим баченням життя, зі своїм духовним внутрішнім світом донесли до нас у конкурсних роботах голос природи, її красу, біль, надії і мудрість.

Ведучий

Студенти нашої групи взяли участь у конкурсі малюнків, присвяченому Всесвітньому дню миру.

Ведучий

Краю мій рідний, земля моя колискова! Із садками вишневими і солов'ями співучими, вербами кучерявими і джерелами чистими, дорогами тополиними і лелеками білокрилими, росами голубими і райдугами

семицвітними, із золотими китичками хмелю та соняшниками і мальвами квітучими, рушниками гаптованими і червоними кетягами калини, з хлібом-сіллю гостинними і людьми працювитими, ланами широкими і небом блакитним присягу прийми від нас, що оберігатимемо тебе і любитимемо, бо одна ти, як життя.

*Звучить пісня про Україну
Звучить віри Черкащині*

Вкраїни рідної окраса,
Земля безсмертного Тараса!
Хоч відшуміли, відгули,
Але у серці проросли
І думи й плач, тяжка неволя,
Далеких прадідів зла доля.
Не зна історія зупину.
Твої тополі і калини,
Твої Дніпро і Тясмин, Рось
Знесли усе, що довелося.
На кручах цих від рясту синіх,
Лунає слава Чигирина.
Де розцвітають в полі маки,
Навік заснули гайдамаки...
Чи можем ми про те забути,
Що тут козацькії загани
Пройшли під прапором свободи
На всю країну з гін у гони
Летить оми́та смутком теплим,
Полеглим пам'ять – «Степом, степом...»
Тобі мій краю, в щирім слові
І я освідчуюсь в любові...

Л. Тараненко

Звучить віри

Я вже не раз бував у цім краю:
Пізнав його і радощі, й страждання.
Розчулений до трепету стою
Перед народом, повний хвилювання.

В руках тримаю пишний коровай,
Що пахне так Черкаськими степами
Шевченків край, в багряних корогах,
Навіки вріс в мою чутливу пам'ять.

Ведучий

На Черкащині дивовижно переплітаються сива та славна давнина, запал молодості, модернізовані новобудови. Вона серйозна і водночас весела, гомінка і поважно тиха. Вона гордо несе свою славу день за днем із покоління в покоління.

Звучить вірш

Люблю і славлю я тебе
Черкашину-перлину,
Де б не була я, понад все
До тебе завжди лину.
По цій землі Тарас ходив
Задумано велично,
Для нас він жив, для нас творив,
В серцях живе він вічно.
Ступаю ніжно по землі,
Щоб не стоптати трави,
Не сполошити птиці спів
Та скласти пісню слави.
Зачарували ви мене,
Гаї широкодолі,
Пахуча медами трава
Та дивний наспів долі.
Високих сосен оберіг
Чарує край Черкаський,
А тіні пройдених доріг
Шанують рід Дніпровський.
Прокинулась вся велич днів.
Вся врода неповторна,
Ти зчарувала нас навік

Ведучий

А наскільки добре ви знаєте свій край, в якому ви живете, ми зараз перевіримо:

1. Де на Черкащині росте дуб Шевченка? *(в с. Прохорівці Канівського р-ну).*
2. В якому році утворилася Черкаська область? *(1954 р.).*
3. Як татари називали наших предків? *(Черкесами).*
4. Яку битву на Черкащині називають другим Сталінградом? *(Корсунь-Шевченківську).*
5. Де на Черкащині росте «сосна Гоголя»? *(в с. Прохорівці Канівського р-ну).*
6. Основна річка на території Черкас? *(Дніпро.)*
7. Де знаходяться знамениті три криниці? *(в с. Суботів Чигиринського р-ну).*
8. Батьківщина знаменитого борця І. Піддубного. *(с. Красенівка Чорнобаївського р-ну).*
9. Скільки районів у Черкаській області? *(20).*
10. Яке місто на Черкащині пов'язане з декабристами? *(Кам'янка).*
11. Коли вперше в історичних джерелах згадуються гайдамаки? *(1717 р.).*
12. Які події відбувалися на Черкащині в 1768 році? *(Коліївщина).*
13. Коли створений знаменитий парк «Софіївка»? *(1796 р.).*
14. Який собор називають сучасником Ігорєвого походу? *(Успенський в Каневі).*
15. Коли було звільнено Черкаси від фашистів? *(14 грудня 1943 р.).*
16. Де знаходиться старовинне місто Родень. *(поблизу Канева).*
17. Найбільша краса Городищини, його гордість і слава – то сади. Хто започаткував цю справу? *(Л.П. Симеренко, с. Мліїв).*
18. Хто створив найкращий у світі парк «Софіївка»? *(Петро Заремба, кріпак графа Потоцького).*
19. Де поховано Т.Г. Шевченка? *(в м. Каневі).*
20. Де народився С. Нечуй-Левицький? *(с. Стеблів).*
21. Які відомі люди прославили Кам'янку? *(Пушкін, Чайковський, Давидов, декабристи).*
22. Успенський собор у Каневі – це пам'ятник архітектури. В якому столітті було його збудовано? *(XII ст.).*

23. З яким ім'ям пов'язане історичне минуле Чигирин?
(Б. Хмельницький).

24. Велику роль у створенні українського театру відіграв М. Старицький. Де народився відомий український письменник?
(с. Кліщинці Чорнобаївського району).

Ведучий

Кожна людина вважає, що місто або село, де вона народилася і живе, – найкращий куточок на землі.

Та це і зрозуміло, бо це місце – єдине, неповторне: воно виростило тебе на своїх долонях, збагатило своєю красою, подарувало друзів. Ти – його найдорожча часточка.

Ведучий

У нашому коледжі щорічно проходить конкурс виразного читання віршів Т.Г. Шевченка, присвячений до Дня народження митця.

Бажання показати свою майстерність читця виявила студентка групи Маламуж В., яка посіла призове місце.

Куратор

25 років незалежності. Для історії це зовсім небагато. Україна – країна трагедій і краси, країна, де найбільше люблять волю і найменше знали її. Ви – майбутнє України.

Тож своїми знаннями працею, здобутками підносьте культуру, славте її!

Будьте гідними своїх предків, любіть рідну землю, бережіть волю і незалежність України, поважайте свій народ і його мелодійну мову. Шануйте себе і свою гідність і шановані будемо іншими!

Звучить пісня «Тільки в нас на Україні...»

«УКРАЇНО МОЯ, ТИ ОДНА, ЯК ЖИТТЯ»

О. Голуб

ВСП «Шевченківський коледж»

Уманського національного

університету садівництва

Куратор

28 жовтня 2009 Україна вперше на офіційному рівні святкувала День визволення від німецько-фашистських загарбників. Президент Віктор Ющенко з нагоди відзначення 65-ї річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників, що виповнюється 28 жовтня, підписав укази про спеціальне відзначення цієї дати.

Нове свято було засновано указами глави держави «Про День визволення України від фашистських загарбників» та «Про присвоєння військових та спеціальних звань громадянам України – учасникам бойових дій та інвалідам Великої Вітчизняної війни та війни з Японією».

За інформацією прес-служби Ющенка, встановлення Дня визволення України від фашистських загарбників має на меті всенародне ушляхення воїнів-переможців, вшанування пам'яті мільйонів полеглих за визволення української землі представників усіх національностей, співвітчизників, які загинули на окупованій території, в концтаборах, на фашистській каторзі.

28 жовтня – святковий день для кожного громадянина, оскільки саме у цей день в 1944 році було покладено кінець поневоленню української землі нацистами та їхнім зlodіянням.

Ведучий 1

Війна принесла біль і страждання, смерть і втрати на наші землі. Воєнні дії на території України тривали з першого дня війни до 28 жовтня 1944 р., тобто 3 роки і 4 місяці.

Студент 1

Минули дні і роки пролетіли
А дня того забудь ніхто не зміг
Тут навіть сосни з горя посивіли,
Тут навіть камінь плаче край доріг,
Хіба ж забудеш, як палали хати?

Гойдались мертві у страшній петлі,
І на шляху валялися хлоп'ята,
Багнетами прибиті до землі

Студент 2

Хіба ж забудеш як сліпого діда
В звірячій злобі витягли крізь дім.
До танків прив'язали людоїди
І розірвали надвоє живим.

Ведучий 2

Фашисти хотіли зруйнувати все, що було створено розумом та працею людей. А що вони хотіли зробити з населення України? Частину його знищили, частину перетворили на рабів.

Студент 3

Село горить, валує чорний дим,
Пожежа в небі аж регоче.
Упала мати на поріг...і їй
Вже не розплющить більше очі.
Шість місяців дитинкові лише,
Воно шука матусі груди.
Покривджене воно не зна іще
Що більше матері не буде...

Ведучий 1

Друга світова війна – одна з трагічних сторінок в історії українського народу. Україна втратила п'яту частину населення: близько 3 млн людей на фронтах, і 5,5 млн у зоні окупації. Міста обезлюдніли і лежали в руїнах. Понад 10 млн жителів України залишилися без даху над головою і жили в непристосованих приміщеннях та землянках.

Ведучий 2

Було зруйновано і спалено 714 міст й селищ, понад 28 тис. сіл. На примусові роботи до Німеччини було вивезено 2,4 млн людей. В Україні було організовано понад 230 таборів, де загинуло 1 366 тис. військовополонених. За опір окупантам було спалено близько 230 сіл.

Ведучий 1

З України вивозили все, що можна було забрати: устаткування заводів і фабрик, яке не вдалося вчасно евакуювати, сировину і матеріали, худобу, продукти. В ешелони вантажили полтавський чорнозем, викопали й забрали до Німеччини понад 1 млн фруктових дерев. З музеїв вивезли понад 40 тис. найцінніших творів мистецтва, історичних реліквій. Тільки прямі збитки заподіяні німецько-фашистськими загарбниками народному господарству України становили 285 млрд крб.

Студент 4

Задихалося літо від спеки,
І сивіли від спраги лани.
В сірім небі кружились лелеки,
А земля – в димовищі війни.

Відеофільм: «Звільнення України»

Ведучий 1

Територія нашого краю з перших днів війни перетворилась у фронтову смугу, на якій місяцями точились важкі бої.

У роки Другої світової війни загинуло 168481 черкашан, в тому числі 151031 – безпосередні учасники бойових дій – військовослужбовці, партизани, бійці народного ополчення та винищувальних батальйонів.

Ведучий 2

І порівняйте: у період Другої світової війни (1939-1945 рр.) США втратили близько 300 тис. людей, Велика Британія – 370 тис., Франція – 600 тис., Австралія і Нова Зеландія – 40 тис., Африка – 10 тис. Область і ціла країна.

Ведучий 1

І ще кілька цифр.

Гітлерівцями знищено і розстріляно на окупованій території:

Росії – 1 мільйон 793 тис. людей;
України – 4 мільйони 497 тис. людей;
Білорусії – 2 мільйони 198 тис. людей;
Латвії – 644 тис. людей.

Ведучий 2

Прихід німецько-фашистських загарбників супроводжувався масовими розстрілами й репресіями.

Епіцентром втілення адської фашистської програми агресії і «очищення» захоплених територій від «небажаних елементів», обезлюднення стала на Черкащині Умань. Тут, у невеличкому містечку, де до війни нараховувалося трохи більше 50 тис. жителів, було розстріляно гітлерівцями в сухому яру понад 25 тис. мирних людей. Крім того, щодня в Уманському таборі для військовополонених у, так званих, «Уманській ямі» від нелюдських умов утримання гинуло 60-70 військовополонених.

Ведучий 1

Протягом перших місяців окупації на території краю було створено розгалужену мережу концтаборів і в'язниць. Зокрема, в Драбівському районі діяли концтабори в с. Жорнокльови і Шрамківка, в Чорнобаївському – в с. Хрестителеве, в Христинівському – в с. Івангород, в Тальному – в гранкар'єрі; у Бабанці Уманського та Буках Маньківського на концтабори були перетворені місцеві середні школи, у Золотоноші і Смілі – на території військових містечок.

Ведучий 2

На всіх континентах, як символ нелюдності і злочину фашизму проти мирних громадян, відоме село Лідіце (Чехія), яке було спалене, а 172 громадян розстріляно. На Черкащині таких сіл понад десять. Зокрема, 18 червня 1943 року було повністю спалено хутір Буда Чигиринського району і знищено 82 його жителів, у жовтні-листопаді в тому самому районі спалено у селі Мельники 352 двори і знищено 300 мешканців, а у селі Вдовин Хутір – 140 дворів і 409 жителів. 10 січня 1944 року у селі Острівець Уманського району було спалено 200 дворів і розстріляно 156 жителів. Така ж доля спіткала і села Будище Черкаського, Шестиринці Лисянського, хутір Павлопіль Маньківського, Ленінське Чигиринського районів та інші.

Ведучий 1

Шевченків край волею долі став ареною жорстоких боїв як на початку війни, так і у період визволення від гітлерівців. Саме ціною свого життя, гіркотою оточення, стражданнями полону воїни 12-ої і 6-ої армії південно-західного фронту зірвали в липні-серпні 1941 р. плани гітлерівців, які прагнули навальним наступом оволодіти Києвом. А взимку 1944 року

саме на землі Шевченка було здійснено одну з блискучих операцій Великої Вітчизняної війни – оточення і знищення великого угруповання фашистських військ – Корсунь-Шевченківська битва. 22 з'єднанням і частинам на знак їх видатних перемог у боях за визволення Черкащини було присвоєно найменування Черкаських, 23 – Корсунських, 20 – Уманських, 6 – Звенигородських.

Антифашистську діяльність на території краю проводили партійні підпільні організації, партизанські загони.

Ведучий 2

Визволення Черкащини розпочалося восени 1943 року. Цілих півроку потрібно було нашим військам, щоб повністю визволити від ворога територію Черкащини.

Ведучий 1

10 березня 1944 року завершилися бої в краї, коли останній недобитий окупант перетнув, рятуючись, межі Монастирищенського району. Чорна ніч фашистської неволі, яка висіла над краєм 930 днів, канула у вічність.

Ведучий 2

Минулого не можна забути й замовчати. Серед мужніх людей Черкащини – 149 Героїв Радянського Союзу та 14 повних кавалерів ордена Слави. 460 воїнів були удостоєні Героя Радянського Союзу за визволення Черкащини. Про подвиг воїнів-визволителів нагадують черкащанам пам'ятні знаки, встановлені в різних куточках міста.

Відеокліп пісні «Ні війни, нет войне»

Куратор проводить вікторину

Вікторина:

1. Назвіть дату початку і закінчення II світової війни?

1 вересня 1939 р. – 2 вересня 1945 р.

2. Коли фашистська Німеччина напала на СРСР? 22 червня 1941 р.

3. Найкращий танк часів Другої світової війни? танк Т-34.

4. Назвіть міста-герої України? Київ, Одеса, Керч, Севастополь.

5. Як називається угода про ненапад між Німеччиною та

Радянським Союзом? Пакт Молотова – Ріббентропа – розрахована на 10 років міждержавна угода, підписана в перші години 24 серпня 1939 року у Москві між Німеччиною та Радянським Союзом. Пакт гарантував нейтралітет Радянського Союзу в конфлікті Третього Рейху з Польщею та

країнами Заходу, та давав можливість повернення Радянському Союзу утрачених Росією у Першій світовій війні територій.

Таємним додатковим протоколом визначалися сфери взаємних інтересів обох держав у Східній Європі та поділ Польщі між ними під час очікуваного у ті дні нападу Німеччини на Польщу.

Договір разом з іншими радянсько-німецькими угодами втратив чинність 22 червня 1941 після нападу Німеччини на Радянський Союз.

6. Що таке план «Барбаросса»?

Відповідно до розробленого в 1940 р. плану «Барбаросса» Німеччина планувала в найкоротший термін (за 6-10 тижнів) вийти телефоном гарячої лінії Архангельськ – Волга – Астрахань. Це була установка на блицкриг-блискавичну війну. Так почалася Велика Вітчизняна війна.

7. Які ви знаєте найбільші битви, які відбулися на території колишнього СРСР в роки війни?

Оборона Києва та Ленінграда, Сталінградська битва та битва на Курській дузі, Корсунь-Шевченківська битва, битва під Москвою, битва за Дніпро.

8. Хто був Верховним Головнокомандувачем Червоної Армії?

Верховним Головнокомандуючим Червоної Армії був Йосиф Сталін.

9. Назвіть командувачів фронтами в роки війни?

Маршали Г.К. Жуков, К.К. Рокоссовський, І.С. Конєв, генерали армії Н.Ф. Ватутін, І.Д. Черняхівський, І.Х. Баграмян.

Студент 5

Окопи і доти

Ще зникли не всюди,

З катами рахунки

Не зведено, люди.

Пітьма Бухенвальда,

Освенцима пута,

Ніхто не забутий,

Ніщо не забуто.

Студент 1

Народу мир потрібен як вода

Як хліб і сіль...

І він його доб'ється,

Ганьба і смерть тому,

Хто напада,
І вічна слава тим,
Хто не здається.

Студент 2

Сплетемо руки як рід єдиний,
Знесімось вище до найвищих гір.
Хай клич людини над світом лине:
Війна з війною! Хай буде мир!

Студент 3

А хто з бійців поліг в бою –
Їм вічно жить – героями!
Імен хоч скільки називай, –
Усіх злічить не можемо!

Студент 4

Вічний вогонь палає,
Дзвонить у долі століть.
Вічний вогонь закликає:
Щастя живих бережіть!
Вічний вогонь клекоче:
Люди, не треба війни,
Щоб не вмирали дочки,
Сестри, батьки і сини.

Студент 5

Журно шепчуть тополі у полі,
Наче теж споминають вони,
Як нівечили квіти і долі
Чорним плугом страшної війни.

Студент 6

Роду чесного, доброго люди
Переконані твердо давно:
Хто минуле випадком забуде,
Може знов повернутись воно.

Студент 1

Хай лиш покривається пилом

Забуте і не зна воєн світ –
Владно кличуть скорботні могили,
Біль-розлука удів і сиріт.

Студент 2

Пригадаймо тривожні дороги,
І страхіть шаленіючий вир.
Присягнімось ім'ям Перемоги
Все здолати у битві за мир!

Висновок куратора

20 листопада 1943 року газета «Правда» в статті «На Черкаському напрямі» писала: «Операції по форсуванню Дніпра в цьому районі передувало зосередження партизанських загонів, які швидко освоїли свій район і очистили його від ворога». У статті наголошувалося, що форсування Дніпра під Черкасами є зразком взаємодії партизан і регулярних військ. До речі, це потім було широко використано в боях за м. Чернівці, основою партизанських загонів і з'єднань яких були черкашани.

Тож хай буде вічною народна пам'ять. Пам'ять про минуле, його тріумф і трагедію. Саме пам'ять дає в кінцевому підсумку безпристрасне оцінювання епосу, події, особі, дозволяє зберегти зв'язок часів. Тільки за допомогою пам'яті ми здатні пройти очищення через спокуту: ми багато чого ще не зробили, щоб вичавити з себе раба. Тільки виповівши минулі страждання і давній біль серця, пройшовши заново хресну путь своєї історії, ми зможемо спорудити нову хату свою, свою волю, своє щастя, де на сторожі встане правда, стане труд і віра в себе, в те, що ти Людина, гідна прекрасної долі.

Слава Україні!

Героям слава!

«РІДНА МОВА – ЖИТТЯ ДУХОВНОГО ОСНОВА»

Д. Шевченко, Н. Кузнєцова
ВП «Слов'янський технікум
Луганського національного
аграрного університету»

Ведуча

У кожного народу є свої пам'ятні дати. Одна із дат для України – це 9 листопада – День української писемності.

Але на цю тему можна і треба говорити частіше. Говорити про рідну мову, її красу і багатство. І сьогодні ми зібралися, щоб ще раз сказати про красу рідного українського слова.

О, не згуби ти свого родоводу,
Безсмертна мово, рідна і терпка.
Ти є душа співочого народу,
Що був і є, і буде у віках.

*Виходять чотири дівчини з колючими терновими вінцями в руках,
у центрі дівчина-мова*

1-а дівчина

Невпинний час страждань,
людського болю
Нам відраховує і днини, і години.
Вінець терновиц оповивши волю,
Лежав і на чолі, й на серці України.

2-а дівчина

Культуру, прадідами пещену віками,
Ламав, калічив і кидав у багно.
Розплющив він колючими руками
Ту віру, що народжує добро.

3-я дівчина

Намірився і дух до рук своїх прибрати,
Страх сіяти і душу засмітить,
Хотів би брата натравить на брата
І мову батьківську занапастить.

4-а дівчина

Він міг довго душі нам косити,
Принижувати і вбивати людину.
Ні, досить цей вінець носити,
Ти долі іншої достойна, Україно!

Дівчина-мова

Коли до серця крадеться тривога, –
За долю України я боюсь,
З молитвою ввертаюся до Бога
І мовою українською молюсь.
Прошу для України в Бога щастя
І захисту для всіх її дітей.
А мова українська, мов причастя,
Теплом своїм торкається грудей...
О Боже мій – Великий, Всемогутній,
Мою українську мову порятуй.
І в світлий день прищестя, в день майбутній
Вкраїні Царство Щастя приготуй.

Вокальний ансамбль дівчат виконує пісню

Ведуча

Рідна мова – це найбільше і найдорожче добро в кожного народу, ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, у яку він складає і своє давнє життя, і свої сподівання.

Студент виконує гумореску

Ведучий

Із сивої давнини бере початок наша мова. Шлях її розвитку – це тернистий шлях боротьби. Багато, дуже багато жорстоких літ і століть пережила наша невмируща мова, мужньо знісши і витерпівши наругу найлютіших царських сатрапів та посіпак шляхетсько-панських і своїх панів та підпанків недолугих.

Ведуча

Перетерпіла вона, мова наша рідна, і укази Петра I, Катерини II, Миколи I, дикунський циркуляр царського міністра Валуєва, який заборонив друкувати українською мовою, і найганебніший Емський указ 1876 року, який зовсім заборонив друкування книг українською мовою.

На сцену виходять дівчата зі свічками та дівчина-мова

Ведучий

Народе мій, що ти без пам'яті і віри?
Блукання в темряві і млі.
Забувши про святе в життєвім вирі,
Чи знайдеш собі щастя на землі?

1-а дівчина

Яскраво світлом віра нам палала
І десять заповідей в душі нам дала.
Та чорна сила храми зруйнувала,
Так перша свічка, як сльоза, стекла.

(Загашує свічку)

2-а дівчина

Жорстокий меч кривавого терору
Вбивав, ганьбив і голодом морив.
Колочим дротом сповивав довкола
другу свічку в море опустив.

Загашує свічку

3-а дівчина

Зневірився народ у свої духовні сили.
Покірний тільки лезові меча,
Що стер з очей стрілецької могили,
І третя згасла пам'яті свіча.

*Загашує свічку, звучить фонограма,
у центрі з'являється жінка – пам'ять у білому одязі*

Жінка-пам'ять

Неправда, мова знову відродилась,
Прийшла із поневолення життя,
Щоб свічкою новою запалилась
Душа, зірвавши пута забуття.
В молитвах всіх героїв пригадаю,
Живим у Бога буду щедрості просить.
Воскресне дух, я всіх вас закликаю
Мови української знов свічку запалить.

*Дівчата підходять до неї і запалюють свічки,
звучить музика*

Ведуча

Століттями мова народу була тією повноводною річкою, яку ми називаємо поезією. Поетична грань живе в слові, і слово немислиме без неї, як немислима річка без води.

Ведучий

Першим скористався справжнім гумором малоросійського народу і мовою його Іван Петрович Котляревський, якого по праву називаємо сьогодніні зачинателем нової української літературної мови.

Ведуча

А під пером великого Кобзаря українська мова не тільки заграла всіма барвами своїми, а й запалала гнівним вогнем.

Ведучий

Шевченко своїм величезним талантом розкрив невичерпні багатства народної мови, досягнув її і, як ніхто, розкрив чудову, чарівну музику українського слова.

Вірш Т.Г. Шевченка

Ведуча

А посестрою великого Кобзаря називають Лесю Українку, бо її поетичне слово по своїй силі та чарівності не поступалося Кобзаревому.

Ведучий

Як умру, на світі запалає
Покинутий вогонь моїх пісень,
І стримуваний племін засіє,
Вночі запалений, горітиме удень.

Звучить пісня

Ведуча

Україна та її культура святкують своє відродження. Але цьому передувала боротьба. Тисячі найкращих українців пройшли через сталінські репресії, беріївські концтабори. Особливо тяжко каральний меч тоталітарного режиму вдарив по інтелігенції.

Ведучий

Письменників, вчених, художників переслідували за вільнодумство й любов до рідної землі та її мови. Серед тих, хто віддав своє життя за незалежність України був і Василь Стус, який понад усе любив Україну та рідне слово.

Ведуча

Висохли сльози. вимерзли сльози,
Крапелька крові багрить на морозі,
Крові живої в мертвому тілі.
Все. Відстраждалось. Все відболіло.
Дайте хоч дрібку землі з України,
Мамо, сорочечку випери сину,
Дай в узголів'я любистку та м'яти.
Мати не чує. Та йде ж бо та мати.
До Соловків не дійдеш з України,
Хліб зачерствіє. Зчорніє калина.

Ведучий

Тепер, коли Україна стала самостійною, незалежною державою, відкривається широкий простір для вільного розвитку української мови.

Ведуча

Сучасна поетеса Ліна Костенко в нашій поезії як перша скрипка в симфонічному оркестрі. А без скрипки оркестр не оркестр. Поезія Ліни Костенко увібрала найбільш чоловічі доблесті – мужність і розум. Сильний характер поетеси відчувається в її творах.

Вірш Л. Костенко «Ти знов прийшла ...»

Ведучий

Дорогі друзі! До вас наше слово. Саме до вас! Це від вас залежить зараз, чи перерветься золота нитка тисячоліть, а чи оживе і заграє на сонці. Це від вас залежить, чи джерело рідної мови замулиться у ваших душах, а чи дружно і вільно дихатиме!

Ведуча

Океаном дихатиме! Тільки від порога рідної мови ви можете виходити на широкі магістралі світу. Слово довірилося вам і повірило у вас. Захистіть його, притуліть до серця, наповніть ним своє життя!

Рідна мово, будь не тільки святом,
А насущним хлібом на щодень.
Свято буде, буде й перебуде,
Як вишневий тимчасовий цвіт.
А без тебе оніміють люди,
І без тебе обідніє світ...
Я з тобою мучуся і мрію,
Що настане той провісний день,
І тоді вже кожен українець
Не забуде маминих пісень.

Звучить «Пісня про рушник»

Бібліотекар знайомить з книжковою виставкою

Ведуча

Сьогодні ми провели виховний захід, присвячений українській мові, її значенню в нашому житті. Я сподіваюсь, що цей захід примусить вас замислитися над культурою свого мовлення, що, спілкуючись у повсякденному житті, ви будете слідувати за чистотою і правильністю мовлення, його грамотністю.

«ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ»

С. Жукова

*Прилуцький агротехнічний
коледж*

Ведучий

Вітаємо вас на зустрічі, присвяченій прилучанам, воїнам 41-го батальйону, які на сході України захищали нашу землю, а зараз повернулися додому.

Давайте оплесками стоячи привітаємо наших героїв!

Сьогодні до нас завітали:

Ми хочемо сказати вам найщиріші слова вдячності за відвагу, мужність та героїзм!

Слово для виступу надається директору коледжу Чернікову Павлу Івановичу.

Виступ директора

Ведуча

70 років Україна жила під мирним небом. Ще рік тому ми з вами не знали багатьох слів, пов'язаних з війною. Сьогодні кожна дитина розуміє значення слів «двохсотий», «трьохсотий», «артобстріл».

Сьогодні, коли Україна потопає в сльозах від горя, з болем у серці говоримо: «Ми не тільки не хочемо війни, а просимо Бога зробити так, щоб вона нарешті закінчилася. Ми віримо в це!».

Мені наснилося, немов солдати,
Які не повернулися з боїв,
Не полягли, а залишилися жити,
Перетворившись в білих журавлів...

Дорогі наші солдати, ми дуже хочемо подарувати вам хвилини насолоди, а тому підготували для вас концертну програму.

Для вас співає Оксана Луговець «Повертайтесь живими»

Ведучий

Сьогодні на нашу рідну землю прийшло нове лихо – біль утрат в зоні АТО. Майже рік ми не можемо спати спокійно: знову гинуть найкращі українці, цвіт нації. Серед них – наші земляки, які не вагаючись пішли боронити кордони держави.

На екрані горить свічка, тихо звучить пісня «Плине кача».

На екрані – фото загиблих прилучан, які загинули в АТО

Ведуча

1. Прилучанин **Сергій Павлович Деркач** – народився у сім'ї офіцера. Пішов стопами батька. Останнє місце служби: майор в/ч А 1815 у селищі Гончарівське, де він був заступником командира частини з виховної роботи. Саме звідти офіцер пішов на війну. У зоні АТО пробув 45 днів. Загинув 30 липня у селі Шишково під Луганськом. Йому було всього 40.

2. 20 серпня у боях за звільнення Луганська загинув перший заступник голови Української спілки ветеранів Афганістану **Олег Міхнюк**. Народився 27 жовтня 1965 року в селищі Мала Дівиця на Прилуччині. Служив в

Афганістані. Рятуючи поранених товаришів від прицільного вогню снайпера, сам отримав тяжке поранення. В Олега Міхнюка багато бойових нагород, у тому числі два ордени Червоної зірки, медалі «За відвагу» III та II ступенів. З 1994-го був у керівництві УСВА. З першого дня подій на Майдані Олег Міхнюк – серед протестувальників. Очолював восьму афганську сотню Самооборони. Воював у батальйоні «Айдар».

3.9 вересня у селі Сухополова поховали 25-річного **Сергія Безгубченка**. Хлопець був мобілізований ще 19 березня. Загинув Сергій під селом Дмитрівка Луганської області у ніч з 3 на 4 вересня під час мінометного обстрілу. З героєм попрощалися тисячі людей. Сергію було лише 25 років.

4. Лавренчук Віктор Іванович народився 7 жовтня 1986 року в місті Дьєр Венгрія у сім'ї військовослужбовця. У 2003 році на відмінно закінчив Рудівську середню школу. З листопада 2004 по травень 2006 року проходив службу в Збройних силах України. Протягом 2006-2007 років працював оператором зерносушильної установки ДП «Нафком – Агро». У 2010 році заочно закінчив Прилуцький агротехнічний коледж, здобувши освіту за спеціальністю «Монтаж, обслуговування устаткування та систем газопостачання». За період свого життя Віктор Іванович Лавренчук завоював величезний авторитет серед односельців, однокласників та однокурсників, друзів, однодумців. Віктор був морально сильною людиною, мав власні принципи і погляди на життя, ніколи не відступався від своєї думки, вмів приймати важливі рішення, все намагався вирішити самотужки.

5. Валентин Бойко народився 4 серпня 1979 року, проживав у мікрорайоні Рокитному. Закінчив Прилуцьку школу №3 та вступив до Чернігівського професійного училища №5. Проходив службу в Збройних силах України, а в 1999 році одружився. Разом із дружиною Людмилою виховували двох дітей. Старша донька Інна була народжена в 2000 році, молодшого ж синочка Максима Бог подарував їм у 2004 році. Днем раніше, 10 грудня, він мав би святкувати свої десяти іменини разом із татом, але доля розпорядилася інакше ... Близькі люди згадували, як сердечно чоловік дбав про свою сім'ю, та коли настав час захищати Україну, з найперших днів конфлікту на Сході він перебував на службі, свято віруючи в чоловічий обов'язок. Героя поховали на кладовищі в Горувій Білешині.

6. Анатолій Юрійович Потієнко – Герой АТО. У ніч із 7 на 8 січня цього року під час виконання військових обов'язків на блокпосту біля села Новогнатівка Волноваського району Донецької області від вогнепального поранення в голову загинув наш земляк, солдат механізованої роти механізованого батальйону 72-ї бригади Анатолій Юрійович Потієнко. До мобілізації він проживав у селі Валки, працюючи в особистому селянському господарстві. Призваний до Збройних сил України 31 березня минулого року. Під час нападу російських диверсантів снайперська куля на 32-му році обірвала його молоде життя. Без чоловіка і батька залишилися його дружина Світлана та трирічна донечка Даша, а без сина – мати Валентина Михайлівна.

Це не сон, не синдром маячні,
Ця війна не в далекій країні,
Не в Іраку чи десь там в Чечні,
А в вишневій моїй Україні.

Саме тут всі її вояки
Схід країни від зла захищали,
Бились на смерть мої земляки,
Кров'ю землю святу поливали.
Щоб країна ввійшла в майбуття
Вільна, сильна, без чвар та війни.
Віддали найцінніше – життя,
України найкращі сини!

Ведуча

Роки... Скільки б їх не минуло, не зітруться імена тих, хто не повернувся з АТО. Схилимо ж голови перед світлою пам'яттю тих, хто віддав своє життя, увійшовши в безсмертя.

Прошу вшанувати пам'ять загиблих хвилиною мовчання.

Хвилина мовчання.

Пісня «Мальви» у виконанні Анни Ведмідської

Ведучий

Дорогі наші захисники, ми, молоде покоління, обіцяємо рівнятися на вас і стати справжніми патріотами своєї держави, боротися за волю, честь і за народ.

Дякуємо всім вам за мирне небо над нашими домівками і бажаємо якнайшвидше повертатися додому живими та з перемогою!

Дорогі наші хлопці-солдати,
Ми слідкуєм за вами щодня,
Молим Бога, щоб вас не здолати,
Щоб скоріше скінчилась війна.

Ведуча

Ще рік тому ми не особливо звертали увагу на слова «слава Україні – Героям слава», а тепер ці слова набули нового змісту.

Ведучий

Слова «Слава Україні – Героям слава» перестали бути просто вітанням. Це вже віддання шани найкращим, котрі у найважливіший момент нашої держави не злякалися, а стали на захист кордонів України і боротьбу з підступним ворогом.

Ведуча

Наразі вже зрозуміло, кому ці слова адресовані. І ні в кого немає сумнівів, що ці герої – хлопці, що зі зброєю в руках захищають крихкий східний кордон України, лікарі, які в мирний час повертають поранених в АТО з того світу, волонтери, на плечах яких тримається наша армія.

Ведучий

Слово для виступу надається голові Волонтерської сотні Талавірі Ользі Миколаївні.

Виступ волонтера

Ведуча

У результаті бойових дій в Україні загинули 2905 людей (і це лише офіційні дані про тих, кого вдалося ідентифікувати та захоронити), у тому числі 28 дітей. Поранення отримали 7640 людей.

Коли бачимо перед очима кадри з новин, фото поранених та загиблих героїв, ми розуміємо, що вислів «душу й тіло ми положим за нашу свободу» став для сучасної історії української нації не просто словами з гімну, це стало станом душі.

Дійсно, нашу Батьківщину, нашу Україну зламати не можна. Як птах фенікс, вона відроджується із попелу, стає міцнішою, сильнішою.

Ведучий

Не розчаровуйсь в Україні,
А зрозумій її печаль.
Що робиш ти для неї нині –
У себе спершу запитай.

Не розчаровуйсь в Україні,
Вона свята, а грішні – ми.
В її недолі часто винні
Її ж бо дочки і сини.

Не розчаровуйсь в Україні,
Ідеї волі певним будь,
Бо тільки той є справжнім сином,
Хто вміє неньку захистити.

Не розчаровуйсь в Україні,
Вір, що мине важка пора,
Розквітне пишний цвіт калини,
В садах достатку і добра.

Ведуча

Слава Україні!
Героям слава!

«ЮНІСТЬ, ЯКА МУЖНІЄ У БОЯХ»

***Н. Лясківська, Н. Тарасенко,
В. Ільніцький***

*Таращанський агротехнічний коледж
імені Героя Радянського Союзу
О.О. Шевченка*

На екрані слова:

Молюся за тебе, моя Україно,
За кожного батька, за кожного сина,
За кожну матір, за кожну дитину,
Я Бога прошу – збережи Україну!

Куратор

Сьогоднішнє свято єднає всіх: молодих воїнів, досвідчених офіцерів та сивих ветеранів, бо кожен на своєму місці, своїми вчинками і своїми діями сприяв і сприяє розвитку українського війська, зміцненню обороноздатності нашої держави.

Протягом всієї багатовікової історії нашої Батьківщини народ вище за все цінував вірність Вітчизні, мужність і відвагу героїв, які боролися за торжество добра і справедливості.

Сьогодні у нас відбувається виховний захід на честь мужніх доблесних воїнів, які нині героїчно воюють, захищаючи рідну землю і кожного з нас

Бібліотекар

За всі роки Незалежності Україна, на щастя, не знала війни. Наш народ пишався тим, що у складні 90 – ті роки Україні вдалося зберегти мир. Але війна не обійшла нашу державу тепер.

Для України настав тяжкий і відповідальний час. Після Майдану, побачивши, що Україна обрала собі європейський шлях, наш сусід, відчувши загрозу, що демократія з України перекинеться на Росію, розпочав проти нас війну. Українці зрозуміли, хто у всі віки нас принижував, забрав у нас історичну правду, нищив нашу мову, а зараз хоче забрати і волю, і європейство. Завдяки агресії путінської Росії в українців пробудилося вічне прагнення до волі та незалежності.

Сьогодні наша країна переживає, напевно, найдраматичніші часи у своїй новітній історії. Українці змушені зі зброєю в руках захищати свою незалежність, територіальну цілісність і єдність держави, віддаючи в жертву своє життя. Війна, яка точиться на нашій землі, – це випробування для всіх: як для війська і силових структур, так і матеріальних та духовних сил народу.

Куратор

Тримайся, моя рідна Україно!

Боже, як же важко говорити,
Коли ж припиниться нарешті ця війна?
Там гинуть люди, їм ще б жити й жити
Але від пострілів здригається земля,
Що буде далі? Чи настане завтра?
Для тих людей, хто зараз у бою,

На них чекають вдома їхні мами
Благаю, припинить вже цю війну!
Прошу у Бога миру для країни,
Щоб повернулися живими усі ті,
Хто захищає зараз Україну,
Хто там на Сході ніби в іншому житті...
Молюся небу, молюся і вірю,
Що все закінчиться, що скоро все мине
Тримайся, моя рідна Україно,
Борися, любя, за життя своє,
Я вірю, що припиняться всі війни,
Що буде мир і спокій у серцях,
І вірю я в майбутнє України
І віра ця з душі, в моїх рядках!

Марія Скочиліс

Куратор

За цей період відбулося чимало яскравих подій. Багато з них із плином часу набувають особливої ваги, і ми по-справжньому розуміємо їхню ціну і вартість. Деякі з них згадуємо з гіркотою, усвідомлюючи їхній трагізм. Ще зовсім недавно ми не особливо звертали увагу на слова «слава Україні – Героям слава», а тепер вони набули нового реального непідробного святого змісту. Наразі всім зрозуміло, кому ці слова адресовані, і ні в кого немає сумнівів, що ці герої – це наші хлопці, чоловіки, це мужні воїни, які зі зброєю в руках захищають східний кордон України.

Бібліотекар

Вони щодня ризикують своїм життям, під свист снарядів ворога захищають державу від російського агресора. Україна перебуває у стані неоголошеної війни з Росією, яка не припиняє поставок озброєнь і найманців, в тому числі, своїх кадрових військових.

Щодня від потужних обстрілів гинуть військові, які вже назавжди закарбували свої імена в новітній історії України. Мужність і бажання справедливості воїнів змушують їх стояти на заданих рубежах, оберігаючи спокійний сон своїх родин і України загалом. Своїми титанічними зусиллями і бажанням перемогти ворога вони доводять свій героїзм та відданість своїй рідній землі.

Куратор

Наші військові несуть у собі порядок, відвагу, мужність і чесність. Українська армія створює сильну, міцну державу. Хоробрі чоловіки закарбовують в історії України символи звитяги, перемоги. Велика біда, що на цій дорозі не дораховуємося зовсім юних і досить досвідчених воїнів, батьки втрачають дітей, а діти – батьків. Але ми ніколи не маємо забувати про те, що ті жертви були не даремними, щоб кожна краплина крові, яка окропила нашу українську землю на Донеччині, Луганщині повернулася зброєю проти ворога. І щоб їхніми зусиллями, їхньою волею до перемоги, вміннями та здібностями врешті-решт замайорів український прапор на українсько-російському кордоні. І кожен, хто зазіхне на нашу землю знав, що в Україні є українська армія, яка здатна захистити свою державу та народ.

Куратор

За весь час мобілізації Таращанським райвійськкоматом призвано 200 людей, які брали і продовжують брати участь у антитерористичній операції, з них 40, які отримали вже посвідчення учасника АТО.

У районі також багато громадян, які добровільно пішли служити до Збройних Сил України. У списки добровольців у райвійськкоматі записано 72 людей. Нинішній складний час став певною мірою лакмусовим папірцем, випробуванням для всіх, коли суспільство зрозуміло силу єднання, силу патріотизму.

Як тут не згадати лікарів, які виривають поранених в АТО з лап смерті, ставлять їх на ноги, це волонтери, на плечах яких тримається забезпечення нашої армії продуктами, обмундируванням, медикаментами та багато чим іншим, вкрай необхідним у щоденній ратній роботі солдата. Зрештою, це всі ті, хто пожертвував хоча би краплиною своїх статків заради України, заради її майбутнього.

Відео ТІК «Запах війни»

Бібліотекар

Ставлення українського народу до останніх подій в Україні продемонструвало усьому світові високий рівень патріотизму українців та їхнє прагнення жити у вільній суверенній європейській державі.

Протягом всього історичного періоду студенти, випускники, викладачі, працівники нашого навального закладу мали високий рівень патріотичного духу. У свій час вони були і залишаються бути активними

учасниками спільної боротьби: починаючи від подій Другої Світової війни, подій під час Революції гідності і дотепер, коли ведуться активні дії з протистояння російській агресії.

Колись ми росли на прикладах героїзму наших дідусів і бабусь, які боронили Батьківщину від ворога, а вже сьогодні ми маємо сучасних героїв.

На превеликий жаль, історія повторюється. Як і 70 років тому на нашій землі, сьогодні на Сході України захищають свою землю вчорашні студенти, чоловіки і жінки різних професій. Вони стали достойними танкістами, артилеристами, снайперами, саперами, розвідниками. І воюють вони, як і колись їхні діди, не заради слави, а мужньо протистоять ворогу заради життя і миру на нашій землі.

Збираючи матеріал про наших випускників і студентів, я познайомилася з неймовірно відважними людьми, які творять теперішню історію та стали свідками тих подій, що проходять на Сході України.

Куратор

Ми пишаємося своїми випускниками, які не залишились осторонь тих непростих подій, що відбуваються у нашій державі.

З першої хвили мобілізації, стали на захист суверенітету і територіальної цілісності України наші хлопці, які провели тривалий час під постійними обстрілами на сході нашої держави і продовжують нести службу.

Гаврилюк Віталій – випускник юридичного відділення 2010 року. Доброволець, боєць батальйону патрульної служби міліції особливого призначення «Київщина».

Герасименко Павло – студент відділення механізації сільського господарства, доброволець батальйону «Айдар».

Потеряйко Михайло – випускник відділення механізації сільського господарства **2012 року**, мобілізований до війська на захист Вітчизни на буремному Сході, де у складі 72-ої бригади захищав цілісність нашої держави.

Кавун Максим – випускник відділення механізації сільського господарства – у свої 23 роки він відчув всі жахіття війни на собі, один із кіборгів, який тривалий час обороняв одну із найбільш гарячих точок Сходу – Донецький аеропорт.

Стовбецький Микола – випускник відділення механізації сільського господарства 2013 року. У зоні АТО із серпня 2014 року ніс службу в складі зенітно-ракетного полку під Краматорськом.

Жовтяк Роман – випускник відділення механізації сільського господарства 2013 року. У зоні АТО з вересня 2014 року. Бойовий шлях розпочав під Волновахою в зенітно-ракетному полку, де і продовжує нести службу.

Сорока Микола – випускник відділення механізації сільського господарства 2013 року. У зоні АТО із серпня 2014 року. У складі зенітно-ракетного полку проходить службу під Волновахою водієм.

Цей перелік далеко не повний.

Бібліотекар

А зараз ми представимо вам ще одного нашого випускника. Людина великого патріотизму, мужності, справжній син України, з хоробрим і люблячим серцем, воїн АТО **Козубенко Володимир**, якого гідно оцінила держава орденом «За мужність» III ступеня.

У період з **2009 по 2013 рр.** навчався в Тарашанському агротехнічному коледжі на відділенні «Механізація сільського господарства» за спеціальністю «Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва» та здобув кваліфікацію техника-механіка.

У липні 2013 року пішов на військову службу за контрактом у військову частину А0382 72 бригади міста Біла Церква.

З початком бойових дій на Сході України в складі 72-ї бригади Володимир був направлений в зону АТО **1 травня 2014 року.**

3 травня по вересень 2014 року зі своїми бойовими побратимами боронив Тельмановський, Амросіївський райони, де постійно загострювалася ситуація. Постійні обстріли бойовиків із мінометів, спроби атакувати опорний пункт сил АТО. Неодноразово доводилося відбивати наступи бойовиків і брати участь у бойових зіткненнях з бойовиками, які постійно проривалися між опорними пунктами сил АТО. Мужньо і успішно хлопці відбивали атаки, а ворог ніс втрати.

3 вересня 2014 року Володя ніс службу під Волновахою.

Фактично, утримання цього міста означало утримання всього фронту в південній частині Донецької області. Перед хлопцями постало надскладне і важливе завдання, яке вони з честю виконали.

У 2015 році за проявлену мужність і героїзм у бойових діях проти ворога Володимира було нагороджено Орденом мужності III ступеня.

Сьогодні Володя продовжує захищати український кордон в Тельманівському районі. Має статус учасника бойових дій.

Виступ воїна АТО Козубенка Володимира

Куратор

Ми гордимось нашими хлопцями. Низький уклін цим героям Щира подяка їхнім рідним – батькам, дружинам, дітям. Вони своєю мужністю та хоробрістю, а то й ціною власного життя показали незламність волі українського народу, який понад усе прагне жити під мирним небом у своїй державі.

Бібліотекар

Проти війни, за свободу і незалежність своє вагоме слово говорять і митці. Сьогодні у нас присутній **Олександр Вітюк**, поезія якого неодноразово звучала у нас на заходах. В його поезії кожен рядок, кожна літера наповнена справжньою любов'ю до України, постійними переживаннями за ті події, що кояться на Сході. Його патріотична поезія – це присвята кожному справжньому Українцеві, який нині творить історію...

Виступ О.Є. Вітюка

Куратор

Ми впевнені в тому, що українці завжди були, є і будуть мирною нацією із сильним духом, які ніколи не нападали на чужі території, не вбивали жінок і дітей.

Сьогодні нам треба гартуватися, допомагати один одному та нашому війську і державі, не піддаватися провокаціям та чуткам, що розповсюджує пропаганда Кремля, яка сіє злобу, зневіру та брехню про Україну. Будьмо мужніми, збережемо Україну – збережемо себе.

Куратор

Не розчаровуйсь в Україні,
А розумій її печаль.
Що робиш ти для неї нині –
У себе спершу запитай.
Не розчаровуйсь в Україні,
Вона свята, а грішні – ми.
В її недолі часто винні
Її ж бо дочки і сини.

Не розчаровуйсь в Україні,
Ідеї волі певним будь,
Бо тільки той є справжнім сином,
Хто вміє неньку захистити.
Не розчаровуйсь в Україні,
Вір, що мине важка пора,
Розквітне пишний цвіт калини,
В садах достатку і добра.

Бібліотекар

Ми щиро дякуємо кожному солдату, сержанту, офіцеру, генералу за патріотизм, мужність і відданість, з якими вони сьогодні відвойовують українську землю. Впевнений, що спільними зусиллями ми повернемо мир у нашу державу. Бажаю усім, хто нині захищає Батьківщину божого благословення, мужності, непохитної віри та спокою у ваших родинах і в усій українській державі. Допоки в Україні є такі захисники, Україні бути!

Дуже хочеться побажати нашим хлопчикам, виконавши свій військовий обов'язок, повернутися живими й здоровими додому з перемогою.

Перегляд відео ТСН «Повертайся живим»

Куратор

Молюся за тебе, моя Україно,
За кожного батька, за кожного сина,
За кожну матір, за кожну дитину,
Я Бога прошу – збережи Україну!
Страшною порою не дай їм загинути!
Хай наші молитви до Бога полинуть!
Нехай він злобу у серцях наших спинить!
Молюсь, щоб людина почула людину,
Щоб син пожалів батька іншого сина,
Щоб мирною знову стала країна –
Я Бога прошу – збережи Україну!

Любов Вановська

Молитва за Україну

«ЦВІТ НАЦІЇ НАШ ГИНЕ У БОЯХ»

Н. Лясківська, Н. Тарасенко,

В. Ільніцький

Таращанський агротехнічний коледж

імені Героя Радянського Союзу

О.О. Шевченка

1-й студент

Земля моя рідна – це моя Україна! Щасливі ми, що народилися і живемо на чудовій, багатій землі. Тут жили наші прадіди. Тут коріння роду українського, що сягає сивої давнини, одвічних добрих традицій.

2-й студент

Україна – країна трагедій і краси, країна, де найбільше люблять волю і найменше знали її, країна гарячої любові до народу і чорної йому зради, довгої вікової героїчної боротьби за волю.

3-й студент

Минуло зовсім мало часу,
Ти зовсім молода ще, Україно
Тебе схилити намагалися щоразу,
Проте ти вистояла, рідна Батьківщино.

І все частіше бере гордість за Вкраїну,
За тих людей, котрі боролися за волю.
За цю прекрасну мову солов'їну,
За тих, що не боялись болю.

Ти зовсім молода ще, моя мила,
Тобі лишень ще двадцять п'ять.
Але в твоїх руках незнана сила
Це ті, котрі за тебе в бій готові йти.

Ти найдорожче, що ми маєм у цім світі,
За тебе, матінко, життя ми віддамо.
За твою душу, що в кожному калиновім цвіті,
І скривдити тебе, рідненька, не дамо!

Бібліотекар

Сьогодні у нас на заході присутні учасники бойових дій на Сході:

Пошелюжний Юрій Павлович, більше 8 місяців боронив передові рубежі під Волновахою, Маріуполем.

Герасименко Павло, наш студент, активіст Майдану та боєць батальйону «Айдар».

Потеряйко Михайло, наш випускник, учасник бойових дій під Дебальцевим;

Гаврилюк Віталій, боєць добровольчого батальйону «Київщина», вже досить тривалий час знаходиться в зоні АТО на передових рубежах Сватова, Щастя, станиці Луганської;

Халіманков Володимир, боєць батальйону «Миротворець»,
Потеряйко Діна Миколаївна.

Місцевий поет і добре знана особистість на Таращанщині – *Вітюк Олександр Єремійович*, автор патріотичних віршів і пісень, в яких описує ті події, що останнім часом відбуваються в нашій державі. Кожен його патріотичний вірш додає українцям сили та наближує до переможного кінця. Цей завжди усміхнений, привітний чоловік вірить, що українці велика нація і перемога лише у наших руках!

Куратор

Майдан та Революція гідності потрясли не тільки Україну, а й увесь світ. Україна продемонструвала Європі і всьому світові, що українці – міцна духом волелюбна нація, яка навчилася поважати себе і яка зуміла відстояти свій демократичний вибір. Майдан став місцем правди і свободи, добра, дружби, братерства й гідності.

А сьогодні на Сході точаться криваві бої. Там вирішується доля і майбутнє України.

Вітюк О.Є.

Неоголошена війна, а скільки ранених і вбитих,
А долей зламаних, розбитих, не впевнений, що те хто зна.
Вже ми далеко не брати, для них ми «україни» вже стали,
Зненацька в спину ніж дістали, що втратили не віднайти.

Бойовики, сепаратисти терзають неньку Україну,
Рвуть на куски її єдину, їм старший брат дає прихисток.
Іде АТО, схід полихає, в огні відроджуємось ми,
Виходим з кров'ю із пітьми і нам весь світ допомагає.

Ми переможемо – я вірю, бо ми єдина Україна,
Нас знов поставить на коліна не зможуть ці скажені звірі.
Багато є проблем у нас. На мене, то країна хвора,
Нам завдали багато горя, та це мине, проб'є наш час.

Відродиться рідна Вкраїна і гідно люди заживуть,
Дай Боже, нам цей шлях збагнуть і просто випрямить коліна.

Куратор

Кремль розв'язав проти українців небачену тотальну війну. Її називають гібридною. Йдеться і про використання підступних методів кримінальних злочинців та бездушних негідників у військовій формі армії Росії. Вона анексувала Крим, а зараз веде неоголошену війну на сході нашої Батьківщини.

Якщо українців охопить тепер загальний відчай, що породжується втратою самобутньої особистості, прагнення до свободи, то Україна стане жертвою російського фашизму і її свобода може згоріти у вогні лютої війни, що її розв'язали ідеологи, так званого «руського мира», на теренах України.

Бібліотекар

На жаль, на терени квітучої, красивої України увірвався демон війни, що посіяв біль, сльози, руїни та окропив кров'ю нашу священну землю. Справжні українські чоловіки не змогли залишитися байдужими до долі своєї Батьківщини, адже що може бути дорожчим за рідну країну?

Кожен день по телебаченню ми отримуємо свіжі новини з різних фронтів. Серед них, звичайно, найтрагічніші – це про події в зоні АТО.

Кожного дня вирушали у зону антитерористичної операції батальйони добровольців, спеціально навчених солдат, хвиля за хвилею мобілізація охопила Україну. Почали створюватися бази, де готували нових бійців, заводи та фабрики переходили на новий режим виробництва, аби забезпечити бійців одягом та зброєю.

Воїни АТО... Їх мужність і патріотизм викликають захоплення і почуття гордості за українську націю.

Саме за це сьогодні в АТО воюють десятки тисяч патріотів, обороняють від терористів свободу, незалежність та територіальну цілісність України.

Куратор

Наші чоловіки – це справжні воїни, які немов кіборги, оберігають та захищають від напливу ворогів мирне населення. Вони не знають втоми, не відчують болю, борються до останньої краплі поту і крові.

Вони дають нам можливість вільно дихати в незалежній Україні. Ставши живим щитом, вони захищають українців від хаосу війни. Ми будемо говорити сьогодні з цими мужніми людьми, будемо слухати історії наших захисників, людей нової України.

Мужні, відважні, відчайдушні українці відродилися на революції гідності. Вони всі як один без жодних вагань, без примусових повісток піднялися на захист України. «Це ж наша, рідненька, її потрібно захищати від ворога», – майже всі в один голос говорили наші патріоти. На таких патріотах тримаються всі добровольчі батальйони, які воюють на Сході України, вони суттєво доповнюють регулярні війська української армії.

Куратор

Добровольчі батальйони «Дніпро», «Донбас», «Київщина», «Айдар», «Азов», «Київська Русь». На сьогодні їх уже 37. Лише одні активісти Майдану створили два батальйони національної гвардії. Найбільше добровольців із Київщини та Дніпропетровщини. У цих регіонах сформовано аж 17 батальйонів. Луганськ, Харків та Полтава відправили в АТО по два батальйони, решту областей зібрали по одному.

Саме за їх активної участі були звільнені Слов'янськ, Лисичанськ, Щастя, Первомайськ, Маріуполь.

3 липня 2014 року через ускладнення ситуації на сході добровольчі батальйони вимагали дозволу використовувати проти ворога бронетехніку та артилерію. На разі важка зброя та артилерія почали надаватися добровольчим батальйонам.

Добровольці, не чекаючи мобілізації за лічені дні створили військо, яке весь цей час протистоїть одній із найбільш великих і агресивних армій світу. На волоску від смерті стан, який став майже буденним для тисяч наших хоробрих і мужніх чоловіків.

Бібліотекар

Одним із них став наш студент третього курсу відділення «Механізації сільського господарства», активіст Майдану та борець батальйону «Айдар» *Герасименко Павло*.

Війна зробила його справжнім, нефальшивим, людяним і справедливим. Саме такі якості ще в грудні змусили тисячі таких, як він, встати з колін і гордо підняти голови на Майдані, довести усьому прогресивному світові, що Україна – європейська держава.

Після закінчення школи, навчався у Володарському училищі, а потім вступив до нашого коледжу на відділення механізації сільського господарства. Із самого початку здобуття Україною незалежності він вирішив, що буде завжди боронити свою рідну землю. Тому з початку Революції гідності став активним учасником революційних подій. З перших днів брав активну участь у Київському майдані, а після початку російської агресії на сході України записався добровольцем до батальйону «Айдар». Цей батальйон було створено на основі активістів Майдану. Бійці «Айдару» були в багатьох гарячих точках Луганщини.

У червні 2014 року, під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Металіст у Луганській області потрапив під артилерійський обстріл і його було тяжко поранено. Він втратив ногу, одне око, втратив слух одного вуха, але Павло не втратив силу духу.

Після тривалого лікування за кордоном Павло проходить реабілітацію та продовжує навчання. Активно підтримує зв'язок зі своїми побратимами, які продовжують службу в зоні АТО.

Куратор

Хочу запросити до слова ще одного добровольця, бійця батальйону патрульної служби міліції особливого призначення «Київщина» *Віталія Гаврилюка*, нашого випускника юридичного відділення. Спілкуючися з ним, відразу розумієш, що перед вами не юний солдат, а боець, який уже здобув стільки життєвого й бойового досвіду, що може поділитися уже із «високими військовими чинами», які керують із своїх кабінетів, не понуюхавши пороху на передовій. Прошу до слова.

Виступ Віталія Гаврилюка

Куратор

Гарячі точки Сходу. Від подій, що розвивалися там, стає моторошно. Іловайськ, місто, що стало для багатьох братською могилою. Ті, хто вижив ніколи не забудуть імена та позивні загиблих своїх побратимів, вони ніколи не забудуть дорогу смерті, так званий мирний коридор Путіна, де їх розстрілювали наче в спортивному тирі. Більше п'ятисот загиблих, кількість зниклих безвісти до цього часу точно не встановлено, лише зкупі статистичні дані – більше 120.

Куратор

Донецький аеропорт. Найбільш гаряча точка на сході України. Приклад надзвичайної мужності, хоробрості і майстерності українських воїнів. Битва за донецький аеропорт увійде у військову історію як найтриваліша битва. Жахливо виглядає це місце сьогодні. Ні однієї уцілілої стіни. Те, що це міжнародний аеропорт нагадують лише понівечені вказівники. Ці безстрашні люди відстоювали людські цінності зі зброєю в руках. За мужність, неприступність, майстерність і колосальну витривалість вороги їх прозвали кіборгами. Весь світ став свідками того, як вони мужньо перемагали ворога.

Мирне життя аеропорту перервалося 26 травня 2014 року. Сюди зайшли терористи. Був жорстокий бій. Небо над Донецьком було чорне від щохвилинних вибухів. Неодноразово у нерівних боях українським кіборгам вдавалося відбивати атаки терористів та справжнє пекло розпочалося на початку серпня, коли після так званого перемир'я на територію летовища в'їхала важка російська техніка. Сьогодні від нового сучасного аеропорту залишився хіба що понівечений металевий каркас.

Бібліотекар

Безстрашні воїни протистояли ледь не голими руками проти важкої артилерії ворога, їх викурювали димовими шашками, надто шкідливим газом. Даремно. Намагалися штурмувати люті батальйони «Оплот», «Восток», російські десантники – та мужні кіборги не лише відбивали атаки, а й утримували свої позиції. Здебільшого тут воювали спецпризначенці 3 полку, бійці 93-ї механізованої бригади полку та добровольці батальйонів. Саме добровольці захищали в селі Піски, так званий коридор безпеки, єдиний вільний від сепаратистів шлях. Це давало змогу вивозити поранених та забезпечувати кіборгів провіантом. Під постійними обстрілами та шквальним вогнем «Градами» та мінометами вони мужньо оборонялися. Попри можливість ротації більшість кіборгів залишалися на своїх позиціях. Ці люди ніколи не скажуть про себе, що вони герої.

Коледж має такого свого героя, свого кіборга, випускника відділення – *Кавуна Максима*. У свої 23 роки він відчув всі жахіття війни на собі, тривалий час обороняв одну із найбільш гарячих точок Сходу – Донецький аеропорт.

Війна

Іде війна, гримлять бої на сході,
Стоять сини на захисті України.
Стоять найкращі вояки народу,
Про них ця пісня прямо з серця лине.

На перемогу армія спроможна,
Коли малюнки діти шлють солдатам.
Тому і «Кіборги» в бою не переможні,
Бо Україну люблять міцно й свято.

Був Іловайськ і Щастя не всімнулось,
Бої кроваві розгортались стрімко.
І люта смерть героїв не минула,
Та від народу завжди йшла підтримка.

Земля Донецька і земля Луганська,
Спокон віків були ви Українські.
То ж даймо бій бандитам цим поганським,
Гонімо геть загарбників російських.

Вставай народе, будь в бою єдиним,
За незалежність, за свою свободу.
Щоб жити стала вільно Україна,
І мирно у співдружності народів.

О.Є. Вітюк

Куратор

Історію творять хоробрі серця. З-поміж них вже більш як 200 наших мужніх таращан беруть участь в АТО.

На прикладі родини *Юрія Павловича* можна відстежити усі події часу, що відбулися в Україні. Два його сини були учасниками історичних подій. Старший Олексій пережив анексію Криму. До цього часу проживав у Сімферополі.

Не змінивши паспорта, ні громадянства, він сподівається, що все ж таки повернеться на батьківщину. Молодший син Євген був активним майданівцем з перших його днів. Вдень працював на заводі ім. Антонова електриком, а ввечері йшов на барикади підтримувати борців за гідність.

На долю самого Юрія Павловича випала найважча місія – зі зброєю в руках воювати з ворогом, котрий посягнув на його дітей, його онуків, на рідну землю.

Із самого початку АТО, цілих 8 місяців він ніс відповідальність за 80 підлеглих йому бійців, боронив передові рубежі на Донеччині. З березня 2014 року місяця він на власні очі бачив усі жахіття цієї безглуздої, страшної, так званої «гібридної» війни.

Свій бойовий шлях розпочав із оборони Маріуполя, потім зі своїми побратимами стояли на передовій у місті Волноваха. А далі полон.

Просимо вас до слова, Юрію Павловичу.

Бібліотекар

Таким, який виконав свій громадянський обов'язок, який рішуче став на захист суверенітету нашої держави, є іще один наш земляк, випускник нашого навчального закладу – *Потеряйко Міша*. Відразу після проходження строкової служби був мобілізований до війська і став на захист Вітчизни на буремному Сході, де у складі 72-ої бригади захищав цілісність нашої держави.

Разом зі своїми побратимами він давав рішучу відсіч окупантам під Дебальцевим, демонстрував готовність зупинити ворога. У районі Дебальцевого бійці 72-ї бригади мужньо тримали оборону. І не тільки з честю витримували тиск бойовиків, але й наносили їм значних і відчутних утрат. Сказати про те, що вони побували в пеклі, це не сказати нічого.

Весь час, допоки Михайло знаходився на передовій, в його військовому білеті була бережно згорнута газета «Тарашанський край», в якому був надрукований вірш, присвячений його мамі. З цим оберегом, як висловлювався сам Михайло, йому було спокійніше йти в дебальцевське пекло і пережити його.

Зустріч

Присвячую Потеряйко Михайлові

Сільська безіменна площа,

Зустріч цілком випадкова.

Мабуть тому і дорожча,

Щира, без зайвого слова.

Міцне рукостискання,

Скупі чоловічі обійми.

В очах його біль і страждання,
А зовні щирий, спокійний.
Я з учнем своїм зустрівся,
Він щойно вернувся з АТО.
Змужнів, став дорослим, змінився,
Та все це не то, не то.
Він очі відвів, все нормально,
Спитав, – як справи у Вас?
Розмова пішла формальна,
Так ніби усе гаразд.
Подякував щиро за вірша,
І мовив такі слова –
– З ним було спокійніше,
У пекло йти й виживать.
А я прочитав у погляді,
Що став дещо неспокійний.
О, будьте в віках ви прокляті,
Всі, хто розпалює війни.
Відчув, стане в нього сміливості,
Найдорожче за ньеньку віддять.
Не просить нізащо милості,
Бо вже зміг він героєм стать.
Це вже був не учень Михайлик,
Це вже був не юний Міша.
Це став захисник зі сталі,
І люблячий син найвірніший.

О.Є. Вітюк

*Відеоролик Христина Панасюк
«Дай боже сили нашим солдатам»*

Куратор

Від імені всіх присутніх прийміть найщиріші слова подяки за наш спокій, захист нашої Батьківщини, силу, патріотизм, мужність, стійкість. Ми пишаємося Вами!

Студенти дарують квіти

Бібліотекар

Матері. Ці хоробрі жінки віддали цій проклятій війні найдорожче, що у них є – своїх дітей. Що може відчувати мати, коли її сину загрожує небезпека, коли в душу закрадається страх про загрозу для її єдиного сина? Спочатку відчай, душевний крик розпачу. *Потеряйко Діна Миколаївна*. Це вона мама єдиного сина. Яка не переставала молитися ні вдень, ні вночі, щоб уберегти свого сина від смерті. Вона знайшла в собі сили робити все можливе і неможливе для свого сина і його побратимів, бо ця материнська підтримка додавала їм віри і сил в далекому краї.

З липня минулого року жінка відчула душевну потребу допомагати їздила, шукала, діставала і купувала все необхідне, і гуртувала навколо себе людей, пекла, варила, готувала, передавала, писала зворушливі і вдячні листи підтримки не лише своєму сину, а й його побратимам, з якими він поряд служив. Адже вони, каже, теж чийсь діти.

Ось така вона Мати Солдата – з активною життєвою позицією і великим патріотизмом в душі, оптимістка, яка вміє радіти кожній миті і кожній зустрічі, щиро вдячна усім, хто її підтримував у складну хвилину.

А ми в свою чергу щиро вдячні Діні Миколаївні за її сина, в якому зуміла виховати любов до Батьківщини, своїх рідних, навчила його жити по правді.

Прийміть від нас ці квіти, шановна Діно Миколаївно.

Бережи вас всіх Бог

*Моєму учневі Потеряйку Михайлу і
його мамі Діані Миколаївні Присвячую*

Йшов концерт добродійний на підтримку АТО,
Про червонії маки співали солдати.
Всі увагу не зразу звернули на те,
Як в останнім ряду тихо плакала мати.

Не зуміла вона приховати свій біль,
Не зуміла маскувати заплакані очі.
Видавали її стан душі звідусіль,
У тривозі страшній, ті недоспані ночі.

Син єдиний в АТО. Син її на війні,
За Україну стоїть уже майже півроку.
Найдорожчий для неї і близький мені,
Учень мій щиросердний, юнак синьоокий.

А тривожні думки душу матері крають,
Серце стискає біль все сильніше й сильніше.
Ми всі молимося Богу й сердечно бажаєм,
Повертайся живим й неушкодженим, Міша.

Повертайтесь сини, повертайтесь герої,
Щоб серця материнські не знали тривоги.
Божа матір нехай вас прикриє рукою,
І промовить вам вслід «Бережи вас всіх Бог!»

О.Є. Вітюк

Відеоролик «Ти герой можеш все, сила в тобі живе»

Куратор

Але захист Батьківщини – це не тільки мужність, не тільки відданість, це ще і смерть.

Солдати добровольчих загонів та регулярної армії віддають життя за кожного з нас!

Організація Об'єднаних Націй має офіційні підтвердження загибелі більш як 6 тис. осіб унаслідок конфлікту на сході України. І це тільки офіційні дані. Солдати, які воюють у зоні АТО та мирні жителі Донбасу наводять зовсім інші цифри, що в рази більші від офіційних.

Під час конфлікту на Донбасі загинули більше 65 дітей, ще 127 було поранено.

Починаючи з режиму припинення вогню 15 лютого, загинули 70 військовослужбовців. Цифри стають дедалі страшнішими і страшнішими. І це справді страшно... Не обійшла біда і Таращанщину.

Куратор

18 листопада 2014 року громада Таращанщини прощалася зі своїм земляком *Віктором Миколайовичем Цимбалом*, який героїчно загинув на Сході нашої держави.

Україна втратила ще одного свого сина-захисника, який ціною свого життя відстоював суверенність та неподільність рідної землі.

Страшна звістка прилетіла до Великої Березянки. Здригнулися серця людей, адже вірили і щиро молилися, щоб горе оминуло наш край, щоб усі, хто став на захист Батьківщини, повернулися живими.

Родина втратила сина, внука і брата. Перестало битися серце вірного друга, побратима, односельця, земляка.

Народився Віктор Миколайович Цимбал 16 березня 1991 року в с. Велика Березянка. Закінчив 9 класів Великобережанської загальноосвітньої школи I-III ступенів, Таращанський агротехнічний коледж за спеціальністю «технік-механік». Потім проходив службу у військах протиповітряної оборони України (м. Севастополь).

26 серпня 2014 року почав працювати в органах внутрішніх справ м. Києва. А вже з 1 жовтня Віктор служив у батальйоні Міністерства внутрішніх справ «Січ» в зоні антитерористичної операції (м. Слов'янськ).

Загинув Віктор Миколайович Цимбал 14 листопада 2014 року.

Великобережани пам'ятають Віктора як активного, справедливого, порядного.

Сумна звістка сколихнула не лише громаду села, а й всю Таращанину. Дуже багато її жителів прийшли віддати шану Віктору Миколайовичу, який для кожного став Героєм.

Віктору було лише неповних 24 роки та він добросовісно пішов захищати нашу Батьківщину і поліг за мирне життя своїх співвітчизників, за нас усіх, щоб ми жили у вільній та незалежній Україні.

Бібліотекар

9 березня 2015 року у жалобі схилилася Таращанина. У селі Круті Горби поховали полковника *Сергія Циганка*, який загинув більше місяця тому, 9 лютого, під час виконання бойового завдання. Офіцер разом із побратимами мав доставити в оточене Дебальцеве фахівців й обладнання для налагодження зв'язку з військовими підрозділами та дорогою потрапив у засідку терористів і був розстріляний. Увесь цей час родина і близькі сподівалися, що, можливо, прізвище їхнього дорогого сина, чоловіка, військового побратима з'явиться у списках полонених. Та дива не сталося...за словами мами Антоніни Григорівни, тато відразу відчув, що сина немає...

Цілий місяць вирішувалося питання вивезення тіла з-під Дебальцевого і тільки завдяки волонтерам це було зроблено.

Із всіх куточків України приїхали в цей день до Крутих Горбів військові побратими полковника Сергія Анатолійовича і кожен зазначав, що це був справжній офіцер, взірець порядності й професіоналізму, який завжди був прикладом для особового складу.

Народився Сергій Анатолійович Циганок 30 грудня 1974 року в селі Круті Горби. Закінчив 9 класів Крутогорбівської школи і Ківшоватську ЗОШ. Ще з шкільної парти мріяв бути військовим. У 1998 році закінчив Київський інститут Сухопутних військ. Далі – служба в Збройних Силах України: у розпорядженні заступника міністра оборони України, начальник відділення поштового зв'язку, обробки і листосорткування кореспонденції. Стрімко ступав сходинками кар'єрного росту кадрового військового: призначення на посаду начальника відділу поштового зв'язку центру фельд'єгерсько-поштового зв'язку, а з 2009 року – начальник 330 Центрального вузла фельд'єгерсько-поштового зв'язку Генерального Штабу Збройних Сил України. Службу проходив у військовому званні лейтенанта, старшого лейтенанта, капітана, майора, підполковника.

У 2013 році Сергію Анатолійовичу за зразкове виконання військових обов'язків було присвоєно звання полковника достроково.

Сергій Анатолійович нагороджений відзнаками Міністерства оборони України: медаллю «За зразкову службу у Збройних Силах України III ступеня, медалями «За сумлінну службу» II і III ступенів, медаллю «15 років Збройним Силам України», нагрудними знаками начальника Генерального штабу, Головнокомандувача Збройних сил України – «За досягнення у військовій службі» I та II ступенів; відзнаки начальника військ зв'язку Збройних Сил України – «Війська зв'язку Збройних Сил України», «Фельд'єгерсько-поштовий зв'язок».

Керівництво цінувало порядного, освіченого, відповідального офіцера. Із жовтня 2014 року брав участь у проведенні антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей.

Загинув Сергій Анатолійович Циганок 9 лютого 2015 року біля селища Логвинове Донецької області.

Куратор

Не стало молодих, повних сил наших патріотів. Вони полягли, захищаючи нашу Батьківщину, полягли за мирне життя своїх співвітчизників, за усіх нас, щоб ми жили у вільній та незалежній Україні.

Сумно від того, що білими лебедями в небеса відлітають найкращі. Цвіт української землі, цвіт нації. Неможливо передати весь сум і жаль за обірваним життям ...

Невичерпний патріотизм, відданість ідеалам незалежної та демократичної України, непохитний дух героїв назавжди залишаться

яскравим прикладом для всіх. Це велика втрата не лише для родин, а й для всієї Тарашанщини. У скорботі схиляємо голови перед героями. Вони гідно пройшли свої життєві шляхи і залишили по собі світлу пам'ять. Давайте хвилиною мовчання вшануємо загиблих воїнів.

Відео «Вічна пам'ять»

Куратор

Але попри все має наступити такий період в історії слов'янської, так званої цієї Європи, коли Росія повинна запам'ятати, що Україна – це держава, яку не побороти ніколи, тому, що вона вистояла навіть у ті часи, коли не мала зброї, не мала армії. Вона вистояла, тому що вона мала Тараса Шевченка, Івана Франка, багатьох інших своїх пророків.

Бібліотекар

Багато поколінь українців поклали своє життя на вівтар української державності. Ми наповнені духом своїх волелюбних предків, багатою історією. І якщо хочемо досягнути минуле України, то маємо багато вчитися, знати, пам'ятати.

Куратор

Тож хай прокидається у вас, молоді, національна свідомість, яка досі мовчала. Пам'ятаймо, що ми – єдині і маємо разом оберігати найбільше багатство, найвищу святість – свою Батьківщину.

Україна

Україна моя! Рідний краю ти мій!
Скільки горя тобі завдали лиходії.
Що у долі своїй нелегкій і сумній,
Ти не мала на щастя надії.
Катували тебе, убивали тебе,
І голодною смертю морили.
І ламали щосили селянський хребет,
Та були вони в цьому безсилі.
Не зламали тебе ні вітри, ні громи,
А ні сталінська люта навала.
Ти вставала моя ясноока з п'їтьми,
Піднімалась і знов розцвітала.
Це тому, що народ твій, неначе трава,

Як не топчуть її соковиту.
А вона все густішає й знов ожива...
Україно моя пишноцвіта.
Недаремно синів віддала ти в боях,
Героїзм їх навек вшанувала.
Щастя зичу тобі, рідна ненько моя,
Адже ти нині вільною стала.
Та за волю боротись потрібно завжди,
Все життя, щодня, щогодини.
В цій борні силу й мужність в собі віднайди,
Рідна, любя моя, Україно!

О.Є. Вітюк

Відеоролик «Разом і до кінця»

Бібліотекар

І в цей нелегкий час, коли точаться бої на Сході і Півдні, ми маємо бути справжніми патріотами, відстоювати єдність, суверенітет і незалежність України.

Тож бажаю нам всім миру, спокою і світлого майбутнього!

«МОВА ЯК ГЕНЕТИЧНИЙ КОД НАРОДУ»

І. Биць

*Технологічно-промисловий коледж
Вінницького національного
аграрного університету*

Відкриття конференції

Вірш під музику читає студентка

Рідна мова
Рідна мова моя, поетична, пісенна,
Пелюсткова і ніжна, як спів солов'я.
Як народу душа: щира, добра, натхненна,
Ти найкраща у світі, бо рідна, моя!
Українські пісні ніжно мама співала,

Коли ще в сповитку були ми малі.
Українською мовою благословляла,
Як розходились ми на дороги земні.
Скільки в мові тепла і палкого кохання!
Туги й щастя дзвінкого, і світла душі,
Та іскристої радості і шанування,
Що, хоч просто говориш – виходять вірші!
То струмочком дзвенить, то сміється й співає,
То іскринками гумору враз спалахне.
Скільки слів в тобі є, лиш Господь один знає.
Мово рідна моя, ти як сонце ясне!
Бо слова твої серце уміють зігріти,
Приголубити, втішити можеш одна.
Мово рідна, ну як нам тебе не любити!
Ти весела і ніжна, неначе весна!

Слово викладача

Шановні гості, дорогі студенти та усі шанувальники українського слова, запрошуємо Вас до участі в науково-практичній і дещо святковій конференції, присвяченій Дню української писемності та мови на тему: «Мова як генетичний код народу». Я обов'язково маю наголосити, що таке конференція? Це збори, нарада представників держав, наукових організацій для обговорення певних питань.

Студенти підготували доповіді, тобто повідомлення на певну тему. Оponentом, тобто тією людиною, яка загострює увагу слухача на недостатньо висвітлених проблемах, буду я. А вже нашими рецензентами, тими, хто робитиме аналіз та оцінюватимуть нашу конференцію будуть наші гості. Я думаю, що вони не заперечують.

Наша конференція складається з теоретичної та практичної частин. Теоретична містить такі розділи:

1. Виникнення та походження української мови.
2. З історії розвитку писемності:
 - а) що таке письмо, письменність, писменство;
 - б) піктографія;
 - в) ідеографічне письмо.

3. Графічні засоби української мови:

- а) український алфавіт;
- б) розділові знаки.

Практична частина складається з таких розділів:

- 1. Піктографічне та ідеографічне письмо в сучасному розумінні;
- 2. Графологія.

Слово викладача

Отже, розпочинаємо нашу конференцію. Мова... Вона існує, живе, бореться незалежно від того, думаємо ми про неї чи ні, турбуємося чи забуваємо, шануємо чи зраджуємо. Слово безсмертне. Адже ніхто не заперечить давню біблійну істину: «Спочатку було Слово, і Слово було Бог».

Можливо, про походження мови нам більше розповідь легенда «Як ростуть слова», яку пропонуємо вашій увазі.

«Як ростуть слова»

Оповідач

Про це вже мало хто пам'ятає, бо минуло відтоді не сто, не двісті, а тисячі років. На щедрих землях серед гір жило плем'я німів. Німі вирощували виноград, персики, апельсини, усіляку городину, були працьовиті, а тому й жили в достатку. Та коли б ми з вами якимось дивом потрапили в ті краї, то не почули б жодного слова. Тільки шум водоспаду й щебетання пташок лунали там. Німі не вміли говорити – тільки губами ворушили й читали слова по вустах. Може, то було й непогано, бо ж не спалахували ні сварки, ні лайки, а тому приятелювали між собою і старий, і малий.

Оповідач

І тільки бабуся Мова жила самотиною за високим муром. Щодня вона поралася у квітнику. Мову вважали чарівницею, адже вона розумілася на травах: яка від кашлю, яка від зубного болю, а яка від лихоманки. Якось до бабусі прийшов юнак.

Чоловік

- Добрий день бабусю!

Бабуся

- Доброго здоров'я синку!

Чоловік

- Я прийшов по вашу допомогу. По сусідству у нас живе дівчина, яка сліпа від народження і відчувається дуже самотньо, гасне з дня на день. Ми нічим не можемо їй зарадити, бо вона не бачить слів утіхи.

Бабуся

- Не можу я повернути дівчині зір. Та є в мене таємниця.

Оповідач

І Мова повела хлопця у свій дивовижний квітник.

Квіти

- Ми тут... Ми тут... Ми тут...

Бабуся

- Це – слова. Зірви найкращі, віднеси дівчині, хай вона почує, хай радість прийде в її засмучену душу.

Оповідач

- Який же то був букет!

Мінявся золотими, синіми, червоними барвами, пахтів, наче персиковий сад, і звучав так чарівно, що завмирало серце.

Чоловік

- Дякую, бабуся!

Бабуся

- Іди з Богом, синку!

Оповідач

А наступного дня всі німі з'юрилися біля подвір'я бабусі Мови. Вони прийшли по слова. Благально простягали руки, з надією дивилися на Мову.

Бабуся

- Я навчу вас вирощувати слова. Кожне слово, наче квітка, має корінь. А з нього виростають листочки – суфікси, пагінці – префікси і пуп'янки – закінчення. З одного кореня може вирости багато слів-квітів. Бережіть свої квітники, виконуйте бур'ян і вирощуйте найкращі слова.

Оповідач

По корінчику розібрали німі щедрий дарунок Мови, обсадили всю землю дивоквітами й передали наступним поколінням таємницю про те, як ростуть слова

Слово викладача

Ось так, за легендою виникла мова. А от національна мова з'являється не відразу. Її становлення триває сотні, а то і тисячі літ. Про походження та виникнення української мови нам розкажуть Строкаченко Марина та Врублевська Любов.

Студент 1

Українська мова є однією з найдавніших індоєвропейських мов. Про це свідчить і наявність архаїчної лексики, і деякі фонетичні та морфологічні риси, які зберегла наша мова протягом віків.

Генеалогічно українська мова належить до індоєвропейської мовної східнослов'янської підгрупи слов'янської групи мов.

Історію української мови починають від праслов'янської (спільнослов'янської) мовної єдності, яка виділилася з індоєвропейської прамови приблизно в III тис. до н. е. Праслов'янська доба тривала близько 2000 років. Українська мова є спадкоємицею мов тих слов'янських племен, що належали території сучасної України, – полян, древлян, тиверців, угличів та ін. Сама назва української мови походить від топоніма «Україна», який уперше зустрічається в Київському літописі 1187 р. для позначення земель на межі Переяславського князівства й Степу, в якому кочували половці.

Пізніше, у XVI – XVII ст., Україною стали називати Середнє та Нижнє Подніпров'я. Мешканці цієї території називалися українцями, а їхня мова – українською або козацькою. Українськими називали й інші землі, де жили українці, – Київщину, Поділля, Покуття, Волинь та деякі інші території.

Разом з християнством до Київської Русі прийшла старослов'янська (або церковнослов'янська) мова, створена на базі давньоболгарських діалектів Кирилом і Мефодієм (одних з перших слов'янських культурних діячів). Нею писалися релігійні та офіційні тексти. Старослов'янська мова довгий час виконувала функції писемної мови.

Студент 2

Не можемо не згадати історію літописання, яке почалося в Україні дуже рано. Найдавнішою пам'яткою української писемності є «Велесова книга» – таємнича, загадкова розповідь наших предків про світ, природу, богів.

Наші старі літописи не дійшли до нас в оригіналах, а збереглися в копіях і переробках. У 1113 році з'явилася праця печерського Нестора «Повість минулих літ».

У цілості збереглася найцінніша пам'ятка давньоруської літератури «Слово о полку Ігоревім». А найперша наша пам'ятка, написана в Києві 1056-1057 рр., – це «Остромирове Євангеліє».

Поява новоукраїнської мови, яка згодом стала сучасною, датується ХІХ ст. Її зачинателем вважається письменник І. Котляревський .

Важко переоцінити роль Т.Г. Шевченка в розвитку української літературної мови. Саме він уперше своєю творчістю підніс її на високий рівень словесно-художньої культури, заклав підґрунтя для розвитку в ній стильового розмаїття й мовного багатства сучасної української літературної мови.

Отже, основний словниковий фонд української мови містить чотири пласти слов'янських слів: спільноіндоевропейська лексика; праслов'янські слова; власно українські слова, наявні тільки в українській мові; запозичення з інших слов'янських мов. Решту лексики становлять більш пізні запозичення.

Кожна епоха приносить свої винаходи і відкриття: «Серед багатьох форм людської діяльності, що служили показниками духовної культури, матеріальним утіленням розвитку ремесла й мистецького хисту, поступу та боротьби народів у вирі історичних подій було письмо» (М. Різник).

Слово викладача

Кожна епоха приносить свої винаходи і відкриття. Найбільшим винаходом людства було письмо. Писемні знаки дали людям можливість зберегти істинне знання. Адже завдяки написаному слову люди збагнули світ і своє місце в ньому.

Поява письма в історії людства не випадкова, писемність виникає з потреби зафіксувати думку, щоб передати її на відстань або прийдешнім поколінням.

Кожен народ іде своїм шляхом до створення писемності. Та етапи розвитку письма в усіх народів земної кулі приблизно однакові.

А зараз ми дізнаємося про історію розвитку письма. Що ж таке письмо, писемність, письменство? Про це повідомить Янчук Юлія.

Студент 3

Писемність – це система графічних знаків, які застосовують для писання в якійсь мові. Наприклад: «Усі відкриті в Софіївському соборі графіті написані кирилівськими літерами – шрифтом, який покладений в основу сучасної східнослов'янської писемності».

Письменство – синонім слова література, а також збірне поняття (у значенні письменницький загал).

Письмо – це система графічних знаків, за допомогою яких усна мова передається в часі і просторі. Винайшовши письмо, люди не переставали дивуватись його значимості і приписували створення письма богам.

Стародавні єгиптяни вважали творцем письма бога Тоту, у вавилонян був Набу, а грецькими міфами відомий бог Гермес, який, як вважали греки, винайшов абетку, був творцем числа.

Письмо було дуже різним. Досить поширеним у давні часи було предметне письмо для різних повідомлень, угод: зокрема, бирки, шнурки з вузликами. Звичайно, це було примітивне письмо.

Слово викладача

А зараз більш докладніше про предметне письмо нам повідомить ...

Студент 4

Історично першим, найдавнішим видом письма є піктографія (від лат. «піктус» – малюю і грец. «графо» – пишу, дослівно – малюнкове письмо). Піктографічне письмо – це письмо малюнками, які служать для передавання змісту мови.

У деяких народів Африки існувало предметне письмо у вигляді намиста з різнокольорових намистин, раковин, зерен.

Часто самі речі не означали нічого, використовувались як умовні знаки. Таким було письмо кіпу, поширене в стародавніх інків, – вузликове письмо: на паличку нав'язувалися різноколірні шнурки вузликами. Бурий колір символізував картоплю, жовтий – золото, червоний – воїнів і т. інше.

Слово викладача

Після піктографічного письма виникло ідеографічне.

Студент 5

Минали віки, люди намагалися зобразити не лише конкретні предмети, а й абстрактні поняття – життя, смерть, любов. Малюнок передавав ідею, тобто письмо перетворювалося на ідеографічне (idea – поняття). Зразками ідеографії є письмо Давнього Єгипту, китайське письмо. Знаки його називають ієрогліфами (ієро – священний), тобто священнописання, буквально «різьба жерців», бо першими ієрогліфи вирізали жерці на камені і кості.

Іншим поширеним видом ідеографічного письма був **клинопис** – письмо у вигляді клинців, яке зародилося між Тигром і Євфратом у стародавніх шумерів, а потім перейшло до вавилонян і асирійців.

Ідеографічне письмо знаменне тим, що в ньому зародилися цифрові знаки: +, –, x (множення), : (ділення), хімічні формули.

Слово викладача

Проте в ідеограмі, піктограмі не можна прочитати звукової мови давніх народів. Дивовижний винахід людства, який є основою сучасної писемності, – це алфавіт.

Студент 6

В основі українського письма лежить алфавіт, або абетка, азбука, тобто розташовані в певному порядку графічні знаки – літери, якими користуються на письмі.

Сучасний український алфавіт – це видозмінена давня слов'янська азбука, яку називали кирилицею. Кириличний алфавіт складається із 43 літер, вони мали словесні назви, перші літери яких означали звук, що позначається літерою. За тисячолітнє існування кирилиці в український алфавіт було введено всього лише дві літери: й, ї. Буква ї, хоч і відома з літописних пам'яток давніх часів на позначення звука [i], в сучасному алфавітному значенні вживається з кінця XIX ст. Сучасний український алфавіт складається із 33 літер.

Алфавітний порядок та його засвоєння відіграє важливу роль у культурному житті людства. Алфавіт треба знати з абсолютною точністю передусім як засіб довідки, оскільки всі словники укладаються за алфавітним принципом, створюються картотеки, різні списки.

Слово викладача

Крім літер алфавіту є ще інші засоби писемності, які вивчає наука графіка.

Студент 6

Графіка – це сукупність усіх засобів писемності, сукупність накреслень, якими жива мова перелається на письмі: літери алфавіту, апостроф, знак наголосу, розділові знаки, різні прийоми скорочень слів, пропуски між словами, відступи при абзацах.

Усі ми щодня читаємо різні тексти, де й постійно зустрічаємо розділові знаки, вони відіграють важливу роль у спілкуванні, у розвитку нашої особистості, у розумінні один одного. Проте дуже часто ми не помічаємо їхнього впливу на наше життя. Отже, я пропоную вам послухати мініатюру Крашевського «Про користь розділових знаків».

Чоловік загубив кому і почав боятися складних речень, шукав фрази, щоб були простіші. За нескладними фразами прийшли нескладні думки. Потім він загубив знак оклику і почав говорити тихо, з однією інтонацією. Його вже ніщо не бентежило, не тішило, він до всього ставився без емоцій. Потім він загубив знак питання і перестав запитувати, жодні події не викликали його цікавості, де б вони не відбувались: у космосі, на Землі чи навіть у власній квартирі. Ще через кілька років він загубив двокрапку і перестав пояснювати людям свої звички. Врешті у нього залишилися одні лапки. Він не міг висловити жодної власної ідеї, весь час тільки когось цитував – так він зовсім розучився думати і дійшов крапки. Бережіть розділові знаки!

Більше того, історії відомий випадок, коли за допомогою лише двох розділових знаків люди чудово порозумілися. Коли вийшла в світ книжка Віктора Гюго, автор, бажаючи дізнатися, чи має вона попит, надіслав видавцеві листівку, на якій тільки й було: «?». Видавець відповів теж дуже стисло: «!».

Отже, ви переконались у значенні розділових знаків.

Слово викладача

А зараз переходимо до практичної частини нашої конференції. Запрошуємо всіх до роботи в секціях. Слово керівнику секції «Піктографічне та ідеографічне письмо в сучасному розумінні».

Студент 7

Темою нашого дослідження було піктографічне та ідеологічне письмо. Перед нами було поставлене таке завдання: за допомогою символічного малюнка зобразити зміст мови.

Прагнення миру – ми зобразили ось так: добро і зло, Україна – понад усе, небесна сотня, патріотизм, інтелект, дружба, конфлікт, корупція.

Слово викладача

Слово надається представникам секції «Графологія».

Студент 8

Згадки про графологію як науку можна знайти у творах Аристотеля і Менандра. Графологами вважалися Шекспір, Дюма, Вальтер Скотт і Едгар По.

Немає навіть тіні сумнівів, – писав Гете, – що почерк має відношення до характеру і розуму людини і що він може, меншою мірою, дати поняття про її почуття і дії.

Сьогодні графологією користуються криміналісти, вона допомагає лікарю уточнити діагноз, її використовують, навчаючи менеджерів мистецтва оцінювати надійність партнера в бізнесі.

Відомим графологом нашого часу є Санжарівський. Він займається вивченням почерку відомих учених, письменників, політичних діячів.

Наше завдання полягало в тому, щоб за допомогою почерку розгадати таємниці характеру людини, а саме: Тараса Шевченка, Івана Франка, Володимира Винниченка та одногрупників. У цьому нам допоміг посібник із графології Володимира Маяцького.

Тарас Шевченко. Великі заголовні літери з сильним натиском говорять про честолобну і напористу натуру, з чіткою системою цінностей. Нахил вправо свідчить про волелюбність натури. Така людина імовірно буде прагнути виставити свої почуття напоказ, ніж придушити їх усередині себе. Людина з таким почерком більш чутлива до нових ідей і починань, відрізняється великою життєвою енергією.

Літери, дуже часто непов'язані між собою, свідчать про волелюбність, велику силу волі, стійкість, проникливість, самовпевненість і успіх, оригінальність мислення. Спрощені літери вказують на швидкість розуму, дієвість. Прямі рівні строки, говорять про сильно розвинене почуття обов'язку.

Іван Франко. Дрібний почерк говорить про інтелект, сильний характер, виваженість. Таким почерком пишуть люди, які мають схильність до наук, у них розвинене логічне мислення. Вони постійно щось аналізують, звертають увагу на дрібниці.

Всі літери з'єднані між собою – це стабільність, упевненість та розсудливість. Така людина нічого не приймає на віру і намагається уникнути несподіванок. Деякі рядки хиляться донизу, що свідчить про сентиментальність та песимізм. Велика літера Г схожа на малу – це ознака стриманості, діловитості. Вузкий почерк говорить про недовірливість, ревнивість.

Володимир Винниченко. Люди з нерозбірливим почерком здатні на непередбачувані вчинки, що може бути виражено в їх почерку, вони не завжди контролюють свої дії, більше піддаються емоціям. Розум, який дістається суті, може творчо сформулювати свої думки, мислити незалежно, зазвичай, і породжує такий нерозбірливий почерк.

Зазвичай, саме творчі люди прикрашають свій почерк зайвими елементами, різними завитками, хвильками. Початкові великі, розлогисті літери свідчать про фантазію та дуже часто нездійсненні бажання. А також, красиві та занадто великі заголовні літери характерні для осіб, що відчують свою велич. Такі люди є лідерами, які здатні повелівати та залучати до себе людей.

Взагалі люди з таким почерком добрі та сердечні, але завдяки особливостям свого характеру, вони не знають як вчинити в тому чи іншому випадку, тому що вирішують і діють під впливом вражень.

Синчук Катерина. Це найбільш типовий нахил у почерку. Він виголошує теплу дружелюбну натуру. Так пише людина, яка відкрито висловлює свої почуття. Якщо ця людина закохана, то не любить приховувати свої почуття, і хоче, щоб її відповідали взаємністю.

Почерк, ніби летючий над стрічкою, легкий вказує на мрійливу, романтичну людину, яка знаходиться в постійному пошуковій шляху до вдосконалення.

Великий, розложистий почерк може бути у людей, що бажать багато побачити і бути у полі зору оточення.

Великі відстані між словами і рядками вказують на щедрість людини.

Замість крапок над літерою «і» хвилясті лінії засвідчують наявність почуття гумору.

Зазвичай, такий тип почерку свідчить про неприйняття підлеглої ролі як в особистому, так і в діловому житті, показує, що людина любить наполягати на своєму. Ця людина товариська, прагне до спілкування, тому їй підходить робота, яка пов'язана з міжособистісними контактами.

Янчук Юлія. Люди, що пишуть рівно, прагнуть порядку від себе та оточення. Вертикальний почерк, коли не має нахилу ні вправо, ні вліво, свідчить про рівновагу між розумом і серцем. Ця людина стримана, яка постійно все зважає, і не піддається емоціям.

Коли ця людина закохується, то не варто чекати від неї миттєвого висловлювання своїх емоцій. Її почуття проявляються через повсякденні турботи про близьких.

Також рівно і старанно поставлені крапки, коми свідчать, що це людина виважена, серйозна, обачна.

Дуже багато елементів друкованих літер притаманні людям технічних професій.

Спрощені літери означають практичність свого власника. Він не буде створювати проблем там, де їх немає.

Дмитришена Софія. Цей почерк є поєднанням нахилів вправо, вліво та вертикально. Це свідчить, що ця людина оригінальна та цікава. У неї постійно змінюється настрій, залежно від обставин та оточення, що відбивається на зміні нахилів почерку. Тут інтелект та емоції перебувають у конфлікті: розум хоче одного, а серце іншого. Такі люди відрізняються непостійністю, непосидючістю. Їм важко пристосуватися до будь-якої роботи. Але це не є їх доброю волею, а тим, що вони є жертвою неконтрольованих емоцій.

Широко розтягнуті слова говорять про те, що ці люди все ідеалізують. Якщо лінія почерку піднімається вгору, це – ознака оптимізму.

Слово викладача

Наша конференція добігла кінця. Дякую всім за цікаву і плідну працю. І на закінчення хочу побажати нам всім мирного неба, братерського єднання, взаєморозуміння, толерантності, милосердя. Адже зараз це так потрібно, любіть свою рідну мову, любіть свою Батьківщину – вишневу, калинову, солов'їну – рідну Україну.

Перегляд відеофільму «Я люблю Україну свою!».

Студенти складають карту України

«УКРАЇНА – ЦЕ ЄВРОПА»

І. Булик

*Вишнянський коледж
Львівського національного
аграрного університету*

ЧАСТИНА 1

Звучить «Моя молитва нехай лине». Виконують ведучі.

Клін «Maidan. Ukraine. Revolution»

Слово викладача

«В тобі потенціал, енергія віків, тож Феніксом постань із попелу руїни, щоб гордо серед всіх народів і світів могла стояти Україна! Це був час схожий на важкий сон. Довгий такий сон, де від втоми не знав куди сховатись. Він щодня приходив до нас тривожними днями і ночами, нахабно стукав і не питав, чи хочемо ми цього, а змушував серця кам'яніти, скроні – сивіти. Цей час, осідланий білим конем, постелив дорогу в небесну безконечність юним, що стали солдатами, а ми нарекли їх тут, на землі – НЕБЕСНОЮ СОТНЕЮ. Низький Вам уклін!

Це був час великого вітру, розгніваного, швидкого, що історичною стихією наводив лад по-своєму: вимітав із нашої свідомості раба. Він, незагнuzданий і дикий, летів весною, новою силою молодих усміхнених облич та перевертав усе на своєму шляху. Омивав сльозами і кров'ю.

Ми раптом зрозуміли, що вміємо ділитися хлібом, перестали бути байдужими, навчилися схиляти голову перед Всевишнім, молитися за ближнього та віддавати своє життя за життя іншого.

І тоді на тім зраненім серці, народжувалось оте нове, вимальоване ніжно-білим цвітом, на який не стане кольорів у палітрі художника.

Хіба не прекрасний був той вітер перемін?

Так, Україна відкрила історію Європи третього тисячоліття. Ми – вже не «узбіччя» Європи. Просто на очах Україна збагатила палітру Європи новим відтінком. Вона створила Європу і в ній її майбутнє».

Свято, приурочене святкуванню Дня Європи в Україні, оголошується відкритим.

Звучить гімн ЄС.

Піднімають прапор ЄС

ЧАСТИНА 2

Ведучий 1

Ladies and gentlemen! Пані та панове! Шановні друзі! Ми раді вас вітати у цьому залі та запрошуємо на фестиваль європейських країн.

Сьогодні весь світ дивиться на нашу країну, сподіваючись, що високі стандарти духу реалізуються в конкретні справи, які піднімуть вагу України та значення її у світі.

Ведучий 2

Ще недавно вступ до Європейського Союзу багатьом здавався дуже далекою перспективою. Але вільні європейські народи не раз прискорювали час. Символами швидких змін стали уламки Берлінської стіни, круглий стіл у Варшаві і наш Майдан у Києві. Майдан, який об'єднав нас і дав зрозуміти, що лиш єднання – ключ до перемоги. Сонце нам сяє, сонце нас єднає!

Звучить пісня «Україна – це Європа»

Ведучий 1

«Моя любов до Вітчизни не примушує мене запліщувати очі на досягнення іноземців», – так сказав Вольтер, і ми не можемо не погодитися з цією думкою. Щоб рухатися вперед, потрібно не лише любити Батьківщину, а й знати та поважати своїх сусідів. А ще – вивчати їхній досвід.

Ведучий 2

У Європі – історичний шанс України розкрити свої можливості. Кожен крок до Європи – це нові можливості для мільйонів українців. І перш, ніж розпочати наш Європейський фестиваль пропонуємо вашій увазі коротеньку довідку про ЄС та День Європи.

Презентація ЄС

Ведучий 1

Європейський Союз (European Union) – економічний та політичний союз держав-членів Європейських Спільнот, створений згідно з Договором про Європейський Союз (Маастрихтський Трактат), підписаний в лютому 1992 року і чинний із листопада 1993 року.

Сьогодні до об'єднання входять 28 європейських держав. В ЄС єдина валюта – євро, столицею Європейського Союзу є Брюссель.

Ведучий 2

У 2012 році Європейський Союз отримав Нобелівську премію миру «За внесок упродовж більше шести десятиліть у просування миру і примирення, демократії та прав людини у Європі». ЄС розглядають у майбутньому потенційною наддержавою.

Ведучий 1

З 2003 року в третю суботу травня в Україні відзначається День Європи. Відзначення Дня Європи в Україні – це важливий крок у зміцненні самоідентифікації України як європейської держави, причетної до традицій і цінностей Європи.

Ведучий 2

Чому святкується День Європи?

9 травня вважається Днем народження Європейського Союзу. Саме у цей день 57 років тому міністр закордонних справ Франції Роберт Шуман представив усьому світові своє бачення майбутнього єдиної Європи – ключ до миру та добробуту на континенті у той час, коли люди ще не відійшли від травм минулої війни, а Європа вже стояла на порозі третьої світової війни.

Ведучий 1

День Європи – це символ започаткування нової успішної моделі мирної співпраці між державами, що ґрунтується на спільних цінностях та інтересах.

Рішення щодо відзначення 9 травня Дня Європи в Європейському Союзі було прийнято у 1985 році на Саміті Ради ЄС у Мілані.

Ведучий 2

Україна – єдина держава не член ЄС, в якій на державному рівні відзначається День Європи. На День Європи ми шануємо наші спільні цінності, спільну історію та, що найголовніше, наше спільне майбутнє. До того ж, День Європи, разом з єдиною валютою (євро), прапором і гімном, є символом ЄС як політичної сили. Із піснею «EUROPE» («Європа») ласкаво просимо на фестиваль!!!

Ведучий 1

А давай дізнаємося, наскільки добре наші глядачі знають європейські країни, особливості перебування в Євросоюзі, історію створення Євросоюзу.

Ведучий 2

Шановні глядачі, пропонуємо вашій увазі невеличку розминку «Вікно в Європу».

Презентація № 3

Ведучий 1

Коли святкується День Європи? (20 травня).

Ведучий 2

Скільки держав входить до складу Євросоюзу? (28).

Ведучий 1

Перелічте головні органи ЄС і Європейських Співдружностей. (Європейська Рада, Європейська комісія, Рада ЄС, Європейський Парламент).

Ведучий 2

Яка державна мова ЄС? (Офіційна мова кожної країни-члена ЄС – 21).

Ведучий 1

Коли був прийнятий План дій Україна – ЄС? (21 лютого 2005 р.).

Ведучий 2

Скільки золотих зірок на прапорі Європи? (12).

Ведучий 1

Чи достойна Україна посісти гідне місце у Європі ?

Ведучий 2

Щоб краще проявити себе у знаннях про європейські країни та більше вивчити цікавинок про Європу незбагненну, запрошуємо вас на Євровікторину, яку проводитиме в рамках тижня циклова комісія іноземних мов.

А на нашій святковій сцені із європейською програмою танцю ми раді вітати танцювальний колектив «ENERGY».

ЧАСТИНА 3

Ведучі

Нашу програму фестивалю продовжує екстрений випуск новин. Ми запрошуємо Вас до країни, де з одного боку, можна зустріти безліч речей

і явищ, характерних для всіх слов'янських держав, а з іншого, в ній є своя непередавана самобутність.

На північному заході наша держава має спільний кордон із однією з найцікавіших держав Європи – Польщею. Спеціально для вас ми підготували цікаві факти про цю країну.

Vitajemy Iz Polski nowosci na Vyshnia eurofest!

Ролик «Новини»

Студент 1

Польща – країна в центральній Європі, а столиця Варшава – місто традицій і сучасності. Якщо ви в одному із сіл Польщі побачите, що для обробки землі використовують найсучасніші машини, а в сусідньому землю, як і століття тому, орють конем, то не потрібно дивуватися. Такий древній спосіб ведення сільського господарства – звичайнісіньке хобі для місцевих жителів.

Студент 2

Не рекомендуємо 1 грудня вітати всіх з початком зими, вас не зрозуміють. Тому що в Європі сезони починаються за астрономічним календарем.

Студент 1

Цікавим фактом про Польщу є те, що святковий стіл у цій країні завжди починають із супу.

Студент 2

А ще країна славиться своєю чудовою екологією. Тут немає бездомних тварин та атомних електростанцій.

Студент 1

«Koko-koko, Euro Spoko» – це відома пісня поляків, що звучала на Євро. Spoko (щось на зразок нашого «Спокуха») – це стандартна фраза, котру використовують практично в будь-яких життєвих ситуаціях.

Студент 2

Столицю Польщі – Варшаву, можна назвати «най-най». Тут знаходиться найдорожчий готель, найвища будівля, найменший будинок, найвужчий будинок, найстаріша кондитерська, найвищий басейн.

Студент 1

Сирени екстрених служб у Польщі звучать набагато голосніше, ніж потрібно, і просто таки оглушують. Кажуть, це роблять спеціально для того, аби поляки знали, куди йдуть їхні податки.

Студент 2

Чи знаєте ви, чому невелике село у воєводстві Сзумбарк є туристичною визначною пам'яткою і приваблює мандрівників з усього світу – там розташований дивовижний будинок, що в буквальному сенсі перевернутий на дах. Він був побудований польським бізнесменом Даніелем Чапецьким. Це божевільна будівля викликає інтерес у всьому світі. Всі меблі зібрані належним чином, як і в звичайному будинку. Але оскільки будинок догори дригом, то і меблі також. Весь будинок створює велике враження.

Студент 1

І як не згадати той факт, коли Польща підтримала Майдан у Києві: усі канали увімкнули пісню зі словами «Ще не вмерла Україна» з кадрами подій у Києві.

Відеокліп «Подай руку Україні».

Виконується пісня «Podaj reke Ukrainie»

Gorące serca, choć dookoła sroga zima,
Zmarznięte usta, okrzyk wolności się zaczyna,
Co dziś powstało, niech żyje wiecznie i nie zginie,
Ty nie stój obok i podaj rękę Ukrainie.

Sze ne wmerła, ne wmerła Ukraina,
Kiedy razem, jesteśmy jak rodzina,
Jest nadzieja, co wiecznie przypomina,
Sze ne wmerła, ne wmerła Ukraina.

Gdy twój przyjaciel, co w wielkiej znalazł się potrzebie,
Wyruszył w drogę, która poprowadziła ciebie,
Idź ramię w ramię, a przyjaźń wasza nie przeminie,
Nadeszła pora, by podać rękę Ukrainie.

Sze ne wmerła, ne wmerła Ukraina,
Kiedy razem, jesteśmy jak rodzina,
Jest nadzieja, co wiecznie przypomina,
Sze ne wmerła, ne wmerła Ukraina.

ЧАСТИНА 4

УГОРЩИНА

Звучить супровідна музика

Ведучій 1

Наш фестиваль
продовжує країна
Живописна, музична,
Там Бетховен і Шуберт,
Гейде, Брамс симпатичний.

Іштман винайшов машину,
А Уріні – сірники,
Оскард Ашбот – вертоліт,
А Флоріан – футболіст.

Ведучій 2

Кальман Імре – композитор,
Картес Імре – літератор.
Це – Угорщина, країна,
Де людей таких багато.
Там столиця – Будапешт,
Де музеї та палаци,
Де краса не знає меж.

Ведучій 1

В королівських у палатах,
Де чудові красевиди
І природний дивограй,
Де рибацький бастіон є,
То – чудовий, милий край!

Ведучій 2

Угорщину нерідко називають гарячим ключем Європи: вона входить до п'ятірки найбагатших термальними водами країн Європи.

Ведучий 1

Метрополітен Будапешта в 1896 році став першим у континентальній Європі і третім у світі.

Ведучий 2

У Будапешті ходять найдовші у світі трамваї – 53,9 м.

Ведучий 3

«Поминки по свині» – саме таку назву носить один з найулюбленіших в Угорщині передзимових свят. Свиняче м'ясо – головна страва на угорському столі. Поминки по свині – це і свято, і ритуал, що іде своїм корінням в далеке минуле країни.

Ведучий 1

Відомий на весь світ кубик Рубіка був винайдений в 1974 році угорським скульптором і викладачем архітектури Ерне Рубіком.

Ведучий 2

Перші в світі кулькові ручки були також винайдені в Угорщині братами Біро наприкінці 30-х років минулого сторіччя. Однак, рятуючись від єврейських погромів, братам довелося бігти до Англії, тому патент на винахід був проданий англійській компанії.

Ведучий 1

Угорська мова є однією з найважчих у Європі, оскільки входить до угро-фінської мовної групи. Але на нашому фестивалі ви матимете можливість не просто почути угорські слова. Вашій увазі – виконання гімну України угорською мовою.

Відеокліп «Ще не вмерла Україна» угорською мовою

Віденський вальс перенесе вас у наймузичнішу країну Європи, де приваблюють красоти Відня і Зальцбурга, мальовничі альпійські містечка Тіролю, чудові національні парки і «Озерний край» – це Австрія.

ЧАСТИНА 5

ІТАЛІЯ

Звучить мелодія «Неу тамбо».

Виходять 2 пари

Ведучі:

1. На світі є країн багато,
Та хочемо ми розказати
Вам про Італію – країну,
2. Лише у цій країні, в Римі,
Є папа для усіх народів.
Тут проживають сеньйорити і сеньйори.
Південний чобіток Європи.

1 пара

1. При красі такій природи
Живе чудовий там народ.
Красивий, сильний і співучий,
Талановитий незвичайно.
Великі Страдиварі і Гварнері –
Їх скрипки виконані у дивній манері.
2. Відомі всім Джордано Бруно
І суд над Галілео Галілеєм,
І досліди із тиском Торрічеллі,
Дивують світ картини Рафаеля, Ботічеллі.

2 пара

1. Гра Софі Лорен і фільми Федеріко Феліні.
Лоретті голос золотий...
Здається, це земля впливає
Так благодатно на людей.
2. А як вони будують добре:
Колізей і Триумфальна арка,
В Мілані – опера Ла-Скала,
У Пізі – падаюча башта,
У Римі – Пантеон.

Разом:

Так, усе в Італії прекрасно,
Вона – країна-чемпіон!

І тільки для вас Пісня італійською мовою «Дозвольте мені заспівати» у виконанні ... «La she te mi cantare» !!!

ЧАСТИНА 6

ФРАНЦІЯ

Звучить мелодія «French accordion»

Звучить за кулісами:

«Тебе обіймають Середземне море
І Атлантичний океан,
А Альпи й Піренейські гори
Навколо тебе створюють паркан.
Річки твої: Лаура, Сена, Рона,
О, Франція! Європи серце!
Ти матінка кави й вина!

Виходить француженка:

О, Франція! Європи серце!
Ти матінка кави й вина!
І завдяки твоїм старанням
Любов у серці ожива...

Налічує історія твоя чимало років –
Від мушкетерів, королів та світських дам,
Що залишили нам у спадок Лувр,
Версаль, Пале-рояль і Нотр-Дам.

Сини твої прославили країну:
Ампер, Декард, Вієт і П'єр Ферма.
Подарували світу щастя не одну хвилину
Бальзак, Гюго, Мольєр і Олександр Дюма.

Твої традиції підтримали нащадки:
За тебе воював Наполеон,
Зідан у спорті, Джо Дасен – в естраді,
В кіно прославився Ален Делон.

Перлиною твоєю ж завжди буде
Те місто, що Парижем зветься і здавна,
Де тріумфальна Арка, Ейфелева вежа
Кохання, моди і краси сповна...

Ведучі:

1. Республіка свободна, сильна, вільна –
Багато в ній талантів та ідей,
2. У світі Франція єдина
У неповторності своїй.
Налічує історія твоя років чимало –
для вас неперевершене танго.

Виконується танець «Танго»

ЧАСТИНА 7

*Звучить мелодія. Відео «Краса наша Україна»
Виходить Україна і за кулісами звучать слова:*

У всякого своя доля
І свій шлях широкий:
Той мурує, той руйнує,
Той неситим оком
За край світа зазирає, –
Чи нема країни,
Щоб загарбать і з собою
Взять у домовину.
Світе тихий, краю милий,
Моя Україно,
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?

Виходять у парі українка та українець

Українець

Мені доля в Україні, милій, жити!
І нам з тобою Бог подарував лани.
Степи, луги, сади, озера, квіти!
Це все моє, твоє, це наше! Ти диви....

Українка

О, Україно, ти – єдина.
Понад усе тебе кохаю
Ми разом всі – одна родина
Землі я іншої не знаю.

Українець

«Люди добрі. Я до вас.
Вчора Крим, нині Донбас
Віддасте мимо пролитої крові.
Скажіть: – Чиї ви сини,
України, чи Москви?!»

Українка

Україно, вставай,
піднімайся на ноги,
Хай не знищать тебе вороги,
Бо ж російські брати
на нас сунуть війною
Чи вбивати їм всім до снаги?!

Україна

«Не чіпайте мене, не діліть – все одно не скорюсь і, як схилена гілка
зламаюсь від тяжкості плоду. Я за кожного з вас навколішки вірно
молюсь, ваші болі всотаю, як корені воду.

Не чіпайте мене, із землі не підводьте, не треба, не торкайтесь
обличчя мого і долонь – я ж бо вища від вас і руками до неба я дістану, як
крил дістається вогонь».

Українець

Матінко-земле, прости нерозумних,
Що віри не мають і людство не люблять.
Лиш влада і гроші... залишивши руїну,
Себе обікрали, свій дім Україну.
Безхатченки долі... простімо їх, люди,
Мудрими будьмо! А Бог не забуде.

Україна

«Я забуду про вашої зради печаль... я забуду... забуду... забуду...
мені кожного, діти мої, із вас жаль... хоч й ввігнали ножа в мої груди.

Я за вами стоятиму гордо одна, я за кожним триматиму руку і цю
чашу отрути вип'ю до дна, і дітей своїх винесу муку».

Українка

«Розцвітай, Україно,
Ти квітками калини
І рости, Україно, синів,
Щоб вони тебе милу захистити зуміли
Від усіх чужаків-ворогів».

Завершальна частина.

Виконується українська пісня «Діти України».

Усі виходять на сцену

Викладач

Так, в Європейським союзі – могутні країни
Та бажає вступити в союз Україна.
Адже ми – держава незламних людей,
Маємо безліч пропозицій і цікавих людей.

Ось і спливають останні хвилини нашої зустрічі. Маючи велику любов до Батьківщини з вірою і надією прямуймо до перемоги. Бо це буде перемога добра.

Учасники

1. Українська молодь – за європейський вектор розвитку.
2. У Європі – історичний шанс України розкрити свої можливості.
3. Ми живемо в унісон з Європою.
4. Наш народ достойний зайняти в Європі гідне місце.

Викладач

Так, найбільша наша цінність – це народ, який береже та цінує свої традиції.

«ВИЗВОЛЕННЯ. ПАМ'ЯТЬ ПОКОЛІНЬ ...»

Т. Листопад

*Технологічно-економічний коледж
Білоцерківського національного
аграрного університету*

На медіаекрані зображення Вічного вогню.

На парті каска, автомат, квіти.

На дошці надпис: «Визволення. Пам'ять поколінь...»

Куратор

У ці осінні дні ми відзначаємо важливі події: **28 жовтня – День визволення України**. Понад 70 років тому розпочалося визволення України, зокрема **6 листопада 1943 р.** було визволено столицю України – місто Київ.

Все далі і далі відходить від нас та далека, жахлива війна, яка принесла стільки горя на українську землю, насіяла розпачу та біди, змінила історію народів. Про тих, хто пройшов горнило війни, про тих, хто не вижив, і про тих, хто дожив до Перемоги, – наша сьогоднішня розповідь.

1-й ведучий

Пам'ять... Вона нетлінна і вічна. Вона дивиться на нас із старих фронтових фотографій, з тих речей, які зберігають колишні фронтовики, і не дає померкнути жодній героїчній сторінці історії перемоги над ворогом. Минають роки, відлітають у вічність. Давно замовкли останні постріли гармат, настала тиша, прийшов на нашу землю довгоочікуваний мир – вистражданий, оплачений найвищою ціною людського життя. Все далі відходять грізні і важкі роки війни, але не згасає пам'ять про тих, хто не шкодував своєї крові, свого життя.

2-й ведучий

Із року в рік часопис віддаляє

Своїх нащадків далі від війни.

Та наша зустріч знов і знову нагадає,

Як із життя ішли його сини.

1-й ведучий

Бувають мирно квіти на могилах,
До сонця красного метелики летять.
А ті, кому війна зламала крила,
Священним вічним сном в могилах сплять.

2-й ведучий

Ми свято шануємо пам'ять усіх,
Хто власним життям нашу юність зберіг,
Хто впав за свободу у грізну годину,
За землю священну, за Україну!

Вони у бронзі й камені звелись,
Летять роки і хмари понад ними.
Все менше тих, хто бачив їх колись,
Все менше тих, хто бачив їх живими.

Відео «Звільнення України»

1-й ведучий

Мільйони людей забрала війна. Це важко усвідомити. Смерть однієї людини – це трагедія. А коли мільйони... Загиблим не болить. У живих продовжують кровоточити рани: у ветеранів, які втратили своїх друзів однополчан, у рідних і близьких, душі, яких простріляні похоронками, у рано посивілих дітей війни, які не побачили своїх батьків і пережили пекло окупації.

2-ий ведучий

Згадаймо всіх полеглих і живих, хто кожну літеру у слові «Визволення» освячував і ранами, і втратами, й життям своїм чи побратимів, згадаймо всіх, кого в нас відібрала така далека війна...

1-ий студент

До обеліска я в задумі стану,
До сивини своєї на путі.
Скажу «спасибі» тихо ветерану,
Що вдруге народив мене в житті.
На картах не знайти мої дороги –
Мій бойовий, мій босоногий шлях.

За вбитим батьком йшов до перемоги
Траншеями по спалених полях.
Сльоза зорі стоїть над обеліском,
Сховавши клопоти людські і сни.
Сьогодні треба поклонитися всім низько,
Усім хто не прийшов з війни!

Куратор

Ми спробували знайти ці дороги, дороги, якими йшли наші рідні.
Позначили на карті їх шляхи.

Спогади студентів про рідних у роки війни

1-й ведучий

Багато на нашій землі обелісків,
Вкарбовані в них золоті імена.
Вклонися, людино, їм низько-низько, –
Це пам'ять, яку залишила війна.

2-ий ведучий

Ми пам'ятаєм, хто в лиху добу
В броні важкій віддав останні сили,
Ми зараз квіти і терпку журбу
Приносим на засмучені могили.

1-й ведучий

Кривавим сном закінчилась війна.
Літа зарубцювали давні рани...
Під кулями ворожими сповна
За тишу заплатили ветерани.

2-ий ведучий

В атаки йшли вони не ради нагород,
Поранені страждали в медсанбатах,
За цвіт життя завдячує народ
Полеглим і посивілим солдатам.

1-й ведучий

В чужих краях, в запеченій крові
Вони, ще юні, падали в катрани...

Пригадують дороги фронтів
І вбитих побратимів ветерани.

2-ий ведучий

Вернулися живі з полків і рот
І мир подарували рідним хатам...
За цвіт життя завдячує народ
Полеглим і посивілим солдатам.

1-й ведучий

З медалями вони й без нагород,
Стрічають один одного, як брата...
За світло дня, і за прозорість вод
Спасибі вам, посивілі солдати.

2-ий ведучий

З роками все вас меншає в строю.
Змітають злі хвороби і бурани
Завжди у перших лавах, як в бою,
Ви з нами, дорогії ветерани!

Куратор

Ветерани! Сивочолі наші, дорогі, скільки горя випало на долю вашого покоління, але ви мудрі, ви вмієте любити і прощати. Спасибі, що вистояли, що вижили, що перемогли. Якби не ви, не було б сьогоднішнього свята.

Сьогодні у нас на святі присутній Гайовий Павло Федорович. Запрошуємо Вас до слова.

Виступ ветерана

1-й ведучий

Боротися і перемагати допомагала воїнам пісня, яка зігрівала їх у зимовий холод, підтримувала і допомагала вижити в тяжких умовах війни. Пісня нагадувала воїнам про рідну домівку, про матір, про коханих.

Звучить пісня «Прости мене, дедушка»

1-й ведучий

Солдатів подвиг, про який сьогодні дізналися ми,
Не вимовить словами,
А тільки серцем можна це сказати,
Але воно не жаль не має мови,
Лиш має біль...

2-ий ведучий

Скільки битв одгриміло довкола
У навіжений божевільний час
Та чорна кривда правди не зборола
І не піддався світ пітьмі, не згас.
Хто гордий, той не стане на коліна,
Таких нікому не перемогти.

1-й ведучий

Нехай добром нам стеляться дороги
Нехай життя нам більше втіхи дасть,
Та знаймо, що за радість Перемоги
Заплачено мільйонами нещасть!

2-ий ведучий

Давно я чув, що з просторів небесних
Нам світять зорями в нічній імлі
Безсмертні душі праведників чесних,
Отих людей, що вмерли на землі.

2-й студент

Пливають літа так швидко наче хмари
І двічі жить на світі не дано,
Дивіться ж діти не споганьте слави
Й опалене війною знамено.
Живіть собі без кривди, без тривоги
Свободою втішайтесь, як орли,
Та честь дідів не затопчіть під ноги,
Щоб ваші діти вас не прокляли.

3-й студент

Горить мій гнів на супостатів злих, –
Майстрів наруги, кривди і огиди,
І зараз я звертаюсь до живих, –
Ви чуєте? Прошу вас добрі люди:
Хто в Бога вірує, хто духом не загас, –
За тих, що впали на крутих дорогах,
Будь ласка, помоліться у церквах,
В костьолах, у мечетях, в синагогах –
Страшний погром усіх нас перетряс.

Куратор

Іспанський філософ Хосе Ортега-і-Гассет (Jose Ortega y Gasset) писав: «Історія нас не вчить, що ми маємо робити, проте вона показує, чого робити не слід». Ці слова – головний підсумок війни.

«НЕ ПОВТОРИСЯ, БІЛЬ ДУШІ ЛЮДСЬКОЇ»

О. Єрохіна

*Технологіко-економічний коледж
Білоцерківського національного
аграрного університету*

Обладнання: свічки, ілюстраційний та пошуковий матеріал, куточок (на столі, застеленому вишитим рушником, у вазі колоски пшениці з гілкою калини, оповиті чорною стрічкою, окрасць житнього хліба, склянка води), аудіозаписи, документальні фільми про голодомор в Україні.

Звучить мелодія «OST – Krasivaya»

Читець виконує вірш Т.Г. Шевченка «Розрита могила»

1-й читець

Світе тихий, краю милий,
Моя Україно!
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?
Чи рано до схід сонця,
Богу не молилась?
Чи ти діток непевних
Звичаю не вчила?
– Молилась, турбувалась,
День і ніч не спала,
Малих діток доглядала,
Звичаю навчала.
Виростали мої квіти,
Мої добрі діти,
Панувала і я колись,
На широких світі...
– Панувала...

На сцену виходять ведучі

1-й ведучий

Відкривайтесь, небеса!
Зійдіть на землю
Всі українські села, присілки та хутори,
Повстаньте всі, кому сказали: вми!
Засяйте над планетою, невинні душі!
Зійдіть на воді й суші,
Збудуйте пам'яті неугасний собор.

2-й ведучий

Це двадцять другий рік.

1-й ведучий

Це тридцять другий рік.

2-й ведучий

Це сорок шостий рік.

Ведучі (разом)

Голодомор! Голодомор! Голодомор!

Викладач

У світі сталося багато трагедій. Страшних трагедій. Так, були різні війни, катастрофи, які забирали життя людей. Коли люди гинуть від стихійного лиха, аварії літака чи потягу, виверження вулкану – це одне.

Коли люди гинуть на війні, захищаючи свою Батьківщину від ворога, – це друге. Але коли люди гинуть від голоду – це зовсім інше.

Ви добре знаєте, що Україна завжди була багатою на родючу землю і хліб. Ще нашу країну називали «житницею Європи».

Хіба можна уявити, щоб людина збирала врожай, раділа, що зможе прогодувати свою родину, своїх дітей, а наступного дня влада все забирала, не лишаючи ані зернини, ані картоплини?

Історичні факти свідчать, що в ті часи жертвами ставали не окремі люди, винищували цілі села. Від голоду помирали і старі, й молоді. Найстрашніше – помирали діти.

А чи так давно це сталося, якщо ми досі, не знаємо всієї правди про голодомор?

А чи так давно це сталося, якщо досі люди бояться правди про ті часи?

А чи так давно це сталося, коли досі живі свідки цієї трагедії?

Це наша історія. Ми не можемо цього забути...

Звучить мелодія Vanessa Mej «Реквієм по мрії»

1 ведучий

Страшно навіть сьогодні ступати болючими стежками страшної трагедії, яка сталася на благословенній землі квітучого українського краю. Досі не віриться, щоб тут – у житниці України – раптово зник хліб, люди залишилися без зернини. І це в урожайний 1932-й рік.

2 ведучий

Пухли старі й малі, вимирали роди й села. Смерть чекала на шляхах, на полі, в хатах. Здавалося, кістлява рука вдень і вночі не випускає своєї кривавої коси.

1 ведучий

1933-й рік. Найчорніший час історії України. У світі не зафіксовано голоду, подібного тому, що випав тоді на долю однієї з найродючіших і найбагатродніших країн.

2-й ведучий

На десятиліття можна засекретити архіви. Можна приховати в глибинах спецсховищ викривальні документи. Можна замести сліди злочину. Можна раз, і вдруге, і втретє переписувати історію на догоду диктаторові чи скороспеченому ідеологічному божкові. Та з пам'яттю народу нічого не вдієш. Після заборон, утисків, принижень людської гідності вона оживає, відроджується – як би там не було. З правдою нічого не вдієш. А правда така.

1-й ведучий

30-ті роки... Соцзмагання... Хлібозаготівля... Світовий ринок переповнився хлібом, ціни падають... Такий багатий край, а такий парадокс – голод.

2-й ведучий

А Сталін стверджував: «Ми, безперечно, досягли того, що матеріальне становище робітників і селян поліпшується із року в рік. У цьому можуть сумніватися хіба що закляті вороги радянської влади...».

1-й ведучий

Після такого твердження мало хто міг наважитися висловити іншу точку зору. Але становище в країні було катастрофічним.

2-й ведучий

Ще у жовтні 1932 року партійно-державна верхівка прийняла холоднокривне рішення: вийти з кризи шляхом конфіскації запасів зерна в хлібовиробничій галузі. За кілька місяців надзвичайні комісії під керівництвом найближчих соратників генсека – Кагановича, Молотова, Постишева – викачали із селян внутрішні фонди: продовольчий, фуражний, насіннєвий.

2-й читець

Стоїть село хороше й славне
Біля злиття Дніпра й Сули,
Та й по сьогодні рани давні
В його, душі не зажили.
Голодомор благословили
Безжальні, і тверді вожді:
Квітухих сіл найкращі сили
Згоріли у страшний біді.

2-й ведучий

Представники місцевої влади організували в селах спецбригади, які викликали по одному майже всіх селян, вимагали негайно відвезти на станцію мішок зерна. Відпускали лише після того, як селянин погоджувався. За нездане зерно позбавляли волі на десять років. Це був справжній розбій. Траплялися подвійні обшуки із конфіскацією запасів їжі, заготовлених людьми до нового врожаю. Фактично це була дія, свідомо спрямована на фізичне винищення селянства.

3-й читець

Смерть косила людей
Мерцями віялося поле.
Ні хрестика, а ні могили,
То був такий страшенний голод...

Фільм «Голодомор 1932 – 1933 рр. в Україні».

Звучить мелодія «Zoe Keating – Fern»

1-й студент

Влада фактично оголосила селянам війну. З одного боку, репресіями, які отримали назву розкуркулення, вона абсурдно нищила кращі селянські господарства. Майно селян конфісковували, а їх самих засуджували до ув'язнень чи заслання на північ, у Сибір. З іншого боку, селян примушують вступати до колгоспів, які перетворюють на інструмент експлуатації селян.

Хлібороби втрачають землю, худобу, реманент. У колгоспах селяни втрачають можливість контролю результатів своєї праці. Вони стають цілком залежними від партійного керівництва.

2-й студент

Знаючи про кризове становище в Україні, де вже із осені 1931 року відчувався голод, влада в липні 1932 року ухвалює завідомо нереальні до виконання плани хлібозаготівель.

Фактично було створено умови, для того, щоб вилучити усі запаси зерна, до того ж влада застосовувала додаткові каральні важелі за нібито невиконання плану.

3-й студент

Наприкінці грудня 1932 року із колгоспів було примусово вивезено все зерно, зокрема й так звані насінневі фонди.

Люди розуміли, що навіть, тим, хто переживе голодну зиму, сіяти навесні не буде чим.

4-й студент

Для посилення тиску влада вдається до блокади голодних мешканців окремих територій та усієї України. У листопаді 1932 року в Україні та на Кубані (населеній переважно українцями) запроваджують систему голодних гетто – систему «чорних дощок». Дотепер ми думали, що гетто створив Гітлер. Ні, раніше за нього це зробив Сталін.

Вдумайтесь. Занесення на «чорну дошку» колгоспів, сіл і цілих районів означало їхню повну ізоляцію, вилучення усього продовольства, заборону ввезення будь-яких товарів та інші жорстокі репресії.

Занесення села на «чорну дошку» було рівнозначним смертному вироку мешканцям цього села. Усього на «чорну дошку» було занесено близько третини сіл України, тобто штучно створено десятки, сотні тисяч голодних гетто в Україні.

5-й студент

22 січня 1933 року спеціальною директивою було заборонено виїзд за межі України «за хлібом» до інших регіонів (хліб на той час був у сусідніх із Україною Росії та Білорусії). Відповідно до директиви території України та Кубані, у той час переважно заселені українцями, були оточені збройними загонами для блокування виїзду селян. Таких заходів більше ніде й ніколи не застосовували в СРСР.

6-й студент

Жорстокість голодомору насамперед полягає в тому, що голод не був наслідком стихійного лиха, засухи чи неврожаю, він став результатом цілеспрямованої політики комуністичного режиму.

Вражає цинізмом той факт, що на той час, як від голоду помирали мільйони українців, влада продовжувала вивозити зерно за кордон і на повну потужність продовжували працювали спиртозаводи, які переробляли зерно на горілку, що йшла на експорт.

Українці могли бути врятовані, оскільки стратегічний запас зерна в СРСР становив на той час 1,5 мільйона тонн (одного мільйона тонн вистачило б, щоб прогодувати 5-6 мільйонів людей протягом року).

7-й студент

Як результат зумисних дій влади більшість мешканців України було приречено на голодну смерть. Смертність від голоду, котра щодня забирала тисячі невинних життів, продовжувалася фактично до нового врожаю. Хочу навести такі дані. Найбільше постраждали від голодомору тодішні Харківська та Київська області (теперішні Полтавська, Сумська, Харківська, Черкаська, Київська, Житомирська). Смертність населення 1932-1933 рр. тут перевищувала середній рівень попередніх років у 8-9 та більше разів. У нинішніх Вінницькій, Одеській, Дніпропетровській областях рівень смертності був вищий у 5-6 разів, на Донбасі – у 3-4 рази. Фактично голод охопив увесь центр, південь, північ і схід сучасної України.

1-й ведучий

На вулицях Харкова лише 27-28 травня 1933 року було підібрано 5447 непритомних від голоду людей та 147 трупів.

Відеоролик

Пам'ятайте, що взимку 1932-1933 років помирало в Україні сімнадцять людей на хвилину, 25 тисяч щодня.

9-й студент

Трагічні події Голодомору 1932-1933 років не оминули і Білоцерківщину. Тисячі ні в чому невинних людей загинули лютою голодною смертю. За приблизними статистичними даними, на Білоцерківщині, з Білою Церквою включно, Голодомор загнав у могилу понад 22 тисячі безневинних людей.

10-й студент

У Білій Церкві броварським архітектором Г. Мосендза створено пам'ятник, присвячений жертвам Голодомору. Своє бачення трагедії він виразив у вигляді пагорбка з камінним хрестом і меморіальною дошкою в облямованому каменем вирізі на його схилі. Бруковані майданчики перед пам'ятником та доріжка довкола обрамлені 12 металевими свічками.

Щороку мешканці м. Біла Церква вшановують пам'ять жертв Голодомору поминальною ходою. Так і цього року білоцерківчани взяли участь у цій ході.

Жителі міста приносять до пам'ятника колоски, квіти, свічки та пам'ять свого серця. Кожний учасник мітингу в цей день згадує своїх рідних, близьких людей, які пережили ці роки.

11-й студент

22 місяці голоду. Він став глобальною катастрофою XX століття. Саме в цей період на полях з'являються ночами селяни, яким нічим було годувати дітей. Вони збирали колоски на тих полях, де ще рік-два тому були повноправними господарями. Але й за це було передбачено розстріл.

12-й студент

7 серпня 1931 року Сталін власноруч написав закон про охорону соціалістичної власності, у народі названий «Законом трьох колосків». За цією постановою засуджували навіть дітей, які підбирали колоски пшениці на вже зібраних полях. На тих полях, які, можливо, ще вчора належали їхнім батькам.

Звучить мелодія «Pechal'na mel»

1-й читець

«Закон про п'ять колосків...»

Грається болем лють,

Знаєш, що значить – закони?

Окликом не зупинить.

Біль не загускне. Вирок!

Бавиться люттю гнів.

Знаєш, що значить сваволя?

...Смерть за п'ять колосків

Із власного поля.

2-й ведучий

Настав початок кінця...

1-й ведучий

Чи була того року весна?

2-й ведучий. Чи прилетіли до знайомих осель довірливі лелеки?

1-й ведучий. Чи співали травневими ночами у вербах над річкою солов'ї?

2-й ведучий

Ніхто того не пам'ятає сьогодні.

1-й ведучий

На світі – весна, а над селом нависла чорна хмара.

13-й студент

Діти не бігають, не граються, а сидять у дворах, на дорогах. Ноги тонюсінькі, складені калачиком, великий живіт між ними пухне з голоду, голова велика, похилена обличчям до землі, обличчя майже немає, одні зуби зверху. Сидить дитина і чогось гойдається усім тілом: назад-уперед, назад-уперед. Скільки сидить – стільки й гойдається. І безкінечна одна пісня шепотом: «їсти, їсти, їсти...» Ні від кого не вимагаючи: ні від батька, ні від матері, а так, у простір, у світ: «їсти, їсти, їсти...».

Звучить мелодія «Zoe Keating — The Last Bird»

Викладач

Якими словами можна описати мучеництво України, що поклала в землю мільйони своїх синів і дочок?

Голодомор замахнувся на майбутнє нації: третина умертвених голодом – діти.

4-й читець

Бозю! Що там у тебе в руці?
Дай мені, Бозю, хоч соломинку...
Щоб не втонути в голодній ріці.
Бачиш, мій Бозю, я ще – дитина,
Тож підрости хоч би трохи дай.
Світу не бачив ще білого,
Бозю, я – пташенятко, прибите в дорозі,
Хоч би одненьку пір'їночку дай.
Тато і мама – холодні мерці.
Бозю, зроби, щоби їсти не хтілось!
Холодно, Бозю,
Сніг дуже білий.
Бозю, що там у тебе в руці?

2-й ведучий

Гинула Україна, гинули українці, народ-трудолюб, народ-хлібороб.
Лягали в сирі землю непокірні нащадки козацькі.

1-й ведучий

А чи не найчастіше і найболючіше було те, що гинули діти...

2-й ведучий

Вдалося знайти страшні факти. Узимку 1932 року в с. Полонисте Чабанського району Вінницької області діти перестали відвідувати школу. Босі, голі, голодні блукали вони селом. У школі давно припинили давати гарячі сніданки, а про хліб і забули, оскільки його не мали.

У травні 1932 року в с. Тростяничок Тростянецького району голодувало 40 сімей, із них 15 дітей були вже пухлими, а деякі померли.

За перше півріччя 1932 року в містах, за далеко неповними підрахунками, виявили близько п'яти тисяч безпритульних підлітків. А скільки ще не виявили...

1-й ведучий

А ще голод доводив людей до божевілля.

Відеоролік «Дід»

5-й читець

Я ще не вмер...

Ще промінь в оці грає.

В четвер мені пішов десятий рік.

Хіба в такому віці помирають?!

Ви тільки поверніть мене на бік.

До вишеньки,

В колиску ясночолу...

Я чую запах квітів. Я не вмер...

А небо стрімко падає додолу

Тримайте хтось.

Хоча б за коси верб...

*Звучить пісня «Остання колискова»
у виконанні гурту «Українські барви»*

6-й читець

Мамо, мамо, я скоро помру,

Не рятуйте мене, не треба.

Не ріжте ні брата мого, ні сестру,

Бо не впустить нас Бозя до неба.

А як серце моє навіки засне,
Не вбивайтеся з горя, нене.
Покладіть біля вишні в садочку мене
І лягайте самі коло мене.

Забринить понад нами бджола золота,
А та вишня весняної ночі
Накриватиме цвітом наші чола й уста,
І россою вмиватиме очі.

Д. Павличко

Відеоролик «Засвіти свічку»

Викладач

Прошу зараз вшанувати пам'ять мільйонів невинних жертв
голодомору хвилиною мовчання. Прошу всіх встати.

Хвилина мовчання

Звучить мелодія Амадея Моцарта

7-й читець

Боже великий, всевладний,
Яви нам свою могуть.
Дай розпізнати правду,
Праведників не забудь.
Дивляться в Твої очі
Мільйони скатованих душ.
Пригорни їх, посели на спочинок,
Та їхнього сну не наруш.
Заступи нас і нашу державу
Од кривавих лютих негод.
Всі ми – суцці, усопші, прийдешні
Твій пшеничний, безсмертний народ.

8-й читець

Хтось твердить, що такого не було,
Та свідчень залишилося чимало:
Від голоду у муках помирало
Доценту пограбоване село;
Непросто звинуватити когось,
Бо традиційно брат ішов на брата

У ближнього останнє відбирати
І голодом загнати у колгосп.

Студенти групи запалюють свічки пам'яті

9-й читець

Немає тих, хто сотворив той гріх,
І жертвам не подивляться у вічі,
Але давайте всі запалим свічі
Засвідчимо, що пам'ятаємо їх.
Так довго нам судилося мовчати,
Хоча минуле досі душі палить,
Та житиме про втрати вічна пам'ять
Доки горить бодай одна свіча!

М. Вертипорох

Відеокліп: Оксана Білозір «Свіча»

Викладач

Хочеться вірити, що ця трагедія ніколи не повториться. Адже ви, молодь України, – гарантія того, що країна більше ніколи не зазнає такого лиха. Наша пам'ять не дозволить нікому цього зробити.

ДУ «НМЦ «Агроосвіта»
03151, Київ-151, вул. Смілянська, 11

Підписано до друку 12.10.2016. Формат 60х84 $\frac{1}{16}$.
Гарнітура Times New Roman. Папір офс. Друк офс.
Наклад **400** прим. Зам. № 75